„SIC ITUR AD ASTRA”

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekció

Rezümékötete

„SIC ITUR AD ASTRA”

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekció

Rezümékötete

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Budapest, 2025

A kötetet szerkesztették:

Boóc Ádám – Dobrocsi Szilvia – Schlachta Boglárka Lilla

A borítót tervezte: Bányai Levente Örs

© Szerzők, 2025
© OTDT, 2025

2. kiadás

ISBN 978-615-6637-63-5

Kiadja
Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara
Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán dékán

A 37. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekció hivatalos honlapja az alábbi QR-kód segítségével érhető el.

Tartalomjegyzék

Dékáni köszöntő 9
Agrár- és környezetvédelmi jogi tagozat 11
Alkotmányjog I. tagozat 29
Alkotmányjog II. tagozat 49
Alkotmányjog III. tagozta 63
Büntetőeljárási jog I. és kriminalisztika tagozat 75
Büntetőeljárási jog II. tagozat 87
Büntetőjog I. tagozat 97
Büntetőjog II. tagozat 115
Egyetemes és összehasonlító jogtörténeti tagozat 131
Európai jog I. tagozat 145
Európai jog II. tagozat 157
Infokommunikációs jogi tagozat 167
Jog- és állambölcseleti tagozat 187
Közigazgatási jog I. tagozat 201
Közigazgatási jog II. tagozat 217
Kriminológia tagozat 235
Magyar állam- és jogtörténet I. tagozat 251
Magyar állam- és jogtörténet II. tagozat 265
Munkajog I. tagozat 283
Munkajog II. és szociális jogi tagozat 297
Nemzetközi jog I. tagozat 315
Nemzetközi jog II. tagozat 319
Pénzügyi jogi tagozat 341
Polgári eljárásjog I. tagozat 359
Polgári eljárásjog II. tagozat 373
Polgári jog I. tagozat 385
Polgári jog II. tagozat 407
Polgári jog III. tagozat 423
Polgári jog IV. tagozat 435
Római jogi tagozat 449

Versenyjogi és fogyasztóvédelmi jogi tagozat 461
Roska Tamás tudományos előadás 475

Dékáni köszöntő

A Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának valamennyi kollégája, valamint a Szervezőbizottság tagjai nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekciójának valamennyi résztvevőjét!

Nagy örömünkre szolgál, hogy a hazai jogtudományi utánpótlás legnevesebb seregszemléjének – történetünk során másodszor – Karunk adhat otthont. Megtisztelő a lehetőség, hogy a jövendő jogtudós-generáció képviselői első tudományos eredményeiket nálunk mutathatják be, nálunk szerezhetik első élményeiket a szakmai közösség működéséről, itt ismerkedhetnek meg a tudományos viták normáival. Reméljük, helyezéstől függetlenül mindenki életre szóló, kellemes élményekkel tér haza.

Hangsúlyozandó, hogy ez az alkalom – ahogy azt a neve is mutatja – nemcsak egy verseny, hanem a (jelenlegi és jövőbeli) jogtudósközösség találkozási pontja, ismerkedési alkalma, illetve a szakmai diskurzus egyik formalizált eseménye is. Tudományos konferencia, a tudományos kutatások bemutatási lehetősége, a szó legszorosabb értelmében, és csak másodsorban megmérettetés, helyezésekért való küzdelem. Sok esetben az egymással azonos értékű tudományos kutatásokat kell a zsűrinek értékelnie, így a helyezés valóban csak másodlagos; itt is érvényes, nemcsak az olimpián, hogy nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos.

Aki itt van, már nyert, és méltán gondolhat elégedettséggel arra a tudományos teljesítményre, amivel – számos társát megelőzve – bekerült a szekció programjába. Kérem, legyenek büszkék magukra, hogy a legnagyobb hazai tudományos konferencián adnak elő. A tudományos közösség nevében gratulálunk ehhez, és köszönjük, hogy vállalták a kutatói lét minden nehézségét. Köszönjük felkészítő tanáraiknak is, hogy bevezették Önöket a tudományos kutatások módszertanának világába, és hogy, amíg szükséges, ezt követően is segítenek Önöknek.

Kívánunk minden résztvevőnek, dolgozattal indulónak és opponensnek, valamint a felkészítő tanároknak és az érdeklődő szakmai-tudományos közösségnek jó tanácskozást, tartalmas vitákat, érdekes előadásokat, gyümölcsöző, hosszú távú szakmai kapcsolatokat. Kívánjuk a tudományos dolgozatot író előadóknak, hogy leljék örömüket a tudományos kutatásokban, maradjanak a közösségünk részei, legfőképpen kívánunk ehhez elkötelezettséget, rászánt időt és energiát, lelkesedést és sok kitartást!

Sic itur ad astra.

2025 márciusa

Prof. Dr. Tóth J. Zoltán
a KRE ÁJK dékánja
a Szervezőbizottság elnöke

Agrár- és környezetvédelmi jogi tagozat

CSINTALAN ZOLTÁN
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Fehér Lóránt András
megbízott oktató, KRE ÁJK
Kókai-Kunné Dr. Szabó Ágnes
címzetes egyetemi docens, megbízott oktató, KRE ÁJK

A mezőgazdasági és nem mezőgazdasági ingatlan tulajdonjogának megszerzésének összehasonlító szabályai

KULCSSZAVAK: mezőgazdasági ingatlan, földforgalmi szabályozás, tulajdonjog.

Kutatásomban leíró, magyarázó és összehasonlító jelleggel bemutatom a nem mezőgazdasági ingatlanokra és a mezőgazdasági ingatlanokra vonatkozó hazai jogi szabályozást Európai Uniós kitekintéssel.

A pályamunka I. és II. fejezete áttekintést ad az Európai Unió Alapjogi Chartája és az Alaptörvény tulajdonjogra vonatkozó rendelkezéseiről, valamint a 2013. évi törvény, a Polgári Törvénykönyv tulajdonjogra vonatkozó fogalmi meghatározásáról, annak tartalmáról, a Ptk. szerinti eredeti és származékos tulajdonszerzési módokról, de nem pusztán dologi, hanem a kötelmi jogi aspektusokból is. A III. fejezet elemzi a mezőgazdasági ingatlanok sajátosságaira és mindezekkel összefüggésben a mezőgazdasági tevékenységre, művelési ágra és hasznosítási kötelezettségre vonatkozó szabályokat. Statisztikai adatokkal szemléltetem a mezőgazdasági ingatlanok speciális és szigorú szabályozásának és az Alaptörvény P) cikkében való történelmi jelentőségű deklarálásának indokoltságát. Kutatásom nem pusztán a jogszabályok, hanem az Alkotmánybíróság döntéseinek és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara tevékenységének a vizsgálatára is kiterjedt. A kutatás során igazolást nyert, hogy hazánkban kiemelt természeti, gazdasági és társadalmi jelentőséget tulajdonítanak a mezőgazdasági ingatlanoknak. A IV. fejezet áttekintést ad a mezőgazdasági ingatlanokra vonatkozó speciális földforgalmi szabályokról. Az V. fejezet ismerteti az EU kapcsolatát, hatását a tagállami földforgalmi szabályokra.

A kutatás eredményeit a VI. fejezet Összehasonlító elemzésének megállapításai tartalmazzák. A mezőgazdasági ingatlanok tulajdonszerzésével kapcsolatban jelentős eltérések vannak, hiszen ahol mezőgazdasági tevékenységet folytatnak, igény van erre a társadalom érintett rétegeinél. A Ptk. szerinti tulajdonszerzési módok kiindulópontot adnak, de a termőföld kiemelt jelentősége miatt a földforgalmi szabályok jóval szigorúbbak.

Összefoglalva a jogalkotó szigorúbb feltételeket állít fel a jogalanyok, jogcímek és jóváhagyásuk esetében. Mindezek megvalósulását láthatjuk az általam a hasonlóságok és különbségek mentén górcső alá vett: adásvétel, elővásárlási jog, csere-ajándékozás, elbirtoklás, kisajátítás és öröklés esetében. A kutatást átfogó, három, de lege ferenda javaslattal zártam.

FRANK SÁRA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Nochta Tibor
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A magyar vadászati jog fejlődése és aktuális helyzete a fenntarthatóság tükrében

KULCSSZAVAK: magyar, vadászat, fejlődés, aktualitás, fenntarthatóság.

A mindennapi életben gyakran tapasztalom, hogy az emberek megkérdőjelezik, etikus- e a vadászat. Ez a vadászok emberi minőségének kérdőre vonását is eredményezi. Rengeteg vadászattal kapcsolatos negatív és megtévesztő hírt hallunk, olvasunk szinte heti rendszerességgel. Nem meglepő, hogy sokakban felmerül a kérdés: „Valóban szükség van a vadászatra, vagy ez csak az elit rétegek hobbija?" Véleményem szerint a fenti kérdés mindkét tagmondatára a válasz az, hogy igen: vadászatra szükség van. Kutatásom célja, hogy választ adjak arra, hogy milyen az erkölcsös, fenntarthatóság szempontjait figyelembe vevő vadászat, milyen jogszabályok vonatkoznak rá, mindezek hogyan alakultak ki, hogyan változtak, illetve milyen problémák merülnek fel napjainkban, melyekre megoldást kell találni. Úgy gondolom, hogy a hatályos magyar vadászati jog egyre nagyobb hangsúlyt helyez a fenntartható vadászatra és vadgazdálkodásra. Mint minden joganyag esetében, a magyar vadászati jog szabályozásában is merülnek fel felméretlen hiányosságok, de e problémák megoldására folyamatosan születnek javaslatok, köztük a dolgozatomban megjelenő de lege ferenda javaslatok a vadászati haszonbérleti szerződésekre, az éjjellátó keresőtávcsövek és az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazására, valamint a vadászati hatóság határozatainak indokolására vonatkozóan. A Vtv. módosításainak száma és tartalma is tükrözi, hogy a jogalkotó mindezt figyelembe veszi és törekszik a vadászatot szabályozó jogszabályok folyamatos és hatékony „javítására" annak érdekében, hogy Magyarországon olyan vadászati jog legyen hatályban, amely elősegíti a harmónia fenntartását a természet, a vadászat, a vadgazdálkodás és az hazánkban tagadhatatlanul meghatározó mezőgazdaság között.

Gábor Zsófi
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyes Péter István
adjunktus, SZTE ÁJK

Az ökológiai gazdálkodás egyes agrár- és élelmiszerjogi aspektusai az új európai uniós rendelet tükrében

Kulcsszavak: ökológiai gazdálkodás, agrárjog, élelmiszerjog.

A dolgozatom felépítése a címéhez igazodva egy kifejezetten dogmatikus jellegű elemzéssel indul, ahol vizsgáltam az agrárjog és az élelmiszerjog egymáshoz való viszonyát. Ezt követően röviden ismertettem az ökológiai gazdálkodás történetét, jelentőségét és fogalmát, amelyet elhatároltam más környezettudatos alternatív módszerektől. A dolgozatomban röviden kitértem a vonatkozó jogszabályi környezetre. Munkámban látható, hogy az ökológiai termelésnek nagy szerepe van a fenntarthatóságban és jelentős összefüggésben áll az európai zöld megállapodással, illetve más uniós stratégiákkal. Dolgozatomban összevetettem egymással a korábbi 834/2007/EK rendeletet és a jelenleg hatályos (EU) 2018/848 rendeletet. Részletesen bemutattam az új szabályozás által bevezetett változásokat. Dolgozatom utolsó részében az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján felmerülő értelmezési kérdéseket elemeztem. Részletesen vizsgáltam egy releváns jogesetet, amely az élelmiszer-előállítás és az annak során felhasználható összetevőkről szól, amelyből lényeges következtetéseket vontam le. Ezen felül további jogeseteket elemeztem, amelyek az elsődleges termelés, a forgalmazás és a címkézés logikai láncát követve tárják fel a témához kapcsolódó jogi kérdéseket.

Kutatásommal kapcsolatban az alábbi konklúziókra jutottam. Az összehasonlító elemzésen és a jogeseteken keresztül bemutattam és megállapítottam, hogy az ökológiai gazdálkodás jogi szabályozása rendkívül összetett, illetve, hogy a hatályos rendelet sok helyen orvosolt joghézagokat és értelmezési nehézségeket. Megállapítottam, hogy ez a komplexitás a gazdák számára is eltántorítható lehet és javaslatot tettem az olyan kevésbé szabályozott környezettudatos gazdálkodási irányzatok támogatására, mint a permakultúra vagy a vízmegkötő gazdálkodás.

HÉJJ MAJA
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kecskés Gábor
egyetemi docens, SZE DFK

Házi kedvencünk a jogrendszer fókuszában – a kutya és a jogi szabályozás

KULCSSZAVAK: kutya, állatjólét.

Egy 2024-ben készített felmérés alapján az Európai Unióban lévő háztartásoknak majdnem felében él valamilyen kedvtelésből tartott állat. A második legkedveltebb faj Európában, a macska után, a kutya. Hazánkban is egyre népszerűbb a kutyatartás, ebből fakadóan meghatározó a kutyákat övező jogi szabályozás. Nem is gondolnánk, hogy egyetlen állatfajt érintő általános állattartási szabályokon túl, mennyi különböző jogi szabályozást igénylő kérdéskör merülhet fel. Az állatok élete folyamán, valamint azt követően is számtalan olyan helyzet fordul elő, amelyek rendezéséhez szükséges a jogi keretek biztosítása. Az elmúlt évtizedekben számos uniós rendelet és hazai jogszabály is érintette a kutyák jogi helyzetét. Ahogy az évek során fejlődött az állatvédelmi szemlélet, úgy fejlődtek a kutyákat érintő szabályok is. Dolgozatom célja bemutatni a jelenlegi uniós és nemzeti jogalkotói szemléletet a kutyákat illetően. Szeretném felmérni, melyek azok a tárgykörök, amelyek teljes mértékben szabályozásra kerültek és melyek azok, amelyek esetében még szükség lenne kiegészítésekre. A kutyák jólétének biztosítása vizsgálódásom legfőbb szempontja a rendelkezések elemzésekor. Amennyiben olyan területtel találkozom, amelyhez nem kapcsolódik kellően széleskörű szabályozás, javaslataimmal egészítem ki azokat. A dolgozatban érintett tárgykörökre vonatkozó leglényegesebb javaslataimat a következőkben röviden ismertetem. A magyar jogrendszerben jelenleg nincs olyan jogszabály, amely részletesen foglalkozna a kutyák születésszabályozásával. Véleményem szerint ezt a hiányosságot minél előbb pótolni szükséges. Rögzíteni kellene azokat a betegségeket, amelyek megléte esetén tilalmazni kellene az adott egyed szaporodását. Meg kellene határozni azt a minimum életkort, amelynek elérését követően lehetne csak engedni a kutya szaporodását, valamint a születendő almok számát is korlátozni kellene. Az ivartalanítás kötelező előírásával az örökletes egészségügyi betegségeket hordozó, a nem fajtatiszta és a gazdátlan egyedek esetében számos problémát meg lehetne előzni, amelyek kezelése jelenleg is nehézséget jelentenek a társadalom számára. További hiányosság a magyar jogrendszerben a kutyák tenyésztését övező tárgykörök jogi keretek között történő szabályozása. Egy olyan szabályrendszer kialakítására lenne szükség, amely legalább a tenyésztésnél felmerülő állatjóléti előírásokat tisztázzák.

Kis Rebeka
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pánovics Attila
adjunktus, PTE ÁJK

Helyi termékek a piacon: a rövid ellátási láncok szabályozása különös tekintettel a bevásárlóközösségekre

Kulcsszavak: bevásárlóközösség, rövid ellátási lánc, környezetvédelem.

Napjainkban hazai szinten is egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek a bevásárlóközösségek, amelyet mi sem bizonyít jobban, minthogy hazánkban már kisebb lélekszámú településeken is megtalálhatóak ilyen szerveződések. A bevásárlóközösségek az alternatív élelmiszer-ellátás egyik lehetséges útjaként értékelhetőek, elősegítve a helyi szintű élelem-önrendelkezés előmozdítását. Dolgozatom középpontjában a rövid ellátási láncok és a bevásárlóközösségek állnak, amelyek vizsgálatát hazai és uniós joganyagok alapján végeztem. Dolgozatom célja annak igazolása, hogy a hazánkban működő bevásárlóközösségek valóban megfelelnek-e az európai uniós célkitűzéseknek, valamint agrár-és környezetpolitikai elveknek, továbbá hogy működésük -részletes elemzés alapján- valóban megfeleltethetőek-e a rövid ellátási lánc fogalmi kritériumainak. Kutatásom során a jogszabályi környezet vizsgálatán túl interjút készítettem egy, a hazánkban működő és jelenleg legnagyobb vásárlói körrel rendelkező bevásárlóközösséggel, amelynek célja a hazai és uniós jogszabályi háttérnek való megfeleltethetőség vizsgálata, továbbá az ellátási láncban elfoglalt hely meghatározása. A téma aktualitását mi sem bizonyítja jobban, minthogy napjainkban nem csupán hazai, hanem uniós szinten is egyre több törekvés irányul a rövid ellátási láncok előtérbe helyezésére, amely igencsak indokolt figyelemmel a minket körülvevő polikrízisre. A válsághelyzet egyebek mellett az élelmiszer-ellátást is veszélyezteti, amelyre figyelemmel szükség van új, környezettudatos és méltányos alternatív ellátási rendszer megszervezésére.

LOVÁSZ LILLA ADÉL
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hornyák Zsófia
egyetemi docens, ME ÁJK

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem eszközei különös tekintettel az Európai Unió másodlagos jogforrásaira

KULCSSZAVAK: éghajlatváltozás, klímavédelem, adaptáció, Németország, Spanyolország.

Az éghajlatváltozással, mint földrajzi jelenséggel járó következmények nap mint nap érintik a Föld egész lakosságát. Ezen negatív hatások leküzdése érdekében minden állam, nemzeti és nemzetközi szervezet célul tűzte ki az ezen égető probléma elleni aktív küzdelmet. Ezen harc alapját a klímaváltozás hatásainak csökkentését megcélzó és elősegítő jogforrások sokasága adja, mind nemzetközi, Európai Uniós, illetve nemzeti szinten. Jelenlegi kutatásom középpontjában az éghajlatváltozás elleni küzdelem, illetve a jelenség hatásainak csökkentésének eszközeinek részletesebb vizsgálata áll különös tekintettel az Európai Unió másodlagos jogforrásaira. Az integráció célja a gazdasági versenyképesség növelése mellett egy biztonságos, egészséges és élhető Európa megteremtése volt, amelyre napjainkban hatalmas veszélyt jelentenek a klímaváltozással járó negatív következmények. Ennek következtében az Európai Unió intézményei is, az aktív szerepvállalás híveiként, folyamatosan olyan jogforrások megalkotásán dolgoznak, amelyek hatékony eszközei lehetnek az éghajlatváltozás megfékezésének. Kutatásom elsődleges célja az Európai Unió klímaváltozással kapcsolatos másodlagos jogforrásainak vizsgálata, illetve annak tanulmányozása, hogy az ezek keretein belül kialakított konkrét klímavédelmi intézkedések hatékony érvényesülése hogyan valósul meg napjainkban bizonyos Uniós tagállamokban. A magyar szabályozás vizsgálata mellett külön hangsúlyt fektettem a német, illetve a spanyol klímapolitikára, illetve az annak keretein belül megvalósuló klímavédelmi intézkedésekre. Végső célom egy olyan tanulmány megírása volt, amely világosan felvázolja az éghajlatváltozás hatásainak csökkentésének jelenleg legrelevánsabb eszközeit, illetve amely egységes képet nyújt ezen eszközök gyakorlati érvényesüléséről az Európai Unió területén. Ennek leghatékonyabb módja a jogösszehasonlító elemzési módszer alkalmazása, így én is ezen kutatási módszer segítségével dolgoztam fel az éghajlatváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatban a legrelevánsabb eszközök témakörét.

Lukács Alexa Andrea
jogász
osztatlan, 8. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Tahyné Dr. Kovács Ágnes
egyetemi docens, PPKE JÁK

A GMO és az NGT növény fogalmi kérdései az Európai Unióban, különös tekintettel az elővigyázatosság elvére

Kulcsszavak: GMO, NGT növény, elővigyázatosság elve, fogalmak, Európai Unió.

A napjainkra megkerülhetetlenné váló géntechnológia mindannyiunkat érint, hiszen a géntechnológiával módosított növények kikerülnek a környezetbe, az abból előállított élelmiszerek eljutnak a fogyasztókhoz. A téma jelentőségét fokozza aktualitása, a napjainkban zajló jogalkotási eljárás.

Jelen kutatásom a GMO és az NGT növény fogalmi kérdéseit leíró-elemző módszerrel vizsgálta a hazai és nemzetközi, elsősorban uniós jogforrásokra, szakirodalomra támaszkodva. A dolgozat az unió vonatkozó joganyagán túlmenően bemutatta a géntechnológia szabályozását meghatározó sarokpontokat, a legfrissebb kodifikációs lépéseket is. A definíciók részletes áttekintését azok tárgyi hatályt kijelölő funkciója indokolta.

A GMO fogalmat az Európai Bíróság döntéseinek értelmezésével három elemre bontva, az elővigyázatosság elvének szem előtt tartásával vizsgáltam. Mivel a jogalkotás során a természettudomány megállapításai is figyelembe veendő szempontok, a kutatás során az uniós jogforrásokon, a vonatkozó Bírósági döntéseken kívül a mikrobiológia tárgykörébe tartozó tanulmányokra is hivatkoztam.

A GMO fogalom elemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy ugyan az irányelv utal a végeredményre – ahogy arra a C-528/16. sz. ügyben hozott Bírósági döntés is rávilágít –, a szabályozásban a hangsúly mégis az emberi beavatkozásra, az eljárásra helyeződik, ez nagyban hozzájárul az elővigyázatos szemlélet érvényesüléséhez. A GMO normatív fogalma viszonyítási pontként szolgál, kijelöl egy védelmi szintet.

Az NGT növény fogalmát az áttekinthetőség érdekében ugyanazon három fogalmi elem mentén tekintettem át, mint a GMO definíciót, ezzel lehetőség nyílt azok összehasonlítására. A kutatás eredményeként láthatóvá váltak a fogalmi különbségek, melyek okkal vetik föl a korábbi védelmi szinttől való visszalépés aggályát.

A dolgozat rávilágított az NGT növény fogalmának GMO definícióhoz való viszonyával, az egyenértékűséggel, a termék alapú szabályozás irányába történő elmozdu-

lással kapcsolatos kérdésekre, melyek megválaszolásához a jogalkotónak a szabályozás mögötti értéktartalmakat is vizsgálnia kell, szem előtt tartva azt, mi szolgálja leginkább a társadalom érdekeit.

Molnár Sára
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Hohmann Balázs
adjunktus, PTE ÁJK
Temesi Nándorné Dr. Stankovics Petra
adjunktus, PTE ÁJK

Parafrázis: GMO-mentes mezőgazdaság = GMO-mentes ország?

Kulcsszavak: GMO, dereguláció, elővigyázatosság elve, géntechnológia, biotechnológia.

Kutatásom során alapvetően három irányból közelítettem meg a GMO-mentesség kérdéskörét. Kiindulásként magának a fogalomnak, mint jogalkotó által kitűzött célnak a megvalósulását vizsgáltam Európában és azon belül Magyarországon. E körben célkutató módszertant alkalmaztam és igyekeztem olyan szakemberek állásfoglalásait is elemezni, akik valós, gyakorlati tudással rendelkeznek a témában. Ezen alapgondolat mellett a meglévő európai és magyar szabályozás főbb aspektusait, illetve a szabályozás potenciális jövőbeli irányát is megvizsgáltam. Ez utóbbi kérdéskör kapcsán a különböző szabályozási koncepciókat és az azokkal szemben felmerült kritikai észrevételeket is feltártam. Elsősorban azt az ambivalens helyzetet szerettem volna megérteni, ami aktuálisan az új géntechnológiák kapcsán a magyar és az európai jogalkotó között kialakult. Következtetéseimet a kérdéseimre kapott válaszok alapján vontam le és arra az eredményre jutottam, hogy egyrészt, a GMO-mentesség, mint cél, sem Európában, sem Magyarországon nem valósul meg. Másrészt habár kifejezetten a magyar GMO-tárgyú joganyag nem veti fel a túlszabályozottság problémáját, de nem is nevezhető effektívnek azon okból kifolyólag, hogy bár elviekben nem ad teret semmilyen géntechnológia jelenlétének a magyar agráriumban, de igazából a GMO megjelenését nem tudja megakadályozni. Végül, de nem utolsó sorban, az új géntechnológiát érintő deregulációs törekvések kapcsán azt állapítottam meg, hogy a Bizottság által benyújtott módosítási javaslathoz képest a francia ANSES javaslata – főleg a kockázatértékelés és engedélyezés körében - az elővigyázatosság elvének érvényesülését jobban szolgálja, így úgy gondolom, azt kellene inkább előnyben részesíteni. Összességében akár a jog által kitűzött GMO-mentesség megtartása vagy akár ezen koncepció átdolgozása a kijelölt irány Magyarország számára a jövőben, a kutatás-fejlesztés tárgyi hatály alóli kivétele mindenképpen megfontolásra méltó. A dolgozatban mind a dereguláció, mind a GMO-mentesség erősítése tárgyában részletes javaslatot dolgoztam ki és olyan ajánlásokat tettem, amelyek a jogalkotói szándéktól függően alkalmasak a meglévő joganyag továbbfejlesztésére.

MONOKI SÁRA RÓZSA
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Olajos István
egyetemi docens, ME ÁJK

A sport és versenylótartás jogszabályi környezete

KULCSSZAVAK: ló, versenyló.

A sport- és versenyló tartás, illetve lovaglás témaköre kapcsolódik gyerekkoromhoz és tanulmányi éveimhez. Az állatokat mindig szerettem és jól tudok kapcsolatot teremteni velük. Óvodás korom óta lovaglok, nyolcadikos korom óta saját lovon, és ekkor díjugratásban rajtengedélyt szereztem. 2021 őszéig versenyeztem. Az ekkori versenylovaim – ma is a család tulajdonában – tenyészkancaként élnek. Ezek jelentik személyes kapcsolódásomat a témához.

A lótartás témakörét érintő jogszabályok az agráriumhoz, az állatvédelemhez, az állategészségügyhöz, állatszállításhoz, közigazgatási-, polgár- és büntetőjoghoz kapcsolódnak. Hierarchiában széles skálán mozognak, kiindulva az állattartást szabályozó EU-s rendeletekből a hazai törvényeken és különböző miniszteri és kormányrendeleteken keresztül az önkormányzati (helyi) rendeletekig. E gazdag forrásokból csak a kutatási kérdéseimhez kapcsolódó elemeket vizsgáltam. Kutatásom során arra kerestem a választ, hogy a sportlovak tartásához kapcsolódóan mely szabályozók az irányadóak.

A dolgozat tárgyával kapcsolatos hipotéziseim a következőek:

H1 - Versenylovakra vonatkozó állatjóléti szabályok nem csak állatvédelmi jellegűek.

H2 - Versenylovakra vonatkozó jogi szabályozás önálló rendelet megalkotására van szükség.

Hogy ezeknek a hipotéziseknek a fennállását megfelelően igazolni tudjam az alábbi kérdésekre keresem a választ:

K1 - Milyen speciális jogszabályi jellemzőkkel írható le a sportlovak tartása?

K2 - Mi a sportlovak vakcinázásának fő jellemzője?

K3 - Mely jogszabályokra kell figyelemmel lenni a lószállítás során?

K4 - Az általam végezett felmérés során arra voltam kíváncsi, hogyan vélekednek a lótartók e témákban? / Hogyan alakul a lótartók tájékozottsága a fenti témakörökben?

A kutatási kérdések megválaszolásához szekunder és primer kutatási elemekre egyaránt szükség volt. Szekunder kutatás keretében weboldalakat, szakcikkeket, tanulmányokat kerestem a Jogtár áttekintésén túl.

Páll Petra
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Olajos István
egyetemi docens, ME ÁJK

A helyben lakás – mint az elővásárlási jog követelményének értelmezése a bírói gyakorlat szemszögéből

Kulcsszavak: földforgalom, elővásárlási jog, helyben lakás, bírói gyakorlat.

A magyar agrárium kiemelkedő nemzetgazdasági érték, szuverenitási tényező, több többezer magyar család megélhetésének forrása. Ezáltal nem vitás, hogy e területre vonatkozó különleges szabályozási rendszer erősen strukturáltan teremti meg a jogi védelmet. Emiatt a szektorban dolgozóknak érdemes körültekintőnek lennünk foglalkozásuk gyakorlásakor, annak minden létszakaszában, hogy elkerüljék a másik félnek okozott jog- és érdeksérelmet, mindemellett megfeleljenek a hazai és az Európai Uniós birtokpolitikai érdekeknek és célkitűzéseknek. A védelem indokoltsága tipikusan a jogsértések ellen való fellépés, illetve a megelőzés talaján áll. Ebben nem csak a jogszabályok, hanem a gazdag bírói gyakorlat is nagy segítségükre lehet.

Dolgozatom a termőföld megszerzéséhez kapcsolódó elővásárlási jog, illetve a földforgalmi törvény által meghatározott elővásárlási sorrend egyik különleges követelményének, a helyben lakás Európai Uniós és hazai szabályozásának bemutatására, bírói gyakorlata érdekességeinek feltárására irányul. Többek között érintésre kerül a polgár lakóhelye, a helyben lakás és az életvitelszerű lakáshasználat fogalmi változásainak kronológiája, egymástól való elhatárolása. Mindemellett a bírói gyakorlat elemzése körében vizsgálatra kerül, hogy az említett fogalmak értelmezése során milyen megállapításokat tettek a legmagasabb szintű bírói szervek, s ezt a gyakorlatban alkalmazva milyen döntésre jutottak az egyes precedensek során. Végezetül dolgozatom tárgyalja, hogy a magyar szabályozásra közvetlenül kiható Európai Uniós normaközeg milyen hozzáállást tanúsított a helyben lakás tagállami megkötéseire és hogyan hatott ez a Szerződésekben deklarált uniós szabadságjogok érvényesülésére.

Eredményként igazolást nyert hipotézisem, miszerint a helyben lakás követelménye hatott a hazai joggyakorlatra és szolgálja a magyar agrárpolitikai célok érvényesülésén túl a spekulatív földszerzők törekvéseinek távoltartását is. Mindez tetten érhető a szabályozás komplexitásában, a földforgalmat korlátozó közjogi és magánjogi intézményekben, s e – a személyek-és a tőke szabad áramlását jogszerűen és közérdekből korlátozó – követelmény érvényesíti földművelés észszerűségéért és célszerűségét is.

PETRI ANNA-TÜNDE
jog
BA, 5. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezetők:
drd. Bartis Előd
doktorandusz, RO EMTE KVK
drd. Kunszabó Atilla
doktorandusz, ATE

Az élelmiszer-pazarlás és -veszteség csökkentését célzó normatív rendelkezések az Európai Unióban, különös tekintettel Romániára

KULCSSZAVAK: élelmiszer-pazarlás, élelmiszer-veszteség, Románia, Európai Unió joga, élelmiszerjog.

Az élelmiszer-hulladék és élelmiszer-veszteség globális probléma, amely az elmúlt években a közvélemény és a jogalkotás fókuszába került. A kutatási téma vizsgálatát szakmai szempontból a társadalmi szükségesség indokolja: az élelmiszer-biztonság, élelmezési láncok védettsége, az élelemiszer-hulladék visszaszorítására vonatkozó uniós jogszabályi háttér, illetve ennek nemzeti jogrendekbe való átültetése jogi szempontból is prioritást képez. E terület érdekességét az adja, hogy több tudományterületet ötvöz, ugyanis mind a jogszabályi háttér változása, mind a környezettudományi kutatások legújabb eredményei befolyásolják, aktualitását pedig a folyamatban lévő nemzetközi szabályozás kialakítása képezi.

Jelen munka összegzi az élelmiszer-hulladék és -veszteség hátterében álló okokat, tekintettel a jogi akadályokra is, továbbá bemutatja a nemzeti és európai jogalkotók által jelzett legújabb kilátásokat ennek mérséklésére vagy korlátozására. Célja a következő kérdések megválaszolása: Hogyan épül be az élelmiszer-hulladék csökkentése az európai szakpolitikákba? Mekkora hangsúlyt fektet Románia a probléma megoldására? Alkalmas-e a jelenlegi nemzeti szabályozás az uniós tagállamként vállalt kötelezettségek teljesítésére?

Melyek lehetnek a leghatékonyabb gyakorlati intézkedések?

Pogácsás Nóra
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sulyok Katalin
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Az étrendszabályozás jogi lehetőségei a klímavédelem érdekében

Kulcsszavak: fenntarthatóság, klímavédelem, jogalapok, jogi kötelezettségek, élelmiszerszabályozás.

A kutatás célja annak feltárása, hogy jogilag miként korlátozható az állati eredetű élelmiszerek, különösen a hús fogyasztása, továbbá, hogy ennek milyen jogalapjai és szabályozási eszközei lehetnek. A FAO (ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete) és az IPCC (International Panel on Climate Change) adatai alapján az állati eredetű élelmiszerek helyett a növényi alapú étrend fenntarthatóbb a környezet és az egészség számára, ugyanakkor számos jelentős jogi kihívás elé állítja az államokat, amennyiben ilyen irányú szabályozást kívánna bevezetni. A kutatás központi kérdése tehát, hogy lehetséges-e a fogyasztói szokások jogi úton történő befolyásolása, és ha igen, akkor ez milyen jogi keretek között történhet.

A vizsgálat során kitérek a klímaváltozás és az élelmiszerbiztonság kapcsolatára, valamint a nem fenntartható élelmiszertermelés környezetkárosító hatásaira. Az agrárszektor és az állati eredetű élelmiszerek szerepe kiemelkedő az üvegházhatású gázok kibocsátásában, ami fokozza a szabályozás szükségességét. A kutatás különösen az Európai Unió jogi normái, a Párizsi Egyezmény, az Alkotmánybíróság gyakorlata és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alapján vizsgálja, hogy az államok milyen jogalapokkal, valamint kötelezettségekkel rendelkeznek a klímavédelem és a fenntarthatóság előmozdítására. A kutatás azt is elemzi, hogy az államok milyen eszközökkel, például adópolitikával, támogatásokkal és/vagy közvetlen korlátozásokkal terelhetik a fogyasztói magatartást fenntarthatóbb irányba.

Összegzésként a kutatás arra a következtetésre jut, hogy a szabályozás hatékonysága és jogszerűsége több jogi, társadalmi és gazdasági tényezőtől függ. A kutatás eredményei rámutatnak arra, hogy az államoknak az agrárszektort és különösen az állati eredetű élelmiszerek előállítását szigorúbban kellene szabályozniuk mind a klímavédelmi, mind az egészségügyi célok elérése érdekében. A nemzetközi és európai jogi kötelezettségek alapján az államok számára elkerülhetetlen lesz a szigorúbb élelmiszerszabályozás bevezetése, ugyanakkor ezek végrehajtása során számos jogi kihívással kell szembenéz-

niük. Az eredmények alapján azonban egyértelművé válik, hogy az étrendi szokások megváltoztatása és az állati eredetű élelmiszerek korlátozása jelentős lépést jelentene a fenntarthatóság és a klímavédelem irányába.

Alkotmányjog I. tagozat

Akinwumi Ademola Thomas
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somody Bernadette
adjunktus, ELTE ÁJK

Az egészséges környezethez való jog perelhetősége a gyermekek által indított klímaperekben

Kulcsszavak: alapjogok,alapjogi triász, antidiszkrimináció, intergenerációs méltányosság, klímaperek.

A tanulmányomban arra kerestem a választ, hogy melyek a leghatékonyabb konstrukciók az egészséges környezethez való jog peresíthetőségére. A kutatásom alapján az az állításom, hogy (a)az általam alapjogi triásznak nevezett koncepció, (b) különböző antidiszkriminációs érvek, valamint (c) ezekkel összefüggésben felmerülő alapjogi relevanciával bíró, természettudományos érvek, azok, amelyek a leghatékonyabbak lehetnek.

ad (a) Az alapjogi triász lényege, hogy van három olyan alapjog, amelyek olyan szorosan összefüggenek egymással a klímavédelmi perekben, hogy szükséges azok együttes értelmezése. Egyrészt (ahogyan azt a magyar alkotmánybírósági gyakorlat is deklarálja) a környezet védelme lényegében az egészséges környezethez való jog intézményvédelmi oldalát testesíti meg. Másrészt a káros klímahatások kapcsán felmerülő egészségügyi problémák kapcsán mindenképpen felmerül az egészséghez való jog sérelme.

ad (b)A különböző antidiszkriminációs érvek abból indulnak ki, hogy a gyermekek és különösen a jövő (még nem született) nemzedéke sokkal inkább ki van téve az éghajlatváltozás súlyos következményeinek. Ennek az egyenlőtlenségi problémának a kiküszöbölésére szolgál (I)az intergenerációs méltányosság és (II) az egyenlő bánásmódhoz való jog. Ha a kormányok az éghajlatváltozással kapcsolatos politikájuk során ignorálják a jövő nemzedékének érdekeit, akkor ugyanis nem csupán a nemzedékek közötti méltányosság elvével mennek szembe, hanem megsértik az antidiszkrimináció követelményét is, továbbá a jövő generációinak élethez, egészséghez és egészséges környezethez való alapjogait is.

ad (c) Az a tudományos konszenzus, mely szerint a gyermekeket sokkal nagyobb mértékben érintenek a klímaváltozás hatásai, az mindenképpen azt okozza, hogy ha és amennyiben meg akarjuk érteni azt, hogy miért alapjogsértő az az állami gyakorlat, amely nem teszi meg a globális éghajlatváltozás megfékezését szolgáló mitigációs és adaptációs intézkedéseket, ahhoz elengedhetetlen annak elemzése, hogy mik ezek a konkrét hatások, miért relevánsak az adott ügyben és milyen alapjogi vonulatai vannak az említett kérdéskörnek.

Fekete Anna
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somody Bernadette
adjunktus, ELTE ÁJK

Az Alaptörvény emberképe

Kulcsszavak: Alaptörvény, emberkép, alkotmányjog, Alkotmánybíróság.

A dolgozat azt vizsgálja, hogy az Alaptörvény kifejez-e valamilyen emberképet, illetve hogyan jelenik meg az Alkotmánybíróság érvelésében a fogalom. A kérdés relevanciáját az adja, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában 1990-től a mai napig folyamatosan visszatérően és egyre növekvő számban megjelenik az emberkép, mint értelmezési keret. Ennek ellenére sem a szakirodalom, sem az Alkotmánybíróság nem konzisztens a fogalom alkalmazásában, ami megnehezíti a fogalom alkotmányjogi használatának igazolhatóságát.

A kutatási kérdés megválaszolásához három alkérdést állítottam fel. (1) Mit jelent az emberkép alkotmányjogi kontextusban? (2) Milyen szerepe volt és van az Alkotmánybíróság gyakorlatában? (3) Milyen forrásokból ismerhető meg az emberkép?

Dolgozatban elválasztottam egymástól a szakirodalom leíró jellegű emberképe, és az az emberkép-formula, amelyet az Alkotmánybíróság az érvelésében felhív. Ennek során vizsgáltam az Alkotmánybíróság gyakorlatát 1990-2024-ig és a releváns német és magyar szakirodalmat. Ezek alapján 3 szakaszra osztottam, aszerint, hogy milyen fejlődésen ment keresztül az emberkép-formula.

Ezek után rávilágítok az Alkotmánybíróság emberkép-formulájával kapcsolatos aggályokra. Három probléma különíthető el. (1) Az első probléma az emberkép-formula eltérő jellegű ügyekben való alkalmazása. (2) A második probléma az emberkép és a szükségességi-arányossági teszt kapcsolatának tisztázatlanságát veti fel. (3) Az utolsó probléma az emberkép rejtett értéktartalmával kapcsolatos.

A továbbiakban megfogalmazok néhány szempontot a lehetséges fejlődési irány tekintetében. Az Alkotmánybíróság részletesen indokolná, hogy (a) az emberkép-formula mit tesz hozzá a döntéshez, illetve (b) kifejtené, hogy a különböző típusú ügyek milyen eltérő alkalmazást kívánnak meg. További fontos követelmény, hogy az Alkotmánybíróság tisztázza a szükségességi-arányossági teszt és az emberkép-formula viszonyát. Ezzel összefüggésben rámutatok, hogy az emberkép-formulának a teszten belül, a szűk értelemben vett arányossági tesztben lehet szerepe. Végül elengedhetetlen,

hogy tekintettel az emberkép értéktartalmára, az Alkotmánybíróság a értékválasztásait részletesen indokolja.

Összességében tehát az emberkép-formula akkor szolgálná az alkotmánybírósági döntések legitimitásának erősödését, ha kimunkált módszertan mellett, következetesen, világos dogmatikai pozícióban kerülne alkalmazásra, és a benne rejlő értéktartalomra figyelemmel használná az Alkotmánybíróság.

Gerstner Laura Johanna
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

Alkotmányjogi magyar narancs? – A diszkrimináció elleni küzdelem és az ombudsman intézményének összekapcsolódása Magyarországon

Kulcsszavak: diszkrimináció elleni küzdelem, ombudsman, Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság, összeolvadás, jogérvényesítés.

A diszkrimináció elleni küzdelem örökzöld téma a nyugati civilizációkban. A kérdés különösen aktuálisnak tekinthető hazánkban, mivel 2021-ben az Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvadt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába, így jelentősen módosult a diszkrimináció elleni védelem intézményrendszere. Ezen szervezeti átalakítást számos kritika érte. Dolgozatom célja, hogy megvizsgálja ezek létjogosultságát, az Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvadása következtében kialakult helyzetet, valamint az alapvető jogok biztosának tevékenységét a diszkriminációs ügyek szempontjából.

Kutatásom eredményeként megállapítható, hogy a jelen szervezeti keretek között az alapvető jogok biztosa nem megfelelően, nem a kellő hatékonysággal látja el az egyenlő bánásmód védelmével kapcsolatos kötelezettségeit. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvadása az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába olyan rendszertani problémákat szült, ami nem csak dogmatikailag feloldhatatlan, hanem a hatékony jogérvényesítésnek is gátját szabja. Álláspontom szerint az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő érvényre juttatása csakis úgy lenne garantálható, ha ismét egy független hatóság felügyelné. Nem nyugodhatunk bele, hogy a magyar narancs „kicsit sárgább, kicsit savanyú, de a miénk", hanem mindent meg kell tennünk a diszkrimináció elleni fellépés intézményi kereteinek, hatékonyságának optimalizálása érdekében.

Kocsis Bálint
jogász
osztatlan, 8. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Erdős Csaba
egyetemi docens, SZE DFK

A személyes és nyilvános meghallgatás – avagy, nyitott kapukat az Alkotmánybíróságra?

Kulcsszavak: nyilvánosság, személyes, meghallgatás, tisztességes eljárás, Alkotmánybíróság.

A dolgozat témájául a személyes és nyilvános meghallgatás intézményeit választottam, amelyet eddig a taláros testület csak néhányszor alkalmazott. A dolgozat kiindulópontja szerint ez is hozzájárul ahhoz, hogy az Alkotmánybíróságot elefántcsonttoronyként emlegetik.

Közhelyszerű megállapítás, hogy a nyilvánosság követelménye a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból vezethető le. Koránt sem tisztázott azonban, hogy a tisztességes (bírósági) eljáráshoz való jog az Alkotmánybíróságra is vonatkozik-e. Ha igen, akkor a nyilvánosság-követelmény nemcsak a rendes bírósági eljárásra, hanem az Alkotmánybíróság előtti eljárásban is alkalmazandó eljárási garancia. A dolgozat első részében ezért összehasonlítom a rendes bírósági eljárást az alkotmánybírósági eljárással a tisztességes eljárás részjogosultságainak szempontjából, különös tekintettel a felek személyes részvételére és a nyilvánosságra az indítványozó minél aktívabb eljárási részvétele és a nyilvánosság, mint az igazságszolgáltatás felé irányuló társadalmi ellenőrzés fontossága miatt.

A jelenleg hatályos magyar szabályozás bemutatását követően említésszerűen kitérek a német és osztrák gyakorlatra. Ezt követően jogszociológiai szempontból, a bírósági gyakorlat alapján vizsgálom a nyilvánosság szerepét az igazságszolgáltatásban, illetve azt, hogy a taláros testületbe vetett bizalmi index hogyan alakult az elmúlt évtizedekben.

A dolgozat záró részében a jelenlegi szabályozás hiányosságait, hibáit figyelembe véve de lege ferenda javaslatot teszek, amely nyomán a jelenlegi szabályozás hatékonyabbá válhat.

Kovács Emma
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Sevaracz Luca
doktorandusz, SZTE ÁJK

Az Alkotmánybíróság joggyakorlata a közszereplők bírálhatóságához fűződő véleménynyilvánítási szabadságról

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás, közszereplő, joggyakorlat, méltóság.

Dolgozatomban vizsgáltam, hogy az elmúlt egy évtizedben milyen tendenciák jellemezték az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB), valódi alkotmányjogi panaszeljárásban formált joggyakorlatát a közszereplőket érintő viták során elhangzó közlések elbírálására felállított speciális alapjogi teszt alkalmazására vonatkozóan. Kitértem az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjogára is, azt elemezve, hogy az AB mennyiben követi a strasbourgi standardokat. Rávilágítottam, hogy az AB az elvi tételek meghatározásánál követi az EJEB irányvonalát, az egyes ügyek konkrét elbírálásánál azonban nem feltétlen vagy azokat módosítva alkalmazza, ellentmondásba kerülve így a korábbi döntésekben rögzített mércékkel.

Megállapítottam, hogy a teszt első szűrője esetén sokáig nem adott az AB gyakorlat egységes iránymutatást arra, hogy a közszereplői minőség és a közlés közügyhöz kapcsolódása két egyenrangú feltétel-e a bírált személy fokozott tűrési kötelezettségének megállapításakor. Az utóbbi évek határozatai viszont már többnyire ellentmondásmentesen tartalmazzák azt az elvi tételt, amely értelmében az a meghatározó kérdés, hogy a közlés a közéleti vita részét képezi-e. Ezt tükrözi az EJEB gyakorlata is.

Az értékítélet és tényállítás elhatárolásánál az AB nem állított fel egységes alkotmányos keretrendszert a rendes bírósági gyakorlat számára. Sok esetben ugyanis a körülményekből kiragadott elemek túlhangsúlyozása vagy a közlés valódi és direkt tartalmának szembeállítása képezi egy-egy határozat indokolásának alapját, rendkívül szubjektív szempontrendszert felállítva ezzel a véleménynyilvánítás határainak kijelölésére. Az értékítélettel terhelt tényállítások esetén a testület sokszor – az EJEB gyakorlatával ellentétesen és egyben alapjogi aspektusból bírálhatóan – nem vizsgálja azt, hogy a közlésnek van-e elégséges ténybeli alapja, illetve a kontextus értékelését mellőzve az egész közlés kategorikus besorolására törekszik.

Az emberi méltóság jelenti a véleménynyilvánítás határát, az AB pedig elvi szinten követi azt az irányvonalat, hogy az öncélú gyalázkodásnak, illetve a korlátozhatatlan

méltóságmagot sértő közléseknek nem lehet alapjogi védelmet biztosítani. A gyakorlat azonban nem ellentmondásmentes, ugyanis a határozatok differenciáltak abból a szempontból, hogy az emberi mivolt megalázására, a közvitán kívüli gyalázkodásra irányuló vagy a méltóságsérelem tényleges bekövetkezését eredményező közlések esetén korlátozható-e a véleményszabadság.

Márki Petra
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fazekas Flóra
adjunktus, DE ÁJK

A törvényes bíróhoz való jog és az ügyelosztási rend alkotmányos összefüggései

Kulcsszavak: törvényes bíróhoz való jog, ügyelosztási rend, igazságügyi reform, automatikus szignálás.

A bíróságok ügyelosztási rendszerének kérdése Magyarországon a 2023-as igazságügyi reformot követően került a figyelem középpontjába, amikor is az Unió szervei bizonyos pénzügyi források megszerzését a magyar bíróságok függetlenségét megerősítő reformok végrehajtásához kötötték. Az új szabályozás értelmében a Kúrián bevezették az automatikus szignálási rendszert, ezzel pedig újra teret kapott a vita, hogy ilyen módon megelőzhetőek-e az igazságszolgáltatás terén tapasztalható visszaélések.

A törvényes bíróhoz való jog hivatott biztosítani azt, hogy kizárják az igazságszolgáltatás működéséből a többi hatalmi ág beavatkozásának lehetőségét. Jogállami követelményként jelenik meg az ügyelosztási rend megalkotása és nyilvánossá tétele, ugyanis ez teszi lehetővé, hogy megismerjük, ki fog dönteni az ügyünkben. Az átláthatóság az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom fenntartása tekintetében is kiemelt jelentőséggel bír, ugyanis nem elég objektíve pártatlannak lenni, az önkényesség látszatát is el kell kerülni az ügyek bírókra való kiszignálásában.

A bíróságok által megalkotandó ügyelosztási rend célja, hogy az eljáró bíróság megalakítása külső befolyástól mentesen történjen. Éppen ezért elvárás, hogy olyan szabályokat tartalmazzon, amelyek alkalmasak arra, hogy kiküszöböljenek minden szubjektív elemet. Kutatásom során feltártam az ügyelosztással kapcsolatban felállított nemzetközi követelményeket, ez alapján további részletszabályokat azonosítottam, amelyek többek között a hatékony igazságszolgáltatás megvalósítását szolgálják (például a szakértelem szerinti differenciálás). Mindezek alapján megállapítható, hogy bizonyos körülmények szükségessé teszik az előre meghatározott ügyelosztási metódustól való eltérést. Azonban e diszkréciós elem megléte az önkényes szignálás veszélyével fenyeget és alkalmas lehet arra, hogy egyes bírákat túlterheljenek, másoknak pedig kedvezzenek, illetve arra is, hogy politikailag érzékeny ügyek adott bírókhoz jussanak.

Kutatásom során az előzetesen felállított minimumsztenderdek alapján górcső alá vettem a Kúria és egy alsóbb szintű bíróság, a Debreceni Járásbíróság ügyelosztási rendjét. Összegzésként azt a következtetést vontam le, hogy továbbra is nehéz megteremteni a megfelelő egyensúlyt a bíróságok igazgatásának jogszerűsége és a kiszámítható és időszerű igazságszolgáltatás követelményei között, ezért mindkét bíróság ügyelosztása tekintetében beazonosíthatók korrekcióra szoruló elemek.

Mausecz Zoé
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dudás Attiláné Dr. Korinek Beáta Zsófia
adjunktus, PTE ÁJK
Dr. Zeller Judit
egyetemi docens, PTE ÁJK

Az oktatáshoz való jog helyzete a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek vonatkozásában

Kulcsszavak: oktatás, gyermekvédelmi szakellátás, diszfunkcionalitás.

A szülői felügyeleti jog és kötelezettség részjogosítványai között a gondozás és nevelésen túl, a szülők feladata a gyermek iskolaválasztása és annak biztosítása, hogy a gyermek rendszeresen járjon iskolába. Abban az esetben, ha a gyermek valamilyen oknál fogva kiemelésre kerül a családból, vagyis nem a szülők gondozzák, nevelik tovább, úgy az államra hárul ez a feladat, hogy a gyermek rész vegyen az oktatásban. A gyermekvédelmi szakellátásban élők számára gyakorlatilag az egyetlen érvényesülési lehetősége az oktatásban való részvétel lenne. A magyar oktatási rendszer azonban többnyire nincs felkészülve a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyerekek speciális szükségleteire. A probléma fő oka mind a gyermekvédelmi, mind az oktatási rendszer területén többek között a szakemberhiány, amelynek következtében a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyerekek nem kapnak megfelelő támogatást. Így tehát elmondható, hogy mindkét rendszer, amelyek metszetében a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyerekek élnek, diszfunkcionálisan működik. Ennek a diszfunkcionalitásnak a következménye lehet a szegregáció, amely nehezíti a társadalomba történő beilleszkedésüket, hiszen ezesetben a más társadalmi csoportból érkező diákoktól elkülönítve tanulnak, a másik nehézség, melynek nem csak egyéni, hanem társadalmi szinten is számos negatív következménye van. A végzettséggel nem rendelkező felnőttek számának növekedésével arányosan szükséges növelnie az államnak a szociális kiadások összegét.

Dolgozatomban a problémakör bemutatásán túl megoldási javaslatokat is tettem, olyan – már létező – lehetőségeket ismertettem, mint az Élmény Tár Tanoda, valamint Németországban alkalmazott iskolai integrációs módszerek. Azért tartottam ezeket fontosnak, mert a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekeknek speciális szükségleteik vannak, melyeket csak speciális módszerek alkalmazásával lehet kielégíteni. Az előbbiek mellett egy olyan személy iskolai alkalmazására is javaslatot tettem, aki a

gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyerekekkel történő egyéni foglalkozás mellett egyfajta közvetítő szerepet látna el a gyermekvédelmi és az oktatási intézmény között. Kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy fontos lenne egy olyan komplex megoldáscsomag kidolgozása, melynek hatására a szakellátásban élő gyermekek oktatáshoz fűződő joga megfelelően érvényesülhet.

Merczel Lúcia Nóra
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK
Prof. Dr. Schanda Balázs
egyetemi tanár, PPKE JÁK

A házasság és az egyéb párkapcsolati formák viszonya, avagy miért nem értjük egymást a házasság intézménye körüli vitákban?

Kulcsszavak: házasság, élettársi kapcsolat, család, intézményvédelem, alkotmányos gyakorlat.

A dolgozat a házasság intézményének átfogó vizsgálatát nyújtja, amely az intézmény magyarországi alkotmányos védelmét, az alkotmányértelmező fórum gyakorlatát, valamint a házasság értékalapú, jogelméleti megközelítését foglalja magában. A kutatás célja annak vizsgálata, hogy a jogi fogalmaink meghatározzák-e nézeteinket, s így a házasság körüli viták nyugvópontra jutnának-e a jogalkotó és alkotmányértelmező fórum által meghatározott pontos házasság- és családfinícióval, vagy ezen intézmények tekintetében a fogalomalkotás keretében sem vonatkoztathatunk el azoknak szociológiai mivoltától.

A tanulmány – a család házassággal való szoros kapcsolatára tekintettel – vizsgálja a család fogalmának a magyar jogrendszerben való alkotmányos fejlődését, egyúttal számba veszi az egyes párkapcsolati formák hatályos jogi szabályozását, valamint az azokkal kapcsolatban felmerülő egyes társadalmi igényeket, illetve fogalmaink, véleményeink különbözőségeinek okait. A kutatás kitér ezenfelül – nemzetközi minták alapulvételével – egyes házasságot védő intézményekre, lehetséges jövőbeli szabályozásokra.

A dolgozat amellett foglal állást, hogy a házasságról való diskurzusban teljes konszenzust különböző értékpreferenciáink miatt nem érhetünk el, a parttalan viták feloldását azonban elősegítheti, ha igényeink megfogalmazása mellett a vitában mindkét fél érveit – azok kiindulópontjával és értéktartalmával együtt – figyelembe vesszük. A jogalkotónak figyelemmel kell lennie a házasság évezredes hagyományára, így elkerülendő, hogy kizárólag az újító igények sürgető hangjára reagálva alkosson normákat.

A kutatás eredményeképpen világossá válik, hogy a házasság – annak szociológiai mivoltára figyelemmel – nem terjeszthető ki pusztán társadalmi igények alapján minden párkapcsolati formára, s nem lehetséges valamennyi életszituáció jogi normákkal való lefedése, hiszen a jogalkotótól nem várható el, hogy teljeskörűen szabályozza a házasság és a család intézményének minden aspektusát.

Pozsgai Péter
jogász
osztatlan, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

Igazságos jogbiztonság vagy biztos igazságtalanság? – A jog igazságossága mint jogállami követelmény

Kulcsszavak: igazságosság, jogbiztonság, jogállamiság, alkotmány, egységes.

A jogbiztonság és az igazságosság az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyaránt a jogálla-miság alkotmányos alapelv tartalmi követelményei közé sorolandók. Bár a jog igazságosságá-nak fogalma a jogfilozófiai szempontú vizsgálódások terén hosszú múltra tekint vissza és szá-mos megközelítést foglal magában, lényeges, hogy az alkotmányjo-gon belül a jogállami igaz-ságosság önálló elméleti követelményként jelenik meg. Az Alkotmánybíróság álláspontjában az igazságosság bizonyos esetekben szembekerülhet a jogbiztonsággal – véleményem szerint ugyanakkor e konfliktus pusztán látszólagos és értelmezés kérdése. A jogon keresztül megjele-nő igazságosság alapja ugyanis nem lehet más, mint ami magának a jognak az alapja: az emberi elvárások védelme, a legitimációt nyújtó politikai közösség várakozásaira való alkotmányos visszavezethetőség. A társadalom a legitimnek elfogadott alkotmányában kinyilvánítja az együttélésének legalapvetőbb normáit, amelyek így – az alkotmányok magas absztrakciós szintjét is erősítve – megfeleltethetők a legitimációs bázis elvárásának. Amikor tehát például az Alkotmánybíróság egy jogi norma alkotmánynak való megfelelését vizsgálja, nem csupán jo-got, hanem igazságot is szolgáltat. Ugyanis mivel tölthető meg az igazsá-gosság fogalma? Mi-hez mérhető, mint zsinórmérték? Azokhoz a társadalmi (emberi) elvárásokhoz, amelyeket az egyének nem pusztán a saját egyedi szempontjaik alapján, hanem általános jelleggel megfo-galmaznak és amelyek (remélhetőleg minél teljesebb mértékben) az együttélésüket és a közha-talom gyakorlásának kereteit legmagasabb szinten szabályozó, a jogforrási hierarchia csúcsán elhelyezkedő alkotmányban tükröződnek. Arra kevésbé tudunk válaszolni, hogy mi az igazsá-gos. Azt viszont Radbruch formulájához híven pontosan meg tudjuk határozni, hogy a jogál-lamiság szempontjából mi az igazságtalan. Az a norma ugyanis, amelyik nem is törekszik

elérni a jog és a társadalmi igazságosság közös alapját jelentő, a politikai közösség irányából érkező többségi elvárásokat, amelyik tagadja azokat, amelyik ezáltal ellentétes a legitim alkotmánnyal, az valójában sérti a jogállamiság tartalmi követelményét, az igazságosságot. Ha viszont ezt nem teszi, akkor éppen az lenne az igazságtalan, ha eltérnénk tőle. Vagyis, ha a jogbiztonság mint általánosan érvényesülni hivatott elv alkotmányos rendelkezésekhez hű alkalmazása tör-ténik, az nem az igazságosság ellen, hanem éppen azt támogatandó van.

Takács Botond
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Zeller Judit
egyetemi docens, PTE ÁJK

Közszereplők tűrési kötelezettsége a véleménynyilvánítás szabadsága tükrében

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás, alapjog, korlátozás, közszereplők, jogvédelem.

A véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs jogok anyajogaként kiemelkedő szerepet tölt be az alapjogok körében. Politikai jogként esélyt teremt a demokrácia és a demokratikus közvélemény kialakítására és fenntartására, emellett a személyiség kibontakoztatásának egyik alapköve. Az Alaptörvény IX. cikkének szabályozásából, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatából is kitűnik, hogy számos más alapjoggal állhat kapcsolatban, akár szemben is, így a vélemények szabad megalkotása és mások alapjogsérelme között vékony határ húzódik. Ennek megtalálása a jogalkotó elhanyagolhatatlan feladata.

A dolgozat feltérképezi a véleményszabadság és a közéleti szereplőket érő kritika kapcsolatát és annak határvonalait. Nemzetközi és hazai példákon keresztül tárja fel a közszereplés problémáit: az emberi méltóságot sértő megnyilvánulásokat. A kutatás részletesen kitér a közérdek és a magánélet közötti egyensúly kérdésére, és napjainkban megjelenő viták elemzésével rávilágít a közéleti szereplőket érintő szabályozás hiányára, illetve a magyar bírói gyakorlat reformjának szükségességére. Kiemelt témaként kezeli a közéleti szerepvállalás önként vagy nem önként vállalt jellegének kérdését. Végül megoldásokat is megfogalmaz a személyiségi jogvédelem hatékonyabbá tételére, például a közösségi média „trollkodó" kommentelőivel szembeni szankciórendszer kidolgozásával, amely arányosan korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát, ugyanakkor védelmet biztosít az érintettek, a vélemény „céltáblái" számára.

Varjas Eszter Kata
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Jámbor Adrienn
egyetemi docens, ME ÁJK

A gyermekek önrendelkezési jogának érvényesülése a közösségi médiában

Kulcsszavak: az emberi méltósághoz való jog, az alapvető gyermeki jogok, GDPR rendelet, a digitális önrendelkezési jog, közösségi média platformok.

A gyermekek társadalmunk olyan különösen védett tagjai, akiknek az érdekeit minden jogi eszközzel védeni kell, fejlődésük pedig a lehető legbiztonságosabb keretek közt biztosítandó. A gyermekeket ugyanúgy megilleti az Alaptörvénybe foglalt egyik legfontosabb és legalapvetőbb jog: az emberi méltósághoz való jog, ami magában foglalja az adott személy önrendelkezési jogát a tekintetben is, hogy a saját életét érintő kérdésekben hogyan szeretne dönteni.

Dolgozatomban az alapjogként rögzített önrendelkezési jognak, azon belül is a gyermekeket megillető önrendelkezési jog feldolgozására fektetem a hangsúlyt az Alaptörvény vonatkozó rendelkezésein, az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény (a továbbiakban: Gyvtv.) szabályain, Alkotmánybírósági határozatokon, az Egyesült Nemzetek Szervezete által készített Gyermekjogi Egyezménybe foglalt jogokon és a releváns európai unióban elfogadott szabályokon keresztül. Fontosnak tartom kiemelni a közösségi média térhódításának hatására a gyermekek online térben jelen lévő jogait az önrendelkezési jogra, emberi méltósághoz való jogra, valamint a véleménynyilvánításhoz való jogra levetítve. E kérdéseket a jelenlegi jogi szabályozás tükrében vizsgálom. Nagy hangsúlyt fektetek a META közösségi hálózat csoportjába tartozó Facebook és a TikTok platformokon alkalmazandó szabályanyag áttekintésére. Mindkét platform esetében megállapítható, hogy a gyermek érdekeit védő szabályrendszer került kialakításra, azonban a dokumentumokban megfogalmazott regisztrációhoz szükséges minimum életkori határ ellenőrzése véleményem szerint a gyakorlatban nem megfelelően biztosított.

Milyen tartalommal tudjuk megtölteni az Alaptörvénybe foglalt jogokat egy dinamikusan változó, online térben? Tudjuk-e biztosítani az emberi méltósághoz való jog védelmét a gyermekek számára a közösségi médiában? Dolgozatom ezekre a kérdésekre keresi a választ.

Kutatásom részét képezte ezen túl az Európai Unió országainak vizsgálata is abban a tekintetben, hogy a különböző alkotmányok hogyan szabályozzák a gyermekek önrendelkezési jogára vonatkozó passzusokat, azonban az elemzés tekintetében a német modellre fektetem a hangsúlyt, ahol egy külön jogszabály van érvényben a gyermekek médiahasználatára vonatkozóan, ami akár egy hasonló hazai jogszabály létrehozásának alapját is adhatná.

Alkotmányjog II. tagozat

Baló Loránd Lajos
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Köbel Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK

Magyarország és az erdélyi magyar kisebbség közjogi kapcsolata az egyházak szemszögéből

Kulcsszavak: Erdély, kisebbség, közjog, egyház, támogatás.

A dolgozat Magyarország és az erdélyi magyar kisebbség közjogi kapcsolatát tárgyalja, leszűkítve az egyházak, különösen a Református Egyház kontextusára. Kutatásom célja, hogy felhívjam a figyelmet a nemzeti kisebbségek asszimilációjának közjogtörténeti és aktuális kérdéseire, valamint a nemzet egysége megőrzésének alkotmányos céljára, melynek egyik eszköze a külhoni magyar közösségek támogatása. A dolgozat írása során kvalitatív kutatási módszereket alkalmaztam, s azon belül is főként dokumentumelemzésre hagyatkoztam, de mindemellett interjút is készítettem, illetve komparatív jogi módszereket is végeztem melynek keretében Magyarország és Románia jogrendszerének egyes aspektusait hasonlítottam össze egymással. Dolgozatomban elemzem az erdélyi magyar etnikum kapcsolatát a többségi nemzettel, melynek keretében demonstrálom Románia nemzetállamként való megjelenését, valamint bemutatom a népek önrendelkezési jogát, a külső és belső önrendelkezést, mely szorosan kapcsolódik a kisebbségi kérdéshez és a területi autonómiatörekvésekhez. Ezt követően szemléltetem az egyházak történelmi jelentőségét és társadalomra gyakorolt hatását Erdélyben, melynek keretében a vallás és az egyházak nemzetmegtartó mechanizmusára világítok rá. Illusztrálom a szocialista korszak államosítási tevékenységét és az egyházak visszaszorítását, valamint a rendszerváltás utáni egyházi ingatlanrendezési folyamatot, melynek keretében kitérek mind a magyarországi kárpótlásra, mind a romániai restitúció nehézségeire. Rátérve a hatályos szabályozásra, bemutatom a Nemzetpolitikai Stratégiát, illetve végrehajtásának metódusait, valamint demonstrálom a Stratégia anyagi költségvetését biztosító Bethlen Gábor Alap pénzügyi jogi relevanciáját. Mindezek mellett részletesen beszámolok az egyházak, s főként a Református Egyház közfeladat-ellátásban való szerepvállalásáról. Dolgozatom befejezéseként pedig olyan javaslatot fogalmazok meg, mely véleményem szerint korszerűsítheti a külhoni kisebbségeket célzó támogatási rendszert, a közpénzek felhasználásának biztonságosabbá tételével.

Fazekas Márton
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Burján Evelin
tanársegéd, ELTE ÁJK

Az alkotmányos rendszerek rezilienciájának és identitásának lehetséges összefüggése

Kulcsszavak: alkotmányos identitás, jogrendszer, reziliencia.

Dolgozatomban az alkotmányos identitás és a jogrendszerek rezilienciája közötti potenciális összefüggést vizsgálom. Először a jogrendszer pontos meghatározásával foglalkozom, majd megvizsgálom, miként alkalmazható rá a reziliencia követelménye. Kísérletet teszek az alkotmányos identitás kérdéskörét övező szakirodalom és joggyakorlat összefoglalására: az egyes meghatározások alapján vizsgálom azok rezilienciával való összefüggését.

Az elméleti keretem sarokpontjait az egyes identitásképek adják: a statikus modell, ami egyszerre jelentheti a szerves és szervetlen folyamatok gátját, valamint a dinamikus modell, ami elméletileg sosem válhat el a szerves fejlődés követelményétől. Vizsgálom az identitásképek gyakorlati felhasználásának korlátait: az azonosított „iránytű" funkció az identitás jogrendszerekben megjelenő „belső oldala", ami elvileg csak akkor tekinthető reziliensnek, ha a jogrendszer organikus fejlődésének következményeként jön létre. A „pajzs" funkció az identitás „küldő oldalát" jeleníti meg: a jogrendszerekben ez alapvetően a külső hatások ellenében kerül alkalmazásra, amelynek leglátványosabb területe az európai közjog.

Az összefüggések tükrében vizsgálom a magyar jogrendszert: megállapítom, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a magyar jogrendszer alkotmányos identitásképe ugyan zárt és statikus, tartalma lehet rezilienciakonform, hiszen az a szerves fejlődés következményeként kialakult elemekből áll. A felhasználást tekintve egyes példákat vizsgálok: a Szuverenitásvédelmi Hivatal működésének, a fogalom európai közjogban betöltött szerepének, valamint az alkotmánymódosítások jellegének rövid elemzését követően megállapítom, hogy a magyar alkotmányos identitás a gyakorlati felhasználást tekintve feltételezhetően nem segíti jogrendszerünk rezilienciáját.

A dolgozat fő tudományos eredménye a kérdés merőben új megközelítésében rejlik. Az általam azonosított összefüggések alapját képezhetik további elemzésnek, ezzel új megvilágításba helyezve a magyar és európai szakirodalom által alapvetően

integrációs korlátként vizsgált alkotmányos identitás fogalmát. Szempontjam tehát egyszerre csatlakoznak a jogrendszerek rezilienciáját övező diskurzura, valamint adnak teret az alkotmányos identitás elméleti koncepciójának gyakorlati elemézésére. A megállapított összefüggések alapvetően orientiáló funkcióval rendelkeznek: értékelésük és alkalmazásuk pusztán kiindulópont, amelyet feltételezhetően empirikus kutatásoknak kell követnie.

Halász Tamás Gergő
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Tilk Péter
egytemi tanár, PTE ÁJK

A történeti alkotmány és hatása az Alaptörvényre és a modern alkotmányos intézményekre

Kulcsszavak: történeti alkotmány, vívmány, Alkotmánybíróság, R) cikk, Alaptörvény.

A történeti alkotmány és hatása az Alaptörvényre és a modern alkotmányos intézményekre A dolgozat a történeti alkotmány vívmányaival és azok alkotmánybírósági gyakorlatban betöltött szerepével és jelentőségével foglalkozik.

Az Alaptörvény hatálybalépését követően új időszámítás kezdődött hazánk alkotmányos történetében. Ennek keretében a jogalkotó egy nagyon speciális megoldást is alkalmazott a húsvéti alkotmányban: beemelte a történeti alkotmány vívmányait a tételes jogba oly módon, hogy kötelezővé tette azok figyelembevételét az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során. (Alaptörvény R) cikk (3) bekezdés)

Nem határozta meg azonban a jogalkotó sem az alkalmazható vívmányok körét, sem alkalmazhatóságuk kereteit, ezeket az Alkotmánybíróság gyakorlatára bízta.

A dolgozat elsősorban ennek megfelelően az alkotmánybírósági gyakorlat és a témához kapcsolódó szakirodalom vizsgálatával törekszik képet adni a történeti alkotmány vívmányainak R) cikk (3) bekezdés szerinti gyakorlati jelentőségéről. Kitér továbbá a dolgozat az alkotmánybírósági gyakorlat mellett a történeti alkotmány fogalmának meghatározásával kapcsolatos nehézségekre, az R) cikk (3) bekezdésben foglaltak értelmezésére, és a történeti alkotmány vívmányainak körére is.

Herédi Gergő
jogász
osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK
Dr. Papp János Tamás
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Korhatáros közélet? – Gyermekvédelmi szempontok a választási kampányban

Kulcsszavak: politikai reklám, gyermekvédelem, választási kampány, véleménynyilvánítás szabadsága, politikai vélemények.

Egy jól működő demokratikus társadalomban lényegi ismérve az aktív diskurzus a különféle közérdeklődésre számot tartó témákat illetően. A közéleti szereplők egymás tevékenységét véleményezik, olykor keményen kritizálják, melynek diskurzus négyévente a választásokat megelőző kampányidőszakban csúcsosodik ki, amely során – az Alkotmánybíróság megfogalmazásával élve – a politikai véleménynyilvánítás egyébként is tág határai kitágulnak. A hagyományos kampánybeszédeken túl azonban az utóbbi időkben egyre elterjedtebbé váltak a politikai szereplők üzenetét a kereskedelmi reklámokhoz hasonló formában, audiovizuális módon közvetítő politikai reklámok, amelyek előszeretettel tematizálják a világban zajló aktuális eseményeket, beleértve a háborúkat vagy terrortámadásokat. A probléma az, hogy az internetnek köszönhetően ezen tartalmak eljuthatnak olyan kiskorúakhoz is, akik nem feltétlenül képesek a sok esetben túlzó, kontextusból kiragadott állításokkal operáló politikai reklámok megfelelő értelmezésére. Emellett a súlyos témáknak (háború, járványok stb.) nem a gyermekek befogadóképességéhez mérten, politikai üzenetekbe oltott módon való bemutatása akár félelmet is kelthet azon kiskorúakban, akik még nem tudják megfelelően értelmezni az ilyen tartalmakat.

Dolgozatomban a véleménynyilvánítás szabadságának – különös tekintettel a politikai véleményekre – bemutatását követően ismertetem a magyar médiaszabályozás gyermekvédelmi rendelkezéseit, ezt követően ismertetem a politikai reklámok jogrendszerben elfoglalt helyét és szabályozását. A vizsgálat tárgyát képezi az is, hogy a politikai reklámok ártalmasak lehetnek-e a kiskorúakra nézve, valamint e tekintetben lehetséges-e kor alapján differenciálni a gyermekek között. Végezetül dolgozatom tárgyát képezi az európai uniós szabályozás is, különösen az új, kifejezetten a politikai reklámokra

vonatkozó uniós rendelet. A kutatás során egyes témakör végén de legenda ferenda jellegű javaslatokkal állok elő, arra vonatkozóan, hogy miként lehetne a szabályozást módosítani, vagy kiegészíteni, ahhoz hogy az elérni kívánt célt még jobban szolgálja. Végkövetkeztetéseim megállapításakor olyan megoldási lehetőségek felvázolására törekszem, amelyek egyaránt biztosítják a két mérlegre helyezett alapjog érvényesülését: a lényeg, hogy mind a politikai véleménynyilvánítás szabadsága, mind a gyermekek káros hatásoktól való védelme minél teljesebben megvalósulhasson.

Kakuk Blanka Ágnes
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Köbel Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK
Dr. Móré Sándor
egyetemi docens, KRE ÁJK

A német társadalom etnikai sokszínűsége-integrációs sikerek és kudarcok

Kulcsszavak: Németország, etnikai sokszínűség, nemzeti kisebbségek, bevándorlás, integráció.

A dolgozat a Németországban élő etnikai kisebbségek integrációs szintjének vizsgálatát tűzte ki célul, a népcsoportokat három kategóriába sorolva, eltérő megközelítéseket alkalmazva. Az ország területén négy hivatalosan elismert nemzeti kisebbség különleges védelmet és támogatást élvez. Ezen népcsoportok évszázadok óta élnek az ország területén, mélyen gyökereznek a társadalomban. Külön kategóriát képez a török diaszpóra, mely az 1960-as évektől kezdve, a mai napig alakulóban van, hiszen a török állampolgárságú lakosok száma évről évre nő. A 2015-ös migrációs hullám pedig, melynek következtében számos új kisebbség formálódik, kihívások elé állítja a német integrációs rendszert.

A nemzeti kisebbségek vonatkozásában a jogi szabályozás elemzésére került sor, hangsúlyt fektetve az identitáshoz, a politikai, közéleti életben való részvételhez fűződő jogra, valamint a nyelvi jogokra, illetve ezek érvényesülésére. Magyar, illetve német szakirodalom hiányában jogszabályok, állami jelentések kerültek feldolgozásra.

A török vendégmunkások esetében a középpontban az integrációs szint vizsgálata állt, melyhez a német állampolgársági törvény korszerűsítéséről szóló törvény által eszközölt módosítások, illetve egy 2015. évi reprezentatív vizsgálat eredményei kerültek kiértékelésre.

A 2015-ös bevándorlási hullámmal érkezett bevándorlók kapcsán a kutatás fókuszában a menekültügyi eljárás menete, valamint a Német Bevándorlási Hivatal oldalán közzétett statisztikai adatok állnak. Valamint, a bevándorlási háttérrel rendelkező kisebbségek integrációs szintjéről Hans Georg Maassen, a Német Szövetségi Alkotmányvédelmi Hivatal volt is elnöke is nyilatkozott egy interjú keretében.

Németország számos integrációs sikert és kudarcot tudhat magának. Az őshonos kisebbségek teljes mértékben integrálódtak az évszázadok során, a török vendégmunkások pedig bizonyos szintig integrálódtak, de az integráció elmélyülésének akadályát

képezi a „párhuzamos” társadalmak kialakulása. Az új hullámmal érkezett bevándorlók esetében pedig a bevett fogalom szerinti integráció kudarcot vallott, ugyanis esetükben hiányzik az integrációs akarat, többségük a német állam normáit sem fogadja el. Összességében a hagyományos nemzeti etnikai sokszínűségről eltolódott a hangsúly a megosztottságra.

Maucha Ágnes
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK

Hazugság vagy politikai vélemény? – Rágalmazási jog a választási kampány időszakában

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás szabadsága, választási kampány, közéleti szereplő, Alkotmánybíróság, politikai vélemény.

A politikusok hazugságainak kérdésköre mindig is foglalkoztatta az embereket, ennek ellenére, a mai napig nem egyértelmű, hogy hogyan kéne azt szabályozni. Kutatásom témáját a kérdéskörnek egy szelete, a politikusok egymásról, a választási kampány időszakában tett valótlan állításai adják. A magyar Alkotmánybíróság ugyanis több ízben úgy döntött, hogy a választási kampány időszakában a véleménynyilvánítás szabadsága akkor is védelmet nyújt a politikusok egymásról tett nyilatkozatainak, ha azok objektíve valótlan állítást tartalmaznak. A testület álláspontja szerint az valótlan állítás üzentet tartalmaz a választópolgárok számára. Ezt ők értik és a helyén kezelik, így az nem is a valótlan tényállítás, hanem a politikai vélemény kategóriájába esik, amit a véleménynyilvánítás szabadsága véd. Dolgozatomban azt vizsgáltam, hogy az Alkotmánybíróság ezen gyakorlata összhangban áll-e a választási kampány céljával.

Kutatásom eredményeként megállapítottam, hogy a fent említett gyakorlat nem áll összhangban a kampány céljával. Annak célja ugyanis, hogy a választópolgárok a választás napján tájékozott döntést tudjanak hozni. Az Alkotmánybíróság határozataiban politikai véleménynek minősített tényállítások mögöttes jelentésének megértése olykor igen magas tájékozottsági szintet igényel a választópolgároktól. Álláspontom szerint kampány céljával csak olyan közlések védelme elegyeztethető össze, amelyek érthetőek egy átlagos választópolgár számára. Indokoltnak látom továbbá a gyakorlat összeegyeztetését a Választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlást előíró alapelvével, illetve az alapjog gyakorlásáért való felelősséggel.

Nagy Gábor Olivér
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somody Bernadette
adjunktus, ELTE ÁJK

A lakossági részvétel alkotmányos modellje és a hozzáférés egyes akadályai

Kulcsszavak: részvételi demokrácia, részvételhez való jog.

Számos szerző hívja fel a figyelmet a képviseleti demokrácia válságára, a képviseletbe vetett hit globális eróziójára; a polgárok úgy érzik, hogy a döntéshozók a fejük felett döntenek. Az egyik erre adott válasz a polgárok szélesebb körű bevonása lehet, amelyet sokan a részvételi demokrácia új (participációs) eszközeivel igyekeznek megvalósítani. A képviseleti demokráciát kiegészítő, általam alternatívnak nevezett eszközök egyre gyakrabban bukkannak fel helyi önkormányzati szinten, sokszor alaposabb jogi előkészítés nélkül. Fontosnak tartom ezeknek az alternatív eszközöknek megtalálni a helyét a mai alkotmányos rendszerben, és feltárni a jogbiztonság követelményét szolgáló szabályozás lehetőségeit.

Ennek vizsgálatához esettanulmányokon keresztül elemzek egyes – jellemzően helyi önkormányzati szinten – már megvalósult alternatív eszközöket (közösségi gyűlés, közmeghallgatás, „ügydöntő szavazás"), majd feltárni igyekszem a részvételhez való jog (right to participate) jelentését nemzetközi és magyar emberi jogi, alapjogi, alkotmányjogi viszonylatban. Végül egy elméleti modellt állítok fel a polgári részvételről, amelyhez segítségül hívom a döntéselmélet és kommunikációelmélet egyes releváns elemeit, amelyek segítenek rávilágítani arra, hogy a részvétel egy akadályokkal sűrűn szabdalt kommunikációs folyamat.

A megismert esettanulmányok és más fellelhető gyakorlatok közül a „jó gyakorlatokra" teszek kitekintést. Ezek egyes vonatkozásaikban arra mutatnak példát, hogyan lehet konkrét esetekben teljesíteni a korábban feltárt egyes követelményeket, ami szükséges az érdemi részvétel előmozdításához.

A kutatás eredményeként megállapítom, hogy az alternatív participációs döntéshozatali eszközök és a részvételi jog csírái a jogrendszerben jelen vannak, de amellett, hogy az alkotmányos keretekbe beleilleszthetőek, hiányoznak a hozzáférés és részvételi jog gyakorlását biztosító törvényi szintű és funkcionális helyi szabályok, holott a döntéshozatal e formájára igény és tér is van. Állításom szerint szükséges szabályozást alkotni.

Szemán György Acsád
jogász
osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK

A választási rendszerek alkotmányosságának követelményei

Kulcsszavak: választójog, választási rendszer.

A választójog a mai modern demokratikus jogállam egy nélkülözhetetlen eleme, amely nélkül szinte elképzelhetetlen lenne, hogy a nép a hatalomgyakorlásba való beleszólási jogát szabályozott környezetben, megfelelő módon gyakorolhassa. Azonban ahhoz, hogy maga a választás megfelelően és demokratikusan működjön, elengedhetetlen, hogy a választójog alanyi és tárgyi oldalán kívül más befolyásoló tényezőknek a vizsgálatát is elvégezzük.

A kutatásomban a választójog kettős természetéből kiindulva a demokratikus legitimáción át részletesen taglalom a képviseleti demokrácia fő pillérjét, ami nem más, mint a választási rendszer. A választási rendszert számos szerző tágan értelmezi, hiszen magába foglalja szinte a választás egész folyamatát beleértve a választójogot és a választás megszervezését is. Ez a kijelentés figyelmen kívül hagy számos jogtudományi szempontból releváns és a választási rendszert befolyásoló tényezőt, amelyeket a tanulmányomban vizsgálat tárgyává teszek. Ezek például a választási rendszer főbb típusai, a jelöltté válás folyamata, a választókerületek kialakítása, a mandátum elosztás, vagy a választáson való részvétel. Ezt követően kifejtésre kerül, hogy egy tisztességes és jól működő választási rendszernek nem elegendő feltétele a teljes körű képviselet, amely a választói akaratot és a stabil kormányzást biztosítja, hanem fontos szem előtt tartani a választási rendszer alkotmányos követelményeinek és mindennapi kihívásainak történő megfelelősségét is.

Végezetül arra a következtetésre jutok, hogy nem létezhet egy ideális választási rendszer, amelyet egy követendő példának titulálhat az egész világ, ugyanis nem lehetséges a választási rendszerek transzformálása. Minden ország más politikai hagyományokkal, államszervezeti berendezkedéssel és világnézeti elemekkel rendelkezik, amelyek erőteljesen befolyásolják a választási rendszer kialakítását és működését. Mindezek alapján az országoknak maguknak kell megtalálniuk az arany középutat.

Dr. Vimmer Viktor
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hallók Tamás
egyetemi docens, ME ÁJK

Az arányosság kérdése a különböző választási rendszerekben

Kulcsszavak: választási rendszer, arányosság, mandátum, választói akarat, mandátum.

A választási rendszerek kontextusában az arányosság akkor valósul meg, ha egy párt a támogatottságával, azaz a rá leadott szavazatokkal arányos számú mandátumot szerez a parlamentben. Felmerül a kérdés, hogy ez a roppant egyszerűnek és logikusnak tűnő képlet a gyakorlatba átültethető-e. Ha átültethető, akkor hogyan? Esetleg a jelenlegi magyar választási rendszerben megvalósul? Más országok hogyan oldják fel ezt a problémát? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre igyekszem objektív választ adni. Sort kerítek a választásokkal kapcsolatos elméleti alapok letételére és a választási rendszer általánosságban történő vizsgálatára is, emellett a különböző országokra jellemző, konkrét sajátosságokat sem hagyom figyelmen kívül. A különböző típusú választási rendszerekben tartott parlamenti választások eredményeit és a kapcsolódó szakirodalmat elemezve próbálok következtetéseket levonni a választói akarat, illetve az arányosság érvényesüléséről. Emellett a hatályos magyar jogszabályokat figyelembe véve, hazánk választási rendszerét is elemzem, és amely ponton szükségesnek látom, nemzetközi példákból merítve kínálok javaslatokat az arányosság és a választói akarat nagyobb fokú megvalósítása érdekében.

Alkotmányjog III. tagozat

Babos Dóra Réka
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Csink Lóránt
egyetemi tanár, PPKE JÁK

Trónok harca? – Az alkotmánybírói kinevezési modellek és az alkotmánybíróságok függetlenségének összefüggései Spanyolországban

Kulcsszavak: alkotmánybíróság, kinevezés, függetlenség, court-packing, Spanyolország.

A dolgozat a spanyol alkotmánybíróság példáján keresztül vizsgálja az alkotmánybírói kinevezési modellek és az alkotmánybíróságok függetlenségének összefüggéseit. A tanulmány különös hangsúlyt fektet a spanyol többcsatornás kinevezési modell működésének elemzésére, valamint a testület szervezeti és személyi függetlenségének garanciáira. Az írás első része a felsőbírói fórum tagjainak kiválasztási eljárását ismerteti, részletezve az anyagi jogi és eljárásjogi kereteket, valamint a kinevezési folyamat gyakorlati kihívásait, különösen a 2022-es kinevezési válság körülményeit. A második rész az alkotmánybíróságok függetlenségének általános elemeit elemzi nemzetközi ajánlások és elméleti megközelítések tükrében, kiemelve a testületi és személyi függetlenség biztosításának fontosságát. Ezt követően a dolgozat az alkotmánybírói kinevezési modellek rendszerezésével foglalkozik, bemutatva azok előnyeit és hátrányait, különös tekintettel a demokratikus legitimáció és a politikai befolyás kérdéskörére. A spanyol többcsatornás modell elemzése során hangsúlyos a politikai szereplők közötti egyensúly megteremtésének és a testület függetlensége megőrzésének dilemmája. A dolgozat végkövetkeztetése, hogy az alkotmánybíróság függetlenségének biztosításához nem elegendő csupán a kinevezési modell megfelelő kialakítása; elengedhetetlen a függetlenség további garanciáinak érvényesítése, beleértve a jogi keretek egyértelműségét és az informális politikai befolyás minimalizálását.

Kérész Réka Etelka
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Erdős Csaba
egyetemi docens, SZE DFK

Az Alkotmánybíróság közpénzügyi hatáskörkorlátozásának értelmezési kihívásai – különös tekintettel a különleges jogrend időszakára

Kulcsszavak: Alkotmánybíróság, veszélyhelyzetijogrend, közpénzügyihatáskör, Alaptörvény, jogértelemzés.

A dolgozat a magyar Alkotmánybíróság közpénzügyi hatásköri korlátozásának értelmezésével foglalkozik, különösen a veszélyhelyzeti időszak alatt. A kutatás célja az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének kritikai vizsgálata és az Alkotmánybíróság ezen szabály alapján kialakított gyakorlatának elemzése.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése meghatározza, hogy bizonyos pénzügyi tárgyú törvényeket az Alkotmánybíróság csak korlátozott alapjogi szempontból vizsgálhatja. Ez különösen a veszélyhelyzeti időszakban kiemelt jelentőségű, amikor a kormány szélesebb mozgástérrel rendelkezik, és a központi jogalkotás felértékelődik. A dolgozat külön elemzi az államadósság-mértéket érintő előírásokat, az eljárástípusokat, a tárgyköri és jogforrási feltételeket, valamint az alapjogi kivételek alkalmazását.

A kutatás rávilágít, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata gyakran tágabban értelmezi a klauzulát, ami szűkíti a testület saját hatáskörét és növeli a kormány rendeleti szabályozásának súlyát. A dolgozat kitér a jogi és gazdasági hatásokra, valamint az alkotmányos felügyelet és a hatalommegosztás egyensúlyának változásaira.

Az elemzés fő következtetése, hogy a jelenlegi szabályozás bizonytalanságokat és gyakorlati nehézségeket okoz, különösen az államadósság mértékének meghatározása és az alapjogi kivételek alkalmazása kapcsán. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában mutatkozó irányelvek szoros összefüggésben állnak az alkotmányvédelem elvével, ám ezek gyakorlati alkalmazása további pontosítást igényelhet. A dolgozat végül javaslatokat fogalmaz meg a szabályozási környezet átláthatóságának és hatékonyságának javítására.

Kováts Péter
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Sevaracz Luca
doktorandusz, SZTE ÁJK

Háborús veszélyhelyzetre hivatkozó jogalkotás feletti alkotmánybírósági kontroll

Kulcsszavak: Különleges jogrend, Orosz-Ukrán háború, Alapjogkorlátozás, Kauzalitás, Alkotmánybíróság.

Kutatásom során egy átfogóbb képet alkottam a magyar Alkotmánybíróság háborús veszélyhelyzeti gyakorlatáról. A különleges jogrend normál jogrendtől való eltérésének vizsgálata után, az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos alkotmánybírósági joggyakorlat elemzése során – amely esetén iránymutatásul szolgált a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos joggyakorlat – egy egységes különleges jogrendi teszt hiányát véltem felfedezni, különös tekintettel a kauzalitás kérdésével kapcsolatos hiányosságokra. Ezen ok-okozati összefüggés kérdésének vizsgálata álláspontom szerint egy primer kérdés kell legyen. A kutatásom során felmerülő kérdések hatására dolgozatomban egy egységes teszt kialakítására törekedtem a széttartó alkotmánybírósági gyakorlat átláthatóbbá tételének érdekében, amelyben az okozati kapcsolat az alapjog-korlátozás, illetve a különleges jogrend kihirdetésének okául szolgáló esemény között a teszt egyik fő lépcsőfokát alkotja az európai standardnak számító szükségesség-arányosság kérdésének vizsgálata előtt.

Margitics Zalán
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pozsár-Szentmiklósy Zoltán
egyetemi docens, ELTE ÁJK

A törvénykezdeményezés alkotmányossága, különös tekintettel a tárgysorozatba vételre

Kulcsszavak: Országgyűlés, alapelvek, törvénykezdeményezés, tárgysorozatba vétel.

A dolgozat célja a törvényalkotási alapeljárás első szakaszának, így a törvényjavaslat benyújtásától az esetleges tárgysorozatba vételig terjedő rész elméleti és gyakorlati dilemmáinak, valamint alkotmányos, és a törvényalkotás vizsgált szakaszával kapcsolatba hozható további alapelvekhez fűződő viszonyának elemzése.

A törvénykezdeményezési jog Alaptörvényben konstituált alanyai (köztársasági elnök, Kormány, országgyűlési bizottság és képviselő) más-más módon és mértékben képesek a dolgozatban vizsgált alkotmányos alapelvek (demokrácia, hatalommegosztás, jogállamiság) érvényre juttatására, ugyanakkor valamennyi aktornak fontos szerepe van a demokrácia és a hatalommegosztás mentén történő parlamenti hatalomgyakorlásban.

A dolgozat az országgyűlési képviselők törvénykezdeményezési joga mentén, és a kisebbségi jogok kontextusában vizsgálja a tárgysorozatba vétel jogintézményét. Ugyan a tárgysorozatba vétel a törvényalkotási eljárásban betöltött szerepe tekintetében első olvasatra egy technikai, jelentőségében csekély jogintézménynek tűnhet, azonban dolgozatomban igyekszem rámutatni arra, hogy a kisebbségi jogok érvényesülése, ennek mentén pedig a parlament demokratikus hatalomgyakorlása tekintetében meghatározó súllyal bír a törvényhozás processzuális rendszerében.

A bemeneti szűrőmechanizmus szabályozásából, valamint az azzal összefüggő politikai gyakorlatból fakadó diszfunkciókból eredően az ellenzéki képviselők törvénykezdeményezési joga kiüresedett. A politikai kisebbséget megjelenítő képviselők nem tudják érdemeben tematizálni a törvényhozást, amely a törvényalkotás aktorai közötti egyensúly felborulását, a hatalmi súlypontok eltolódását, valamint a parlamenti kormányzat túlhatalmát eredményezi. A parlamenti jog jelenlegi szabályozása ellentétes a demokratikus hatalomgyakorlás, különösen a pluralizmus elvével, nem alkalmas a politikai kisebbség jogainak védelmére, valamint a hatalommegosztás parlamenten belül megvalósuló, politikai dimenziójának érvényre juttatására.

Rigó Zsombor Márton
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

Alapjogi bíráskodás? Az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos egyes eljárásjogi kérdések

Kulcsszavak: Alkotmánybíróság, alkotmányjogi panasz, tisztességes eljárás, alkotmánybírósági eljárás, jogorvoslat.

Az Alaptörvény alapjaiban változtatta meg az alkotmánybíráskodást azáltal, hogy a szubjektív alapjogvédelem hatékony ellátására alkalmas alkotmányjogi panaszt tette meg az Alkotmánybíróság jellegadó hatáskörévé. A panasz lényegében egy újabb jogorvoslati lehetőséget jelent az indítványozó számára és aktív kapcsolatot teremt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok között.

Az Alkotmánybíróság azonban nem bíróság, nem a rendes bíróságok fellebbviteli fóruma, mivel a konkrét ügy alapjogi érintettségét vizsgálja felül. Az alkotmányjogi panasz nem rendes jogorvoslat, attól meg kell különböztetni, mint alkotmányos jogorvoslatot. Az Alkotmánybíróság tevékenysége alapján nem tekinthető bíróságnak, eljárása nem kontradiktórius, nem döntheti el végleges a jogvitákat és nem része a bírósági szervezetrendszernek.

A testület azonban kétségtelenül az igazságszolgáltatás körébe tartozó feladatokat lát el, ezért az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos eljárásának meg kell felelnie a tisztességes eljárás követelményeinek. Az Alkotmánybíróságra vonatkozó eljárási szabályok sok tekintetben különböznek más jogágak eljárási szabályaitól, ezért dolgozatomban részben azt vizsgáltam, hogy miképpen érvényesül a tisztességes eljárás követelménye az alkotmánybírósági eljárásban. Az eljárás tisztességessége az Alkotmánybíróság előtti eljárás jellegzetességeihez mérten összességében megvalósul, viszont például az ügy ésszerű időn belüli elbírálásának, a fegyverek egyenlőségének vagy a nyilvánosság elvének hangsúlyosabban kellene megjelennie a testület eljárásában.

Az Alkotmánybíróság eljárási szabályai között találhatóak olyan rendelkezések, amelyek lehetővé tennék a testület számára azt, hogy tevékenységét a rendes bírósági eljárásokhoz hasonló kontradiktórius irányba mozdítsa el és a bíróság által megállapított tényállást felülmérlegelje. Az Alkotmánybíróság nyilvános, valamint személyes meghallgatást rendelhet el, szakértőt rendelhet ki, illetve eljárási bírságot is kiszabhat.

E szabályok elemzését követően arra a megállapításra jutottam, hogy ezek rendszeres alkalmazása esetén a testület gyakorlatilag a bírósági szervezetrendszer legfelsőbb fokára kerülne, amelytől azonban elzárkózik és a gyakorlatban nem alkalmazza az említett rendelkezéseket.

A de lege ferenda javaslatom szerint a szabályozás újragondolását vagy hatályon kívül helyezését tartom indokoltnak azért, hogy a hatályos jogi szabályozás megfeleljen a tényleges alkotmánybírósági gyakorlatnak.

Simon Krisztián
jog
BA, 3. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Nagy Gellért
megbízott oktató, RO EMTE KVK

A román Alkotmánybíróság esetgyakorlata az európai szupranacionális bíróságokkal való kapcsolata tükrében

Kulcsszavak: alkotmányos párbeszéd, előzetes döntéshozatali eljárás, jogértelmezés, jogegységesítés, alkotmányos normakontroll.

A tanulmányom első részében célom megvizsgálni, hogy Romániában a 2001. évi 2. egyszerű kormányrendelet ellen felhozott alkotmányossági kérdésekben milyen mértékben és hogyan érvényesülnek az Alkotmánybíróság döntéseiben az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) határozatai és hogy a két intézmény kapcsolata hogyan és milyen mértékben befolyásolja a román Alkotmánybíróság munkájában.

A dolgozatom második részében a román Alkotmánybíróság Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által felkínált előzetes döntéshozatali eljáráshoz való viszonyulását és ennek Európai Unióhoz való csatlakozás óta történő változásait vizsgálom. E részben kiemelt hangsúlyt fektetve az Alkotmánybíróság meglehetősen ellentmondásos előzetes döntéshozatali eljárásra vonatkozó esetgyakorlatából eredő két intézmény közötti kapcsolatra és annak román jogrendrendszere való hatására.

Ahogyan azt a tanulmányomban részletesebben kifejtettem, megfigyelhető egy ambivalencia a román Alkotmánybíróság két intézmény közötti kapcsolatában. Míg az EJEB-el harmonikus, alkotmányos párbeszédre törekvő kapcsolatot ápol, addig az EUB-vel szemben elutasító és hatáskört megkérdőjelező álláspontot képvisel.

Természetesen mindkét végletnek megvannak a maga következményei a román jogrendszerben. Ilyenek például az EJEB esetgyakorlatának köszönhetően fellépő alkotmányjogi változások, a következetes jogalkotás vagy éppen a szabálysértések román jogrendszerben elfoglalt helyének tisztázása, amelyre egy lege ferenda javaslatot is a tanulmányomba foglaltam.

Ezzel szemben, az EUB-vel való kapcsolatából adódóan kérdések merülnek fel az Alkotmánybíróság európai integráció érdekében történő jogegységesítésben vállalt szerepéről, ugyanis nem egyértelmű az Európai Uniós jog elsőbbségének alapelvének betartása. Ezen probléma okaira, valamint jövőbeli hatásaira keresem a választ a kutatásom második részében.

Tarjáni-Nagy Zsófia
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Köbel Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK

Hatékony jogorvoslatnak minősül-e az alkotmányjogi panasz?

Kulcsszavak: alkotmányjogi panasz, Emberi Jogok Európai Bírósága, jogorvoslat, Alkotmánybíróság, alapjogvédelem.

A témaválasztás indokát az Emberi Jogok Európai Bírósága (Bíróság, EJEB) által a Mendrei kontra Magyarország és a Szalontay kontra Magyarország precedensértékű határozatokban megfogalmazott jogalkalmazói álláspont képezte. A két döntésben a Bíróság főszabály szerint hatékony jogorvoslatnak és ezáltal a nemzetközi bírói fórumhoz való fordulás előtt kötelezően kimerítendő eszköznek deklarálta a magyar alkotmányjogi panaszt. A strasbourgi bírósági gyakorlat és az alkotmányjogi panasz hatékonyságával kapcsolatos szemléletmód közötti jogi disszonancia megértése és feloldása érdekében jelen kutatásban arra kerestem a választ, hogy a Bíróság esetjogának tükrében valóban hatékony jogorvoslati eszköznek minősíthető-e az alkotmányjogi panasz jogintézménye.

A kutatásban a hatályos hazai szabályozás bemutatását követően a Bíróság ítélkezési tevékenységét vizsgálva próbáltam meghatározni a hatékonyság fogalmát. A Bíróság egy általános, absztrakt fogalom kialakítása helyett egyes precedensértékű határozatokban deklarálta, hogy mikor tekinthető egy jogorvoslat effektív eszköznek: ha az alapjogsérelmet szenvedett személy által közvetlenül igénybe vehető, magán hordozza a siker ésszerű esélyét és képes a konkrét panasz orvoslására.

A hazai alkotmánybírósági gyakorlatot és a strasbourgi jogalkalmazó tevékenységet vizsgálva arra a megállapításra jutottam, hogy a magyar alkotmányjogi panasz az egyedi ügyben való érintettség előírásával megvalósítja az első konjunktív feltételt. Ezen felül a második kritérium is teljesül, hiszen a jogorvoslati eszköz a kutatás során prezentált magas visszautasítási ráta ellenére is képes sikeres végeredményt realizálni az indítványozó számára. A harmadik hatékonysági pillért illetően az alkotmányjogi panasz tárgyát képező alapjogsérelmet azonban nem képes minden esetben hatékonyan orvosolni az Alkotmánybíróság (például: a közhatalom „egyéb" aktusainak megtámadhatósága, polgári peres eljárások elhúzódásának a kérdése).

A bemutatott jogi hiátusok, jogalkalmazási disszonanciák és szabályozási para-

doxonok tükrében a strasbourgi bíróság és a magyar jogalkotó számára is pro futuro ajánlásokat, illetve de lege ferenda javaslatokat fogalmaztam meg annak érdekében, hogy redukálni lehessen a Mendrei kontra Magyarország és a Szalontay kontra Magyarország ügyekben deklarált álláspont és a valós hazai alkotmánybírósági gyakorlat közötti diszkrepanciát.

BÜNTETŐELJÁRÁSI JOG I. ÉS KRIMINALISZTIKA TAGOZAT

GYŐRI PETRA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Herke Csongor
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A titkos információgyűjtés és a leplezett eszközök büntető eljárásjogi kérdései

KULCSSZAVAK: titkos információgyűjtés, leplezett eszközök, büntetőeljárás.

A titkos információgyűjtés és a leplezett nyomozati eszközök alkalmazása a modern bűnüldözés és nemzetbiztonság fontos eszközei közé tartoznak. Ezeknek a módszereknek az alkalmazása segíthet a legsúlyosabb bűncselekmények megelőzésében és felderítésében, ugyanakkor kihívások elé állítja a jogalkotókat és a jogalkalmazókat egyaránt, mivel a titkos információgyűjtés és a leplezett nyomozati eszközök alkalmazása érintik, sokszor súlyosan sértik az egyéni szabadságjogokat, a magánszféra és az adatvédelem alapvető értékeit. A dolgozat fő célkitűzése, hogy a titkos információgyűjtés hazai szabályozásának történeti áttekintésén keresztül bemutassa a fejlődési irányokat, valamint választ keressen arra a kérdésre, hogy a hatályos magyar szabályozás mennyiben felel meg a nemzetközi és európai uniós jog által támasztott elvárásoknak. Ennek keretében sor kerül a hazai szabályozásban szereplő, az alapjog-korlátozás törvényességét biztosító garanciák bemutatására, illetve annak megfelelőségének vizsgálatára az EJEB ítélkezési gyakorlata tükrében. Emellett a dolgozatban hangsúlyos szerepet kap a jogintézmény gyakorlati hatékonyságának elemzése. A gyakorlat bemutatása tekintetében a dolgozat kiemeli a leplezett nyomozati eszközök alkalmazásával egyik leginkább érintett területet: a kábítószer-bűncselekmények körét. A kábítószer-bűnözés jellemzőinek és aktuális tendenciáinak felvázolását követően kerül sor a nevezett bűncselekmények felderítése során leggyakrabban alkalmazott leplezett nyomozati eszközök, illetve a titkos információgyűjtő tevékenység ismertetésére, majd ezt követően esettanulmányok alkalmazása segítségével, valós példákon keresztül mutatom be a jogintézmény gyakorlati megvalósulását. Ezek rávilágítanak az alkalmazás során felmerülő problémákra, mint például arra, hogy az engedélyezési eljárás bonyolultsága jelentős adminisztratív terheket keletkeztet, ami egyúttal az eljárás lassítását is eredményezi, továbbá felhívják a figyelmet az alapvető jogok még erőteljesebb védelmének szükségességére, amelynek eszköze véleményem szerint az alkalmazási kritériumok, különösen a szükségesség és arányosság követelményének pontosításában keresendő.

Hruby Réka
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Jungi Eszter
címzetes egyetemi docens, SZE DFK

Mit érdemel az a bűnös...? A terhelti vallomás és a beszámítási képesség összefüggései

Kulcsszavak: beszámítási képesség, terhelti vallomás, előkészítő ülés.

A büntetőeljárásban a büntetőjogi felelősség megítélése a tényállás megállapításán alapul, s a bizonyítás folyamata vezeti el a jogalkalmazót az igazsághoz. Az igazsághoz, mely alapján az ártatlan felmentésben részesül, a bűnöst cselekményéért szankcionálják. De mit érdemel az a bűnös, aki cselekményének következményeit korlátozottan képes felismerni és magatartását ehhez igazítani?

A terhelt vallomása a személyi bizonyítási eszközök egyike. Különlegessége abban rejlik, hogy attól az eljárási szereplőtől származik, akiről a hatóságok megalapozottan vélik, hogy a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény elkövetője. A beszámítási képességének birtokában lévő terhelt vallomásának értékelése sem egyszerű a bíróság számára, ám amennyiben a beszámíthatóság például az elmeműködés kóros állapota miatt korlátozott a bíróság munkáját nemcsak jogi, hanem morális tényezők is akadályozhatják.

Dolgozatomban azt vizsgáltam, hogy milyen összefüggések vannak a terhelt vallomása és beszámítási képessége között. Először a terhelt vallomásával kapcsolatos jogi háttér elemzését végeztem el, majd a hangsúlyt a beszámítási képesség és a kóros elmeállapot fogalmára helyeztem, hogy végül a két terület metszéspontjában röviden áttekinthessem a joggyakorlat egy elemi kérdését: elfogadható a korlátozott beszámítási képességű terhelt váddal egyező, bűnösséget beismerő vallomása az előkészítő ülésen?

Álláspontom szerint ennek megítélésére több lehetőség is áll előttünk. A Kúria véleménye szerint a terhelt vallomása elfogadható, ám további támpontokat nem nyújt a kérdésben. Így az egyik út a bírói mérlegelés teljes kirekesztése és a korlátozott beszámítási képességű terhelt előkészítő ülésen tett beismerő vallomása elfogadásának kizárása akár jogszabályi szinten. Amíg azonban a Kúria álláspontja és a jogalkotó véleménye egyaránt változatlan, addig úgy vélekedek, hogy egy ilyen horderejű döntésben, mely ráadásul komplex szakkérdéssel áll szoros összefüggésben, nem szabadna magára hagyni a jogalkalmazót. A kérdéskörben talán a legfőbb segítséget az nyújtaná, ha készülne egy igazságügyi szakértők részére és által összeállított módszertani levél,

valamint, ha a Kúria joggyakorlat elemző csoportja egy a korábbinál részletesebb vizsgálatot folytatni, mely akár kritériumokat fogalmaz meg a korlátozott beszámítási képesség megítélésre.

Illés Ákos
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Krisztián
egyetemi docens, DE ÁJK

Hamis bizonyítékok, valós következmények: a deepfake kihívásai a büntetőeljárásban

Kulcsszavak: büntetőeljárás, deepfake, digitális manipuláció, bizonyítékok hitelessége, szakértői bizonyítás.

Mit tennénk akkor, ha egy nap a saját arcunkat látnánk egy hamisított pornófelvételen, vagy éppen egy bűncselekmény elkövetőjeként ábrázolnának minket egy képen? Felvetésem nem egy disztópikus jövőkép elméleti megközelítése, hanem reflektálás a deepfake technológia elmúlt években végbemenő rendkívüli fejlődésére. A deepfake technológia képes olyan kép,- hang- és videófelvételeket létrehozni vagy manipulálni, hogy már a szakértők sem képesek minden esetben állást foglalni a hitelesség kérdésében.

De mi is jelent a „deepfake technológia" kifejezés pontosan? Ha a deepfake pontos fogalmát szeretnénk megtudni, akkor még a szakirodalomban is eltérő definiálási törekvésekkel találkozhatunk, ezért a kutatásom elején rendkívül fontosnak tartottam, hogy kristálytisztán meghatározzam azt, hogy mivel állunk szemben: A deepfake olyan mesterséges intelligencia alapú technológia, amely alkalmas kép-, hang- és videófelvételek létrehozására vagy manipulálására oly módon, hogy azok megtévesztően hitelesnek és valóságosnak tűnjenek.

E tanulmány célja, hogy feltérképezze a deepfake technológia veszélyeit és kihívásait a büntetőeljárásra nézve, valamint javaslatokat fogalmazzon meg ezen kihívások hatékony kezelésére. A kutatás során több módszertani megközelítést alkalmazok, melyhez a téma specifikusságából adódóan hozzátartozik egy igazságügyi informatikus szakértővel történő interjú elkészítése, a kép-, hang- és videófelvételek bizonyítékként történő értékelésére vonatkozó elméletek bemutatása, illetőleg a releváns jogforrások, jogi és egyéb tudományterületről érkező szakmai anyagok értelmezése egyaránt.

Az újonnan felmerülő problémák körében már gyakran az sem egyértelmű, hogy hol kezdődik a különleges szakértelem mércéje, hogy mikor indokolt szakértő alkalmazása. Ennek fényében a tanulmány ezen része arra igyekszik választ adni, hogy milyen esetkörök határozhatóak meg, amikor a jogalkalmazó megnyugtatóan foglalhat állást szakértő igénybevétele nélkül a hitelesség kérdésében, illetőleg arra, hogy a digitális manipulációt tekintve hogyan értékelhetőek jogalkalmazói szemmel a szakértői megállapítások.

Álláspontom szerint a bizonyítékok hitelességének megőrzésére a büntetőeljárásban kiemelt jelentőséget kell tulajdonítanunk, amely olyan jogi és technológiai megoldások alkalmazását jelenti, amelyek a hitelesség ellenőrizhetőségét aggálytalanul biztosítják. Azonban mindvégig szem előtt kell tartanunk más garanciális elvek megőrzését – például a fegyverek egyenlőségének elvét.

Kosárszki Boglárka
jogász
osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Herke Csongor
egyetemi tanár, PTE ÁJK

Deepfake: a modern büntetőeljárás legnagyobb kihívása

Kulcsszavak: MI, mélyhamisítás, szabályozás, igazságszolgáltatás, technológia.

A mesterséges intelligencia által létrehozott deepfake tartalmak száma az elmúlt hét évben az egekbe tört. Felhasználásuk egyre növekvő tendenciát mutat, amiből kifolyólag a visszaélések esetei is megszámlálhatatlanná váltak. Ezt tetézi az internet hálózatának végtelen volta, ami segíti az ilyesfajta tartalmak lekövethetetlenségét.

Dolgozatomban e globálissá váló problémát fejtegetem, vizsgálva eredetét, az általa nyújtotta előnyöket, hátrányokat, a társadalomra való hatását, sorra véve a jelenlegi jogi szabályozást, annak hiányosságait, valamint foglalkozom a további lehetséges jogi eszközök alkalmazhatóságával, illetve a felelősségre vonás kérdéskörével. Az alapvető dilemmákat figyelembe véve hipotézisem nem más volt, mint hogy a deepfake a társadalomra gyakorolt hatása következtében a közbizalom megrendülésének eredője lehet, mivel az emberek a vizualitást képesek bármilyen ténnyel szemben előnyben részesíteni, tehát saját érzékelésükben bíznak a legjobban. Ebből következnek az igazságszolgáltatásban, azon belül is a büntetőeljárásban fellépő diszfunkcionalitások, akárcsak a digitális bizonyítékok hitelességének megkérdőjelezése, azok hitelesítésének nehézsége, a bírói szkepticizmus vagy a „hazugok osztalékának" nevezett jelenség.

Kutatásom során beigazolódott, hogy a deepfake által kreált problémák igenis valósak és súlyosak, így mielőbbi megoldásokat követelnek, főként jogi szabályozás formájában. A legfőbb cél a deepfake olyan országos és nemzetközi szintű ellenőrzés alá vetése, amely megakadályozza a hamis valódiság kiépülését társadalmi szinten. Kulcsszerepe lenne továbbá a hitelesítési eljárások fejlesztésének, az adekvát jogi normák alkotásának és az emberközpontú, megbízható mesterséges intelligencia elősegítésének a technológia káros hatásaival szemben.

A legnagyobb kihívást és egyben a legfontosabb feladatot azonban az alapvető jogok védelme és az igazságszolgáltatás integritásának megőrzése jeleneti, amelyet világszinten meg kell valósítani, mégpedig rövid időn belül, hiszen a technológia napról-napra gyorsabban fejlődik. A kérdés csupán annyi: fel tudjuk-e vele venni a versenyt?

MUTLAK JÁZMIN
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dobrocsi Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK

A digitális bizonyítékok jelentősége a büntetőeljárásban, különös tekintettel a kriptovalutával elkövetett bűncselekményekre

KULCSSZAVAK: kriptovaluta, bizonyítás, kiberbűncselekmények, digitalizáció, Bitcoin.

Pályaművem a digitális bizonyítékok büntetőeljárásban betöltött szerepét vizsgálja, kiemelt hangsúlyt fektetve a kriptovalutával elkövetett bűncselekményre. A kriptovaluták decentralizált, valamint anonim jellegük miatt jelentős nehézségeket okoznak a büntetőeljárásban.

Dolgozatomban először különböző jelentések mentén ismertetem, hogy növekvő tendencia figyelhető meg azon deliktumok körében, amelyeket kriptovalutákkal követnek el. Ezen logikai síkon tovább haladva éreztem annak jelentőségét, hogy a bizonyítás egyes aspektusait elemezzem ezen kérdéskörön belül.

Interdiszciplináris megközelítésben vizsgáltam a blokklánc összetételét, ebből kifolyólag a dolgozat újszerűsége abban rejlik mindamellett, hogy áttekintem a digitális bizonyítékok kezelésének kereteit, különös tekintettel elemzem a felügyeleti lánc felhasználását, mint bizonyítási eszközt, valamint ezen elektronikus adat feltárásnak, sérülékenységükből adódó nehézségeit.

Mindezek mellett ismertetem a lefoglalást, mint kényszerintézkedést, kiemelt figyelmet fordítva a Bitcoin kriptovalutára, hiszen a lefoglalás a bizonyítékok biztosításának primer módja, s a bizonyíték hiányában az elkövetők büntetőjogi felelőségre vonása nem lenne megvalósítható a büntetőeljárás során.

Ezt követően nemzetközi kitekintésben mutatom be az Amerikai Egyesült Államok szabályozását, s a gyakorlat főbb tanulságait, államspecifikusan. Vajon képes a jogalkotás és a bűnüldözés lépést tartani a technológia robbanásszerű fejlődésével? E kérdés fényében igyekeztem olyan javaslatokat megfogalmazni, amelyek az eljárás gyorsabb és hatékonyabb lefolytatását eredményeznék.

Svoboda Réka
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Koósné Dr. Mohácsi Barbara
adjunktus, ELTE ÁJK

A gyanú fogalma és fokozatai a magyar jogban, német kitekintéssel

Kulcsszavak: gyanú, fogalma, fokozatai, magyar, német.

Tekintve, hogy a gyanú a büntetőeljárás alapja, kiemelt jelentősége van, hogy milyen valószínűségi szinten vonjuk meg annak határát. A gyanú további, magasabb valószínűséggel bíró fokozatai pedig olyan további eljárási cselekmények alapjául szolgálnak, amelyek alakíthatják a büntetőeljárás menetét.

A gyanú fogalmával foglalkozó szakirodalmi álláspontokat áttekintve úgy vélem, hogy a gyanú fogalmának törvényi meghatározása nem lenne célszerű és talán nem is lehetséges. A gyanút az objektív adatokból levont szubjektív valószínűségi következtetésként értelmezem. A dolgozatban kifejtésre került a gyanú in rem és in personam értelmezése. Véleményem szerint mindkét értelmezésnek létezik „egyszerű" és „megalapozott" kategóriája is, ezért az in rem gyanú nem tekinthető az „egyszerű" gyanú, az in personam gyanú pedig a megalapozott gyanú szinonimájának.

Álláspontom szerint a magyar jogban a valószínűségi fokozatoknak négy elkülöníthető szintje létezik, a gyanú gyanúja, „egyszerű" gyanú, megalapozott gyanú, nyomatékos gyanú. A dolgozatomban a magyar szabályozás mellett bemutatott német szabályozás szintén négy valószínűségi fokozatot különít el, a gyanú gyanúja, Anfangsverdacht, hinreichender Tatverdacht, dringender Tatverdacht. A gyanú gyanúja alacsony intenzitása miatt nem tekinthető a gyanú fogalmi körébe tartozónak, mindkét jogban így három olyan valószínűségi fokozat van, amely a gyanú különböző szintjeként értelmezhető. A két jogrendszerben alkalmazott gyanúfokozatok nagy mértékben megfeleltethetők egymásnak. A szabályozások legjelentősebb különbsége, hogy hazánkban a vádemeléshez szükséges a legmagasabb gyanúszint, míg a német jog azt a letartóztatás alkalmazhatóságához követeli meg.

A magyar joggal kapcsolatban a legfőbb problémát abban látom, hogy a jogalkotó a gyanú fogalma és fokozatai kapcsán nem szolgál elegendő támponttal a gyakorlat számára, ezért szükségesnek tartanám – a német joghoz hasonlóan – a gyanú különböző szintjeinek egyértelmű rögzítését a Be.-ben. Az, hogy a vádemeléshez vagy a letartóztatáshoz kívánja meg az adott szabályozás a gyanú magasabb fokát, jogalkotói

döntés, a büntetőeljárás sikeréhez azonban mindenképpen szükséges, hogy az „egyszerű” gyanútól a gyanú különböző szintjein át eljusson a bizonyosságot jelentő elítélésig.

Végh Ádám
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fenyvesi Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A DNS szerepe a multidiszciplináris ténytudományban – avagy a DNS fenotipizálása

Kulcsszavak: DNS, Parabon Snapshot Forensic, French család, kriminalisztika, fenotipizálás.

A kriminalisztika, mint tudományág, az igazságügyi nyomozások alapját képezi, és a bűnügyi eljárások során a tényalapú megközelítést alkalmazza. Az egyik legjelentősebb fejlődés a DNS felfedezéséhez és alkalmazásához kötődik, amely alapvetően megváltoztatta a bűnfelderítést. A DNS szerkezetének 1953-as leírása, James Watson, Francis Crick és Maurice Wilkins nevéhez fűződik, és mérföldkőnek számít a tudományos világban. A DNS és kémiai rokona, az RNS, alapvető szerepet játszanak az élet folyamataiban, míg a „junk-DNS" kutatása új tudományos kérdéseket vetett fel, amelyek további felfedezésekhez vezethetnek.

A kriminalisztikai DNS-technológiák, mint a polimeráz-láncreakció (PCR) és a genetikai ujjlenyomat, lehetővé tették az egyedi azonosítást akár kis mennyiségű mintákból is. A DNS-fenotipizálás, mint újabb áttörés, genetikai adatok alapján meghatározza egy személy külső jegyeit, például haj- és szemszínét, valamint földrajzi származását. Ez a módszer különbözik a hagyományos DNS-azonosítástól, mivel nem közvetlen azonosítást biztosít, hanem előrejelzést ad a külső megjelenésről. A DNS-fenotipizálás alkalmazása nemcsak a bűnügyi nyomozásokban, hanem a személyazonosításban is egyre nagyobb szerepet kap. Magyarországon és más országokban eltérő jogszabályi környezet szabályozza ennek használatát, és számos etikai, valamint társadalmi kérdést vet fel. A Parabon Snapshot technológia, amely a fenotípusok modellezésére épít, több híres bűnügyi ügy megoldásában is segített, például a French család tragédiájában. A fenotipizálás globális alkalmazása különösen Kínában váltott ki vitákat, mivel a technológia alkalmazása állítólag kisebbségi csoportok megfigyelésére is irányult. Emellett az epigenetikai kutatások is előrelépést jelentettek a bűnügyi nyomozásokban, különösen a bűncselekmények időbeli rekonstrukciójában, valamint az életkor és a halál időpontjának meghatározásában.

A jövő kriminalisztikája a DNS-alapú nyomozási módszerek folyamatos fejlődésére épít, azonban ezek alkalmazásakor elengedhetetlen, hogy felelősségteljesen kezeljük az etikai, jogi és társadalmi szempontokat. Csak így biztosíthatjuk, hogy a tudományos előre lépések ne veszélyeztessék az emberi jogokat, és hogy a technológiai fejlődés a társadalom számára előnyöket nyújtson.

Vigh Katinka Rozanna
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pődör Lea
adjunktus, SZE DFK

Nem az a kérdés, hogy az emlék téves-e, hanem hogy mennyire – az egyik legfontosabb tanúvallomást befolyásoló tényező, az emlékezés jelentősége az igazságszolgáltatással összefüggésben

Kulcsszavak: emlékezet, tanúvallomás, téves ítélet, pszichológia, ártatlanság.

Az emberek többsége úgy gondolja, hogy hagyatkozhat az emlékezetére, meg van győződve róla, hogy a memóriája tökéletesen működik, ám valójában ez nem igaz. Az emlékezet torzulása az élet számos területén fontos szerepet játszhat. Az igazságszolgáltatásban a tanúk kihallgatásakor rendkívüli jelentőséggel bírnak az emlékek, amelyek sajnos a legtöbb esetben hiányosak, pontatlanok.

Dolgozatomban a jogtudomány határain túllépve pszichológiai és szociológiai szempontok alapján kívánom bemutatni a téves ítéleteknek a tanúk emlékezetével kapcsolatos pszichológiai hátterét. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a hamis emlékezés hogyan, milyen mértékben befolyásolja a bírósági eljárás végén az ítéletet.

Ugyan a jelenség nem újkeletű, a téma aktualitását eklatánsan bizonyítja, hogy bár a DNS vizsgálatok óta ez a szám csökkent azokban az esetekben, ahol rendelkezésre áll ilyen bizonyíték, még napjainkban is rengeteg téves ítélet születik, melyekben döntő szerepet játszik a tanúk hibás emlékezete.

Dolgozatomban a témával kapcsolatos azon tudományos kísérleteket elemzem, amelyek az emlékezés pszichológiai hátterét vizsgálják. Bemutatok valódi ügyeket, melyekben tanúvallomáson alapuló téves ítéletek születtek. Ezt követően ismertetem az emlékezést befolyásoló kérdezési és kihallgatási taktikákat is.

Kutatásom eredményeként megállapítható, hogy az emlékezet pontatlansága következtében hozott téves ítéletek problémája nemcsak korábban, hanem a mai napig fennáll, pedig ahogy Benjamin Franklin is fogalmazott: „That is better 100 guilty Persons should escape than that one innocent Person should suffer, is a Maxim that has been long and generally approved."

Ezen probléma kiküszöbölése tehát rendkívül fontos azért, hogy az igazságosság és a méltányosság követelménye érvényre jusson.

Büntetőeljárási jog II. tagozat

BALOG IVETT
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fenyvesi Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A büntetőeljárás és a sajtó

KULCSSZAVAK: igazságszolgáltatás, média, torzítás.

Ma már szinte nincs olyan élethelyzet, amelyben a sajtó ne lenne jelen és ez alól a büntetőeljárás sem kivétel. Hiszen a lakosság akaratlanul is találkozik nap mint nap bűnügyi hírekkel az újságokban, a híradókban, vagy az interneten. Azonban ezek a hírek nem minden esetben tükrözik a valóságot és így képesek akár az igazságszolgáltatásról kialakult közvéleményt is befolyásolni. Ebből kifolyólag foglalkozik ezen tanulmány a sajtó és a büntetőeljárás viszonyával kapcsolatos aktuális, azonban régóta megválaszolatlan kérdésekkel: Miért van szükség arra, hogy a sajtó jelen legyen a büntetőeljárás alatt? Milyen kapcsolat áll fenn az igazságszolgáltatás és a sajtó között? Miért van az, hogy a sajtót többször ellentétes érdek vezérli, mint az igazságszolgáltatást? Miért jelenthet veszélyt a jövőben ezen ellentét? Mit jelent a torzítás és milyen hatása van a büntetőeljárásra? A dolgozat ezeket a problémákat számos szakirodalmi állásfoglalás integrálásának segítségével és több jogeset vizsgálatán keresztül szemlélteti. Ezáltal a dolgozat jól rámutat arra, hogy a mai világban olyan tényezők is jelenthetnek veszélyt, amelyekre először nem is gondolnánk. Hiszen a sajtó ártalmatlannak tűnő cikkei mögött jelentős veszély is rejtőzhet, amely a jövőben akár az igazságszolgáltatás tekintélyének vesztét is okozhatja.

Bánáti Luca Bianka
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Horváth Georgina
tanársegéd, ELTE ÁJK

Az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának hatása a hatékony védelemhez való jogra

Kulcsszavak: hatékony védelemhez való jog, büntetőeljárás, Emberi Jogok Európai Bírósága.

A dolgozatom témája az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlatának hatása a hatékony védelemhez való jog értelmezésére. Különös figyelmet fordítok arra, hogy az EJEB ítéletei milyen módon formálták a hatékony védelemhez való jog értelmezését és tartalmát, valamint milyen új kötelezettségeket ró a hazai büntetőeljárás szereplőire. Célom annak kiderítése, hogy az EJEB pontosan mit ért a hatékonyság alatt. A dolgozatomban először áttekintem a védelemhez való jog történeti fejlődését és annak helyét a magyar jogrendszerben, majd az EJEB ítélkezési gyakorlatának elemzésén keresztül mutatom be, hogyan változott meg a védelemhez való jog tartalma, különösen a büntetőeljárás különböző szakaszaiban. Részletesen foglalkozom a Salduz-ügy és a Dayanan-ügy jelentőségével, amelyek kijelölték a védelemhez való jog hatályát a nyomozási szakaszban, valamint az EJEB hullámzó joggyakorlatával, amely a későbbi ügyekben, például a Simeonovi-ügyben visszalépést mutatott. A dolgozat végén elemzem a hatékony védelemhez való jog tartalmi elemeit az EJEB esetjogán keresztül, valamint a kirendelt védői rendszer problémáit. Azért ezt a témát választottam, mert a védelemre vonatkozó eljárási szabályok szoros összefüggést mutatnak a jogállamiság érvényesülésével. Az EJEB ítélete közvetlenül és közvetve is hatnak a részes államok jogrendszerére, ami a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 3. § (1) bekezdésében szereplő hatékony védelemhez való jog beiktatásából is látszódik. A Be. 3. §-ához fűzött indokolás a változtatás okának az EJEB következetes joggyakorlatát említette, ezért indokoltnak tartam az EJEB ítéleteinek elemzését. Fontosnak tartom továbbá hangsúlyozni, hogy a hatékony védelem egy rendkívül összetett fogalom, amelynek biztosítása nemcsak a védőkre, hanem az államra és az eljáró hatóságokra is új kötelezettségeket ró.

KOHÁN ÁDÁM
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Nagy Anita
egyetemi tanár, ME ÁJK

A pótmagánvád

KULCSSZAVAK: pótmagánvád, közvád, magánvád, sértett, vádlott.

Ezen jogi kutatás körében a pótmagánvád történeti fejlődését, valamint a pótmagánvád és a közvád közötti kapcsolatot és szükséges összefüggések feltárását eszközölöm jogi, valamint történeti aspektusok és törvényi rendszerek alapján.

A kutatás során többek között ismertetésre kerülnek a pótmagánvádas eljárás elemei és résztvevői. A kutatás részeként számos statisztikai adat kerül ismertetésre, valamint néhol de lege ferenda javaslatok is megfogalmazásra kerülnek.

A magyar törvényi rendelkezéseken kívül nemzetközi kitenkintésekkel végzek összehasonlító elemzést. A nemzetközi kitekintések nem csupán a múltban gyökerező kezdetleges modellekre terjednek ki, hanem az aktuális nemzetközi jogrendszereket egybevetve teszek megállapításokat.

A kutatás másik különösen jelentős részét képező tényfeltárás a jogszabályi rendelkezések mögött rejlő jogalkotói tudattartamra kiterjedően történik.

Mayer Zsófia
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Czebe András
adjunktus, SZE DFK

A nagy nyelvi modellek alkalmazhatóságának lehetőségei a büntető jogegység biztosításában

Kulcsszavak: jogbiztonság, egységes jogalkalmazás, gépi tanulás, mintafelismerés, döntéstámogatás.

A jogállamiság formális vetületét képező jogbiztonságnak nélkülözhetetlen elemét képezi a jogegység – azaz a bíróságok egységes jogalkalmazásának – biztosítása, amelynek hazánkban a legfőbb bírósági szerv az Alaptörvényben nevesített letéteményese. A jogegység megóvásának követelménye évszázadok óta a Kúria kitüntetett feladatát képezi, amelynek napjainkra összetett intézmény- és eszközrendszere alakult ki. Kutatásomat ezzel összefüggésben a büntető jogegység kérdésére szűkítettem, ugyanis a büntetőjog az a jogterület, amely a legerőteljesebb hatalmi eszköztár felhasználásával korlátozza a polgárok alapvető jogait. A jogegység megbomlása ezért álláspontom szerint ezen a területen járhat a leghátrányosabb következményekkel. A jogalkalmazás egységére törekvés viszont minden bíróságot terhel, elvégre ugyanazon jogszabálynak egyik bíró sem tulajdoníthat kétféle értelmet ugyanazon helyzetben. Kérdés azonban, hogy e bírói mintafelismerésbe – és ezáltal a büntető jogegység biztosításába – nem tudnánk-e olyan, a közelmúltban széles körben elterjedt technológiai megoldásokat integrálni, mint a nagy nyelvi modellek. Ezek a technológiák ugyanis a feltételezésem szerint képesek felismerni a jogegység megbomlásának mintázatait, amennyiben azokat tényadatbázisokkal kapcsoljuk össze. E feltételezésem alátámasztása érdekében kísérletet folytattam le a legkorszerűbb transzformátor modellnek, a ChatGPT-nek a felhasználásával. A kísérlet arra világított rá, hogy a megfelelő forrásanyag nagy nyelvi modellbe történő integrálásával és a megfelelően feltett kérdésekre pontos válaszokat kaphatunk. Ez a jogegységet azért szolgálhatja, mert azáltal, hogy a modell felismeri a döntések közötti eltéréseket, gyorsabbá és hatékonyabbá tudja tenni a jogalkalmazást.

NASZIDZE DIÁNA
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Elek Balázs
egyetemi tanár, DE ÁJK

Lehetőségek és hátrányok labirintusa. A súlyosítási tilalom elméleti és gyakorlati aspektusai

KULCSSZAVAK: elvek, indítvány, beismerés, jogszabály, igazságszolgáltatás.

A súlyosítási tilalom alapvető elv a büntetőeljárásban, amely védi a terheltet attól, hogy súlyosabb ítélet érje és megelőzze a bíróság általi önkényes súlyosítást. Az elv célja, hogy a védelem ne tartson a fellebbezés következményeitől és jogait szabadon érvényesíthesse. Az elv mögött több alapvető eljárásjogi alapelv húzódik meg, mint a vádelv, a jogorvoslathoz való jog és a legalitás-opportunitás elve, amelyeket a nemzetközi és hazai jog egyaránt elismer. A tilalom biztosítja, hogy a védelem félelemmentesen élhessen jogaival. A vádelv különösen fontos,tvámivel a bíróság csak az ügyész által emelt vád alapján ítélkezhet és a fellebbezési szakaszban sem súlyosíthatja az ítéletet, csak ha a védelem élt jogorvoslattal. A tilalommal szemben különféle ellenérv és megfogalmazódott az évek során, például a törvényesség és anyagi igazság érvényesülésének sérülése, valamint az eljárás költségnövekedése.

Az előkészítő ülésen a gyors lezárást segíti az ügyész mértékes indítványa, amely beismerés esetén konkrét büntetési javaslatot tesz. Ez ugyanakkor nem automatikusan jár enyhítéssel és tulajdonképpen itt a terhelt védelmi eszközei szűkülhetnek. Az áldozati jogok szempontjából is problémák merülhetnek fel, ha az ügyész és a vádlott közötti megállapodás túl enyhe ítéletet eredményez. Bár az EU áldozatvédelmi irányelvei előrelépést hoztak, az eljárás tárgya még mindig a vádlott bűnössége.

A mértékes indítvány gyorsíthatja az ügykezelést, de kérdéses, hogy megfelel-e a tisztességes eljárás elvének. A beismerő vallomás központi szerepe miatt a terhelt jogai csökkennek, különösen, ha a vallomás alapján az eljárás gyorsabban lezárul és kevesebb idő marad a védekezésre. A beismerés enyhítő körülmény ugyan, de nem garantálja, hogy a büntetés az csökken, ez pedig a tisztességes eljáráshoz való jogot csorbítja valamely szinten. A szabályozás jelenleg csak részben nyújt védelmet a terheltek számára, a súlyosítási tilalom pedig nem minden esetben alkalmazható teljes mértékben.

Pohl Petra Sára
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Herke Csongor
egyetemi tanár, PTE ÁJK
Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
adjunktus, PTE ÁJK

Barnahus-módszer: a gyermek kihallgatásának speciális módja

Kulcsszavak: Barnahus-módszer, gyermekbarát igazságszolgáltatás, különleges bánásmód.

A Barnahus módszer egy multidiszciplináris szolgáltatás, ahol egy fedél alatt kap helyet a rendészet, a büntető igazságszolgáltatás, a gyermekvédelmi szolgálat, valamint az egészségügy. A módszer a szexuális bűncselekmények gyermek áldozatainak védelmét hivatott szolgálni. Az ilyen bűncselekmények áldozatainak különösen kiszolgáltatott helyzetük miatt speciális támogatásra van szükségük, amelyeket a hagyományos büntetőeljárás sok esetben nem tud megfelelően biztosítani. A gyermekek kihallgatása, a különböző szakértők és intézmények bevonása során a folyamat gyakran hosszadalmas és traumatizáló lehet, hiszen az áldozatok többszöri kihallgatása, az eltérő intézményi eljárások és a megfelelő támogatás hiánya növeli a másodlagos viktimizáció esélyét.

A fentiekből kiindulva fogalmaztam meg kutatásom célját és irányát. A normatív környezet, a gyermekbarát igazságszolgáltatás történeti fejlődésének és a szakirodalom áttekintése során azt vizsgáltam, hogy a gyermekek kihallgatásának helyszíne és módja milyen mértékben járul hozzá a bántalmazás feltárásához, az igazságszolgáltatás hatékonyságához, valamint a gyermek pszichés védelméhez. Az elméleti jellegű vizsgálat mellett empirikus kutatást végeztem, amelynek keretében terepmunkát folytattam a szombathelyi Barnahus intézményben. Kutatásom során lehetőségem nyílt interjút készíteni az intézmény vezetőjével, Lazáry Györgynével, ezáltal részletes és alapos betekintést nyerve a Barnahus-modell gyakorlati működésébe és alkalmazásába. Emellett részt vehettem egy intézmény által szervezett kétnapos szakmai tréningen is, amely tovább gazdagította szakmai tudásomat, különösen a gyermekbarát kihallgatási technikák és a multidiszciplináris esetkezelés módszertani sajátosságai terén.

A kutatás során arra a következtetésre jutottam, hogy a multidiszciplináris módszer jelentős mértékben hozzájárul a gyermekek jogainak és érdekeinek védelméhez. Ugyanakkor, mint minden rendszer a Barnahus modell is további fejlesztésekre szorulhat.

Ennek érdekében dolgozatomban olyan újító javaslatokat fogalmaztam meg, amelyek véleményem szerint elősegíthetik az eljárások hatékonyabbá és gördülékenyebbé tételét.

Telekesi Bálint
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Czine Ágnes
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A mértékes ügyészi indítvány főbb aspektusai és hatása a büntetőeljárásra

Kulcsszavak: időszerűség, „mértékes indítvány", eljárási garanciák, védelem, beismerés.

Az eljárások időszerűségének biztosítása a modernkori büntető(eljárási) jogalkotás egyik legjelentősebb kihívása. Az „új" Be. magával vonta az úgynevezett mértékes indítvány életre hívását. Az alig több, mint fél évtizedes múltra visszatekintő jogintézmény számos elméleti kérdést vetett és vet fel napjainkban is, melyek mellett a joggyakorlatra, jogalkalmazásra gyakorolt jelentős hatásának vizsgálata is rendkívül aktuális. A tanulmány célja az volt, hogy bemutassa a mértékes indítvány mibenlétét, illetve a különféle elméleti megközelítések mellett átfogó képet nyújtson gyakorlati alkalmazásának büntetőeljárásokat érintő hatásairól. A dolgozatban ennek megfelelően tárgyalásra kerül mind az elmélet, mind a kialakult gyakorlat. Elsőként kibontásra kerül a mértékes indítvány fogalmi meghatározása, a konstrukció helye a terhelti együttműködés rendszerében, valamint összevetése más, hasonló vagy épp csak annak tűnő jogintézményekkel. Ezt követően bemutatásra kerülnek a processzuális eszköz üdvözlendő előnyei, valamint az eddig felmerült problémák és visszásságok mind gyakorlati szempontból felsőbírósági döntéseken keresztül, mind ezek elméleti vonatkozása a szakirodalmi álláspontok bemutatása és elemzése által. A tanulmány gyakorlatot elemző részében a szerző által végzett aktakutatás eredményei láthatók, valamint az ezek alapján levont következtetések és felvetések. A záró részben, a jogintézmény pozitív hatásainak további javítási lehetősége mellett, a pragmatikus szempontokat figyelembe véve, ám a tisztességes eljárás szemüvegén keresztül vizsgálva és az eljárási garanciák mentén haladva kialakított de lege ferenda javaslat tárul az olvasó elé.

BÜNTETŐJOG I. TAGOZAT

Bartók Anikó
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sántha Ferenc
egyetemi docens, ME ÁJK

A bioetika és a büntetőjog kapcsolódási pontjai

Kulcsszavak: bioetika, büntetőjog, az egészségügyi beavatkozás és a kutatás rendje elleni bűncselekmények.

Az orvostudomány és a biológia fejlődése az eddig csak utópiaként felmerült módszerek gyakorlati megvalósulásával kiszélesítette a születés, az élet és a halál folyamatával összefüggő kérdésköröket. Kijelenthető, hogy a jogi szabályozás sok esetben nem képes lépést tartani a tudomány robbanásszerű fejlődése által életre hívott új élethelyzetekkel, így egyes kérdések szabályozatlanok maradhatnak, míg másokat a túlszabályozottság veszélye fenyeget.

Dolgozatom első részében egy általános áttekintést teszek, arra keresem a választ, hogy mit takar a kifejezés, miszerint a bioetika „multidiszciplináris tudomány". Ennek során rögzítésre kerülnek a bioetika legfontosabb alapelvei, ezáltal pedig eljutunk a bioetikai kérdések jogi szabályozásához. Az általános kitekintést követően a bioetika büntetőjogi aspektusait vizsgálom. A dolgozatomban elvégzett nemzetközi jogösszehasonlítás során a német és a francia büntetőjogi rendelkezéseket elemzem. A terjedelmi korlátokra tekintettel nem állt módomban egyéb államok büntetőjogi szabályozását vizsgálni, így elemzésem fókuszában a német szabályozás áll, ami eltéréseket mutat a magyar szabályozáshoz képest, valamint a francia szabályozás, ami épp ellenkezőleg, hasonlóságot mutat a hazai rendelkezésekkel.

Tanulmányom kardinális részét az egészségügyi beavatkozás és a kutatás rendje elleni bűncselekmények képezik. Lényegesnek tartottam, hogy a hatályos magyar büntetőjogi szabályozás körében ismertetésre kerüljön ennek nemzetközi jogi háttere, mivel az általam bemutatásra kerülő tényállások kimunkálása során a jogalkotónak figyelembe kellett vennie a különböző nemzetközi egyezmények által diktált követelményeket is. Kutatásom legfőbb célkitűzése, hogy egy komplex képet kapjunk a bioetika büntetőjogi aspektusairól. A tényállások vizsgálata során megállapítható, hogy a jog néhol homályosan fogalmaz, pontatlan, inkonzekvens. Ezen tényállásokra célszerűnek tartottam de lege ferenda javaslattal reagálni. A kifejezés talán túlzó, mely szerint az emberi genomszerkesztés lassacskán interkontinentális fegyverkezési versennyé válik,

azonban a történelem már többször bebizonyította, hogy a tudomány nem képes megállni az emberi betegségek gyógyításánál, vagyis indokolt és szükséges lépés a jogalkotó részéről büntetőjogi eszközökkel fellépni a tudományos eljárásokkal szemben.

FÜLÖP VIRÁG
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Domokos Andrea
egyetemi tanár, KRE ÁJK

Zoofília és a büntetőjog: nemzetközi szabályozás és hazai kihívások

KULCSSZAVAK: zoofília, állatvédelem, büntetőjog.

Tudományos diákköri dolgozatom témája a zoofília büntetőjogi szankcionálása. A téma hatályos jogban való aktualitásának alapja, hogy a zoofília szankcionálása terén folyamatosan változó tendencia figyelhető meg, a XX. század közepére az országok jelentős része dekriminalizálta a zoofíliát, majd az elmúlt tíz-tizenöt évben a legtöbb ország újból a zoofil cselekmények szankcionálása mellett döntött. Vannak olyan országok viszont – köztük Magyarország is, – amelyek nem követik a fenti tendenciát, és nem emelték vissza a tényállást a büntetendő cselekmények körébe.

A fő kérdés, amelyre a választ keresem tudományos diákköri dolgozatom keretében, hogy 2024-ben Magyarországon szükséges-e, közel hetven év távlatából, újra pönalizálni az állatokkal elkövetett szexuális cselekményeket, és amennyiben igen, milyen módon lehetne ezt megvalósítani.

A dolgozat első fejezetében feltártam, hogy a zoofília a XVII. századtól van jelen a magyar büntetőjogban. A Csemegi-kódex vétségként szankcionálta, azonban az 1961.évi V. törvény dekriminalizálta, azóta nem bűncselekmény hazánkban. Kutatásom során bizonyítást nyert, hogy az európai országok legtöbbjében a zoofília bűncselekmény. A vizsgálathoz huszonöt európai országot választottam ki, melyek esetén megvizsgáltam tartalmaz-e a büntető törvénykönyvük explicit módon zoofíliára vonatkozó bármely nemű rendelkezést, vagy ha nem, akkor bűncselekménynek minősül-e más törvény alapján. A huszonöt vizsgált országból tizenhat országban bűncselekmény. Vizsgálódásomat a fenti országok közül négy országra szűkítettem, melyek esetén áttekintettem a vonatkozó konkrét jogszabályi rendelkezéseket, különös figyelmet fordítva a büntetési nemre, büntetési tételre, illetve arra, melyik fejezetben helyezkednek el a tényállások, és mely elkövetési magatartásokat bünteti.

Álláspontom szerint zoofília büntetőjogi szankcionálása szükséges. Jelenleg a jogalkalmazás terrénumán belül, az állatkínzó zoofil cselekmények büntetőjogi felelősségre vonására van lehetőség. A jövőben azonban szükség lesz a jogalkotás terén módosításokat eszközölni oly módon, hogy az állatok testi épségének és méltóságának figyelembevételével a jogalkotó azokat a zoofil cselekményeket is büntetni rendeli, amelyek nem egyértelműen állatkínzó jellegűek.

Gémes Zsófia Anna
jogász
osztatlan, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ambrus István
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Súlyponti kérdések a katonai büntetőjogban

Kulcsszavak: parancs, katona, hivatalos személy, elöljáró.

A katonai életviszonyokból adódóan a polgári és katonai büntetőjog elválnak egymástól. A katonai jog sok külső tényező hatásának van kitéve, amikhez alkalmazkodni kénytelen. Többek között ilyen körülménynek minősülnek a nemzetközi konfliktusok és feszültségek, melynek hatására kialakult a törekvés a magyar katonai erők helyzetének rendezésére, szervezeti átszervezésére, egyes rájuk vonatkozó törvények módosítására. Úgy vélem, hogy a katonai büntetőjog vizsgálata is elengedhetetlen ahhoz, hogy a megfelelő készenlét érdekében megindult átszervezési, újraszabályozási folyamatok egy egységes eredményt tudjanak létrehozni a jogi szabályozás tekintetében. Ebből kifolyólag dolgozatomban a katonai büntetőjog egyes kérdéseit, ellentmondásait vizsgálom, melyekre, ha univerzális megoldást nem is lehet, de célom az egyes felvetett problémák vonatkozásában ,,tüneti kezelés" érdekében javaslatokat tenni. Dolgozatomban a katonákkal kapcsolatos halmazati ellentmondások feloldása céljából a katona fogalomba tartozók 3 új kategóriába való sorolására, egyéb lehetséges megoldásként pedig új tényállás létrehozására tettem javaslatot. Továbbá a bűncselekményre irányuló parancs kérdésköre kapcsán a békeidő és háborús helyzet megkülönböztetését az ezen esetben felmerülő büntethetőséget kizáró ok tekintetében, illetve egy nyilvánvalósági mérce kialakítását javasoltam. Mindemellett javaslatot tettem alternatívaként egy katonai sajátosságoknak megfelelő elvárhatósági mérce kialakítására. Reményeim szerint a dolgozat kellően rá tud világítani a katonai büntetőjog egyes ellentmondásaira, amelyeket érdemes figyelembe venni a honvédelmi tevékenységet érintő szabályozás újragondolása során annak érdekében, hogy a jelenlegi ezen területre vonatkozó reformtörekvések egy egységes, ellentmondásokban kevésbé bővelkedő szabályozást eredményezhessenek.

HORVÁTH CSABA
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Molnár Erzsébet
adjunktus, SZTE ÁJK
Prof. Dr. Szomora Zsolt
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A túllépés dogmatikai kérdései a felbujtás körében

KULCSSZAVAK: túllépés, felbujtás, excessus, excessus mandati.

A dolgozat központi témája a túllépés rövid törvényi szabályozásának gyakorlati alkalmazhatóságának kérdése. A túllépés alkalmazásával kapcsolatos problémák leggyakrabban a felbujtással összefüggésben merülnek fel, és a dolgozat kifejezetten erre fókuszál e dogmatikai kérdések megválaszolása érdekében, mert ha dogmatikai megoldások találhatók, akkor azok az elkövetés különböző formáinak kezelésére is alkalmazhatók. A kutatás alapja, hogy a túllépés szabályozása az új Büntető Törvénykönyv hatálybalépésével egyáltalán nem változott, és nem is mutat jelentős eltérést a korábbi szabályozáshoz képest, valamint a világháborúkat követő szakirodalmak sem foglalkoznak mélyen a túllépés vizsgálatával, annak ellenére, hogy számtalan megválaszolatlan kérdés merül fel a túllépés eseteivel kapcsolatban. Ez önmagában is azt jelzi, hogy míg a jog legtöbb területe fejlődött és finomodott a változó világhoz való alkalmazkodás érdekében, addig a túllépés kérdései elkerülte a jogalkotó figyelmét. Kutatási kérdésem tehát az, hogy mi okozza a szabályozás megkövesedését: A túllépés különböző szabályait valóban jól alkalmazzák-e a gyakorlatban, vagy egyszerűen kiesett a jogtudomány látóköréből? A dolgozat során rávilágítok a tisztázatlan, a jogtudomány képviselői közötti vitás kérdésekre, illetve az esetlegesen más szerzők által nem is tárgyalt problémákra. A kutatásaim során igyekeztem a téma minden aspektusát megvizsgálni, így elméleti és gyakorlati szempontokat is figyelembe vettem. A kutatásom eredménye a felmerülő kérdések rendszerezése, az egyes álláspontok érvei bemutatásával a helyes válaszok megállapítása, így például a szándék és kettős szándék, a szoros értelembe vett vegyes bűnösség, a járulékosság kapcsán. Emellett a dolgozat eredménye a jogtudományban nem tárgyalt, de dogmatikailag helytelen vagy következetlen megállapításokra való rávilágítás, illetve megoldás, javaslat tétel, így a címzetti kör illetve időbeliség kérdésével kapcsolatos megállapítások.

Soltész Tamás
jogász
osztatlan, 6. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pápai-Tarr Ágnes
egyetemi docens, DE ÁJK

Lehetőségek és káros hatások útvesztője – a büntetőjogi elzárás elméleti és gyakorlati problémái

Kulcsszavak: elzárás, szankciótan, büntetéskiszabás, szankciórendszer, büntetőjog.

Az elzárás, mint a személyi szabadság rövid időre történő elvonásával járó büntetés, a 2012. évi C. törvény hatálybalépésével vált újra büntetőjogi szankciórendszerünk részévé. A büntetőjogászok többsége a szankciónem bevezetését már a megismerhető kódextervezetek napvilágra kerülésének idején is fenntartásokkal fogadta, körvonalazva a jogintézménnyel kapcsolatos legfőbb problémákat.

Az új Btk. hatálybalépése óta eltelt bő évtizedben számos írás született a büntetőjogi elzárás anyagi jogi, büntetés-végrehajtási jogi, nemzetközi jogi és jogalkalmazási kérdéseivel kapcsolatban. Jelen dolgozat célja azonban ezeknél összetettebb, hiszen a hazai és nemzetközi szakirodalom téziseiből kiindulva, a magyar bírói gyakorlatban érvényesülő büntetéskiszabási tendenciák feltérképezése révén arra törekszik, hogy átfogó képet adjon az elzárás büntetési rendszerünkben elfoglalt helyéről és annak tipikus, illetve ideális alkalmazási köréről, miközben kritikai szemüvegen keresztül, összefüggéseiben mutatja be a vizsgált szankcióval kapcsolatos elméleti és gyakorlati problémákat, anomáliákat.

Az elzárásra és a rövid tartamú szabadságvesztésre vonatkozó hazai szabályozás orientáló jellegű történeti áttekintését követően a pályamű részletes elemzés útján kíván választ adni az alábbi neuralgikus kérdésekre:

- Milyen viszonyban áll egymással a vizsgált szankciónem és a szabadságvesztés büntetés? A Btk. Általános és Különös Részi szabályai alapján hol helyezkedik el az elzárás a büntetések rendszerében?
- Milyen gyakorisággal, mely elkövetői körrel szemben alkalmazza jellemzően a bírói gyakorlat az elzárás büntetést? Milyen jogalkalmazói megfontolások húzódnak meg a büntetéskiszabásra vonatkozó statisztikai adatok alapján feltárt tendenciák mögött?

A kutatási kérdések megválaszolását követően a pályamunka olyan de lege ferenda

javaslatokat fogalmaz meg a hazai jogalkalmazás, valamint jogalkotás számára, amelyek hosszú távon előremozdíthatják szankciórendszerünk elzárással kapcsolatban is több ponton megbomlani látszó koherenciáját, és segíthetnek átlendülni a vizsgált büntetési nemmel kapcsolatos, immár évtizedes problémákon.

Szabó Bernadett
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Czebe András
adjunktus, SZE DFK

Két szék között – a fiatal felnőttek büntetőjogi megítélése

Kulcsszavak: fiatal felnőtt, büntetőjogi életkori határok, jogértelmezés, ítélkezési gyakorlat.

Az ember egyéniségének fejlődése születésének napjától haláláig tart. Legyen szó akár a biológiai, értelmi, érzelmi vagy társadalmi fejlődésről, az évszázados jogmodernizáció igyekszik értékelni ezeket a tényezőket is. Mivel lépésről-lépésre alkotmányosan védett értékké váltak a 18 éven aluli fiatalok jogai, a világ legtöbb jogalkotója egyetértett abban, hogy a gyermekkorú elkövetők érettségük hiányában büntetőjogi eszközökkel nem befolyásolhatók. A büntethetőség alsó korhatárát azonban – országonként és korszakonként eltérően – meghatározták, amely a jogilag releváns életkori kategória első lépcsőfokán helyezkedik el. A kérdés viszont az, hogy vajon a büntethetőség alsó korhatára és a formális felnőttkor kezdetén kívül létezhetnek-e olyan meghatározó korosztályok, amelyeknek ezektől eltérő szabályozása lenne indokolt. Dolgozatomban ennek megfelelően a büntetőjog területén egy új korcsoport elismerhetőségének feltételeit vizsgálom, aminek megvalósulását számos környező országunk a fiatal felnőtt büntetőjogi életkori kifejezhetőségében látja. Ebből kifolyólag pályamunkám alanyi körét is a fiatal felnőtt bűnelkövetők adják. A kérdés alapos vizsgálatához a kriminálszociológiai alapokon nyugvó szakirodalom tanulmányozása mellett a hazai és külföldi releváns joganyagok elemzését hívtam segítségül. Kutatásom során azonban arra a következtetésre jutottam, hogy a magyar jogrendszerben mindössze egyetlen kötelező erejű – nem büntetőjogi – jogforrás nevesíti a fiatal felnőttek definícióját. Ennek eredményeképp vizsgálódásom során számos ellentmondásba ütköztem elsősorban jogértelmezési szempontból, amely az ítélkezési gyakorlatban is jól érezhetően megnyilvánul. Láthatjuk tehát, hogy a bizonytalanságból fakadó döntésképtelenség a jog területén is megmutatkozik. Kutatásom célja ezért a büntetőjog egységesítésének tudományos igényű megkísérlése annak érdekében, hogy a jelenleg két szék között lévő fiatal felnőttek végül ne a pad alá essenek.

Szakmáry Péter
jogász
osztatlan, 10. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ambrus István
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Merre tartasz, jogtárgy? – A legitim jogi tárgyak hiánya egy különös részi tényállás példáján

Kulcsszavak: alkotmányos büntetőjog, állatkínzás, alapjogok, alapjog-korlátozás, kodifikáció.

Dolgozatom nem az állatkínzás tényállásának szoros értelemben vett elemzéséről szól. Célom, hogy munkámban az említett bűncselekményen keresztül bemutassak egy absztrakt problémakört, amely kardinális jelentőségű az alkotmányos alapjogok és az alkotmányos büntetőjog szempontjából. Munkámban azon, a francia forradalomig visszavezethető szemlélet jelenik meg, melynek értelmében mindent szabad az állampolgárnak (a jogrend hatálya alá tartozó személynek), amit az állam nem tilt. Természetesen nem lehet ez másképpen a büntetőjog jogvidékén sem1. Az államnak mint absztrakt entitásnak garantálnia kell, hogy az általa biztosított alapvető jogok érvényre juthassanak, paradox módon azonban pont maga az állam jelenti a legnagyobb veszélyt ezen jogokra nézve. A fenti gondolatmenetet rávetítve a büntetőjog területére, azt a megállapítást tehetjük, hogy az állam az egyéni cselekvési szabadságot minden egyes tényállás megalkotásával – amikor a végtelen számosságú lehetséges emberi magatartás közül kiemel egyet, és azt körülírja – korlátozza. Ezt pedig kizárólag olyan rendben teheti meg, amely megfelel a mindenkor hatályos alkotmány vonatkozó előírásainak. A hatályos btk.-ban2 több olyan különös részi tényállás is szerepel, amely nem feltétlenül felel meg az említett követelményeknek. Ennek egyik eklatáns, a hazai jogirodalomban eddig, ebből a szempontból egyáltalán nem tárgyalt példája az állatkínzás bűncselekménye. Bízom benne, hogy munkám erősíti az alkotmányos büntetőjog és az anyagi jogi értelemben vett legalitás elvének fókuszba helyezését, elsősorban a kodifikációs folyamatok során.

1Régies szóhasználat a jogág terminusra, lásd például Angyal műveit.
2A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

Urbancsok Marcell
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gál Andor
adjunktus, SZTE ÁJK

A büntetőjogi tulajdonvédelem mint a véleménynyilvánítási szabadság korlátja

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás szabadsága, büntetőjogi tulajdonvédelem, alapjogi kollízió, tettleges véleménynyilvánítás, járdafestés.

A véleménynyilvánítási szabadság és a tulajdon védelme közötti feszültség napjaink jogrendszerében egyre fontosabb kérdéseket vet fel, különösen a büntetőjog területén.

A véleménynyilvánítási szabadság a demokratikus társadalom egyik alappillére, amely lehetővé teszi, hogy az egyének szabadon kifejezzék gondolataikat anélkül, hogy az állam beavatkozna. A véleménynyilvánítást azonban nem lehet korlátozás nélkül gyakorolni, az Alaptörvény mellett más törvények is korlátozzák ezeket jogokat. A büntetőjogi tulajdonvédelem a jogrendszer azon területe, amely az egyéni és közösségi tulajdon védelmét szolgálja. A tulajdonhoz való jog az alapjogok közé tartozik, és védelmét a büntetőjog is biztosítja. A kollízió akkor jelenik meg, amikor a véleménynyilvánítás olyan mértékben ütközik mások tulajdonhoz fűződő jogával, hogy jogi intézkedéseket von maga után. Az egyensúly megtalálása a két jog között különösen érzékeny kérdéseket vet fel, hiszen mindkét jog védelme alapvető jelentőséggel bír. Különösen igaz ez a tettleges véleménynyíilvánítás és a tulajdonjog védelmének összeütközésére (járdafestés, politikai plakátrongálás, lemosható festékkel való rongálás, stb.).

A kollízió kezelésére az igénybe vehető eszközök a törvényi szabályozás, bírói gyakorlat, jogegységi határozat és alkotmánybírósági döntés. A hazai joggyakorlat nem egységes. A témakört érintően született Alkotmánybírósági döntés, Jogegységi határozat is, azonban ezek differenciált jellege nem oldotta meg a problémát. Az eljáró bíróságoknak mérlegelniük kell, hogy a véleménynyilvánítás ne sértse a mások tulajdonhoz fűződő jogait, ugyanakkor biztosítaniuk kell a szólás szabadságát is, amennyiben az nem ütközik más alapvető jogokkal. Sok esetben problémát okoz, hogy az eljáró bíró nem végez alapjogi tesztet, hanem csak a büntető törvénykönyv alapján ítél, figyelmen kívül hagyva a véleménynyilvánítás szabadságának jogát.

Összességében a véleménynyilvánítás szabadsága és a büntetőjogi tulajdonvédelem kollíziója komplex jogi dilemmát jelent, amely folyamatos jogalkotási és bírói feladatokat ad, különös figyelmmel az alapvető jogok védelmének és az igazságosság elvének érvényesítésére.

Varga Réka Fruzsina
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hajas Barnabás
egyetemi docens, PPKE JÁK

Mellékes volna? A közügyektől eltiltás és a gyülekezési jog kapcsolata

Kulcsszavak: mellékbüntetés, alapjogok, közügyektől eltiltás, politikai jogok, gyülekezési jog.

A társadalom számára fontos, hogy a tagjait érintő döntéseket olyan személyek befolyásolják, akik képzettség és (legalábbis a jogi értelemben vett) erkölcsi feddhetetlenség alapján méltók rá. A Btk. a közügyektől eltiltás szabályai között rendelkezik erről.

A szabályozás azonban több problémát felvet. Egyrészt, nincs lehetőség annak bírói mérlegelésére, hogy mely jogok szünetelnek a mellékbüntetés tartama alatt; a mérlegelés csak a közügyektől eltiltás időtartamára terjed ki. Másrészt a mellékbüntetés közvetlenül nem foglalja magában (az adott esetben jelentős közéleti hatással bíró) gyülekezési jog gyakorlásának korlátozását. A Gyülekezési Törvény gyűlés-definícióját olvasva különösnek tűnik az a jogalkotói megoldás, amely egészében kihagyja a tilalomból a közügyben történő véleménynyilvánítási céllal tartott, nyilvános rendezvénnyel kapcsolatos tevékenységeket, az egyes részjogosultságokra sem kitérve.

A kérdés átfogó szabályozása érinti az alkotmányjog, a büntetőjog, a büntetés-végrehajtási jog és a közigazgatási jog területét is. Megvizsgáltam a közügyektől eltiltás történeti előzményeit, a jogintézmény bevezetése körüli élénk parlamenti vitákat, szakirodalmi elemzéseket, a jogalkotó mozgásterét meghatározó nemzetközi jogi és uniós jogi kereteket. Ezek feltárása után más országok jogi megoldásait is figyelembe véve javaslatot tettem egy arányosabb Btk.-beli szabályra. A javaslat négy pontja:

1. A méltatlanság, mint közügyektől eltiltás feltételének megőrzése, pontosítása.
2. A politikai jogok differenciált korlátozásának megteremtése.
3. Közhivatalviselés, választhatóság és a többi politikai jog kapcsolata.
4. A gyülekezési jog egyes részjogosítványainak korlátozása közügyektől eltiltás által.

Egy ilyen szabályozás lehetőséget ad az egyes politikai jogok differenciált, személyre szabott korlátozására, és nem hagyja figyelmen kívül az egyre nagyobb aktualitással bíró gyülekezési jog kérdését. Tekintetbe veszi az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatát és a különböző nemzetközi emberi jogi egyezmények korlátozási alapelveit, az

Alkotmánybíróság által kidolgozott szempontrendszerrel is összhangban áll. A javaslat kiegyensúlyozottabb büntetőjogi értékelést tenne lehetővé a politikai jogok korlátozása területén; az érintett közigazgatási jogi rendszer szerkezetének megváltoztatása nélkül, annak előnyeit továbbra is megőrizve.

Veres Gergő
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gula József
egyetemi docens, ME ÁJK

Pedofília elmélete különös tekintettel a beleegyezési korhatárra és az alkalmazható megoldásokra

Kulcsszavak: pedofília, beleegyezési korhatár, "pedofil"-nyilvántartás, kémiai kasztráció, DSM-5.

A pedofília kifejezés nagy népszerűségre tett szert napjainkban a felnőttek és a gyermekek közötti szexuális kapcsolatok leírására, de vajon tényleg ennyire egyszerű jelenség, mint ahogyan azt sokan gondolják? Tanulmányomban többek között ezzel is foglalkoztam és célként tűztem ki, hogy választ kapjak olyan kérdésekre, hogy: Mi is az a pedofília? Kik a pedofilok? Milyen tényezők játszhatnak szerepet a pedofília kialakulásában? Továbbá, hogy kritikákat fogalmazzak meg a beleegyezési korhatárral kapcsolatban és felvázoljak néhány lehetséges megoldást a probléma orvoslására.

Az egyik legfontosabb megállapításnak tartom, hogy nem minden pedofil beteg követ el a gyermekek sérelmére szexuális bűncselekményt és nem minden gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmény elkövetője pedofil. Ezen állítással nemcsak a köznyelv, de a szakmabeliek nagy része sincs tisztában. Legjobban demonstrálja ezt a 2021. évi LXXIX. törvény, amely Pedofiltörvényként terjedt el és az elnevezésében szerepel, hogy a „Pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről". Később azonban láthatjuk, hogy a törvény a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények elkövetőiről/elítéltjeiről rendelkezik, pedig a kettő közé nem lehet egyenlőségjelet tenni.

Dolgozatom egyik tételmondatának tartom, hogy „Szexuális erőszakot követ el az is, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet." Ezen módosítás szükségességét megpróbáltam alátámasztani büntetőjogi, polgári jogi, statisztikai és pszichológiai érvekkel egyaránt. Természetesen ez a szexuális visszaélés bűncselekmény „megsemmisüléséhez" vezetne, ami elég nagy probléma, így véleményem szerint a beleegyezési korhatárt 16. életévre kellene emelni. Meglátásomat arra alapoztam, hogy Magyarországon a szexuális okítás gyermekcipőben jár, így nem várhatjuk el a 16 év alatti gyermekektől, hogy a testükkel kapcsolatban felelős döntéseket hozzanak.

Megoldások tekintetében összevetettem USA és Magyarország „pedofil”-nyilvántartását, nagy hangsúlyt fektettem a két rendszer közötti különbségek kiemelésére. Indítványoztam egy olyan nyilvántartás bevezetését, amely a kettő metszetéből rakható össze, vagyis a személyiségi jogok megfelelő tiszteletben tartása mellett minden nagykorú magyar állampolgár számára elérhető. Végül dolgozatomat egy különleges megoldás, a kémiai kasztráció feltérképezésével zártam.

BÜNTETŐJOG II. TAGOZAT

AGÓCS PETRA MÁRTA
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Erzsébet
adjunktus, SZTE ÁJK

Az önkéntes visszalépés büntetőjogi megítélése a bírói gyakorlat tükrében

KULCSSZAVAK: önkéntes visszalépés, elállás, eredményelhárítás, büntetőjog általános rész.

A büntetőjogban számos helyen megjelennek büntethetőséget megszüntető okok, amelyek közül az egyik az önkéntes visszalépés jogintézménye, amely mind a kísérletnél, mint az előkészületnél szabályozásra került. Azonban arra a kérdésre, hogy jelen esetekben pontosan mi minősülhet önkéntesnek, nincs egyértelmű válasz a büntetőjogi dogmatikában,valamint a büntető törvénykönyv sem definiálja az értelmező rendelkezései között, vagy ad támpontokat, így konkrét tartalmát a jogalkalmazó bontotta ki.

Az önkéntesség megítélésével kapcsolatban az egyik legfontosabb joggyakorlati matéria a 4/2002 es Büntető Jogegységi Határozat. Jelen jogegységi foglalja magában az önkéntesség megállapíthatóságának feltételeit, amely nem más, mint a döntően belső indíttatás, és ezzel egyidejűleg a külső körülmények hiánya. Ezen kívül önkéntességet kizáró okokat tartalmaz többek között ilyen okként nevesíti a leküzdhetetlen valós vagy vélt akadályt. Azonban 2013-ban a Kúria mint harmadfokú bíróság egyik határozatának ratio decidendijében arra az álláspontra tért, hogy az önkéntességet nem csak az elháríthatatlan akadály, hanem már a jelentősen nehezítő körülmény is kizárja. Ennek értelmében kevesebb esetben lehetne önkéntes visszalépést megállapítani, valamint a kötelezően alkalmazandó fentebb említett jogegységi határozattal sem áll összhangban. A két legfelsőbb bírói testület által hozott döntés egymással szembehelyezkedik, így ezen széttartó joggyakorlatra való tekintettel a dolgozatom célja a büntetőjogi értelemben vett önkéntesség tartalmának körülhatárolása a 4/2002 es Büntető Jogegységi Határozat és a joggyakorlat alapján.

Berki Lóránt
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sipos Ferenc
adjunktus, DE ÁJK

Céges bűnök vagy bűnös cégek? A jogi személyek büntetőjogi felelőssége

Kulcsszavak: entitások, bűnösség, helytállás, modellek.

A jogi személyek büntetőjogi felelősségét megállapító törvény húsz éve lépett hatályba hazánkban. A szabályozás idegen testként van jelen a magyar büntetőjogban mind dogmatikai- mind pedig gyakorlati szempontból annak ellenére, hogy jogtörténeti szempontból nem is annyira idegen, hiszen elvi alapjait a Tripartitumban és Deák Ferenc sajtótörvényében is megtalálható. Szokatlanságát inkább az adja, hogy szembe megy a büntető jogtudományunkat meghatározó klasszikus elvekkel, mint a bűnösségen alapuló felelősség, a kétszeres értékelés tilalma és a tettfelelősség elve. Dolgozatom célja éppen ezért a jogi személyekkel szemben alkalmazható szankciók gyakorlati tapasztalatainak felmérése volt. Ahhoz azonban, hogy a jogfejlődést kontinuitásában tudjam vizsgálni, megvizsgáltam a releváns nemzetközi dokumentumokat, továbbá lajstromba szedtem az egyes európai országok közösségi jogharmonizációs hatás előtti szabályozási modelljeit, amelyek mintaként szolgálhattak, vagy szolgálhattak volna a magyar jogalkotó számára. Abból a feltételezésből indultam ki, hogy 20 év már elegendő időtartam ahhoz, hogy a gyakorlatra vonatkozó érdemi vizsgálatokat is elvégezhessük.

BICSKEI BORBÁLA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
dr. Nagy Gábor
megbízott oktató, PPKE JÁK

Közbeszerzési versenyt korlátozó korrupciós magatartások: elméleti megközelítések és gyakorlati tapasztalatok

KULCSSZAVAK: korrupció, közbeszerzések, verseny, átláthatóság.

Kutatásomban a közbeszerzési versenyt korlátozó korrupciós magatartások hazai dimenzióit elemzem. A hazai és nemzetközi szakirodalmak alapján látható, hogy a korrupcióra nincs egy elfogadott, egzakt fogalom. Ebből következik az is, hogy a társadalom által korrupciónak vélt magatartások sok esetben nem állnak összhangban a Büntető Törvénykönyv által pönalizálni kívánt korrupciós törvényi tényállásokkal. Dolgozatom célkitűzése, hogy a hazai közbeszerzési rendszerrel összefüggésben bemutatásra kerüljenek a szegmensben esetlegesen előforduló korrupciós mintázatok és ennek dimenziói is.

Dolgozatom során arra jutottam, hogy a jelenlegi hazai törvényi szabályozás és a korrupciós kockázatok kiszűrésére, felderítésére szolgáló intézményrendszerek elegendőek ahhoz, hogy a korrumpáló magatartások visszaszorításra kerüljenek, azonban szükséges néhány, lényeges változást eszközölni. Fontosnak tartom, hogy azok az intézmények, amelyek érintettek lehetnek a korrupciós kockázatok feltárásában szorosabb együttműködést, valamint esetlegesen közös, további munkacsoportokat alakítsanak ki, ezzel is elősegítve azt, hogy a dinamikusan fejlődő korrupciós mintázatok könnyebben felderíthetőbbé váljanak. Véleményem szerint elengedhetetlen továbbá az is, hogy a közbeszerzési eljárásban érintett személyek szélesebb körben edukálódjanak a korrupció fogalmáról, megjelenési formáiról, valamint az ehhez fűződő megelőzési gyakorlatokról. Ahogyan az a kutatásomban kifejtésre kerül, a társadalom részéről rendkívül alacsony a közintézményekbe, valamint a hatékony közpénzköltésbe vetett bizalom, így a Büntető Törvénykönyvben szabályozott korrupciós deliktumok esetleges kibővítése - a közbeszerzési eljárások során elkövetett korrupció pönalizálásával kapcsolatos fordulattal - megoldást jelenthetne a jelenséggel kapcsolatos bizalmatlanság feloldására, valamint korrupció érzékelési mutatók számadatainak javítására.

Breznyán Gergő András
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ambrus István
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Bennfentesek a közéletben? – Politikai bennfentes kereskedelem a büntetőjogban

Kulcsszavak: politikai bennfentes kereskedelem, piaci visszaélés, korrupció, hivatalos személyek, gazdasági bűncselekmények.

A politikai szférában megvalósuló bennfentes kereskedelem évtizedek óta jogi és közgazdaságtani kutatások tárgyát képezi az angolszász országokban, különösen az Amerikai Egyesült Államokban. Ennek ellenére Európában és hazánkban meglehetősen kevés a témában íródott releváns szakirodalom. Pedig a politikai bennfentes kereskedelem egy valós probléma, amely nem csak a tőkepiacokba vetett befektetői, hanem a demokratikus intézményekbe és a jogalkotási folyamatok integritásába vetett állampolgári bizalmat is képes alapjaiban megingatni.

Dolgozatomban – multidiszciplináris jelleget szem előtt tartva – a bennfentes kereskedelemmel és annak politikai változatával foglalkozok, kiemelt szerepet szánva a hazai büntetőjogi szabályoknak. A jelenség megértéséhez elengedhetetlen a mögöttes gazdasági szabályok megértése, ezért bemutatom a bennfentes kereskedelem két fő szabályozási modelljét és azt, hogy ezek milyen módon kezelik a politikusok általi elkövetést. Ezt követően a magyar büntetőjogi szabályokat tekintem át azt vizsgálva, hogy milyen tényállásokon keresztül lehet leghatékonyabban szankcionálni ezt a magatartást valamint, hogy ez a gyakorlatban milyen jogi kérdéseket vethet fel.

Kutatásomban arra jutottam, hogy Európában is fennáll a politikai bennfentes kereskedelem elterjedésének reális veszélye, azonban nem állnak rendelkezésre a probléma felderítéséhez szükséges mechanizmusok. Ezért jelenleg a helyzet súlyosságát sem tudjuk adekvát módon felmérni. Ennek keretében rámutatok arra, hogy a büntetőjog szükséges, de nem elégséges eszköz arra, hogy egymagában ilyen összetett gazdasági és politikai problémákat kezeljen. Végül de lege ferenda javaslatként egy lehetséges szabályozási irányt mutatok be a dolgozatban, amelynek középpontjában a politikusok befektetéseinek szabályozása és az európai uniós szabályok mintájára megalkotott bejelentési kötelezettségek állnak. Úgy vélem, hogy ez egy hatékonyabb szabályozási irányt jelentene a jövőben és lényegesen segítené a büntető anyagi jogi szabályok érvényesülését a gyakorlatban.

GERGELY VIKTÓRIA
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Madai Sándor
egyetemi tanár, DE ÁJK

A mesterséges intelligencia büntetőjogi felelősségre vonásának dilemmája: MI lehet a szabályozás alapja?

KULCSSZAVAK: mesterséges intelligencia, büntetőjog, felelősség.

Dolgozatom témája a mesterséges intelligencia felelősségre vonásának kérdése, illetve, hogy az MI kapcsán kidolgozott új szabályok hogyan illeszthetők be a jelenleg alkalmazott normák közé.

Vizsgálódásom alapját a már meglévő hazai és nemzetközi szabályozási kezdeményezések, illetve szakirodalom képezte. A fogalmi alapvetések után dolgozatomban a mesterséges intelligencia felelősségre vonásának indokait vázoltam fel, majd ismertettem a hazai jogalkotás szempontjából jelentős szabályozási kísérleteket. Ezt követően meghatároztam az MI büntetőjogilag releváns felhasználási területeit, majd megvizsgáltam, hogy az egyes általános törvényi tényállási elemek milyen relációban vannak a mesterséges intelligenciával. E körben tárgyaltam az MI alannyá válásának kérdését, a büntetőjogi felelősségre vonás lehetséges eseteit, az MI cselekményének elkövetési magatartásként történő értékelését, illetve az MI és a bűnösség kapcsolatát.

Dolgozatom zárásaként kifejtettem a szankcióalkalmazás elvi kérdéseit, végül összegezve a leírtakat, felvázoltam néhány de lege ferenda javaslatot annak érdekében, hogy az MI büntetőjogi felelőssége minél hatékonyabban beépülhessen a jelenlegi szabályozásba. E körben vázoltam fel az MI sajátos jogalanyiságának lehetőségét, illetve a felelősségi modellek tárgyalása után azt a következtetést vontam le, hogy a hazai szabályozásba a gondossági kötelezettségen, illetve a közvetett tettességen alapuló felelősségi modellek illeszthetők be. Szintén a de lege ferenda javaslatok körében tárgyaltam mindazon dogmatikai megoldásokat, amelyeket elképzelhetőnek tartok a szabályozás kidolgozása során, végül pedig felvázoltam a mesterséges intelligencia tekintetében esetlegesen alkalmazható szankciókat.

Hubay Lili
jogász
osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
dr. Horváth Katalin Renáta
megbízott oktató, PPKE JÁK

A pilóta nélküli légijárművekkel való bűnelkövetés

Kulcsszavak: pilóta nélküli légijármű, drón, drónszabályozás, UAS, drón reptetésére feljogosító engedély.

A téma aktualitását a rohamléptekkel gyarapodó piac adja, melyen egyre több az alacsony árkategóriába tartozó, egyszerűen üzemeltethető gép. A drónozás ebből kifolyólag ma már mindenki számára elérhető, ez szélesíti a jogszegő magatartások spektrumát. Fel kell tenni a kérdést, hogy hol húzódik a határ a technika fejlődése és az alapvető emberi jogok tiszteletben tartása között.

Strukturális szempontból a dolgozatban pilóta nélküli légijárművek felépítésével és működésük alapelveivel találkozhat először az olvasó. Ezáltal átfogó képet kap arról, hogy milyen gépek tartoznak pontosan a pilóta nélküli légijárművek megnevezése alá és milyen alapvető sajátosságokkal rendelkeznek az egyes alfajok.

Ezt követően részletezésre kerül a hazai drónreptetés szabályozási háttere és a téma szempontjából fontos definíciók.

A dolgozat a vizsgált téma vonatkozásában kitér a ne bis in idem elv alkalmazási nehézségeire, valamint kutatja a pilóta nélküli légijárművek reptetéséhez szükséges vezetői engedélyek tulajdonságait.

A kutatás szívét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény Különös Részi tényállásainak részletes vizsgálata adja. Ebből kiderül, hogy megannyi deliktum elkövetési eszközeként, olykor elkövetési tárgyaként szolgálhat drón.

Összességében megállapításra került, hogy a hazai drónszabályozás szerteágazó és hiányos, e tekintetben reformálásra szorul, azonban új pilóta nélküli légijárműre specializálódott büntetőjogi tényállások alkotására nincs szükség.

A szerző saját magának tulajdonított eredményeként említhető a drón reptetésére feljogosító engedély vezetői engedély mivoltának megállapítása és az ebből levont következtetések, illetőleg az üzemeltetéshez kapcsolódó kérdések tisztázása. Az egyes Különösrészi tényállások vizsgálata a pilóta nélküli légijárművek vonatkozásában is a szerző saját kutatási eredményei körébe tartozik. A dolgozat egyfajta felhívásként is

szolgál a drónokban rejlő kockázat felismeréséhez. Célja, hogy átfogó képet kapjon az olvasó a drónokról, azok működtetési szabályairól és a bennük rejlő veszélyről.

Lovász Bálint
jogász
osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Jacsó Judit
egyetemi tanár, ME ÁJK
dr. Sörös László
bíró, Debreceni Ítélőtábla

A bűnszervezetek elleni küzdelem aktuális és gyakolati kérdései Magyarországon és az Európai Unióban

Kulcsszavak: bűnszervezet, definíció, fellépés, Európai Unió, EMPACT.

Dolgozatomban büntető anyagi jogi szempontól kívánom feldolgozni a témát. Bemutatom a szervezett bűnözés fogalomrendszerét, majd levezetem a magyar szervezett bűnözés szabályozásának és a bűnszervezet törvényi fogalmának kialakulását, fókuszba állítva az utolsó 2019-es módosításban megjelenő elemeit, a hierarchikus szervezettséget és a konspiratív működést. Ezt követően bemutatom az új fogalom aktuális és gyakorlati kérdéseit. Dolgozatom egyik fő kérdése az, hogy a 2019-es módosítást követően, az új fogalmi elemekkel tágabb vagy szűkebb körben fogják-e tudni a bíróságok megállapítani a bűnszervezetben történő elkövetést. Majd bemutatom a nemzetközi szervezetek legfontosabb jogi eszközeit, röviden megemlítem az ENSZ szerepét is, de főképp az Európai Unió szerepvállalását taglalom a szervezett bűnözés elleni küzdelemben, melynek középpontjába az EU által 2021-ben elfogadott EMPACT ciklust (Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegetettség Ellen) állítom. Kutatásom során megállapítottam, hogy a bűnszervezet hatályos bűntető anyagi jogi fogalma minimálisan szűkebb, mint az előző 2001-es szövegváltozat. A bírói gyakorlat elemzése folytán, azt a következtetést vontam le, hogy a jelenlegi definíció alkalmazható és nem szorul újabb módosításra. A nyomozó szakemberek képzettségével kapcsolatosan merülhetnek fel innovációk a témát illetően, ugyanis ezt az Uniós rendelkezések is kihangsúlyozták. Megállapítottam azt is, hogy a kettős szervezett bűnözői csoportra vonatkozó modell fenntartása indokolt hazánk büntetőjogában, ugyanis a jogalkalmazó így különbséget tud tenni a szervezett bűnözői csoportok között azok társadalomra veszélyessége tekintetében. Véleményeztem a 4/2005-ös BJE határozatot és azt a következtetést vontam le, hogy a határozat korszerűsítése indokolt a 2 új fogalmi elem megjelenése miatt. Európai Uniós vonatkozásban a kutatásom legnagyobb eredményeként a két előző EMPACT ciklus összehasonlítását említeném meg, mivel a szakirodalomban

nem találkoztam, olyan anyaggal, ami ezzel a témakörrel foglalkozna és ilyen oldalról világítana rá az EU szervezett bűnözés elleni küzdelmére. Kutatásom eredményeként, még azt is megemlíteném, hogy a szervezett bűnözés elleni küzdelem vonatkozásában szükséges lenne egy új a jelenséget teljesen magában foglaló és egységes Uniós irányelvet alkotni, mivel még mindig a Tanács 2008/841/IB kerethatározata van hatályban.

Molnár Vanda
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dobrocsi Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK

A szexuális erőszak, mint háborús bűncselekmény a nemzetközi ítélkezési gyakorlat tükrében

Kulcsszavak: nemzetközi büntetőjog, szexuális erőszak, ítéletek, háborús bűncselekmények, háború.

A szexuális erőszak, mint háborús bűncselekmény a nemzetközi ítélkezési gyakorlat tükrében című dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a történelem során hogyan vélekedtek a szexuális erőszakról jogilag, illetve társadalmilag egyaránt. Mikor tartották elfogadottnak, mikortól számít bűncselekménynek ez a magatartás, illetve vizsgálom történetének alakulását a nemzetközi jog fejlődésével párhuzamosan. Rövid áttekintés gyanánt a mai nemzetközi büntetőjog kialakulásának főbb pontjaival kezdem dolgozatomat, bemutatom a szabályozás mai rendszerét, illetve a nemzetközi bűncselekmények körét is. Dolgozatom második felében a korábbiakhoz kapcsolódva hét ügyet megvizsgálva térek ki azokra a főbb tényekre, megállapításokra, amelyek az ítéletek kapcsán felmerülhetnek. Célom, hogy mind a jogalkalmazást segítő, mind a hiányosságokat tartalmazó megállapításokra felhívjam a figyelmet és kiemeljem azokat a nehézségeket, amelyek segíthetik a szexuális erőszak háborúkban történő visszaszorítását. Bemutatom a bizonyítás nehézségeit, amelyek között említem a tárgyi bizonyítékok hiányát, a vallomások nehézségeit, az elkövetői és az áldozati oldalon is fennálló problémákat. Mindezeken felül pedig kitérek a nemzetközi együttműködés problémáira, a társadalmi kérdésekre, illetve az ítéletek jogfejlődésre gyakorolt hatására, amelyek iránymutatást tartalmaznak a későbbiekben eljáró bíróságok számára. Dolgozatom végén következtetéseket vonok le a különböző ad hoc bíróságok és a Nemzetközi Büntetőbíróság gyakorlatának vizsgálata alapján, arra vonatkozóan, hogy melyik bíróság gyakorlata tekinthető úttörőnek, illetve a jogalkalmazás szempontjából a legsikeresebbnek.

Sólyom Diána
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Gál István László
egyetemi tanár, PTE ÁJK

Az orvvadászattal kapcsolatos aktuális elméleti és gyakorlati problémák a magyar büntetőjogban

Kulcsszavak: orvvadászat, természetkárosítás, vadászat, tiltott vadászati eszközök, vadvilág fenntartása.

A tudományos dolgozatom célja az volt, hogy rávilágítsak az orvvadászat elméleti és gyakorlati problémáira a magyar büntetőjogban. A dolgozatom aktualitása abban rejlik, hogy a környezetvédelem, valamint az élővilág megóvása, a biodiverzitás megőrzése jelentős kihívás napjainkban, ezért elkerülhetetlen, hogy a természet összetevőin belül a vadállományt is hatékonyan védjük. A környezetvédelemben és a vadállomány megóvásában a vadászoknak is jelentős szerepük van, míg az orvvadászok pont ezzel ellentétes tevékenységet fejtenek ki. A témaválasztásom mögött személyes kötöttség is áll a vadászat és a természet szeretete, illetve tisztelete miatt, így az érdeklődésem megmutatkozik a dolgozat irányvonalát tekintve.

Mint minden más bűncselekménynél, így az orvvadászatnál is a megelőzés az elsődleges és talán a legfontosabb cél. Természetesen nem lehet minden esetet megelőzni, így következő lépcsőfokon lehetne olyan változtatásokat alkalmazni, amelyek a hatékony felderítést segítik. Például azokat a hatóságokat, -akik közvetlenül érintettek általában a bűncselekmény megvalósulásában, - nagyobb jogkörökkel lenne szükség felruházni. Ők például a vadőrök, hivatásos vadászok -utóbbiak rendészeti feladatot ellátó személyek- akiknek nincsen önálló intézkedésre való joguk, így olyan kényszerítő eszközökkel lehetne őket felruházni, amelyekkel hatékonyabban fel tudnának lépni az orvvadászok ellen. Végül, de nem utolsó sorban a hatóságoknak az összehangoltabb munkájára volna szükség ahhoz, hogy az elkövetőket gyorsabban felelősségre tudják vonni.

A dolgozatban szereplő eredmények hozzájárulhatnak ahhoz, hogy felhívjam a figyelmet a hatékonyabb szabályozásra az orvvadászat területén, hiszen ahogyan az élet is folyamatosan változik, akár a vadak számáról, akár a technika fejlődéséről beszélünk, a jogi szabályozásnak ezzel összhangban kell fejlődnie. A jövőre nézve nemcsak a jogszabályoknak, háttérjogszabályoknak, hanem a büntetőjogi tényállásnak is követnie

kell ezeket a változásokat, hogy eredményesebben fel tudjunk lépni az elkövetőkkel szemben, illetve, hogy olyan hatékony szabályozást lehessen elérni, amely a joggyakorlat számára is megfelelően alkalmazható.

Toldi Ádám
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Erzsébet
adjunktus, SZTE ÁJK

A rémhírterjesztés mint a szólásszabadság egyik büntetőjogi korlátja

Kulcsszavak: rémhírterjesztés, szólásszabadság, büntetőjog, köznyugalom, orosz-ukrán háború.

A kutatásom fókuszában az a kérdés állt, hogy a jelenlegi büntetőjogi szabályozás keretei között megvalósulhat-e a különleges jogrend ideje alatt elkövethető új Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés deliktuma, tekintettel arra, hogy jelenleg az orosz-ukrán háborúval összefüggésben van veszélyhelyzeti állapot Magyarországon. E kérdés megválaszolása érdekében elsősorban a történeti, illetve a jogösszehasonlítás kutatási módszertanát alkalmaztam.

A fogalmi keretrendszer ismertetése során amellett érveltem, hogy mely élethelyzetek esetén indokolt az egész országot közveszély színhelyévé minősíteni (pl. egy szomszédos országban történő atombaleset esetében). A nagy nyilvánosság alatt rámutattam arra, hogy milyen komoly problémák merülhetnek fel abban az esetben, amennyiben az elkövető többek között IP-címet elrejtő VPN-t használ. A szólás- és véleménynyilvánítás szabadságának jogtörténeti fejlődésének részletes bemutatását követően a jogirodalom és -gyakorlat mentén összevetettem a köznyugalom mint jogi tárgy fogalmi elemeit.

A rémhírterjesztés büntetőjogi szabályozásának történeti áttekintése során bemutattam e deliktum szabályozásának fejlődését a Csemegi-kódextől (1878) kezdődően egészen a 2020-as COVID-19 világjárványig. A történelmi korszakokat felölelő áttekintés során kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy a korabeli büntetőjogi szabályozás mennyire volt képes a köznyugalom mint jogi tárgy védelmére, valamint hogy ennek érdekében arányosan került-e korlátozásra a szólásszabadság.

A Btk. 337. § (2) bekezdése szerinti rémhírterjesztés alkalmazhatóságának vizsgálatát követően bemutattam azt a csekély joggyakorlatot, ami e deliktummal összefüggésben megjelent Magyarországon. Az elbíráló bíróságokról és a jogerős büntetési tételekről egy külön összegző táblázatot készítettem.

Summa Summarum, a kutatásom eredményeként megállapítottam, hogy a dolgozat elkészülésének időpontjában, azaz 2024. 12. 10-én a törvényi tényállási elemekből kiindulva mivel hazánk jelenleg nem fejt ki aktív védekezői tevékenységet az orosz-ukrán

háborúval összefüggésben, ezért az ezzel kapcsolatos rémhírek nem valósíthatják meg a rémhírterjesztés deliktumát, mert ellenkező esetben az a szólásszabadság aránytalan korlátozásával járna.

Egyetemes és összehasonlító jogtörténeti tagozat

HORVÁTH ESZTER KATA
jogász
osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rigó Balázs
adjunktus, ELTE ÁJK

Nők az angol trónon – a XVI. századi királynők és a trónöröklés jogcímei

KULCSSZAVAK: trónöröklés, trónigény, nőági örökösödés, öröklési jog.

A XVI. századi Angliában hosszú évszázadok után először valósággá vált a női uralkodás, a nőági örökösödés sokat vitatott jelensége. A XII. század hamvába volt kísérlete után a konszenzus egyértelműnek látszódott – bár a nők továbbadhatják férfi leszármazóiknak jogaikat, saját maguk nem foglalhatják el helyüket a trónon. Mégis, VI. Edward halála után három nő is követte egymást az angol trónon: Jane Grey, I. Mária és I. Erzsébet. Bár a korszak a történetírásban részletesen feldolgozott, a politika-eseménytörténeti szemszögön kívül viszonylag kis figyelem fordul a sikeres hatalomátadás első előfeltételére, azaz a trónöröklés jogcímére. A közép-, illetve kora újkor jogilag egyik legkevésbé – vagy egyáltalán nem – szabályozott területe a trónöröklés joga volt; a XVIII. század elejéig nem volt egyértelmű, hogy kik és milyen jogcímeken formálhatnak igényt az angol trónra. A dolgozat célja a nőági örökösödés a trónigény irányából megközelített jogi szempontú kontextusba helyezése; annak vizsgálata, hogy jogi szempontból mi adhatta meg a lehetőségét annak, hogy évszázadok után először, egymást követően három nő is került az angol trónra. Ennek érdekében az angol jogtörténet kiemelkedő jogtudósainak munkásságával a common law (közös jog) öröklési szabályrendszerét és a nőági örökösödés precedenseit mutatja be a dolgozat, a szakirodalom mellett elsődleges forrásokra is támaszkodva. Vizsgálatom arra mutatott rá, hogy a változás nem kifejezetten a trónöröklési jog tartalmában ment végbe, hanem annak kifejezésében – hiszen a nőági örökösödés elméleti lehetősége a XII. század óta biztosított volt Angliában, gyakorlati megvalósulásához azonban szükség volt arra is, hogy a trónöröklés szempontjából fontosabb szerepet játsszon a „jogkérdés", azaz a megfelelően megalapozott jogcím, mint a „ténykérdés", azaz a konkrét, katonai hatalomgyakorlás. Így az örökösödés trónigény szempontjából megközelített vizsgálatán keresztül a nőági örökösödés komplex politikai-társadalmi jelenségét be lehet illeszteni a hatalom és az állam intézményesülésének folyamatába.

Imre Dániel
jogász
osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Jakab Éva
egyetemi tanár, KRE ÁJK
dr. Schlachta Boglárka Lilla
tanársegéd, KRE ÁJK

A tévedés (error) szabályozása a pandektarendszerben

Kulcsszavak: tévedés, pandektisztika, megtámadhatóság, szerződési akarat.

Az OTDK dolgozatomban a tévedés jogintézményét mutatom be a római jogi előzményektől egészen a Német Polgári Törvénykönyv (BGB) kodifikációjáig. Munkám dogmatikatörténeti jellegű, összefoglalom továbbá a római jog továbbélésével kapcsolatos jogtudósi állásfoglalásokat. Különös figyelmet fordítok a német területek jogtudományának a fejlődésére, és igyekszem bemutatni a jogtudósi álláspontok mögött meghúzódó társadalmi és gazdasági viszonyokat. Munkám fő céljaként azt határoztam meg, hogy a BGB hatályos normaszövegének a tévedésre vonatkozó passzusait minél szélesebb körűen mutassam be.

A kutatási módszertannal kapcsolatban kiemelendő, hogy dogmatikatörténettel foglalkozom, így a felmerülő jogintézményi tendenciákat, és a jogtudósi véleményeket a hermeneutika módszerével vizsgálom. Továbbá a szemantikai, valamint a fogalomelemző módszert követtem, hiszen munkámban hangsúlyos szerepet kap a tévedéssel összefüggő jogtudományi fogalmak bemutatása.

Kutatatásom eredményeként látható, hogy német jogrendszerben szellemtörténetileg miért és hogyan alakult ki a tévedés tana, és hogy milyen jogtudósi viták vezettek oda, hogy a mai normatív szabályozás hatékonyan tudjon megfelelni a társadalmi elvárásoknak. Bemutattam azt, hogy a nyilatkozatot tevő belső akarati viszonya a tévedéshez milyen módon vehető számításba, és hogy a jogbiztonság érdekében milyen korlátai lehetnek ennek. Tehát a tévedés rendszerét behatóan és újfajta szemszögből mutatta be, valamint ezen jogintézmény szellemtörténeti folytonosságát is bizonyítottam.

NAGY FERENC
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Tamási Anna Éva
adjunktus, SZTE ÁJK
Prof. Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Az exorcizmus az egyetemes kánonjogtörténetben, hatályos jogi reflexiókkal

KULCSSZAVAK: latin, vatikán, exorcizmus, kánonjog, ördögűzés.

Kutatásom célja az ördögűzés jogszabályi anomáliáinak feltárása a római katolikus szertartáskönyvön nyugvó alapok szerint. A jogszabályi hézagok, hiányosságok, hibák gyakorlatilag az évszázadokon keresztül pontatlan és igazságtalan ítélkezési gyakorlatra vezettek mind az egyházban, mind pedig közvetett módon a világi jogalkalmazásban.

Témám kutatási motívuma egy teljesen, még a jogi szakirodalomban is „tabu" téma jogtörténeti és világi jogi relevanciájának bemutatása, továbbá a jövőre nézve az igazságtalan joggyakorlat megszüntetése. Ezen felül szeretném a kánonjogi jogalkotót motiválni a már többszáz éves gyökerekkel bíró normaszövegek, a jelen kor társadalmi viszonyainak történő megfeleltetésére sarkallni. Legmeghatározóbb célom egy elérhető, egységes és a témához illeszthető legmaximálisabb objektivitás felállítása az ördögűzéssel kapcsolatban, annak anyagi és eljárásjogi oldalán egyaránt.

Kutatásom során lehetőségem volt betekinteni és kutatni az Apostoli Vatikáni Levéltárban, Rómában. A rengeteg latin forrás miatt a fordítói tevékenységemre rendkívül büszke vagyok. Ezen latin – részben norma, részben primer – szövegeket direkt módon latinról magyarra fordítottam, a teljesség kedvéért – ahol elérhető volt – más idegen nyelvű fordítással összehasonlítottam.

Papp Boglárka
jogász
osztatlan, 1. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Petrasovszky Anna
egyetemi docens, ME ÁJK

A jobbágyság helyzete a 19. századi cári Oroszországban

Kulcsszavak: jobbágyság helyzete, 19. század, cári Oroszország.

A jobbágyság helyzete egy az egész Európát érintő probléma volt már egészen a 14.sz.-tól. Ezért dolgozatom és témám felvezetéséül szeretném bemutatni a kelet-közép-európai jobbágyok, főképp a Németországban, Lengyelországban, Litvániában, Csehországban és Magyarországon élők helyzetét ezekben az évszázadokban. Ezzel is rávilágítva arra a különbözőségre vagy hasonlatosságokra, amelyek a jobbágyság helyzetét jellemezték az egyes térségekben, illetve a cári Oroszországban. A kutatásom során számos új és meghökkentő információt fedeztem fel melyekre kitérek a dolgozatomban és talán kedves olvasóim számára is lebilincselő témaként tud szolgálni. Érdekes témának tartom mert az általános oktatás keretein belül ilyen mélyen nem hívják fel a figyelmünket erre a helyzetére.

RÓZSA CSONGOR ERNŐ
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Herger Csabáné
egyetemi tanár, PTE ÁJK

Az angolszász király – hatalmi berendezkedés és hatalomgyakorlás a kora középkori Angliában

KULCSSZAVAK: hatalomgyakorlás, királyság, kormányzat, angolszász, trónöröklés.

Pályamunkám során az ún. angolszász kor (Kr. u. V. század – 1066) királyságainak hatalmi berendezkedését kutattam, a hatalomgyakorlás módját, az azt befolyásoló tényezőket, ezek változását, a király személyével a középpontban. E tekintetben különböző történetírók műveit, okleveleket, lakosság- és birtokösszeírásokat, valamint a királyi jogalkotás termékeit, az ún. Igazságokat használtam fel a dolgozatomhoz. A feldolgozott szakirodalom legfőképp angol, ugyanis a magyar igen csekély. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy dolgozatom egy jogtörténeti kutatás történeti alapokon, vagyis: az előttem kutatók nagyrészt történeti-politikai kontextusban foglalkoztak a korszakkal, így a felhasznált szakirodalmam nagy része is tőlük származik. Jogtörténeti kutatás kevés készült a témában. Dolgozatom célja a forrásfeltárás, összehasonlítást csak akkor alkalmaztam, ha az szükségesnek bizonyult. Ilyenkor a kontinentális germánokkal és a normann korszakkal hasonlítottam össze az angolszász intézményeket.

Dolgozatom során kiemelt figyelmet fordítottam a germán (és így az angolszász) királyok három nagy feladat- és jogkörére, ezek változására, a társadalomban betöltött szerepére, a királyság felépítésére, az egyes szervek együttműködésére. Kijelenthető, hogy az angolszász királyságok frank mintára jöttek létre, amelyek a korszak végén is magukon viselték az óangol sajátosságokat. A kormányzat olajozottan működött, a király szava hallatva volt szerte az országban. Az angolszász penny korának legstabilabb fizetőeszköze volt, a király pénzverdéi pedig az uralkodó minden kívánalmát teljesítették. Az elmélet, amely valódinak fogadja el a bretwalda-címet az ellentmondások és a bizonyítékok hiánya miatt nem fenntartható és alkotmánytörténeti jelentősége sincs. Hódító Vilmosnak valódi jogalapja a trónra nem volt az angolszász szokásjog szerint, miképp a feudalizmus is csak a normann hódítással alakult ki a szigeten.

Kutatásom során az objektivitás talaján mozogva a korábbi kutatásokkal ellentétes eredményre jutottam. Véleményem szerint rendkívüli jelentősége van a források hiányának is: ami nem támasztható alá megfelelően, azt helyesebb nem létezőnek

tekinteni, vagy legalábbis kritikusan kezelni az eredményeket. Az angolszász korszak és királyainak hagyatéka nem a feudalizmus, vagy a bretwalda, hanem valami egészen grandiózus: Anglia.

SCHEPP ZORKA ANNA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Niklai Patrícia Dominika
adjunktus, PTE ÁJK

A katolikus gyermekotthonok jogállása Nyugat-Németországban

KULCSSZAVAK: állam és egyház viszonya, Nyugat-Németország, katolikus gyermekotthonok, jogállás.

Az állam és az egyház viszonyával foglalkozó német szakirodalom a Harmadik Birodalom bukását követően árván maradt gyermekek történetét is nyomon követi a felosztott Németországban. Több nyelven, számtalan forrás szól a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) területén létesített állami fenntartású gyermekotthonok lakóinak történetéről. Ezzel szemben jelentősen kevesebb forrás foglalkozik azon katolikus gyermekotthonokkal, amelyek elárvult gyermekek százezreinek adtak otthont Nyugat-Németországban (NSZK) a II. világháborút követően; e tárgyat és korszakot szűkítve jutottam pályamunkám témájáig.

Dolgozatomban a katolikus gyermekotthonok jogállását vizsgálom, és arra az alapvető kérdésre keresek választ, hogy a Harmadik Birodalom bukását követően hogyan alakult a német állami egyházjog ezen területe az NSZK-ban. Kutatásom során német nyelvű szakirodalmat használtam, valamint a regensburgi Szent Lénárd Szociálpedagógiai Központ (St. Leonhard Sozialpädagogische Zentrum) esetén keresztül szemléltetem a katolikus gyermekotthonok közjogi státuszának változását jogforrások, más források és interjú segítségével, amely forrásokat a bajorországi Regensburgban gyűjtöttem. A város katolikus gyermekotthonainak feltérképezése során találkoztam a Szent Lénárd gyermekotthonnal, mely 1886-os alapítása óta folyamatosan működik, így történetén keresztül jól modellezhető az is, hogy az NSZK milyen közjogi úton járt a katolikus gyermekotthonok tekintetében. Az 'oral history' módszerét alkalmazva egy a gyermekotthon igazgatójával, Josef Parstorferrel készített személyes interjú is pályamunkám részét képezi. Mind a szakirodalom, mind az interjú segítségével dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen szerepet játszottak a 20. században Nyugat-Németországban végrehajtott jogi reformok a katolikus gyermekotthonok működésének alakításában, milyen hatással volt a II. világháború utáni újjáépítés és gazdasági fellendülés Nyugat-Németországban a Szent Lénárdhoz hasonló katolikus gyermekotthonokra, hogyan hatott Németország 1990-es újraegyesítése a katolikus

gyermekotthonokra a korábbi NSZK területén, és milyen változások következtek be a Szent Lénárd jogállásában 1886-os alapítása óta.

Pályamunkámmal célom egy pozitív példát kiemelni, és a katolikus gyermekotthonok történetén keresztül bemutatni az állam és az egyház viszonyát a Német Szövetségi Köztársaság területén 1949 és 1990 között.

SOÓS ERIK
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Varga Norbert
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Kartell Odüsszeia. Adalékok a Standard Oil amerikai egyesült államokbeli és magyarországi történetéhez

KULCSSZAVAK: Standard Oil Company, MAORT, tröszt, kartellszabályozás, Sherman Act.

A kutatás a kartelljogtörténetén belül az olajkartellekkel és olajtrösztökkel foglalkozik. Ezen belül is kiemelt szerepet tölt be a XIX. század másodikfelében és XX. század elsőfelében aktívan működő Standard Oil Company olajipari trösztje.

A kutatás célja feltárni és bemutatni a Standard Oil tükrében az egykoron volt olajipari trösztök és kartellek működését és szabályozását az Egyesült Államokban és hazánkban. További célként jelölöm meg e kartellek elleni különböző fellépési módok effektivitásának bemutatását, vagyis a kartellekkel szembeni szabályozás eredményességének elemzését.

A Kr. e. VIII. században tevékenykedő Homérosz munkássága közismert, akinek egyik legfontosabb műve az Iliasz folytatásának tekintett Odüsszeia, melyben Ithaka királya szövevényes útját írja le Trójából történő hazatérése során. Ahogyan Odüsszeusz útját szőtték át a kalandok és megpróbáltatások, hasonlóképpen szőtték át az elmúlt századokat a kartellek.

Elemzésük mind a kutatót, mind pedig az érdeklődőt állítják gyakorta olyan helyzet elé, melyben egyszerű eltévedni, és kiváltképp nem egyszerű megtalálni az igazságot, mely lefedi a valóságot. Az olajkartellek esetében a szövevényes rendszert pedig a legjobban a Standard Oil nevével lehetne fémjelezni, mely a dolgozat végére érthetővé is válik.

A kutatás elsődleges módszerét a nemzetközi és a magyar archívumi anyagok feldolgozása képezte, különös tekintettel a Magyar Nemzeti Levéltárban és az Amerikai Nemzeti Levéltárban megtalálható iratokra. E források feldolgozása során a releváns szakirodalom elemzése is fontos szerepet töltött be a kutatásban, amelyek közül a jelentősebbek pl. Ida Tarabella, Theodore E. Burton vagy Ewin L. Davis, Srágli Lajos, Cseh Valentin. Az ok pedig amiért e módszereket választottam nem volt más, mint a téma komplexitása. A téma komplex vizsgálata hozzájárul a kartellek és trösztök szabályozástörténetének megértéséhez.

Szabó Erzsébet-Zsófia
jog
BSc, 6. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezető:
Dr. Fegyveresi Zsolt
adjunktus, RO EMTE KVK

A nyárádszeredai királyi járásbíróság jogtörténete a II. bécsi döntésig

Kulcsszavak: járásbíróság, jogtörténet, levéltár, periratok.

A nyárádszeredai királyi járásbíróság az 1867. évi XXXIII. törvénycikk által került megszervezésre, ugyanis e törvénycikk rendezte a modern igazságszolgáltatás helyzetét. A modernizációs folyamatok kivitelezése nem ment zökkenőmentesen, járásbíróság környékén a lakókat plusz adókkal sújtották, hogy felépüljön a bíróság épülete, ami a térség életében fontos szerepet tölt/töltött be, érdekesebbnél érdekesebb ügyeket szolgáltatva ezáltal a társadalomnak. A tanulmány kezdetektől dolgozza fel az információkat, az impériumváltáson át egészen a II. bécsi döntésig és ennek jogi oldaláról kívánja szemléltetni a történetet. Kiemelve meghatározóbb eseményeket, amelyek befolyásolták a járásbíróság működését adott történelmi korokban. Illetve olyan periratokat, amelyek lényegesek az intézmény működésének profilozásában. Nem elhanyagolva azokat a jogászokat sem, akik jelentős munkát végeztek szakterületükön és ezáltal fellendítették a nyárádmentén az igazságszolgáltatást. A kutatás a II. bécsi döntésig terjed, ennek oka ugyanis, hogy attól az időszaktól kezdődően nem állnak rendelkezésre megfelelő levéltári anyagok, amelyek a kutatás primer forrásai. Azonban jogtörténeti szempontból így is a kutatás igyekszik megválaszolni, hogyan és mikor jött létre Nyárádszeredában a járásbíróság, valamint, hogy ez milyen hatással volt a nyárádmenti emberek életére, miként befolyásolta az értelmiség fejlődését az intézmény létrejötte és hogyan tudott kiteljesedni a jogászok szakértelme ezekben az időkben.

Tóth Tamás
jogász
osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Korsósné Dr. Delacasse Krisztina
egyetemi docens, PTE ÁJK

Az osztrák ügyvédség modernizációja – magyar párhuzammal

Kulcsszavak: osztrák, ügyvédség, modernizáció, magyar, párhuzam.

A kutatásomban az osztrák ügyvédség modernizációját tártam fel, párhuzamban a magyar szabályozással, rávilágítva, hogy az osztrák rendszerhez képest mely pontok azonosak, hasonlóak, vagy különbözőek a magyar oldalon, így ez adja az összehasonlító jellegét a pályamunkámnak.

Munkám abszolút aktualitását a magyarországi ügyvédi kamarák 150 éves jubileuma, újdonságát pedig a 19. századi osztrák szabályozás feltárása és a magyar szabályozással történő összehasonlítása adja. Kutatásomhoz eredeti, német nyelvű, általam lefordított jogszabályokat, magyar és német nyelvű tudományos folyóirat cikkeket, monográfiákat és könyvrészleteket használtam fel.

A legfőbb megállapításom, hogy az ügyvédek felszabadítása, modernizációja nem csak a hivatást juttatta méltóságteljesebb pozícióba társadalmi és gazdasági szempontból, de az állampolgárok szabadságának megóvására is magasabb fokú garanciát nyújtott. Az osztrák és a magyar ügyvédséget összehasonlítva megállapítható, hogy már a kezdetektől fogva szignifikáns különbségek rajzolódtak ki, amelyben gyökeret eresztve mindkét oldal ragaszkodott a saját hagyományaihoz. Az osztrák oldalon a kinevezéses rendszer, zártszám és a tartományi szinten tapasztalható jelentős szabályozási különbségek élték virágkorukat az évszázadok alatt, míg a magyar oldalon a már kezdetektől jelenlévő ügyvédi szabadsághoz, a szakma jogszabályi és szerkezeti egységéhez ragaszkodtunk. Egyrészt ezen különbségekből levezethető a 19. században magyar oldalon tapasztalt osztrák oktrojált ügyvédi rendtartás elfogadhatatlansága és az ügyvédeink vágya a hőn áhított modernizáció és szabadság után.

Másrészt mindkét oldalon gyarapodtak az ügyvédi tevékenységet végzők által elkövetett visszaélések. A polgárok egyre kiszolgáltatottabb helyzetbe kerültek, amelyben kevéssé tudták érdekeiket képviseltetni. Szépen lassan megjelentek a hivatást hivatallá degradáló szabályozások, valamint a forradalmat megelőző izzó éra, amely időszakban az állampolgárok és az ügyvédek széles köre is változást követelt. Gyökeres változás kellett és egy teljesen új megközelítés, amely által autonómiát szerezhettek az ügy-

védek. A legfőbb mérföldköveket az ügyvédi kamarák megalapítása, a zártszám és a kinevezéses rendszer eltörlése, a fegyelmi jogkör az ügyvédi kamara hatáskörébe történő utalása és a kamarák választmányainak, közgyűléseinek egyre szélesedő felelőssége és autonómiája jelentette. Védenünk kell tehát ügyvédeink törékeny függetlenségét saját szabadságunk érdekében is.

Európai jog I. tagozat

Balogh Márton
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mohay Ágoston
egyetemi docens, PTE ÁJK

A migráció és a menekültügy externalizációja az Európai Unióban

Kulcsszavak: nemzetközi partnerségek, emberi jogok, jogvédelem.

A dolgozat fókuszában az Európai Unió externalizációs politikája áll a migráció és menekültügy területén. A migráció externalizálása migrációs helyzetek kezelésére vonatkozó gyűjtőfogalom, amely számos gyakorlatot magában foglalhat extraterritoriális jelleget kölcsönözve a menedékjogi eljárásoknak. Az externalizációt illetően ki kell emelni, hogy a harmadik országokkal kötött közös politikai nyilatkozatok komoly befolyással lehetnek az Európai Unió irányába érkező személyek emberi jogainak érvényesülésében.

Dolgozatomban az Európai Unió migrációs megállapodásait vizsgálom, különös tekintettel azok emberi jogi hatásaira. E körben a legfontosabb kutatási kérdés abban rejlik, hogy az egyes megállapodások kapcsán fellépő emberi jogi kritikákra hogyan lehet hatékony választ adni az Európai Unió intézményi szintjén, valamint hogyan lehet garanciákat biztosítani az emberi jogok hatékony védelmére.

A dolgozatot a jogi alapfogalmak tisztázásával kezdem, ugyanis e témában be kell mutatni a nemzetközi és az európai jog egymáshoz való viszonyát, valamint az externalizációs gyakorlatokat definiálni és kategorizálni szükséges. A normatív meghatározásokat követően a dolgozat következő rendszertani egysége az Európai Unió és partnerországai által kötött migrációs témájú megállapodások vizsgálata. A módszertant illetően ehelyütt kifejezett jelentőséggel bírnak az egyes megállapodások kapcsán tapasztalt jogsértések bemutatása, ugyanis ezek alapozzák meg a dolgozat utolsó harmadában megfogalmazott javaslatokat a migrációs témájú megállapodások jogvédelmi garanciáira vonatkozóan.

Témában tett javaslataim két főbb pontban foglalhatóak össze. Egyrészt, a pusztán politikai megállapodásokat fel kell váltaniuk nemzetközi szerződéseknek, amelyek az EU intézményeinek együttműködése jegyében demokratikus kontroll alá helyezik az eljárások végrehajtását, valamint az Európai Unió Bíróságának hatáskörét is megnyitják. Másrészt, noha az emberi jogok érvényesülése körében tett javaslatok szintén építenek a nemzetközi szerződéses jellegre – ugyanis szélesebb ellenőrzési jogkörrel bírhatnak

az Európai Unió releváns intézményei – e körben rendkívül fontos, hogy az emberi jogi hatásvizsgálatok és a nyomon követési rendszerek egységes és szisztematikus kidolgozására sor kerüljön az emberi jogok hatékony érvényesüléséhez.

Boros Anna
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lovas Dóra
adjunktus, DE ÁJK

Klímasemleges Európa: utópia vagy realitás? Jogi és gyakorlati dilemmák az Európai Klímarendelet vonatkozásában

Kulcsszavak: klímasemlegesség, Európai Unió, Európai Klímarendelet, orosz-ukrán háború.

Az elmúlt években érezhetően polikrízisben élünk. A migrációs hullám, Covid-19 járvány, illetve az orosz-ukrán háború és energiaválság olyan egymást követő és kölcsönösen erősítő válságok, melyek már önmagukban is súlyos negatív következményekkel járnak. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról, hogy ezen események mögött meghúzódik a klímaváltozás jelensége is, mely a válságok multiplikátoraként a már fennálló geopolitikai feszültségeket fokozza.

Az Európai Klímarendelet jogi kötőerővel ruházta fel az eddig politikai állásfoglalásként megfogalmazott uniós klímacélokat. Tekintettel az egyre súlyosabbá váló klímaválságra, elengedhetetlen lenne, hogy ezen klímacélok ténylegesen megvalósuljanak, ugyanakkor a gyakorlat épp ennek ellenkezőjét mutatja. Ezért dolgozatom célja, hogy bemutassa a Klímarendeletet övező azon jogi és gyakorlati kihívásokat, melyek miatt nem tartom reálisnak a 2050-re vizionált „klímasemleges Európa" elképzelés megvalósulását.

A kutatásom eredményeként rámutatok, hogy a klímapolitikai hatáskör megosztottságából fakadó szuverenitási viták számos konfliktusforrást rejtenek magukban, – többek között a delegált jogalkotási aktusok problémáját és energiapolitikai hatáskört övező kérdéseket – miközben pedig az Unió kikényszerítési és ellenőrzési eszközei nem minősülnek elég hatékonynak. Tovább hátráltatja az EU teljesítményét, hogy a tagállamok közötti gazdasági, földrajzi és politikai különbségek egyre tágabbak, egyes esetekben már áthidalhatatlanok. Mindemellett pedig a klímapolitikai érdekek részleges integrációja miatt a döntéshozatal során rendszerint az éghajlatvédelem a gazdasági és biztonsági célokkal szemben háttérbe szorul.

Az Európai Klímarendelet megvalósítása során az Uniónak az eleve fennálló jogi kihívások mellett reflektálnia kell olyan aktuális eseményekre is, mint az orosz-ukrán háború és energiaválság, illetve a 2024-es európai parlamenti választások, melyek további akadályát jelenthetik az uniós klímasemlegesség teljesítésének.

Fekete Balázs Péter
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Trócsányi László
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A tömeges bevándorlás jelentette kihívások az európai és a tagállami szintű szabályozási gyakorlatokban – vajon feloldható a konfliktus?

Kulcsszavak: tömeges bevándorlás, európai és nemzeti szintű szabályozás, uniós jog elsőbbsége, alkotmányos identitás, az EUB és az alkotmánybíróságok viszonya.

A tömegesbevándorlás soha nem látott kihívásokkal állítja szembe az Európai Uniót, amely sok olyan háttérben húzódó konfliktusra világít rá, melyek adekvát válaszokat kívánnak az európai vezetőktől. Az egyik ilyen konfliktus természetesen az uniós jog és a nemzeti jog közötti viszony, hierarchia tényleges mibenléte. Azt állítom, hogy amennyiben elfogadjuk, hogy a tömeges bevándorlásra adott uniós szintű válaszok abszolút elsőbbséggel bírnak minden tagállamban, azzal feladnánk a nemzeti alkotmánybíróságok által körülbástyázott azon alkotmányos identitást, melyre európai közösségeink épülnek. Éppen ezért egy olyan megoldásra van szükség, amely úgy tudja ezen két jogrendszert egymás oldalára állítani, hogy azzal sem az integrációs célok, sem a tagállami alkotmányos önazonosság nem sérül. Ehhez egy olyan intézményközi együttműködés megteremtésére van szükség az alapszerződések módosításával, amely képes a tagállami alkotmánybíróságok jogértelmezését becsatornázni az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatába annak érdekében, hogy mind az uniós jognak, mind pedig a nemzeti alkotmányos rendelkezéseknek megfelelő döntések születhessenek.

Jaitl Dorka Krisztina
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gellérné Dr. Lukács Éva
adjunktus, ELTE ÁJK

„Aranyvízum", avagy a befektetői letelepedési programok Európai Uniót érintő megjelenése és hatása a nemzetközi közösségre

Kulcsszavak: aranyvízum, aranyútlevél, befeketés, RBI és CBI, „a la carte".

„Aranyvízum", avagy a befektetői letelepedési programok Európai Uniót érintő megjelenése és hatása a nemzetközi közösségre – különös tekintettel az „Arany útlevél" jelenségével való kapcsolatára

Az Európai Unió tagállamaiban egyre elterjedtebbek a befektetésalapú állampolgársági és letelepedési programok. A különböző konstrukciók közül kiemelt figyelem övezi az „aranyútlevelek" (citizenship by investment, CBI) és „aranyvízumok" (residency by investment, RBI) helyzetét, mivel elterjedésük az Európai Unió tagállamait illetően exponenciális növekedést mutat. 2024-ben 14 aranyvízumot és 3 aranyútlevelet kiállító tagállami szabályozással találkozhatunk.

A konstrukciók támogatói szerint azok serkentőleg hathatnak a nemzetgazdaságra: a kötvényvásárlási lehetőségek csökkentik a tagállami államadósságot, a beruházások révén új termelési egységek és munkahelyek jönnek létre.Emellett viszont számos veszélyforrást jelenthetnek: a feszültség egyik gócpontja az állampolgárság és a vízumkibocsátás szabályozásából fakad, ami az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint is tagállami hatáskörbe tartozik, ugyanakkor ezen döntéseikkel a tagállamok közvetetten a belső piacra is kihatnak, a schengeni övezetben való szabad mozgás révén. Továbbá elterjedésük könnyen vezethet a tagállami szabályozások közötti nemkívánt versengéshez, az állampolgárság és az uniós polgárság kiüresedéséhez valamint a lakhatási válságot generálhatnak vagy felerősíthetik azt.

Megoldásként szolgálhat jelen helyzetre a hatékony uniós szintű szabályozás, melyet egy „a la carte"-modell tenne hatékonnyá. Ez a modell alkalmazza a differenciált együttműködési, többsebességű Európa elvét, mely irányelvi formát öltve egy minimum szabályozási szintet nyújtana, a tagállamok sajátos igényeinek becsatornázása mellett. Ezen konstrukció az Európai Szociális Karta esetében egy jól bevált módszer, mely elősegítheti a nemzetek feletti szabályozási hajlandóságot az eredetileg tagállami hatáskörben levő állampolgársági és vízumkiadási kérdések esetében.

Másodrészt, lehetőség lenne alternatív vízumkonstrukciók uniós léptékű alkalmazására is, melyek ugyancsak növelik az EU-ba áramló innovatív befektetési lehetőségekre való nyitottságot. Az uniós tagállamok némelyikében már jelen levő „start up vízumok", illetőleg „üzleti vízumok" és „üzleti befektetői vízumok" egy olyan megoldást kínálhatnak, melyek kizárhatnák a szabályozás hiányából, illetőleg versengéséből fakadó kockázati tényezőket, megtartva azok gazdasági előnyeit.

MATKOVITY MÁRK
jogász
osztatlan, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Kertészné Dr. Váradi Szilvia
adjunktus, SZTE ÁJK

Szerbia útja az Európai Unió felé: a bővítés jogi aspektusai

KULCSSZAVAK: Európai Unió, bővítés, Szerbia.

Dolgozatomban Szerbia Európai Unióhoz való csatlakozási folyamatát vizsgáltam. Munkám során elsősorban az uniós dokumentumokra, így a Bizottság éves jelentéseire, különböző tudományos folyóiratokra, valamint az Európai Unió Nyugat-Balkánnal kapcsolatos bővítési politikájára támaszkodtam. Célom az volt, hogy megvizsgáljam, melyek a csatlakozás folyamatában a kifejezetten Szerbiával szemben támasztott elvárások, továbbá az, hogy mindezek ismeretében javaslatokat tegyek a csatlakozási folyamat fejlesztésére.

Dolgozatomban megállapítottam, hogy bár az Unió az utóbbi években a nyugat-balkáni országok csoportos felvételét helyezte kilátásba, Szerbiának elsőként kell tagállammá válnia. Ezt bizonyítják az országjelentésekben foglalt, Szerbia által mindezidáig elért eredmények is. Szerbia csatlakozása véleményem szerint amiatt is fontos lenne, hogy a többi tagjelölt számára kialakítson egy stabil és egyértelmű integrációs módszert, amelyben kitüntetett szerep jut a jogállamiság vizsgálatának, mivel ez tekinthető az összes követelmény alapjának.

Sűrű Cintia
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sziebig Orsolya Johanna
adjunktus, SZTE ÁJK

Az Európai Unió által bevezethető korlátozó intézkedések (szankciók) jogalapja, gyakorlata és lehetséges jövőképei

Kulcsszavak: Európai Unió, szankciós politika, korlátozó intézkedések, orosz-ukrán válság.

A dolgozat az Európai Unió autonóm szankciórendszerét vizsgálja, különös tekintettel a jogi alapokra, az alkalmazott szankciók típusaira és azok hatékonyságára. Elemzem a szankciók alkalmazási módját és célját, valamint azok politikai és jogi kontextusát. A kutatás fókuszában az EU szankciós politikájának gyakorlati és elméleti aspektusai állnak, ideértve az olyan típusokat, mint a fegyverembargók, belépési korlátozások, vagyoni eszközök befagyasztása és gazdasági szankciók.

A dolgozat kiemelten foglalkozik a szankciók nemzetközi konfliktuskezelésben betöltött szerepével, különösen az orosz-ukrán válság kontextusában, rávilágítva arra, hogy az ilyen intézkedések mennyire hatékonyak a politikai célok elérésében. A kutatás hangsúlyozza a szankciók jogi és politikai kereteinek fontosságát, miközben kritikát is megfogalmaz azok gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban.

A munka célja átfogó képet adni az EU szankciós politikájáról, feltárni annak hatékonyságát és jövőbeli lehetőségeit, különös tekintettel a nemzetközi normák és az emberi jogok védelmére.

SZABÓ MAJA
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gyeney Laura
egyetemi docens, PPKE JÁK

A jogállamisági elvek érvényesítésének ára – az Európai Unió Tanácsa 2022/2506 számú végrehajtási határozatának hatásai a magyar egyetemekre, oktatókra és hallgatókra

KULCSSZAVAK: Európai Unió Tanácsa, jogállamisági elvek, modellváltó egyetemek, megsemmisítés, végrehajtási határozat.

A dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a KEKVA tv. hatálya alá tartozó, ún. modellváltó felsőoktatási intézményekre, valamint azok oktatóira és hallgatóira milyen következményekkel jár(hat) az Európai Unió Tanácsa 2022/2506 számú végrehajtási határozata (továbbiakban: Végrehajtási Határozat) alkalmazása, és ezen szereplőknek milyen jogi lehetőségei vannak a Végrehajtási Határozat megtámadására, illetőleg a jogkövetkezmények orvoslására. A dolgozatnak aktualitást ad, hogy hat modellváltó egyetem a Törvényszék előtt keresetet nyújtott be a Végrehajtási Határozatot megalkotó Tanáccsal (és részben a Bizottsággal) szemben, kérve a Végrehajtási Határozat 2. cikk (2) bekezdése megsemmisítését. A dolgozatomban a modellváltás előnyeivel és hátrányaival, az Európai Bizottság által megfogalmazott kritikai észrevételek megalapozottságának vizsgálatával csupán a dolgozat érthetőségéhez szükséges mértékben foglalkozom, kizárólag a modellváltó egyetemeket ért uniós jogkövetkezmények természetét, és az azokkal szembeni fellépés lehetőségeit elemzem. A felperes modellváltó felsőoktatási intézmények által előterjesztett keresetek számos jogi érvet jelöltek meg arra vonatkozóan, hogy a Végrehajtási Határozat milyen formai és tartalmi hibákban szenved, mely érveket a dolgozatomban részletesen elemzek. A formai érvek a Végrehajtási Határozat megalkotásával, illetőleg annak kötelező tartalmi elemeinek meglétével kapcsolatosak. Megítélésem szerint a tartalmi érvek vizsgálata alapján súlyosabb aggályok állapíthatók meg, különösen a Végrehajtási Határozat arányosságával összefüggésben, melyek alapján komolyan felmerül a Végrehajtási Határozat megsemmisítésének lehetősége. Mivel nem szükséges minden lehetséges érv igazolása a Törvényszék megsemmisítést kimondó döntéséhez, csupán egyetlen érv is indokolhatja azt, az érvek következetes elemzése alapján álláspontom szerint a Törvényszéknek meg kellene semmisítenie a Végrehajtási Határozat 2. cikk (2) bekezdését. A dolgozatom utolsó részében a megsemmisítési kereset melletti (vagy helyetti) alternatív eljárási lehetőségeket vizsgálom.

Szolnoki Szabolcs
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Marinkás György
egyetemi docens, ME ÁJK

Döntéshozatal az Európai Unió Közös kül- és biztonságpolitikáján belül

Kulcsszavak: minősített többség, egyhangúság, döntéshozatali reform, tagállami álláspontok.

A dolgozat az Európai Unió (EU) Közös kül- és biztonságpolitikájának (KKBP) döntéshozatali mechanizmusait vizsgálja, különös tekintettel az egyhangúság és a minősített többség közötti különbségekre, a minősített többség kiterjesztésének a hatályos jogi keret adta lehetőségeire, a reform esetleges alternatíváira és az ezekhez kapcsolódó aktuális tagállami álláspontokra.

A kutatás megállapította, hogy a reform megvalósítása nem csupán politikai, hanem bizalmi kérdés is a tagállamok között. Az Unió egységesebb és hatékonyabb külpolitikai fellépése érdekében szükséges a döntéshozatali mechanizmusok modernizálása, amely hosszabb távon hozzájárulhat az EU globális szerepének megerősítéséhez.

A kutatás során részletesen feltérképeztem a tagállamok jelenlegi álláspontjait a döntéshozatal megreformálásával kapcsolatban, összehasonlítva ezeket a 2020-as adatokkal. Elemzésem rávilágított arra, hogy míg a nyugat-európai és skandináv országok jellemzően támogatják a reformot, a kelet- és dél-európai tagállamok óvatosságot tanúsítanak. Az orosz-ukrán háború azonban tendenciaszerűen növelte a reform támogatottságát, mivel rámutatott az EU gyors és egységes külpolitikai válaszadásának fontosságára.

Következtetésem, hogy bár az egyhangúságon alapuló döntéshozatal biztosítja minden tagállam érdekeinek védelmét, a jelenlegi globális kihívások megkövetelik a gyorsabb és rugalmasabb döntéshozatalt. A minősített többségi szavazás szélesebb körű alkalmazása a KKBP területén az EU cselekvőképességét jelentősen növelné, ugyanakkor a reform ellenes tagállamok aggályainak kezelése érdekében további garanciák kidolgozása elengedhetetlen.

Európai jog II. tagozat

BŐNYEI ATTILA
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hajnal Zoslt
egyetemi docens, DE ÁJK

A közvetítő szolgáltatások szerepe és felelőssége az Európai Unió digitális piacán

KULCSSZAVAK: egységes digitális piac, közvetítő szolgáltatók, piaci erőfölény, Digital Markets Act, Digital Services Act.

Az Európai Unió digitális piacán a közvetítő szolgáltatók szerepe és felelőssége napjainkra kardinálissá vált. Az online tér innovációja és a digitális szolgáltatások térnyerése miatt az Unió szabályozási stratégiái jelentős átalakuláson mentek keresztül az ezredfordulóhoz képest. A dolgozat a digitalizáció kihívásaira, a piaci egyenlőtlenségek csökkentésére, a jogellenes tartalmak kezelésének fontosságát vizsgálja, a piacon uralkodó szereplőkön keresztül.

A dolgozat központi kérdésben szerepel az Európai Unió szerveinek célkitűzései a digitális piac koordinálásában és a piaci erőfölény leküzdésében, az e-kereskedelmi irányelv szerepe és az ezzel összefüggő nemzeti jogharmonizációs törekvések, az új szabályozások, mint a Digital Services Act és Digital Markets Act, amelyeket kifejezetten a „nagyon nagy online platformok" és „kapuőrök" piaci helyzetének féken tartására alkottak. A kutatás utolsó fejezete a nemzetközi viszonyokat taglalja, a belső digitális piacot uraló ázsiai és amerikai tech-vállalatok kapcsán.

A téma további jelentőségét jogi és gazdasági problémák megfogalmazása, bírósági ítéletek, jogalkotási folyamatok, és statisztikai adatok is igazolják.

A kutatás rávilágít arra, hogy a mindennapjainkban használt platformok hatékony felügyelete és szabályozása nélkülözhetetlen az Európai Unió belső piacának stabilitásához. Ahhoz, hogy az Európai Unió megvédje piaci érdekeit és fenntartsa a „Brüsszel hatás" status quo-ját elengedhetetlen, hogy a digitális piacon lényeges belépési pontokat uraló közvetítőkre nézve megalkossa a megfelelő szabályozási keretet és az erre vonatkozó jogszabályokat kifogástalanul végrehajtsák.

Karácsony Lili
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Somssich Réka
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Anya jobban tudja? – A gazdasági egység igényérvényesítési lehetőségei a MOL ügy fényében

Kulcsszavak: versenyjogi kártérítés, joghatóság, gazdasági egység, vállalkozások, kollektív jogorvoslat.

Az elmúlt évtizedben az uniós versenyjog szabályrendszere a magánjogi jogérvényesítés lehetőségeinek széleskörű kiterjesztésével bővült. Az EUB döntései egyre több fórum előtt nyitották meg a jogsértések károsultjai számára a perindítás lehetőségét. A magyar vonatkozású, MOL ügyben azonban elutasításra került az anyavállalat székhelye, mint a gazdasági egység központja alapján a kár bekövetkeztének helye szerint való joghatósági ok megalapozásának ötlete. A dolgozat fókuszában az vállalkozások önálló jogérvényesítését megnehezítő, a hatékony jogorvoslat ellen ható gyakorlatban felmerülő problémák állnak. Harmonizáció hiányában a fragmentált tagállami szabályozási rezsimek nem nyújtanak megfelelő védelmet a jogsértőkkel szemben való fellépésre, melyek végső soron gyengítik versenyjogi szabályok teljes érvényesülését. A felmerülő anomáliák ellen a régóta sürgetett vállalkozásokra is kiterjedő kollektív jogérvényesítési mechanizmusok jelentenének megoldást, melyhez azonban mindeddig nem állt rendelkezésre a megfelelő politikai akarat. Egy friss előzetes döntéshozatali kérelemben a főtanácsnoki indítvány a tényleges érvényesülés elvére támaszkodva próbálja lefektetni a kartellkárigények együttes elbírálásának procedurális alapjait, mely azonban nem biztosít elégséges, uniform megoldást a belső piac károsult vállalkozásai számára. A hatékony jogorvoslathoz való jogot azonban nem lehet ad hoc megoldásokra bízni.

Kucsera Csenge
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Schiffner Imola
adjunktus, SZTE ÁJK

Az engedékenységi politika alkalmazásának legújabb kihívásai az Európai Bíróság esetjogában

Kulcsszavak: engedékenységi politika, EU, hatékonyság, kihívások.

Az utóbbi időben csökkenő tendenciát mutat az Európai Bizottság gyakorlatában a kartelltilalomhoz kapcsolódó engedékenységi kérelmek száma.

A dolgozatomban vizsgálom az engedékenységi politika hatékonyságát, szerepét a kartellek felderítésében, az alkalmazásának a kihívásait és a hatékonyan működő engedékenységi program elemeit.

A dolgozatom alapvetően az Európai Bizottság és az Európai Unió Bíróság jogygyakorlatának rendszerező elemzésen alapul, emellett kitérek a szakirodalomra is a saját álláspontommal kiegészítve, valamint megoldási javaslatokat is megfogalmazok.

Álláspontom szerint nem működik hatékonyan az Európai Bizottság engedékenységi politikája viszont nagy szerepe van a titkos kartellek felderítésben. Az Európai Bizottságnak azonosítania kellene azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják az engedékenységi program hatékonyságát és megoldási tervet kellene kidolgozna a felvetett problémák megoldására. Az engedékenységi politika alkalmazásnak legnagyobb kihívása álláspontom szerint az, hogy az egyéb jogkövetkezményeket (kártérítés, büntetőjogi felelősség) nem veszi figyelembe megfelelő mértékben, ezzel a jövőbeli kérelmezőket elrettentheti.

Medvácz Ádám
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kelemen Roland
egyetemi docens, SZE DFK

Cyber Resilience Act: A „csoda" fegyver – az Amerikai Egyesült Államokat követve az Európai Unió is szigorítja a kiberbiztonsági szabványokat!?

Kulcsszavak: szoftverbiztonság, kiberreziliencia, kiberbiztonság, szabályozás.

Az infokommunikációs technológiák elterjedése a kétezres évek elején rávilágított arra, hogy ezek egyre jelentősebb mértékben válnak mindennapi életünk szerves részévé. A technológiákat működtető szoftverek elterjedése és gyors fejlődése számos kiberbiztonsági kihívást vetett fel. Kutatásomban a mindennapokban használt szoftverek kiberbiztonsági jelentőségét vizsgálom. Kitérek különös tekintettel az alapvető fogalmakra és követelményekre. Kiemelem az informatikai termékek szempontjából a szoftverek rendszerfejlesztési életciklusának fontosságát.

Megvizsgálom az Amerikai Egyesült Államok kiberbiztonsági törekvéseit a szoftverek terén, különös tekintettel a Kiberbiztonsági Stratégia pilléreire és jogszabályi környezetére, valamint ezek hatásaira a szoftveriparban. Ezt követően elemzem az Európai Unió szoftverekre vonatkozó kiberbiztonsági rendeletét. Kitérek különösen a Cyber Resilience Act jelenlegi hatásaira a szoftveriparban. Végezetül összehasonlítom a szoftverekre vonatkozó szabványrendszerek között tapasztalható hasonlóságokat és különbségeket.

Szántó Soma
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mohay Ágoston
egyetemi docens, PTE ÁJK

Tisztviselő eladó? Az Európai Unió forgóajtó-problémája

Kulcsszavak: forgóajtó, hatékonyság, végrehajthatóság, etika, demokrácia.

Dolgozatomban az úgynevezett forgóajtó-jelenség hatásait és jogi szabályozottságát vizsgáltam az Európai Unió vonatkozásában. Ennek adekvát feltárásához elsődleges és másodlagos uniós jogi aktusokat, az intézmények különféle közleményeit, civil- és nemzetközi szervezetek jelentéseit és főleg angol nyelvű szakirodalmat használtam. Tekintettel arra, hogy az etikai szabályozás nemrégiben jelentős újításon ment keresztül hatályos magyar szakirodalom nem lelhető még fel a témában.

A kutatás során kiemelt jelentőséget tulajdonítottam a következetes és alapos fogalomhasználatnak, ennek érdekében a forgóajtó-jelenség saját definícióját is megalkottam. Ezután meghatároztam a jelenség által okozott lehetséges problémák fő területeit és azt a gyakorlatból vett példákkal támasztottam alá. Ki kell emelnem a volt uniós tisztségviselőkre vonatkozó etikai szabályok beható feltárását és elemzését, melynek körében megállapítottam, hogy a jelenleg hatályos normaanyag egyrészt ineffektív, másrészt végrehajthatatlan.

A pályamunka legfőbb eredményének a de lege ferenda javaslatok széles körét titulálnám. Ezeket az Európai Unió egészének, valamint intézményrendszerének és az uniós polgárok jogainak védelmére alapozva alakítottam ki. Fő céljuk a forgóajtó-szabályozás hatékonyságának, ellenőrizhetőségének és végrehajthatóságának javítása, egyúttal a vizsgált intézmények „jó gyakorlatának" és a szakirodalom konstruktív ajánlásainak beépítése a joganyagba.

Tomasics Anna
jogász
osztatlan, 12. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pünkösty András
adjunktus, PPKE JÁK

Mesterséges Intelligencia szabályozása az Európai Unióban

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia rendelet, EU AI Act.

Dolgozatom tárgya az Európai Unió mesterséges intelligencia rendelete (AI Act), amely az első átfogó horizontális MI-szabályozás a világon. A tanulmány indirekt célja, hogy közelebb hozza az olvasót a társadalom számára gyakran érthetetlennek, misztikusnak tűnő mesterséges intelligencia világához. Megírásában tehát vezérelvként szolgált, hogy hozzájáruljon a társadalmi tudatosság és a MI-val kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez, annak reményében hogy az ember a közelgő, elkerülhetetlen változások alakítójává válhasson, ne csupán passzív részesévé. A világunkat felforgató technológia következményeire történő kellő felkészüléshez, adaptálódáshoz elengedhetetlenek a tudatos, az MI veszélyeivel és lehetőségeivel egyaránt tisztában lévő polgárok. Ezt elősegítendő, írásom a MI multidiszciplináris, átfogó megismertetésére törekszik: történeti, technológiai és jogi aspektusból is igyekszik értelmezni, bemutatni azt.

Kutatásom megállapította, hogy az AI Act kockázatalapú megközelítése révén képes egyensúlyt teremteni az innováció és az társadalom védelme között. A magas kockázatú MI-alkalmazások szigorúbb szabályozása, míg a kisebb kockázatú technológiák enyhébb felügyelete megfelelően biztosítja a technológiai fejlődést, miközben az etikai normák sem csorbulnak. Az európai polgárok jogainak és méltóságának védelme központi szerepet kapott a jogalkotótól, az átláthatóság növelése és a közbizalom erősítése révén pedig a szabályozás ösztönzi a MI-fejlesztéseket. Elemzésem arra is rávilágított, hogy bár a szabályozás számos pozitív eredményt ért el, nincsen hiba nélkül: többek között a tudatalatti manipulációk alacsony szintű védelme vagy akár a kis- és középvállalkozások érdekeinek elhanyagolása is említhető ekként.

Az AI Act jelentős lépés az innováció és a szabályozás összehangolásában, valamint az EU vezető szerepének megerősítésében a digitális világ regulációja terén. Fontos kiemelni, hogy az Unió e rendelettel nem csupán az európai polgárok jogait védi, hanem a humánus MI-szabályozás globális normáit is megteremti, töretlenül folytatva a GDPR által megkezdett utat. Hatása a brüsszel-effektusnak köszönhetően más kontinensekre is kigyűrűzhet a következő években, pozitív példaként szolgálva egy emberközpontú digitális jövő megteremtésében.

Virányi Péter Áron
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabados Tamás
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Az FSR (Foreign Subsidies Regulation) alkalmazási kérdései

Kulcsszavak: belső, piacot, torzító, külföldi, támogatások.

Egyre intenzívebb globális politikai ellentétek negatív gazdasági hatásai a belső piacon is érződnek. A határok nélküli kereskedelem és az évtizedek óta tartó neoliberális kereskedelempolitika inherens veszélyei, hogy bizonyos aktorok visszaélnek a szabályrendszerrel. A kínai államkapitalizmus növekvő térhódítása és az állami támogatáscsomagok COVID-19 járványnak köszönhető robbanásszerű növekedése válaszlépésre késztette az Európai Uniót. A válasz A belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2560 rendelete (a továbbiakban a Külföldi támogatásokról szóló rendelet, Rendelet vagy (EU) 2022/2560 rendelet) melynek célja az egyenlő versenyfeltételek megteremtése a belső piacon tevékenykedő uniós és külföldi vállalkozások számára. A Belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló rendelet, 2022. december 14-én került elfogadásra. A rendelet megalkotásával az Európai Unió egy régóta hiányos keretrendszer fontos elemét illesztette a belső piac hatékony működésének szerkezetébe. Jelen pályamű az uniós kereskedelempolitika nóvumát a belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló rendeletet hivatott elemezni. A tanulmány vizsgálja a jogalkotási aktus alaki és anyagi szabályait, illetve viszonyát vis á vis kereskedelmpolitikai és versenypolitikai instrumentumokhoz. Továbbá az uniós bírói jogvédelemmel kapcsolatban felmerülő alkalmazási kérdések lehetséges válaszai feltérképezésre kerülnek. Ilyen kérdés a nemzeti büntetőjog és a Bizottság határozatainak súrlódási pontjai. A dolgozat célja a Rendelet uniós jogrendben elfoglalt helyét definiálni és a bírói jogfejlődés lehetséges irányait meghatározni.

Infokommunikációs jogi tagozat

Réti Zsófia
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Bosits Dorina
jogász
osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Gosztonyi Gergely
egyetemi docens, ELTE ÁJK
Dr. Kelemen Roland
egyetemi docens, SZE DFK

Szabadság vagy szabályok? Fiatalok a gyűlöletbeszéd határán a Metaverzumban

Kulcsszavak: gyűlöletbeszéd, Meta, szabályozás, panaszkezelés.

Az emberek nap, mint nap több millió tartalmat tesznek közzé az interneten, mégis kevesen vannak tisztában a közzététel korlátaival. A fiatal felhasználók sokkal tudatosabban használják az internet nyújtotta lehetőségeket, mint az idősebb korosztályba tartozók. Ennek ellenére a gyűlöletbeszéd az online térben a polarizáció hatására egyre elterjedtebb. A közösségi média platformok valóban a gyűlöletbeszéd melegágyává váltak? Vajon mennyire tudatos a mai magyar fiatalság a közösségi média oldalakon? Mennyire ismerik a Meta által kezelt platformok szabályait a fiatal felhasználók és mennyire tudatosan használják ezen tudást a mindennapjaikban? Többek között ezekre a kérdésekre keressük a választ kutatásunkban, amelynek fókusza a gyűlöletbeszéd.

Dolgozatunkban különbséget teszünk a gyűlöletbeszéd és a véleménynyilvánításhoz való jog között, valamint elemezzük az ezekre vonatkozó nemzetközi és magyar szabályokat, alkotmánybírósági gyakorlatot. Emellett kitérünk a Meta által kezelt közösségi média platformok szabályozására, az általuk alkalmazott belső és külső panaszkezelési utakra, amely keretében rávilágítunk a szabályozás gyengeségeire, hiányosságaira. Végül egy több, mint háromszáz mintából álló primer kutatás – amely a 14 és 34 év közötti személyek felhasználói tudatosságát méri a közösségi médiában megjelenő gyűlöletbeszéd felismerése és szankcionálása kapcsán – eredményeiből vonunk konklúziót és fogalmazunk meg javaslatokat.

A kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy a vizsgált korosztályba tartozó magyar fiatalok többsége felismeri a közösségi médiában megjelenő gyűlöletbeszédet, ugyanakkor ennek oka nem a szabályozás ismeretében keresendő. Megállapítható továbbá, hogy a Meta által meghatározott panaszkezelési utak nem megfelelően szabályozottak tekintettel arra, hogy átláthatatlanok és nem biztosítanak kellő jogvédelmet a felhasználóknak. Ezen – és más, a dolgozatban kifejtett – tudásbeli és szabályozási hiányosságok orvoslására fogalmaztunk meg javaslatokat mind a Meta részére, mind pedig az állam részére.

Fazakas Áron László
jogász
osztatlan, 8. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gosztonyi Gergely
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Szólásszabadság a közösségimédia-platformokon a DSA 14. cikk (4) bekezdés tükrében

Kulcsszavak: szólásszabadság, közösségi média, DSA.

A szólásszabadság első generációs alapjogként állam és állampolgár viszonyában hivatott védelmet biztosítani utóbbi fél jogainak. A véleménynyilvánítás szabadságának horizontális hatálya azonban lehetővé teszi, hogy az alapjog magánszereplők relációjában is érvényesüljön, amennyiben a magánjogviszony kirívóan aszimmetrikus jellege ezt indokolttá teszi. Széleskörű konszenzus övezi, hogy ez a feltétel adott a közösségimédia-platformokat igénybe vevő felhasználók és a szolgáltatók között.

A kérdést övező szakmai diskurzus története már hosszú évekre nyúlik vissza, de az EU először egy 2022-es rendelettel avatkozott be félreérthetetlenül ezen folyamatba. A Digital Services Act (a továbbiakban: DSA) 14. cikk (4) bekezdése expressis verbis beemeli a felhasználók szólásszabadságát a közösségimédia-oldalak tartalommoderálási tevékenységének kereteit meghatározó szempontok közé. Dolgozatomban a szóban forgó rendelkezés tömör megfogalmazását töltöm fel tartalommal, részletekkel és kilátásokkal.

Elsőként a dolgozat tárgyául szolgáló bekezdés értelmezési lehetőségeit veszem sorra. Vajon a szólásszabadság követelmény normatív, vagy pusztán eljárási jellegű? Anyagi kötelezettségként a szolgáltatóknak már felhasználási feltételeik megalkotása során is az alkotmányjog bizonyos mértékű érvényesülésének fényében kellene eljárniuk, így releváns szempontként figyelembevéve a szólásszabadságot, a felületeiket alapjaiban meghatározó magánszabályok elfogadásakor. Ellenkező esetben a véleménynyilvánítás szabadsága a tartalommoderálási, és az azt követő jogorvoslati eljárások segédleteként jutna szerephez.

Az értelmezést követően a DSA számos más rendelkezését helyezem figyelmem középpontjába, amelyek által az EU új jogvédelmi mechanizmusokat hoz létre és szabályoz. Ezek elemzésekor mindvégig fókuszban tartom a jogorvoslati fórumok alapjogvédelmi lehetőségeit, jogosítványait, illetve a bennük rejlő potenciált.

Végül megfogalmazom szabályozási javaslataimat, amelyek segítségével új alapokra lehetne helyezni a közösségimédia-platformok felhasználóit megillető szólásszabadság

biztosítását. A paradigmaváltás lehetőségein túl pedig olyan szabályozási javaslatokat is megfogalmazok, amelyek a jelenlegi rezsim egyes anomáliáinak kiköszöbölését tennék lehetővé.

Hohol Réka
jogász
osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Jámbor Adrienn
adjunktus, ME ÁJK

Reklámjogi kérdések, avagy mi számít ajánlatnak?

Kulcsszavak: reklám, ajánlat, ésszerűség, mainpuláció, hirdetés.

„Ez már a 21. század!" Ezzel a kifejezéssel sok mindenre asszociálhatunk, talán legtöbbször akkor emeljük ki mondandónkban, amikor valamilyen téren jelentős fejlettséget tapasztalunk, korábbi kortól eltérő változást észlelünk.

A média mára túlnyomó befolyást gyakorol ránk, ezért fontos, hogy megfelelő információval rendelkezzünk egy adott promóció során. Indokolt tehát, hogy a mai világban tisztában legyünk a reklámokkal kapcsolatos alapvető fogalmakkal, szabályokkal. Mielőtt a napjainkban hatályos szabályozást áttekintettem a reklámok alkotmányjogi megközelítéseivel együtt, fontos volt, hogy betekintést nyerjek abba, hogyan is alakultak a reklám és szólásszabadság viszonyának alkotmányos alapjai Magyarországon és az Amerikai Egyesült Államokban. Az alkotmányos megközelítés indokoltságát véleményem szerint az adja, hogy a reklámok megalkotásánál több alapvető jog védelmére kell figyelmet fordítani.

Szabályozás terén jelentős szerepe van egyes jogszabályoknak, a Magyar Reklámjogi Kódexnek, hiszen ezek segítségével láthatók át a jogviszony alanyainak egyes jogai és kötelezettségei.

Reklámjogi kérdéseknél tisztázandó, melyek azok a reklámkorlátozások és tilalmak, melyeket szem előtt tartva köteles a reklámszolgáltató megalkotni a reklámot úgy, hogy az a címzetthez megfelelő formában jusson.

A ,,reklám" egy gyakran használt kifejezés, mely pozitív tulajdonságai mellett megmutathatja negatív arcát is. Mindamellett, hogy egy promócióval új információhoz juthatunk, oda kell figyelni a manipulációra is, tehát szót kell ejtenünk reklámeszközökről és etikai kérdésekről is.

Miért fontos tehát megfelelő információval rendelkeznünk? Nos, a kérdésre a válasz lehet több megtörtént eset is, azonban ezek közül kiemelném az 1996-os Pepsi pontgyűjtő akciót és annak végkimenetelét. Mondhatni történelmet írt a Pepsi életébe az a fiatal fiú, aki összegyűjtött pontjaiért követelte vadászgépet, ezért is fektettem nagy hangsúlyt a tényállás bemutatására.

Áttekintendő, mikor lehet beszélünk ajánlatról és hirdetésről, illetve teljes mértékben érvényesül-e az információhoz való jogunk alapvető jogként?

Járjunk nyitott szemmel, legyünk tekintettel az apróbetűkre és nézzük objektív szemüvegen keresztül az adott hirdetést, keltsen az bármilyen impresszív hatást is!

Incze Izabella Janka
Európai Unió magánjoga
MA, 1. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. Balogh Zsolt György
egyetemi docens, BCE

A művészet és a mesterséges intelligencia metszetében: A generatív AI által létrehozott szerzemények szerzői jogi aspektusai az Európai Unióban

Kulcsszavak: Generative AI; Copyright; European Union; Artificial Intelligence; Creative Works.

A dolgozat a generatív mesterséges intelligencia által létrehozott művek szerzői jogi kihívásait vizsgálja az Európai Unió jogi környezetében. A mesterséges intelligencia térnyerése a kreatív iparágakban alapvető kérdéseket vet fel az eredetiség, a szellemi tulajdon és a szerzőség fogalmának újraértelmezésével kapcsolatban.

A tanulmány részletesen elemzi a mesterséges intelligencia különböző típusait és működési mechanizmusait, különös tekintettel a generatív AI-ra, amely autonóm módon képes képeket, szövegeket, zenét és egyéb művészeti alkotásokat létrehozni. Ezt követően bemutatja az Európai Unió mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai és jogi keretrendszerét, amely az emberközpontú megközelítést és a jogbiztonság fenntartását helyezi előtérbe.

A tanulmány megállapítja, hogy az uniós jog jelenlegi szabályozási rendszere korlátozottan alkalmas a generatív AI által létrehozott alkotások szerzői jogi oltalmának biztosítására, mivel a szerzőséget továbbra is az emberi alkotóhoz köti. A dolgozat felhívja a figyelmet a szabályozás dinamikus fejlődésének szükségességére, amely lépést tud tartani a mesterséges intelligencia innovációival és a kreatív ipar változó igényeivel. Ennek érdekében hangsúlyozza a jogi és informatikai szakterületek közötti multidiszciplináris párbeszéd fontosságát.

Kajárik Réka
jogász
osztatlan, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pongó Tamás
adjunktus, SZTE ÁJK

A mesterséges intelligencia szabályozási dilemmái

Kulcsszavak: AI Act, Európai Unió, mesterséges intelligencia, szabályozási lehetőségek.

Napjainkra a mesterséges intelligencia lassan az életünk minden területén megjelenik és jelentős hatást gyakorol ránk. Sok hasznos tulajdonsága mellett számtalan veszélyforrást is rejt magában ez az innováció, ezért egy kardinális kérdés, hogy szükséges-e ezt a kiforratlan technológiát jogi keretek között tartani. Amennyiben igen, akkor milyen lehetőségek állnak rendelkezésre. Górcső alá veszem a szigorú értelemben vett jogszabályokkal történő korlátozást, mint például az Európai Unió által alkotott mesterséges intelligencia rendeletet is. Továbbá fontos megemlíteni, hogy vannak olyan jó gyakorlatok is, amik gyakorlatias megoldást kínálnak a jogalkotó és a piaci szereplők kooperációjának, növelve ezzel a jogi normák hatékonyságát és kikényszeríthetőségét is a gyakorlatban. Mivel a mesterséges intelligencia még egy rettentően új és nagyrészt ismeretlen technológia, így nehéz egzakt szabályokat alkotni, hiszen sok olyan dilemmát rejt magában, amivel sem a jogalkotók, sem a technológiai vállalatok nem számoltak.

Kálnoky Katalin
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Papp János Tamás
adjunktus, PPKE JÁK

Ki nevet a végén? – A hálózatsemlegesség dilemmája az Egyesült Államokban

Kulcsszavak: hálózatsemlegesség, FCC, hatásvizsgálat, hatékonyság, internetszolgáltatók.

A dolgozat célja betekintést nyújtani az amerikai internetszabályozás azon kérdéseibe, amely a nyílt internet védelmével és az internetszolgáltatók szolgáltatói minőségével, azaz a hálózatsemlegesség dilemmájával foglalkozik. Ennek mentén a dolgozat röviden vázolja a hálózatsemlegesség problémáját, annak egyre hangsúlyosabbá váló szerepét az Egyesült Államokban. Az alapvetően leíró részekből és rövid összehasonlító elemzésekből álló dolgozat a fogalomtisztázást követően betekintést nyújt a szabályzás hátterébe, ami elengedhetetlen a status quo megértéséhez. Továbbá, részletesen foglalkozik azzal, hogy az amerikai internetpiac szigorúbb szabályozáson (közműként) vagy inkább egy lazább regulációt támogató módszer révén tud hatékonyabban működni, amely utóbbi a versenyjogi és fogyasztóvédelmi eszközöket hívja segítségül megfelelő transzparencia rendelkezések mellett a nyílt internet védelmét illetően. A kutatás vizsgálat alá vonja az egyes jogszabályok hatályosulásának folyamatát is, így választ keresve arra, hogy vajon mely megközelítés tudja inkább szolgálni egyaránt az innovációt és a fogyasztói elégedettséget.

Konklúzióként levonható, hogy bár meglátásom szerint a lazább reguláció alkalmasabb ezen innovatív iparág fejlődésének támogatására, valamint a hatályos versenyjogi eszközök valóban képesek megakadályozni a monopóliumok kialakulását és az erőfölénnyel való visszaélést, azonban a hálózatsemlegesség kapcsán a legnagyobb probléma (ami túl mutat a hálózatsemlegesség kérdésén – és jogpolitikai kérdéseket feszeget) a váltakozó jogszabályok által okokozott jogbizonytalanság. Amely egyaránt devalválja a befektetési kedvet és a fogyasztói elégedettséget, valamint nehezíti a jogszabályokhoz való alkalmazkodást. Éppen ezért, meglátásom szerint Kongresszusi jogalkotással kellene feloldani az FCC szabályozói 'ördögi körét'. Ennek mentén egy generális rendelkezéseket tartalmazó, arányos megközelítésű keret-jogszabályban látom a megoldást, ami nem valamennyi lehetséges rizikó elminilására, hanem ami a

rizikókkal, és a szabályozás potenciális negatív hatásaival (pl: adminisztratív terheken keresztül) egyensúlyban van. A jogszabály gyakorlattal harmonikus értelmezésének végrehajtására az FCC-t kellene kijelölni. Így végső soron a Kongresszus 'nevethetne a végén', és nem az FCC két egymással párbajozó bizottságán múlna a digitális világ fellegvárában az internet jövője.

Kerényi Noémi Márta
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Papp János Tamás
adjunktus, PPKE JÁK

Kampány a hírfolyamban – a politikai reklámok szabályozása az online térben

Kulcsszavak: kampány, politikai reklám, politikai hirdetés, online platform, targetálás.

Az online tér napjainkban a politikai kommunikáció egyik legfontosabb színterévé vált. Egyrészről manapság folyamatosan növekszik az online hírfogyasztás jelentősége, miközben az online platformok által biztosított lehetőségek, különösen a targetálás, rendkívül előnyös eszközként szolgálnak a politikai szereplők számára. Ennek ellenére az online platformokon megjelenő politikai reklámok szabályozása még gyerekcipőben jár.

Az új uniós rendeletek célja, hogy ezen digitális korszak sajátosságaihoz igazítsa az átláthatóság, esélyegyenlőség demokratikus elveit. Ennek érdekében elkezdődött a specifikus platformkampány szabályozásának kidolgozása az EU-ban. Azonban az online platformokon megjelenő politikai hirdetések több kockázatot is hordoznak és nagyobb mértékű manipulációt tesznek lehetővé, melyekre az új szabályok csak részben nyújtanak megoldást.

TDK dolgozatomban a magyar és uniós szabályozást és azok hiányosságait mutatom be. Véleményem szerint célszerű lenne olyan szabályozási megoldás kidolgozása, amely nemcsak a rendeletek végrehajtásának gyakorlati nehézségeire nyújt választ, hanem az online és offline politikai hirdetések szabályozása között is összhangot teremt. Ez elősegítené, hogy az uniós szabályok valóban támogassák a demokratikus folyamatokat, fenntartva a politikai kommunikáció szabadságát és biztosítva a választópolgárok szabad tájékozódását az online térben is.

Krebsz Klaudia
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kelemen Roland
egyetemi docens, SZE DFK
Dr. Kovács-Szépvölgyi Enikő
tanársegéd, SZE DFK

A segítség egy kattintásnyira van!? A gyermekeket érő cyberbullyinggal szembeni hatékony reparációs megoldások szabályozási kerete

Kulcsszavak: cyberbullying, személyiségi jogok, platform, eltávolítási mechanizmus, hotline.

A kiskorúakat érő személyiségi jogot sértő cyberbullying egyre nagyobb figyelmet igényel, mivel a gyermekek már a digitális társadalomba születnek. A kibertér azonban számos veszélyt hordoz magában, amivel sok esetben a szülők sincsenek tisztában. A cyberbullying különösen veszélyes a fiatalok körében, ugyanis az áldozatok gyakran nem képesek védekezni, és egy cyberbullying eset súlyos érzelmi és pszichológiai következményt, akár öngyilkosságot is eredményezhet. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy nincs egzakt, általánosan elfogadott fogalom a cyberbullyingra, holott nem újkeletű ez a jelenség. Számos kutató, illetve nemzetközi szervezet tett kísérltet a definíció megalkotására, ezek azonban fogalmi elemekben különböznek egymástól. Ez azt eredményezheti, hogy nehezebbé válik a jogérvényesítés, ugyanis előfordulhatnak olyan esetek, amikor bár megtörténik a cyberbullying, például egyetlen személyiségi jogot sértő fénykép közzétételre kerül, azonban a cselekmény mégis a cyberbullying fogalmi körén kívül esik.

A tanulmány célja, hogy átfogó képet adjon arról, hogyan védhetők a kiskorúak az online térben, különösen a személyiségi jogot sértő cyberbullying tartalmak eltávolítása terén, és rávilágítson arra, hogy a jogalkotásnak és a civil szervezeteknek egyaránt felelősségteljesen kellene fellépniük a gyermekek védelme érdekében.

Ehhez nemzetközi szinten bemutatásra kerülnek különböző országok gyakorlatai a személyiségi jogot sértő tartalmak bírósági eljáráson kívüli eltávolítása vonatkozásában. A dolgozat kiemeli azokat az intézkedéseket és gyakorlatokat, amelyek bevezetését az egyes államokban szükséges lenne fontolóra venni. Az elemzés kitér a civil szervezetek és hatóságok szerepére, amelyek különféle eszközökkel segítik a jogsértő tartalmak eltávolítását és az áldozatok védelmét.

A kutatás az európai szabályozási keretet is elemzi, különös tekintettel a DSA-ra amely szigorúbb kötelezettségeket ír elő a platformokra nézve a káros és illegális tartalmak eltávolítása terén. Szó esik a GDPR adatvédelmi követelményeiről, amelyek szintén fontos szerepet játszanak a gyermekek online védelmében. A magyar jogszabályok, különösen az Elektronikus Kereskedelmi Törvény (Ekertv.), valamint egyéb kapcsolódó előírások is kifejtésre kerülnek, mivel ezek keretet adnak a hazai platformszolgáltatók felelősségének. A szülők tudatosságának felmérésére egy kérdőíves kutatás is készült a cyberbullying és a tartalomeltávolítási mechanizmusok vonatkozásában.

Lauer Viktória
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szivós Kristóf
tanársegéd, SZTE ÁJK

Egy lehetséges jövő: a digitalizáció bíróságokra gyakorolt hatása, különös tekintettel az igazságszolgáltatási alapelvekre

Kulcsszavak: digitalizáció, igazságszolgáltatás, alapelvek, bírói információszerzés.

A digitalizáció és a digitális forradalom napjainkban az élet minden területén utat tör magának. Ez a tételmondat igaz lehet mind a legapróbb mindennapi tevékenységeinkre, mind pedig a hivatalos ügyeink intézésére. Hazánkban komoly átalakulás várható e téren, vagy egyelőre ez csak egy vízió? Amennyiben elindulunk a digitális igazságszolgáltatás útján egyfelől felmerül a kérdés, hogy a hagyományosan vett bírósági tárgyalás eljárási szabályaira milyen hatást gyakorol az, ha a meglévő tárgyalási konstrukciót feltelepítjük a számítógépre. Másfelől pedig milyen hatást gyakorolnak a bírósági eljárás alapját képező már gondosan kimunkált alapelvi szerkezetre. A téma indokoltságát abban látom, hogy a különböző rendszerszintű informatikai fejlesztések, amelyek a jogászi hivatásrendeket érintik leginkább kérdéseket, nem pedig válaszokat generál. Az alapelvi vizsgálódási kontextusom pedig azért indokolt, mivel digitalizációs folyamatok és az alapelvek az egyes innovációk tekintetében elválaszthatatlanok, mivel az egyre nagyobb mértéket öltő digitalizáció folyamatosan feszegeti az eljárási alapelvek korábban már kimunkált kereteit. Tanulmányomon éppen ezért végigvonultatok három – általam kigondolt – alapelvet, amely a digitális igazságszolgáltatással szemben követelményeket támasztanak. Dolgozatom megírása során így vizsgáltam általánosságban a digitalizációt az igazságszolgáltatás rendszerében, majd pedig néhány gyakorlati példán keresztül annak az alapelvekre gyakorolt hatásaival foglalkoztam. Ezen túlmenően pedig vizsgáltam a bírói információszerzést és annak digitalizáció folytán megvalósuló új formáit (különösen a Google segítségével történő informálódást).

Molnár Dávid
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Hohmann Balázs
adjunktus, PTE ÁJK
Dr. Bujtár Zsolt
adjunktus, PTE ÁJK

A jelent és a jövőt összekötő lánc: a blokklánc-technológia és az adatvédelem összehangolása a GDPR tükrében

Kulcsszavak: blokklánc, GDPR, technológia, nemzeti szuverenitás.

A digitális technológiák gyors fejlődése alapjaiban átalakította az adatkezelés módjait, és áttörést hozott a globális gazdaságban. Az adatokat gyakran az „új olajnak" nevezik, miközben a védelmüket biztosító szabályozási keretek, mint az EU által bevezetett általános adatvédelmi rendelet (GDPR), egyre inkább hangsúlyossá válnak. Ezzel párhuzamosan a blokklánc technológia decentralizált és átlátható adatkezelési megoldásokat kínál, ám alapvető konfliktusban áll a GDPR követelményeivel, különösen az „elfeledtetéshez való jog" kapcsán.

A kutatás kiemeli, hogy a blokklánc által nyújtotta előnyök – mint az átláthatóság és az adatbiztonság – miként egyeztethetők össze a GDPR szigorú adatvédelmi előírásaival. A dolgozat különösen a de lege ferenda javaslatokra összpontosít, amelyek új jogi és technológiai megoldásokat vázolnak fel, interdiszciplináris szemléletmóddal.

A de lege ferenda javaslatok közül kiemelkedő az álnevesítés és titkosítás kombinációja, amely lehetővé teszi a személyes adatok rejtett, de ellenőrizhető formában történő tárolását. A titkosítási kulcsok megfelelő kezelése biztosítja, hogy az érintettek gyakorolhassák „elfeledtetéshez való jogukat", miközben a blokklánc által nyújtott integritás megmarad. A „zéró tudás bizonyítékok" (zero-knowledge proofs) technológiája szintén kulcsszerepet kapott, mivel lehetővé teszi az adatok hitelességének igazolását azok feltárása nélkül.

A dolgozat további javaslata a jogi keretek átalakítása, amely a decentralizált adatkezeléshez igazítja a felelősségi szerepeket. Sürgető szükség mutatkozik olyan új kategóriák bevezetésére, mint a „hálózati résztvevők" vagy a „decentralizált adatkezelők". Ezek az új kategóriák biztosítanák a GDPR előírásainak hatékony alkalmazhatóságát a blokklánc környezetében.

Ványik Paszkál Adrián
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Hohmann Balázs
adjunktus, PTE ÁJK
Dr. Szőke Gergely László
adjunktus, PTE ÁJK

Adatvédelem az új digitális korszakban: a GDPR és a mesterségesintelligencia-rendelet összefüggései és kihívásai

Kulcsszavak: adatvédelem, mesterséges intelligencia, Európai Unió.

Az új digitális korszakban a mesterséges intelligencia (AI) technológiák gyors fejlődése jelentős kihívások elé állítja az adatvédelmi szabályozást. Dolgozatom célja, hogy feltárja az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) és a készülő Mesterségesintelligencia-rendelet (AI Act) közötti kapcsolatokat, különös tekintettel a kockázatalapú megközelítésre és a megelőző adatvédelmi intézkedésekre. Központi kérdésként vizsgálom, hogy az AI Act hogyan segítheti elő a GDPR célkitűzéseit, vagy éppen milyen mértékben hozhat létre eltérő szabályozási kereteket, például a lex posterior elvének alkalmazása miatt.

Elemzésem középpontjában az áll, hogy az AI Act milyen módon integrálja a kötelező adatvédelmi hatásvizsgálat (DPIA) és az alapjogvédelmi hatásvizsgálat (FRIA) követelményeit, valamint ezek milyen hatással vannak a magas kockázatú AI-rendszerekre. Kiemelem továbbá a két szabályozási keret metszéspontjait, különös tekintettel a profilalkotás szabályaira, az adatkezelők jogalap választására és a preventív megfelelési mechanizmusokra.

Dolgozatom rávilágít arra, hogy a GDPR és az AI Act közötti szinergia kulcsfontosságú lehet az átlátható, felelős AI-fejlesztés és alkalmazás biztosításában, miközben a jogalkotási folyamatok esetleges ellentmondásai új kérdéseket vetnek fel a jogharmonizáció terén.

VERES-KUPÁN HUNOR
jog
BSc, 4. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezető:
Dr. Kokoly Zsolt
adjunktus, RO EMTE KVK

A szabad véleménynyilvánításhoz és a méltósághoz való jog az online térben – a romániai ítélkezési gyakorlat egysége az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga tükrében

KULCSSZAVAK: véleménynyilvánítás szabadsága, méltósághoz való jog, online kommunikáció, Emberi Jogok Európai Bírósága, belső joggyakorlat.

Vitathatatlan tény, hogy a rohamosan fejlődő infokommunikációs technológiának köszönhetően napjainkban az online tér és a közösségi média jelenti a véleménynyilvánítás fő formáját.

A változások következtében egyre nagyobb számban kerülnek a nemzeti bíróságok elé olyan esetek, amelyekben a szabad véleménynyilvánításhoz való jog és méltósághoz való jog az internet világában szembekerül egymással, így fokozott jelentősége van annak, hogy az igazságszolgáltatás olyan egységes ítélkezési gyakorlatot tudjon felmutatni, ami összhangban van az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) által kialakított esetjoggal, elkerülve ezáltal a későbbi elmarasztaló ítéleteket.

Kutatásom célja, hogy bemutassam a két konkurens személyiségi jog online térben történő ütközése szempontjából releváns EJEB határozatokat, majd az ezek által kialakított követelmények alapján vizsgáljam meg a romániai ítélkezési gyakorlat által adott válaszokat és a konkrét ítéletek összhangját.

A megvizsgált EJEB határozatok és romániai jogesetek alapján megállapítható, hogy a román jogalkalmazók többsége követi a szerződéses standardokat és az EJEB joggyakorlatát, azonban bizonyos esetekben továbbra is problémák merülnek fel a joggyakorlat értelmezése és alkalmazása szempontjából, ami részben annak tudható be, hogy az új formákat öltő véleményformálás esetében még az EJEB-nek sincs teljesen kiforrott ítélkezési gyakorlata. A megállapított hiányosságok orvoslása szempontjából megoldást jelenthet az Emberi Jogok Európai Egyezményének 16. Kiegészítő Jegyzőkönyve, mely Románia esetében 2023.01.01-én lépett hatályba.

Veres-Kupán Hunor
Jog
BSc, 6. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezető:
Dr. Kokoly Zsolt
adjunktus, RO EMTE KVK

A véleménynyilvánítás szabadsága és a cenzúra az új technológiák tükrében

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás szabadsága, tartalomkorlátozás, Emberi Jogok Európai Bírósága, Digital Services Act, Mesterséges Intelligencia.

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága a modern demokratikus társadalmakban a legfontosabb alapvető emberi jogok közé sorolható. A kifejezés szabadságának kiemelt alapjogi szerepét kellőképpen átadja a Winston Churchilltől származó, napjainkban is aktuális idézet, mely szerint: „Annak a társadalomnak, amelyben az emberek nem mondhatják el a véleményüket, nincs jövője."

Ugyanakkor az internet világának megjelenése és az online kommunikáció elterjedése alkalmas arra, hogy új kihívások elé állítsa a szólásszabadság és a cenzúra kérdésében a jogalkotókat és jogalkalmazókat egyaránt. Saját életünkben is tapasztalhatjuk, hogy az online tér nem csak a kifejezés és a szólás fő eszközévé vált, hanem olyan mennyiségű információt tesz számunkra elérhetővé, ami képes befolyásolni politikai, gazdasági, társadalmi kérdésekben alkotott nézeteinket.

Mindezek alapján érdemes megvizsgálnunk azt, hogy milyen alkotmányos és egyéb jogi garanciákat élvez a véleménynyilvánítás szabadságához való jog abban az esetben, amikor a kifejezésre az interneten, szociális médiaplatformokon kerül sor és milyen esetekben korlátozható az online térben az illető alapjog? Léteznek-e új jogalkotási megoldások a felmerülő problémák áthidalására?

A felmerülő aggályok feltárása és az elhangzott kérdések megválaszolása érdekében dolgozatomban az aktuális szakirodalmi források mellett felhasználom Magyarország, Románia és az Egyesült Államok releváns alkotmánybírósági és bírósági joggyakorlatát, valamint feldolgozom ez EJEB legmeghatározóbb döntéseit. Bemutatásra kerül továbbá az Európai Unió digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálya (Digital Services Act) melynek relevanciája egyértelmű, hiszen ennek értelmében minden szabályozott vállalkozásnak 2024. február 17-ig meg kell felelnie az új rendelkezéseknek. A Digital Services Act nem más, mint az egész EU-ra kiterjedő, a fogyasztók, áruk, szolgáltatások és tartalmak közvetítőjeként működő digitális szolgáltatásokra vonatkozó új szabályok összessége.

A joggyakorlat, az új szabályozási kísérletek és a szakirodalmi vélemények bemutatását követően törekszem saját véleményt formálni arról, hogy kellő biztonságban tudhatjuk-e a véleménynyilvánítás szabadságát, szükség van-e új jogi garanciák bevezetésére, annak érdekében, hogy rohamosan fejlődő világunkban is biztonságban tudhassuk a szólásszabadságot, a demokratikus jövőnket.

Jog- és állambölcseleti tagozat

Csordás gergely
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Barcsi Tamás
egyetemi docens, PTE ÁJK

Szegénység, közösségvállalás, igazságosság

Kulcsszavak: szegénység, egyén, közösségvállalás, igazságosság, joguralom.

A szegénység jelensége emberemlékezet óta velünk van. Úgy tűnhet, nem is lesz ez másképp. Kutatásom céljaként annak bizonyítását tűztem ki, hogy a szegénység felszámolása lehetséges, ennek sikere pedig egy mindannyiunk számára élhetőbb társadalmat eredményez. Az általános megállapításokon túl a magyar társadalomra szűkítettem dolgozatom vizsgálatának tárgyát. Kutatásom során nagyban támaszkodtam többek között Amartya Sen, Ferge Zsuzsa, Roberto Unger, John Rawls és Jürgen Habermas munkáira.

Dolgozatom elején arra keresem a választ, hogy milyen tényezők hatására válik az egyén szegénnyé. Amartya Sen képesség fogalma és Ferge Zsuzsa struktúraelmélete alapján megállapítottam az egyén társadalomban betöltött szerepének legmeghatározóbb tényezőit. Ezután megállapítottam, hogy önállósága és általánossága okán a jogrendszer alkalmas arra, hogy előrelépést tegyen a szegénység felszámolásával kapcsolatban.

A jogrendszer, önállósága miatt, nem foglalkozik olyan kérdésekkel, amelyek nem tartoznak közvetlenül a hatáskörébe. Szükséges tehát bevonni olyan eszméket, amelyek által a jog a szegénység felszámolásának eszközévé válik. Ezen eszméket a Roberto Unger által használt közösségvállalás és John Rawls igazságosság fogalmában jelöltem meg, melyek együttes jelenléte biztosítja az erős egyéniséget és a felelősségvállalást a közösség más tagjai iránt.

Ez a gondolatmenet egy ellentmondásba vezet bennünket. Amennyiben a jog más eszmék által eszközzé válik, megszűnik önállósága. Ha megszűnik önállósága, akkor elveszik a számunkra egyik legelőnyösebb jellemzője. Ez, és egyéb ellentmondások feloldása érdekében alakítottam ki joguralom fogalmam, amely úgy foglalja magába a közösségvállalás és az igazságosság követelményeit, hogy mellette megőrzi a jog eszmei önállóságát.

Dolgozatom végén a magyar jogrendszer néhány részletszabályozásának példáján keresztül kívánom alátámasztani az általam felvázolt joguralom értelmezés létjogosultságát.

Nem állítom, hogy a kutatásommal egy átfogó megoldást tudtam nyújtani a szegénység felszámolása érdekében. Úgy vélem azonban, hogy munkám eredményeként előállhatok egy olyan javaslattal, amely előrelépést jelent a kérdéskör körüli gondolatiságunk formálásában.

KOVÁCS-LATYSEVA OLGA
jogász
osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Könczöl Miklós
egyetemi docens, PPKE JÁK
Jancsó András
külsős konzulens, PPKE BTK

A schmitti politikai teológia fogalmának dilemmái

KULCSSZAVAK: politikai teológia, államelmélet, Carl Schmitt, Mikhail Bakunyin, Juan Donoso.

Dolgozatomban Carl Schmitt „politikai teológia" fogalmának hatástörténeti dilemmáit vizsgáltam meg. A Schmitt-szakirodalom, két, egymással igen nehezen összeegyeztethető gondolkodót tart számon lehetséges forrásként. Az egyik álláspont egy spanyol ellenforradalmárt, Donoso Cortést tekinti elsődleges forrásnak. A másik oldal egy orosz anarchista gondolkodót, Mikhail Alekszandrovics Bakunyin elméletét állítja előtérbe. Dolgozatomban e két gondolkodó releváns műveit vetettem össze a vonatkozó Schmitt–szövegekkel. Donoso Cortés és Schmitt párhuzamai nagyobb figyelmet kapnak a Schmitt-szakirodalomban is, így a dolgozat nagyobb hangsúlyt fektet Bakunyin hatástörténetére.

A vizsgálat kezdetekor fellelhető közös pontok miatt az olvasó dilemmába kerül, hogy melyik álláspontot fogadja el inkább, ugyanis a releváns schmitti tézisek esetében mindkettőnek a hatása kimutatható. Ugyanakkor a mélyebb rétegek tekintetében az összeegyeztethetőség már kérdésessé válik. E feszültség feloldására pedig a dolgozat javaslata, hogy a hatástörténet vizsgálatát egyszerre formai és tartalmi szempontok alapján kell elvégezni. E distinkció révén a belső ellentmondás feloldódik, anélkül, hogy az olvasónak állást kéne foglalnia a hatástörténet szereplőit illetően, és mélyebb megértést tesz lehetővé Schmitt koncepcióját illetően is. A tanulmány következtetése szerint mindkét hatás kimutatható, ám ez Bakunyin némi árnyalást igényel.

E kettősség végül a schmitti complexio oppositorium fogalmával is tökéletesen összeegyeztethető, amelynek lényege – ahogyan a hatástörténetnek és magának a schmitti koncepciónak az esetében is – végsősoron az ellentétek egységének gondolatában ragadható meg.

Lampert Viktória
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Vörös Eszter
adjunktus, PTE ÁJK
Dr. Falus Orsolya
címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK

Nők a vallás és az állam határvonalán. Az iszlám, mint jogi és vallási rendszer, valamint kapcsolata a modern emberi jogokkal

Kulcsszavak: emberi jogok, nők, iszlám, nemzetközi egyezmények.

Pályamunkám a „Nők a vallás és az állam határvonalán; Az iszlám, mint jogi és vallási rendszer, valamint kapcsolata a modern emberi jogokkal" címet viseli, amelyben különböző muszlimjogi kultúrák nőkre vonatkozó emberi jogi szabályozását vizsgálom. Célom feltárni, hogy a nemekre vonatkozó szabályozásokban rejlő különbségek milyen társadalmi, vallási és jogi indokokra vezethetők vissza és hogyan hatnak a mindennapi életre, valamint a nemek közötti egyenlőség kérdésére az egyes államokban.

Négy állam, nevesül Afganisztán, Irán, Törökország, valamint Szaúd-Arábia jogi berendezkedését elemezem és a dolgozat célkitűzéseinek megvalósítása következtében a kutatási feladatra fókuszálva hipotéziseket fogalmazok meg.

Elsőként keresem a választ, hogy az egyenjogúság szükségszerűen maga után vonja-e, a nemi és a társadalmi sajátosságok eltűnését. E kérdésben megállapítom, hogy a nemek egyedisége nem csupán az általuk gyakorolt jogokban rejlik, hanem egyéb politikai, társadalmi és kulturális normáktól is jelentősen függ. Az emberi jogok kiterjesztése nem feltétlenül jelenti a nemi sajátosságoknak az eltűnését, csupán több lehetőséget nyit meg a nők számára. A női identitás egyedisége a modern és tradicionális értékek összhangjában rejlik.

Második tézisem, hogy az azonos jogi alapokat biztosító vallási alapművek interpretációja jelentős eltérés nélkül ismerhető-e fel ezekben az államokban, vagy különböző szempontok szerint divergenciát mutat. A jogi berendezkedések vizsgálatát követően megállapítható, hogy annak ellenére, hogy a Korán, illetve a Szunna autoritását egyik irányzat sem vitatja, az annak megfelelő szabályrendszer bevezetése nem egységesen valósul meg, így országonként eltérő az emberi jogok érvényesülésének illetőleg korlátozásának mértéke.

Harmadik kutatási kérdésem, hogy milyen módon lehet az európai jogállami normákat összehangolni az iszlám vallási hagyományokkal az emberi jogi alapelvek és a

nemek közötti egyenlőség tiszteletben tartásával. A kultúrák közötti kommunikációnak és társadalmi érzékenyítésnek kiemelkedő szerepe van ennek a beteljesülésében. Az európai államok támogathatják az iszlám országok reformfolyamatait a nők jogainak érvényre juttatásához, az oktatási- és munkaerőpiaci részvételük növeléséhez, valamint az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésük biztosításához.

Martinez Bernadett
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Tóth Fruzsina Rozina
adjunktus, ELTE ÁJK

Elvesztett otthon, elvesztett kapcsolat? A családi egység megtartásának strukturális akadályai hajléktalanná válás esetén

Kulcsszavak: jogszociológia, hajléktalanság, családban nevelkedéshez való jog, strukturális akadályok.

Jelenleg Magyarországon nincsen átfogó kutatás arról, hogy a hajléktalanná vált emberek a gyakorlatban valóban családjukkal együtt tudnak-e maradni vagy fenn tudják-e tartani velük a kapcsolatot. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy milyen strukturális tényezők lehetetlenítik el a hajléktalan szülők és kiskorú gyermekeik családban nevelkedésének lehetőségét. A kérdés megválaszolása érdekében a hajléktalanságot, mint alávetett csoportot értelmezem. Ezután elemzem a hajléktalanság definícióját és az elméleti rész utolsó szakaszában a hajléktalanság újratermelődésének problémájával foglalkozom.

Fontosnak tartottam, hogy a kutatás fókuszában az egyéni tapasztalás legyen, ugyanis a problémát véleményem szerint így lehet a legszemléletesebben bemutatni. Az egyéni érintettség vizsgálata megkívánta egy kvalitatív kutatási módszer használatát, így kutatásomat a narratív életútinterjú módszertana szerint készítettem el. A dolgozatomban bemutatom a narratív interjú módszertanát, majd az empíriát ezen módszertan segítségével elemzem.

Kutatásom eredményeképp egy komplex társadalmi problémára világítok rá. Bemutatom, hogy strukturális tényezők lehetetlenítik el a hajléktalan emberek számára, hogy gyermekeikkel maradhassanak hajléktalanná válásuk után is, annak ellénére, hogy erre jogszabály lehetőséget ad. A dolgozatomban ezentúl rámutok, hogy a különböző szociális ellátórendszerek – így a gyermek és a hajléktalanellátás – nincsenek összeköttetésben egymással. A korábban családban élő, hajléktalan élethelyzetbe került emberek nem szülőként, hanem egyedülálló vagy párkapcsolatban lévő emberként jelennek meg az ellátórendszer szemében.

A dolgozatom utolsó fejezetében horizontális elemzéssel összehasonlítom az interjúkat, valamint megoldási javaslatokat fogalmazok meg, mint az 1993. évi III. törvény "hajléktalan" definíciójának kibővítése és a lakhatáshoz való jog biztosítása.

NAGY VIKTÓRIA ANINA
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fekete Balázs
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A jog mindenkié: A közérthető jogi nyelvhasználat aspektusai

KULCSSZAVAK: jog és nyelv, közérthetőség, hatalom, társadalmi-jogi kutatások, intralingvális átfordítások.

A közérthetőbb jogi szaknyelvre irányuló törekvések nemzetközi és hazai szinten is egyre nagyobb figyelmet kapnak, mégis lassú és részleges a nyelv egyszerűsödése. Továbbra is megszokott a szükségtelenül dagályos kifejezések, a többszörös mellé- és alárendelések vagy éppen az idegen formulák használata, pedig a jogi szövegek alkotásakor a címzettek befogadóképességét, az ő megértésükhöz szükséges kognitív ráfordítást kellene alapul venni. Dolgozatomban a közérthetőbb nyelvhasználat okait, előnyeit, eddig elért eredményeit vizsgáltam, s lehetőségeket kerestem a professzionális nyelvhasználók és laikusok egymáshoz való közelítésére.

A jog világában gyakori aszimmetrikus viszonyok egyik komponense a nyelvi hatalom, ami kiszolgáltatott és függő helyzetbe taszítja az adott „nyelvjátékot" nem ismerő résztvevőt, korlátozza nyelvi, s ezáltal jogi eszközeinek használatában. Ennek ellensúlyozására a közérthetőség állításom szerint beilleszthető a normavilágosság és tisztességes eljárás (fair trial) követelményeibe, azonban jelenleg egyik jogintézmény sem deklarálja a fogalmi körébe tartozónak, így megvédeni sem tudja azt.

Emellett új szempontként emeltem be a kortárs jogtudományban mind nagyobb hatást kiváltó társadalmi- jogi kutatások (socio-legal studies) fogalmi készletét, tudományos és logikai hátterét, többek közt a jogi szocializáció, a jogtudat és jogismeret, a jogi attitűd, a jogi elidegenedés és a jogi kultúra felől is vizsgáltam a kérdést.

Dolgozatom végén az intralingvális fordítás alkalmazására tértem ki, melyet alapvetően a nyelvi közvetítő funkciót ellátó szakapparátus feladatának tekintek. A nyelv különböző regisztereiben való átjárással ugyanis támogatható az egyszerű állampolgárok joggal kapcsolatos megértése, mely kihat az értelmi, érzelmi, akarati funkcióikra, s bizalmukra is. Emellett növeli a szabálykövetés szintjét, a jog használni tudásának képességét, s elősegíti, hogy az egyéni problémáikat vagy másokkal való vitáikat megfelelő módon rendezzék, s ne kényszerüljenek (jog)kerülő utakra.

Orbán Eszter
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Tóth J. Zoltán
egyetemi tanár, KRE ÁJK
Dr. Balássy Ádám Miklós
adjunktus, KRE ÁJK

A különböző jogi szövegek interpretációja és az Európai Unió Bíróságának jogértelmezési gyakorlata

Kulcsszavak: jogértelmezés, Európai Unió Bírósága, teleológia, kontextus, statisztika.

A jogértelmezési módszerek katalógusa szinte végtelen. Számos különböző módszer áll rendelkezésünkre a szöveg valódi jelentésének feltárása során. Azonban nem mindegyik állja meg a helyét a különböző jogi szövegek értelmezése során. A jogértelmezés folyamatát komplikálja, hogy többrétegű jogrendszerekben kell elvégezni. Az egyes jogértelmezési módszerek eltérő súllyal vannak jelen a különböző jogrendszerekben. A nemzeti, belső jog értelmezése kapcsán sem beszélhetünk feltétlen egységességről, ugyanis az egyes szerzők markáns véleménykülönbsége ütközik ki a jogértelmezés és az alkotmányértelmezés módszereit illetően. A legrelevánsabb különbség azonban a nemzetközi jog és a nemzeti jog között alakult ki. Ebbe a rendkívül összetett és ellentmondásoktól legkevésbé sem mentes környezetbe illeszkedik be az Európai Unió joga. A kutatásom során az Európai Uniós Bíróságának jogértelmezési gyakorlatát vettem górcső alá. A dolgozat elkészítésével az volt a célom, hogy felállítsak egy statisztikát a Bíróság által alkalmazott értelmezési módszerek megoszlásáról. Továbbá bevontam a vizsgálatba azt a kérdést is, hogy milyen szerepet tölt be a nemzetközi szerződések fényében történő értelmezés, milyen hangsúllyal érvényesül a többi módszerhez képest. A hipotézisek alátámasztása érdekében egy empirikus kutatást folytattam le. A kutatás módszertana dolgozatomban részletesen ismertetésre került. A mintavétel eredményeként összesen 12 esetet vizsgáltam meg. Az eredmények szemléltetésére egy kördiagramot alkalmaztam, amely a vizsgált összes jogesetben megtalált jogértelmezési módszerek százalékos megoszlását mutatja be. A kutatás eredményeit röviden összefoglalva megállapítható, hogy a leíró részben tárgyalt klasszikus értelmezési módszerek vannak túlsúlyban, amelyeket kiegészítenek további kisebb arányban jelen lévő egyéb interpretációs módszerek, mint például az eiusdem generis elve. A Bíróság a teleológiai értelmezést hívta segítségül a legtöbb esetben a szöveg valósi értelmének

feltárása során. Ez nem is meglepő, ugyanis ez az a jogértelmezési módszer, amelyik a leginkább jellemző a Bíróság gyakorlatára, mivel a Közösséget létrehozó szerződések jelent ős számú célkitűzéssel vannak átitatva. A klasszikus módszerek között nem tapasztalható radikális eltérés egyik javára sem. A diagram segítségével egyértelműen levonható továbbá az a következtetés is, hogy a nyelvtani-logikai maximák domináns szerepe érvényesül a nemzetközi szerződések fényében történő értelmezéshez képest.

Papp Barnabás
jogász
osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Barcsi Tamás
egyetemi docens, PTE ÁJK
Dr. Bene Adrián
adjunktus, PTE BTK

A szabad akarat kérdéseinek jogelméleti vonatkozásai

Kulcsszavak: akaratszabadság, determinizmus, magatartás, felelősség, jogbölcselet.

A magyar jogrendszer általános elméleti alappillére az akaratszabadság létezésére épülő felelősség fogalom, mely szerint általános szabályként az egyén szabadon választja magatartását egy adott szituációban, így a választott magatartásán keresztül az egyén az ahhoz tartozó potenciális jogkövetkezményeket viselését is választja. Ez röviden az indeterminista felelősség fogalma.

Az akaratszabadság létezése viszont egyáltalán nem olyan biztos, mint ahogyan azt jogrendszerünk, vagy akár saját hétköznapi tapasztalataink elsőre sugallják. A természettudományos kutatások, valamint a természettudományok elméleti fejlődése révén, az szabad akarat létezésének elképzelése megdőlni, vagy legalábbis meginogni látszik. Ennek ellenére jogrendszerünk, valamint a közvélemény álláspontja mégis változatlan. A dolgozat ezt a változatlanságot kísérli meg orvosolni.

A dolgozat két fő vállalást tesz:

1. Bizonyítani, hogy az emberi akarat valójában meghatározott, nem szabad.
2. Az 1. pont fényében, a jogrendszer egy olyan elképzelését felvázolni, amely nem támaszkodik az akaratszabadság létezésére.

A dolgozat ismerteti az akaratszabadság körüli nagyobb történelmi elképzeléseket, értékeli a természettudományok rohamos fejlődéséből született érveléseket, bemutatja a kérdéssel foglalkozó nagyobb filozófiai irányzatokat, sőt, egy önálló filozófiai megközelítést is felvázol, továbbá ismerteti az akaratszabadság kérdésének lezáratlanságának indokát, végül az emberi akarat meghatározottságának elméletéből kiindulva aktuális jogrendszerünk alternatív verzióját mutatja be gondolatkísérletben.

PÓKA LILI
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sulyok Katalin
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Van új a nap alatt? Összehasonlító elemzés: szakértők és modern bizonyítási eszközök a nemzetközi bírói fórumok előtt

KULCSSZAVAK: mesterséges intelligencia, technológia, bizonyítás, eljárásjog.

A jogtudomány és az igazságügyi szakpolitika már évek óta keresi a mesterséges intelligencia alkalmazhatóságának lehetőségeit az igazságszolgáltatásban. A kutatásomban azonban azt vizsgálom, hogy a bírói munka egyik részelemének, a tényállás megállapításnak a során milyen formában képzelhető el a mesterséges intelligencia alkalmazása. Kutatásom hipotézise az, hogy a technológia alkalmazása a bizonyítás során hasonló kérdéseket vet fel, mint a szakértői bizonyítás alkalmazása, ezért összehasonlító módszerrel elemeztem a kérdést. Amennyiben jogalkotók és a jogalkalmazók úgy döntenek, hogy élni kívánnak a technológia adta új lehetőségekkel, új eljárásjogi szabályokat kell elfogadni – ehhez nyújthatnak kiindulópontot a dolgozat kutatási eredményei.

Pup Dorina Brigitta
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pődör Lea
adjunktus, SZE DFK

Algoritmizálható igazságosság – a bírói döntéshozatal digitális újragondolása

Kulcsszavak: igazságosság, mesterséges intelligencia, igazságszolgáltatás, bírói döntéshozatal, digitalizáció.

Dolgozatomban az igazságosság fogalmát az igazságszolgáltatás egyik alkotóelemeként tárgyalom, s jogelméleti perspektívából értekezem a mesterséges intelligencia döntéshozatalának terrénumán kialakult kérdésekről. Az MI napjaink egyik legújabb vívmánya, melynek használata kezd begyűrűzni az élet olyan területére, amit eddig csak az emberi feladatvégzés uralt. Nem kivétel ez alól a jogászi hivatás sem. A paragrafusok helyzetekre illesztése elvégezhető egy gépi tanuló szoftver által, azonban, hogy mit kezdhet egy gép az emberi igazságosság érvényre juttatásával, kevésbé kutatott terület.

Témaválasztásom célja az igazságosság fogalmának lebontása olyan elemekre, melyeket a technológia dekódolhat és az esetleges döntéshozatal során sikeresen feldolgozhat, így döntése a társadalom igazságérzetének is megfelelhet. Átfogó képet kívánok adni a technológia jogalkalmazásban hasznosítható segítő szerepéről, kitérve mind a nemzetközi, mind a hazai fejlődés lépéseire. Ezt követően a bírói döntéshozatal skálájának felépítését kísérlem meg, mely a magányos bírói döntéshozataltól kezdődő fokozatokat mutatja be egészen a robot bíró gondolatáig. A dolgozat központi részének szánom az igazságosság fogalmi alkotóelemeinek kibontását és az MI-döntéshozatal szempontjából kívánok értekezni az egyes elemek algoritmizálhatóságáról. Végezetül pedig az MI igazságszolgáltatásban megjelenő gyakorlatát kívánom bemutatni a nemzetközi környezetben. Hipotézisem, hogy a mesterséges intelligencia nagyszerű asszisztensként lehet a bírók segítségére a különböző területeken, azonban a teljes helyettesítés gondolata még messze jár a megvalósíthatóságtól, ennek oka a gépben rejlő emberi tulajdonságok hiánya. Dolgozatom végére értelmet nyer világunk és társadalmi kapcsolataink komplexitása, melynek zajában az emberek igazságát csak az emberek hallhatják.

KÖZIGAZGATÁSI JOG I. TAGOZAT

BRINDZA ZSANETT LORETTA
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Siket Judit
adjunktus, SZTE ÁJK
Dr. Csatlós Erzsébet
adjunktus, SZTE ÁJK

A jó közigazgatástól a jó indokolásig de lege lata

KULCSSZAVAK: a jó közigazgatás, indokolási kötelezettség, indokolt döntéshez való jog, tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, megfelelő ügyintézéshez való jog.

A jó közigazgatás eszméje egy újkeletű közigazgatási jogi szemléletváltásnak is tekinthető. Ez az elképzelés a közigazgatás működésének hatékonyabbá és eredményesebbé tételét célozza meg. Ezen dolgozat megírásával a célom az volt, hogy összevessem a jó közigazgatást a rendelkezésre álló jogértelmező és jogalkalmazói szempontokból levont következtetéseimmel, valamint a lehető legtöbb aspektusból vizsgáljam és mutassam be a jó közigazgatás egyik legfontosabb garanciális elemét, az indokolás követelményét. Egy komplex és átfogó képet kívánok átadni az olvasónak azzal, ahogy a vizsgált tárgykört megközelítem nemzetközi és hazai szinten, alkotmányos és egyéb jogforrási szemszögből, valamint elméleti és gyakorlati jelleggel is.

A közigazgatás fejlődésének volumenét nem csupán a nemzetközi színtérre való kiterjedése igazolja, hanem az is, hogy a nemzetek alkotmányaiban is helyet kaptak a közigazgatási eljárási garanciák. Magyarországon sem alakult ez másként, így dolgozatomban a hazai alkotmányos környezetet taglaltam, valamint vizsgáltam az Alkotmánybíróság értelmező, orientáló szerepét. Végül kitértem arra, hogy a közigazgatási jogszabályok hogyan rendelkeznek az indokolási kötelezettségről és a bírói gyakorlat milyen irányokat szab.

Megállapítható, hogy a jó közigazgatás leginkább egy eljárásjogi szempontból megközelítendő fogalom, amely legfőképpen közigazgatási eljárásjogi követelményeket foglal magában. A hatóságok döntésének indokolási kötelezettsége pedig a jó közigazgatás követelménye mögött védelmi rendszerként húzódó tisztességes bírósági és hatósági eljárásnak az elengedhetetlen eleme. Az indokolásra azonban – jellegéből fakadóan – nem írható elő egységes kritériumrendszer, azt mindig az adott ügy körülményei és a döntés jellege határozza meg. Ebből következik, hogy ezeket a követelményeket a bírói gyakorlat alakította ki. Átvizsgálva az EJEB, az AB

és a Kúria esetjogát, az indokolásra vonatkozó bírói gyakorlatról az állapítható meg, hogy kisebb hiányosságok vagy mulasztások nem eredményezik a sérelmét. Habár az is igaz, hogy a bíróságok – az indokolás szabályozásának homályossága és tömörsége miatt – annak megítélésére kiterjedt mérlegelési jogkörrel rendelkeznek. Ez az instabil helyzet azt vonja maga után, hogy az indokolási kötelezettség megsértése csupán csak nyilvánvaló jogsérelem esetén kerül megállapításra és akkor, ha arra valamilyen egyéb okból kifolyólag szükség mutatkozik.

FRISCH BENCE
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Berkes Lilla
egyetemi docens, PPKE JÁK
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

Magyarország a magyaroké? A vendégmunkásokra irányadó hazai szabályozás anomáliái

KULCSSZAVAK: vendégmunkás, joggal való visszaélés, családegyesítés, Preambulum, egyenlőség elve.

Kutatásom az a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvényben (Btátv.) bekövetkezett anyagi-és eljárásjogi változásai adják, különösképp a vendégmunkások tekintetében.

Habár a szabályozás célja lenne a magyar munkavállalók védelme a külföldi munkaerővel szemben, ennek ellenére megvalósulása kétséges: A Btátv. ugyanis keretszabályokat fogalmaz meg, a kormányrendeletek és további jogszabályok nem szabályozzák megfelelően az esetlegesen munkáltatói visszaélést. Ennek következtében a harmadik országbeli munkavállalók (leginkább a vendégmunkások) olyan kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek, ami már a magyar munkaerő alkalmazásának veszélyeztetését vonják maguk után. A Btátv. lehetővé teszi, hogy vendégmunkások jogai a munkáltatónak fokozottabb módon legyenek kitéve. Azáltal, hogy a jogalkotó igyekszik kivonni magát az idegenrendészeti eljárásból és fokozottabb szerepet ad a munkáltatónak, megteremti a harmadik országbeli munkavállalókkal szembeni visszaélésének lehetőségét és a joggal való visszaélés tilalmának megsértése potenciálisan felmerülhet munkajogi viták során. Közvetett módon közigazgatási jogi-idegenrendészeti elemek is megjelennek az eljárás során, ami miatt megnehezül a jogvédelem biztosítása. Pontosan ezen elemek miatt kellene a nagyobb beavatkozás és részletesebb szabályozás.

Ez a fajta kiszolgáltatottsági helyzetet a Btátv. sem könnyíti meg. A Btátv. 71. § (4) bekezdése a családegyesítés lehetőségét valamennyi munkavállalási, illetve további tartózkodási engedélytípusokat magába foglaló indítványozói rétegeknél kifejezetten megtiltotta, mint például a tanulmányi képzési célú tartózkodási engedélyek esetében. Pedig a Tanács 2003/86/EK irányelv fő célja lenne, hogy lehetővé tegye az EU területén jogszerűen tartózkodó nem uniós állampolgárok családtagjai számára,

hogy velük a tartózkodás helye szerinti EU-tagállamban egyesüljenek, hiszen ezáltal a családi egység védelme és a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedésének elősegítése valósulna meg.

A törvény rendelkezései álláspontom szerint lehetővé teszi vendégmunkásokkal szembeni munkáltatói visszaélést és közvetett módon ellehetetleníti a magyar munkavállalók alkalmazásának lehetőségét azáltal, hogy lehetőséget teremt a helyi munkaerő kizárására és az ezzel való visszaélésre érdemben nem tud reagálni sem a jogalkotó, a hatóság vagy a jogalkalmazó. Ezáltal a törvény célja nem valósul meg.

Ilosvai András
jogász
osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

A cél szentesíti az eszközt? Az Alaptörvény XXVI. cikk és a digitális állampolgárság kapcsolata

Kulcsszavak: Alaptörvény XXVI. cikk, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, közigazgatás-fejlesztés.

„Digitális állampolgárrá válni" – napjainkban egyre inkább foglalkoztatja a jogtudományt és a közvéleményt egyaránt az a kérdés, hogy mit is jelent a digitális állampolgárság. Ez ugyanis egy olyan új, formabontó jogintézmény, amely az Alaptörvény XXVI. cikkén alapszik és amely alapjaiban változtatja meg az e-közigazgatás rendszerét Magyarországon.

Kutatásom központi témája az Alaptörvény XXVI. cikkének értelmezése, elsősorban abból a szempontból, hogy egy államcél a gyakorlatban hogyan tud a lehető leghatékonyabban megvalósulni. A XXVI. cikk értelmében az állam törekszik az új műszaki megoldások és a tudomány eredményeinek alkalmazására. Itt azonban számtalan kérdés merülhet fel. Milyen célt szolgálnak az államcélok az Alaptörvényben? Mit jelent a 'törekvés' az Alaptörvényben? Törekvésnek számít az is, ha az állam látszólag nem tesz semmit a megvalósítandó cél érdekében? A XXVI. cikkbe foglalt célkitűzések milyen gyakorlati módszerekkel érthetőek el?

Ennek megfelelően a kutatásom során azt vizsgálom, hogy – ahogy a címben is szerepel – a cél ténylegesen szentesíti-e az eszközt, tehát hogy az Alaptörvény XXVI. cikkében megjelölt fejlesztési célok mennyire vannak összhangban a jelenlegi digitális szolgáltatásokkal, elsősorban a digitális közigazgatáshoz kapcsolódó eszközrendszerrel. Emellett különös tekintettel szeretnék figyelmet fordítani a digitális állampolgárságról szóló törvény által hozott változásokra és arra, hogy milyen további fejlesztési lehetőségek bevezetésére volna szükség a XXVI. cikk céljainak elérése érdekében.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a XXVI. cikk négy célkitűzésének teljeskörű megvalósulása érdekében további jelentős lépéseket kell tennie az államnak. Ez egy folyamatosan fejlődő terület, így erre tekintettel kell lenni fejlesztői és jogal-

kotói oldalról is egyaránt. Továbbá szükségesnek tartom a digitalizáció mint alapjog megteremtését az Alaptörvényben, a jelenleg is alkalmazott technológiai megoldások fejlesztését, a központi és helyi szintű közszolgáltatások rendszerének fejlesztését, a remunicipalizációs folyamatok csökkentését, a közügyek jobb átláthatósága érdekében egy átfogó reform előirányzását, továbbá időszakonkénti ügyfélelégedettség-mérést a digitális szolgáltatások vonatkozásában.

KÁSA DOROTTYA
államtudományi
osztatlan, 7. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezetők:
Dr. Pollák Kitti
egyetemi docens, NKE ÁNTK
Dr. Fekete Orsolya
adjunktus, NKE ÁNTK

Mérlegen az önálló szabályozó szervek autonómiája

KULCSSZAVAK: önálló szabályozó szerv, autonómia, költségvetés, összehasonlítás, de lege ferenda javaslat.

A Mérlegen az önálló szabályozó szervek autonómiája című dolgozat a magyar önálló szabályozó szervek függetlenségét vizsgálja, különös tekintettel az intézményi, személyi, szakmai és pénzügyi autonómia elemeire. A nemzetközi kitekintés – Franciaország, Németország és az Egyesült Királyság példáin keresztül – bemutatja azt, hogy a nagyobb fokú autonómiával rendelkező szabályozó szervek hatékonyabban tudják ellátni közérdekű feladataikat. Az összehasonlító elemzés eredményeit a dolgozat táblázatos formában is összegzi, megkönnyítve az autonómia mértékének és a jogszabályi eltéréseknek az áttekintését. Az elemzés alapján a dolgozat a magyar önálló szabályozó szervek autonómiájának erősítésére fogalmaz meg néhány de lege ferenda javaslatot: a köztársasági elnöki kinevezésre, a kilenc éves kinevezési időtartamra, valamint a költségvetési autonómia biztosítása érdekében az önálló költségvetési törvényre vagy fejezetet irányító szervi jogállásra tesz javaslatot.

Kovács Kristóf
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Siket Judit
adjunktus, SZTE ÁJK

A központi kormányzati igazgatás reformfolyamatai és tisztségviselőinek jogállása (1990-2024)

Kulcsszavak: Kormány, kancellári rendszer, miniszterelnök, miniszter, államtitkár.

A dolgozat hiánypótló jelleggel tekinti át a központi kormányzati igazgatás szervezetét, valamint tisztségviselőinek jogállását a rendszerváltástól napjainkig. Az egyes reformfolyamatok mentén, valamint a német kancellári típusú rendszert alapul véve különíti el a reformfolyamatok és kormányzati ciklusok mentén az egyes időszakokat. A szakirodalom, valamint a jogszabályok alapján dolgozat az alábbi időszakokat különíti el:

1. szubkancellári rendszer (1990-1998)
2. valódi kancellári rendszer (1998-2010)
3. szuperkancellári rendszer (2010-)

A szubkancellári rendszer (1990-1998) a rendszerváltást követően kiépített „szuperjogállami biztosítékok"-nak köszönhetően jött létre. A kabinetelv erős volta miatt a kormányfő de iure erős, de facto gyenge pozíciót foglalt el, így a törvényhozással szemben nem bírt dominanciával. Ebben a részben bemutatásra kerül a miniszterelnök, a miniszterek és az államtitkárok jogállásának kialakulása, valamint az állami vezetők jogállására vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos alkotmányos dilemmák az Alkotmánybíróság 49/1996. (X. 25.) AB határozata mentén.

A valódi kancellári rendszerben (1998-2010) kiemelt jelentőséggel bírt a kormányfő, valamint a kormányon belül a Miniszterelnöki Hivatal jogállásának erősödése, szerepének növekedése. A kormány – élén a miniszterelnökkel – domináns pozícióba kerül a törvényhozással szemben, ezzel a kancellári rendszer jellemzőit leginkább mutató időszak különíthető el. A dolgozat különös figyelmet szentel az első szervezeti törvénynek, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvénynek.

A szuperkancellári rendszer (2010-) elkülönítésének legfőbb indoka a miniszterelnök jogállásának ismételt erősödése, valamint a kormányzati koordináció centralizációja mind a közigazgatási, mind a politikai koordinációban. Ez a folyamat a miniszterelnök

közvetlen irányítása alá kerülő kormányzati központ létrehozásában, valamint az önálló kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény megalkotásában csúcsosodott ki. Ebben az időszakban a miniszterelnök a korábbi rendszerhez képest is kiemelkedik, ezzel a valódi kancellári rendszertől eltérő időszak meghatározása szükséges.

A dolgozatban a központi kormányzati igazgatás szervezetének és tisztségviselői jogállásának részletes feldolgozása mellett – interdiszciplináris jelleggel – a politikatudomány eredményei is feldolgozásra kerültek.

Szabó Martina
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Barta Attila
egyetemi docens, DE ÁJK

Két világ határán? A légimentőkre vonatkozó közigazgatási jogi szabályozás néhány megoldandó kérdése, és az azokra adható válaszok

Kulcsszavak: légiközlekedés, légimentés, osztott irányítás, közigazgatási felügyelet, biztonság.

A dolgozat a légimentés jogi kérdéseit vizsgálja, különös tekintettel a közigazgatási jogra. A Magyar Légimentő Nonprofit Kft. példáján keresztül megvizsgálásra került a légimentés szabályozási környezete, működési sajátosságai, a légiközlekedés és az egészségügy szoros együttműködése. A gyors kiérkezés és a magasszintű betegellátás kiemelten fontos szerepet játszik a mai magyar egészségügyi rendszerben.

A dolgozat rávilágít a légiközlekedés kockázataira, amelyet a mentési feladatok tovább növelnek, hiszen mind a kettő szakág jelentős kockázatú, egyben pedig kiemelt kockázatot jelentenek. A légimentők tevékenysége több szintű szabályozás alatt áll. Vonatkoznak rájuk a nemzetközi (ICAO), az Európai Uniós (EASA) és hazai normák. A Magyar Légimentő Nonprofit Kft. osztott irányítási modellje, amelyben elválik egymástól a szakmai és szervezeti tevékenységek irányítása, jól mutatja a rendszer bonyolult mivoltát.

A dolgozatban megállapításra került, hogy a légimentők inkább légiközlekedési társaságként definiálhatók, olyan társaságként, amelyik egészségügyi szolgáltatást nyújt. A szabályozási kihívások között a hatékony felügyeleti rendszer fenntartása és a légimentés magas színvonalának biztosítása kiemelt fontosságú.

Hipotézisként felmerültek a jogalkotás és jogalkalmazás működésének kérdései, ezekhez a magyar és osztrák közigazgatási összehasonlítás ad választ, hogyan lehetne a magyar közigazgatási felügyeleti rendszert sokkal jobban is működtetni.

A dolgozatban több kutatási módszer is felhasználásra került, ezek az interjú készítése, az összehasonlító, a normatív és az empirikus módszerek voltak.

SZABÓ VERONIKA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rózsás Eszter
egyetemi docens, PTE ÁJK

Kísérő nélküli kiskorúak helyzete Magyarországon

KULCSSZAVAK: menekültügy, kísérő nélküli kiskorú.

Az elmúlt években jelentősen emelkedett azon személyek száma, akik a hazájukban dúló konfliktus (pl.: orosz-ukrán háború) következtében származási országuk elhagyására kényszerültek. Ebből következően a nemzetközi védelemre jogosultak esetében a lakóhely elhagyásának nincs tényleges alternatívája, mégis a befogadó állam gyakran elutasító hozzáállást tanúsít, mely részben megalapozott lehet a nemzetbiztonsági, gazdasági és kulturális megfontolásokra tekintettel, viszont nélkülözhetetlen lenne a humánus szemléletmód hangsúlyozása.

Figyelembe véve, hogy Magyarország – elsősorban tranzitországként – továbbra is a migrációs útvonalak egyik lényeges állomása, az állam kiemelt kötelezettsége egy emberséges bánásmódot biztosító menekültügyi rendszer kialakítása. Ennek megfelelően dolgozatomban egy különösen sebezhető személykör, a kísérő nélküli kiskorúak vonatkozásban vizsgáltam, hogy a hazai szabályozás tartalmaz-e speciális rendelkezéseket a gyermekek kiszolgáltatottságának ellensúlyozására, illetve amennyiben igen, ezen normák mennyiben érvényesülnek a gyakorlatban, továbbá megfeleltethetők-e a nemzetközi és európai uniós standardoknak.

A nemzeti jogforrások elemzése alapján megállapítható, hogy elméleti síkon beszélhetünk a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítéséről, azonban a civil és nemzetközi szervezetek, kiemelve a Magyar Helsinki Bizottságot és a Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsát, (ország)jelentései egyértelművé teszik a gyakorlati megvalósulás hiányosságait. Az Európai Unió Bíróságának, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának marasztaló ítéletei pedig rámutatnak, hogy a hazai normarendszer és eljárásrend nem felel meg a részes államokkal szemben támasztott követelményeknek.

Mindezek fényében szükségesnek tartom a szabályanyag újragondolását az anomáliák kiküszöbölése érdekében, tehát de lege ferenda javaslataim célja azon álláspont érvényre juttatása, mely szerint a kísérő nélküli kiskorúak elsősorban gyermekek és ezen minőségnek elsőbbséget kell élveznie az illegális bevándorlói státusszal kapcsolatos megfontolásokkal szemben.

Szente Nóra Titanilla
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Fazekas János
egyetemi docens, ELTE ÁJK
Dr. Stánicz Péter
mb. oktató, ELTE ÁJK

Véges források, végtelen kihívások. Az életvégi döntések jogi korlátozásának hatásai az egészségügyi ellátórendszer hatékonyságára

Kulcsszavak: életvégi döntések, egészségügyi ellátórendszer.

Dolgozatom, az életvégi döntések hazai szabályozásának és az egészségügyi ellátórendszer hatékonyságának összefüggéseit vizsgálja, különös tekintettel az erőforrások korlátozott rendelkezésre állására és azok felhasználásának társadalmi következményeire. Annak okán, hogy korábban nem láttam a témának ezirányú megközelítését, fel szeretném tárni, hogy az életvégi döntések keretek közötti legalizációja adatokkal alátámasztva milyen jelentős terhek egy részét tudná levenni az intézményekről. Az első fejezet az életvédelem és önrendelkezés fogalmainak kapcsolatával, azok okozta félreértésekkel, a kezelés visszautasításának, illetve az élő rendelkezések jogi kihívásaival foglalkozik. Ez után a hospice-palliatív ellátásra térek ki, melyek problémáinak az egészségügyben érzékelhető szerepe van. A második fejezet az egészségügyi ellátórendszer szerepét és struktúráját mutatja be. Kiemelt figyelmet fordít a hasztalan kezelések kérdésére, és arra, hogy a hatékonyabb erőforrás-felhasználás hogyan javíthatná az eredményességet és a betegellátás minőségét. A harmadik fejezet konkrétan mutatja be a jelenlegi terheket, különös tekintettel az erőforráshiányra és az ellátórendszer túlterheltségére, melyek csökkentése növelné a rendszer hatékonyságát. A dolgozat célja, hogy felhívja a figyelmet az emberi méltóság megtartásának és az önrendelkezési jog megerősítésének előnyeire az ellátórendszer hatékonyságára nézve.

TÓTH LÁSZLÓ
államtudományi
osztatlan, 7. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Dr. Ludányi Dávid
tanársegéd, NKE ÁNTK

A közösségi média használata a közszolgálatban

KULCSSZAVAK: közösségi média, közszolgálat, szabályozás.

A dolgozat témája a közösségi média használatának jogi szabályozása a közszolgálati szférában, különös tekintettel arra, hogy a munkaviszony megszüntetése milyen mértékben függhet az online aktivitástól. A modern technológia és a közösségi média elterjedése alapvetően átalakította a munkaviszonyokat, hiszen a közszolgálati alkalmazottak tevékenysége egyre inkább a nyilvánosság fókuszába kerül. A közösségi média felületein közzétett megjegyzések, vélemények sokszor átlépik a magánszféra határait, és befolyásolják a munkahelyi megítélést, ezzel felvetve a felelősség kérdését is.

A dolgozat átfogó célja annak bemutatása, hogy a közszolgálatban hogyan kezelik a közösségi média használatából fakadó kihívásokat. A jogi szabályozás és a bírósági gyakorlat tükrében vizsgálom, hogy egyes esetekben mikor minősülhet egy közösségi médiás megnyilvánulás annyira súlyosnak, hogy az munkaviszony megszüntetéséhez vezessen. A közszolgálati alkalmazottak különösen érzékeny helyzetben vannak, hiszen tevékenységük nemcsak a szakmai kompetenciájukat, hanem az állampolgárokkal szembeni bizalmat is befolyásolja. Ezért kulcsfontosságú annak meghatározása, hogy milyen mértékben korlátozható a közösségi médiás tevékenységük, és hogy milyen jogi következményekkel járhat egy-egy vitatott megnyilvánulás.

A kutatásom során részletesen elemzem a közszolgálatot érintő hazai jogszabályi kereteket, beleértve az Alaptörvényt, a Munka Törvénykönyvét, valamint a közszolgálati tisztviselők jogállására vonatkozó törvényeket.

A dolgozatban nemcsak a magyar szabályozásra és joggyakorlatra koncentráltam, hanem nemzetközi kitekintést is nyújtottam. Elemzem a különböző országok – így például Szlovákia, Dánia, az Egyesült Államok és Kína – gyakorlatát, ahol a közszolgálati alkalmazottak közösségi média használatával kapcsolatos kérdéseket másként szabályozzák. Ez a nemzetközi összehasonlítás lehetőséget nyújt arra, hogy a hazai jogi megközelítést egy szélesebb kontextusban helyezzem el, és olyan következtetéseket vonjak le, amelyek a közszolgálat és a közösségi média kapcsolatának jövőbeni kezelésére vonatkozó ajánlásokat fogalmaznak meg.

A dolgozat eredményeként egy átfogó képet kapunk arról, hogy a közszolgálati alkalmazottak online tevékenysége miként befolyásolja a munkaviszonyokat, milyen jogi szabályozások vonatkoznak rájuk, és hogyan érvényesülnek ezek a gyakorlatban.

Közigazgatási jog tagozat II.

CZIFRA BALÁZS
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Árva Zsuzsanna
egyetemi tanár, DE ÁJK

A helyi önkormányzatok működési zavarai. Lehetséges okok és az elhárításukra tett javaslatok

KULCSSZAVAK: törvényességi felügyelet, helyi önkormányzatok, jegyző.

Miért lépnek fel működési zavarok helyi önkormányzatoknál és mi lehet rá a megoldás? Dolgozatomban ezen kérdések megválaszolására törekedtem, ugyanis igyekeztem a különböző korszakok önkormányzatainak a működését, és a kialakított rendszerek hiányosságai miatt létrejövő működési zavarokat bemutatni egyaránt. Az általánosan értelmezhető lehetséges okok ismertetésén túl, foglalkoztam konkrétan a balmazújvárosi önkormányzatnál felmerülő működési zavarokkal. A kiváltó okok ismertetése után pedig különböző megoldási javaslatok kidolgozását tárgyalja a dolgozat, amihez a helyi önkormányzatok különböző szakembereivel folytatott beszélgetések nagyban hozzájárultak. Kifejezett figyelmet fordítottam a törvényességi felügyeleti eszközökre, annak tükrében, hogy azok milyen hatással vannak a helyi önkormányzatok működésére. A dolgozat egyik fő megállapítása, hogy a pénzügyi tárgykörű felügyeleti eszközök kiegészítésre szolgálnak, ami elősegítené az adósságrendezési eljárások csökkentését és az önkormányzatok felelős pénzügyi gazdálkodásának az erősítését. Az eszközrendszer korrekciója nemcsak egy régóta fennálló hiányt pótolna, de egyben hozzájárulna a helyi önkormányzatok működési zavarainak csökkentéséhez is.

Csendes Dóra
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rózsás Eszter
egyetemi docens, PTE ÁJK

Nyelvi korlátok: a külföldiek kihívásai a magyar közigazgatásban

Kulcsszavak: nyelvhasználati jog, külföldi, közigazgatási jog.

Dolgozatom témája a magyarul nem értő személyek helyzete a magyar közigazgatási eljárásokban. Kutatásomban azokat a közigazgatási eljárásjogi szabályokat, garanciákat vizsgáltam, amelyek azt hivatottak biztosítani, hogy ezen személyek is ugyanolyan eredményesen tudjanak részt venni az eljárásban, mint azok, akik beszélnek magyarul. Tekintettel arra, hogy a magyar közigazgatás több ezer különféle eljárástípusának legtöbbjében az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény vonatkozó rendelkezései jelentik ezeket a szabályokat, így dolgozatomban elsősorban ezeket a rendelkezéseket elemeztem először jogi-elméleti, majd gyakorlati szempontból. Mivel az általam vizsgált problémát kizárólag a magyarországi közigazgatási eljárásokban vizsgáltam, ezért az általam feldolgozott szakirodalom is leginkább magyar nyelvű. A választott témám nem igazán kutatott a tudományos közösség által, ezért elsődlegesen jogszabályokra, kommentárokra és tankönyvekre támaszkodtam, kisebb mértékben szakcikkekre. Emellett forrásaim közé tartozik egy általam választott kormányhivatallal lefolytatott interjú, valamint a vizsgált témával kapcsolatos személyes munkahelyi tapasztalatom.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a magyarul nem értő személyek egyenlő igényérvényesítési esélyeit biztosító hatályos közigazgatási eljárásjogi szabályok alkalmasak-e a kívánt cél elérésére. Ennek érdekében a normákat a közigazgatási eljárásjogon kívüli területekkel együttesen kellett vizsgálnom, ugyanis egy szabály puszta deklarálása még nem jelent biztosítékot annak tényleges érvényesülésére, ha az ehhez szükséges egyéb feltételek nem biztosítottak. Dolgozatom során kiemelt figyelmet fordítottam a külföldi állampolgárok nyelvhasználati jogára ugyanis a magyarul nem értő személyek legnagyobb hányadát ők adják.

Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy az általam vizsgált szabályozás (néhány megfogalmazásbeli aggályt leszámítva) elméletben alkalmas a probléma megoldására, ugyanakkor a gyakorlati kivitelezhetőségéhez szükség van egyéb közigazgatási eljárásjogon kívüli területek (jelesül a tolmácsolás és a jogszabályok idegen nyelven való közzétételének) reformjára. Mindezek alapján dolgozatomban de lege ferenda

javaslatokat dolgoztam ki az általam feltártak fényében helyesnek vélt módosításokra, amelyek révén úgy gondolom biztosíthatóvá válna az, hogy a közigazgatási eljárásban mindenki nyelvtudástól függetlenül azonos eséllyel vehessen részt.

Doktor Máté
államtudományi
osztatlan, 9. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Dr. Ludányi Dávid
tanársegéd, NKE ÁNTK

Az államtudományi képzés és a közigazgatás összhangja a célok és tapasztalatok tükrében

Kulcsszavak: államtudomány, államtudományi képzés, közigazgatás-tudomány.

A tudományos munka tárgya az államtudományi osztatlan mesterképzés volt. A kutatás célja annak vizsgálata volt, hogy az államtudományi képzés során megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek milyen mértékben járulnak hozzá a későbbi közigazgatási karrierhez, különös tekintettel a vezetői szerepekre. A dolgozat elején külön fejezetben foglalkoztam az államtudomány fogalmának meghatározásával. Megvizsgáltam a tudományág kapcsolatát más tudományágakkal.

A kutatás további részében górcső alá vettem a képzés célját és a kimeneti és képzési követelményeket. Ezen felül foglalkoztam a képzés szakmai jellemzőivel és tantervével is, külön figyelmet szentelve az oktatott tantárgyakra és csoportosításukra.

A kutatás gyakorlati részében kérdőívek és interjúk segítségével gyűjtöttem adatokat az államtudományi végzettségűek tapasztalatairól, karrierútjáról, különös tekintettel arra, hogy a képzés során megszerzett tudás hogyan segítette őket a közigazgatásban, különösen vezetői pozíciók betöltésében.

Kutatásomhoz végül két hipotézist fogalmaztam meg: Az államtudományi képzés a végzett hallgatók tapasztalatai alapján összhangban van a közigazgatás követelményeivel. Illetve, hogy Az államtudományi képzés felkészít a közigazgatási vezetői karrierre.

A kutatás eredményei alapján több mindent is ki lehet jelenteni a képzéssel kapcsolatban. Az államtudományi képzés alapvetően eléri célját. A meghatározott szakmai kompetenciákra épül a tantervi háló és sikerül az öt év alatt az ismereteket is megfelelően átadni. A képzés valóban összhangban van a közigazgatással. Az itt oktatott ismeretek, képességek, attitűdök szükségesek a későbbi közigazgatási munkavégzés során.

A képzés egyik fő célja a közigazgatási vezetőképzés. Azonban a képzés önmagában nem készít fel a vezetői karrierre. A kutatás során a képzés több hiányosságát és fejlesztendő területeit is sikerült realizálni.

Kiderült, hogy a gyakorlati oktatásra nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A tantárgyak súlyozását is érdemes lenne átgondolni a jövőben, hogy jobban kapcsolódjon a kormányrendeletben megszabottakhoz és a közigazgatáshoz is.

Kálmán Orsolya
jogász
osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Ádám
egyetemi docens, PPKE JÁK

Merre billen a mérleg nyelve? – Feladatmegosztás a központi kormányzati és önkormányzati szervek között

Kulcsszavak: helyi önkormányzat, autonómia, decentralizáció, dekoncentráció.

Az önkormányzatok az államszervezet részei, ám azon belül egészen különleges helyet foglalnak el. A legtöbb államban bizonyos fokú önállóság jellemzi őket, amelynek segítségével mind államigazgatási, mind pedig helyi ügyeket látnak el. Dolgozatom célja megvizsgálni az állami szervek és az önkormányzatok közötti kapcsolatot, amelyet folyamatos változás jellemez. Ezt a folyamatos változást több tényező is generálja, melyek közül kiemelkedő szerep jut a politikai környezetnek illetve a társadalomnak. A dolgozat egyrészt azt igyekszik igazolni, hogy politika nélkül, pusztán szakmai alapokon is lehet sikeres reformokat végrehajtani. Másrészt a dolgozat célja egy szempontrendszer meghatározása, amely a jogalkotó segítségére lehet abban, hogy az egyes feladatokat megfelelően tudja elosztani az államigazgatás és az önkormányzati igazgatás között.

Kutatásom egyrészt igazolta, hogy a jogi keretek megléte, az intézményes keretek biztosítása szükséges, ám közel sem elégséges a sikeres reformok megvalósításához. A sikeres reform komplex jellegű, egyszerre veszi figyelembe a társadalom, az önkormányzatok és az állam igényeit, illetve érdekeit. Ezek szintetizálására van szükség ahhoz, hogy egy hosszútávon is fenntartható rendszer születhessen meg.

A dolgozat központi kérdése, hogy hogyan lehet jól elhelyezni a feladatokat a központi kormányzati és önkormányzati igazgatás között. Erre - kutatásaim alapján - számtalan helyes válasz létezik, amennyiben a megfelelő szempontrendszert az adott ország sajátosságaihoz igazítjuk.

Egyrészt kiemelkedő szerepe van a társadalomnak (illetve a lakosságnak), hiszen ők a végső „felhasználói" illetve „élvezői" az önkormányzati feladatoknak.

Másrészt fontos, hogy olyan feladatokat bízzunk az önkormányzatokra, amelyeket el is tudnak látni. Mivel az önkormányzatok az államszervezet részei, egyértelmű hogy az állam fogja biztosítani az eszközöket ahhoz, hogy az önkormányzatok megfelelő minőségben nyújthassák a közszolgáltatásokat, végezhessék a feladataikat.

Harmadrészt viszont az állam oldaláról fontos, hogy megfelelő autonómiát biztosítson

az önkormányzatoknak, hiszen enélkül értelmét veszti az önkormányzati feladatellátás.

Az önkormányzatok az államszervezet legkisebb egységei, ám jelentőségük annál nagyobb. A választók bizalmának legnagyobb élvezői, így nem mindegy, milyen szerepet szánnak nekik az államszervezet működésében.

Kovács Virág
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Temesi Nándorné Dr. Stankovics Petra
adjunktus, PTE ÁJK

Közigazgatás a kóbor állatok szolgálatában (az ebrendészeti tevékenység)

Kulcsszavak: állatvédelem, kóbor állat, ebrendészeti tevékenység, önkormányzat.

Az állatvédelmi jog egy rendkívül komplex és szerteágazó jogterület. Jelen kutatásomban a kóbor állatok közigazgatás által megvalósított védelmével foglalkoztam, s céljaim között szerepelt, hogy feltárjam milyen módon valósul meg az ebrendészeti tevékenység, hogyan épül fel egy mindent átfogó védelmi háló az állatok befogása, tartása, gondozása, majd későbbi örökbeadása tekintetében, vagyis hogyan szolgálja és szolgálhatja a közigazgatás a kóbor állatokat.

A dolgozatban először körüljártam a hazai kóborállat-helyzet valamennyi kérdését, így a jelenséggel kapcsolatban felmerülő problémákat, nehézségeket is. A témakör hangsúlyos állat-illetve humánegészségügyi vonatkozása mellett nem szabad megfeledkezni az állatvédelmi szempontokról sem: mind a kutya, mind pedig a macska háziasított állatok, így a kóborló életmód nem megfelelő számukra.

Az ebrendészeti tevékenység ellátása így többek között a település belterületén kóbor állatok befogása, a települési (a fővárosban a fővárosi) önkormányzat feladata, a kijelölt állatvédelmi hatósági jogkörben eljáró hatóság pedig a jegyző.

A dolgozatban arra kerestem a választ, hogy e tevékenységet a 25 megyei jogú város milyen módon valósítja meg, ehhez állattartási, közterület-felügyelet, valamint közösségi együttélés szabályai témakörökben alkotott önkormányzati rendeleteket, rendelkezéseket vizsgáltam.

A gyakorlat szélesebb körben történő feltérképezése érdekében felkerestem az egyik megyei jogú város jegyzőjét, és interjút készítettem a kóbor állatokkal kapcsolatos tevékenységről, összehasonlítás gyanánt pedig megkerestem egy állatvédő civil szervezetet, akik bemutatták a közigazgatáson kívül megvalósuló állatvédelmi gyakorlatot. Végül a dolgozatban bemutatásra került, a témával szoros kapcsolatban álló lehetséges megoldási mód, az ivartalanítás kérdésköre, illetve az örökbefogadás.

Javaslataimat a hatályos jogszabályi környezet, valamint a vonatkozó szakirodalom áttekintése és elemzése után tettem meg, melyek a kóbor állatok számarányának felmé-

résére, s így egy sikeres stratégia kialakítására, a macskák veszettség elleni oltásának és a kutyákéhoz hasonló nyilvántartásának kötelezővé tételére, valamint további állatvédő civil szervezetek bevonásának szükségességére koncentrálnak.

Maszlov Leon
jogász
osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Váczi Péter
egyetemi docens, SZE DFK

A drónok új világa – veszélyhelyzet lett a valóság?

Kulcsszavak: drón, drónelhárítás, különleges jogrend, közigazgatási jog, jogorvoslat.

Az elmúlt években számos dróntámadással kapcsolatos híradással találkozhatunk a mindennapok során. Ezen támadások sajátossága, hogy nagy részét eredetileg polgári célra készült, átalakított drónokkal követték el.

Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy ezek a hírek minket nem fognak érinteni. Az egyes kormányok folyamatosan kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a lehetséges veszélyekre felkészüljenek, illetve egy bekövetkezett esemény eredményét minimalizálják. Ennek ellenére ezek a társadalomra veszélyes cselekmények mégis megtörténhetnek.

Egyáltalán miért is merül fel problémaként ezen életviszony speciális jellege, hogy egy külön mély elemzést érdemeljen? Hiszen annyi másik társadalomra veszélyes cselekményt tudott implementálni a bűnüldözési rendszer.

Válaszolva az előző kérdésre: Jelenleg nem áll rendelkezésre olyan technológia, amely egy egész országra vetítve képes lenne üzembiztosan kezelni ezeket a kockázatokat, vagyis megfékezni a jogellenes cselekményeket.

Ennek a bizonytalanságnak az eredményét a polgári szféra szenvedi meg, mivel a technológia kompetenciájának a hiányát a szabályozás próbálja kompenzálni. Ez a kompenzáció abban nyilvánul meg, hogy a rendvédelmi szervek széles mozgásteret kapnak, amely mozgástér kiszámíthatatlan joggyakorlatot eredményez.

Mindazonáltal, az állam beavatkozása a polgári jellegű jogviszonyokba egy nagyon fontos és érzékeny kérdésköre a jogállamiságnak. Ezt az alapvetően is bonyolult kérdéskört nehezíti és még több dimenziós kihívássá teszi a vonatkozó műszaki megoldások realitásai.

Ha ez a jogbiztonsági kérdés nincs megfelelően tisztázva, akkor ez nagy mértékben visszavetni a drón szektor versenyképességét. Ezen szektor pedig éppen a „nagy ugrás" előtt van, amely időtartam alatt még szellemi és technológiai előnyt lehetne kialakítani a megfelelő szabályozással. Ezért ezen kockázatokat és kihívásokat a jogalkotónak a „normál" jogrend keretrendszerében kell tisztán kialakítania. A dolgozat tehát főképp azt a pontot vizsgálja ahol összeér a polgári és a fentebb említett nem polgári szféra.

OLÁH ANTÓNIA
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Barta Attila
egyetemi docens, DE ÁJK

Az életvitelszerű lakáshasználat szabályozásának néhány elméleti és gyakorlati kérdése. Gondolatok a földforgalmi perek kapcsán

KULCSSZAVAK: helyben lakás, mező- és erdőgazdasági földek, elővásárlási jog, ítélkezési gyakorlat.

Otthon. Mit értünk voltaképpen e közismert szó alatt? Vajon az otthon értelmezése redukálható-e egy hatósági igazolványon szereplő címre, egy épületre, egy településre? Meglátásom szerint az otthon egy olyan, egyedülállóan sokoldalú kifejezés, amelyet rendkívül nehéz – talán lehetetlen – volna pontosan definiálni és ekként az élet, a tudományok ezerarcú világában egységesen használni. Talán nem tévedünk azzal a kijelentéssel, hogy otthon alatt az emberek többsége egy konkrét helyre, ingatlanra asszociál, amely a jog szemüvegén keresztül egy adott településen található olyan lakó- vagy tartózkodási hely, amely a természetes személy személyes és családi életének színteréül szolgál, ahol az ember nap mint nap nyugovóra tér és ahonnan az életét állandó jelleggel szervezi. E meghatározásnak immanens eleme az állandóság és a lakóhelyen történő tartózkodás, azaz a lakás céljára szolgáló ingatlan tényleges használata. E tanulmány témaválasztására térve okszerűen felmerül a kérdés: mennyiben tekinthetők az otthon, a lakóhely és az életvitelszerű lakáshasználat egymás szinonimáinak, illetve jogi értelemben mi adja a különbséget közöttük? Önmagában az életvitelszerű lakáshasználat értelmezése, igazolásának módja sem volt sokáig magától értetődő a közigazgatási ügyszakos ítélkezési gyakorlat tükrében, amelyet egyúttal a jogalkotónak az a döntése is kifejezésre juttat, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvényben (a továbbiakban: Fftv.) 2024. július 1-jei hatállyal egzaktul meghatározta azt, hogy mit kell a jogalkalmazóknak életvitelszerű lakáshasználat alatt érteni. Ennek a törvénymódosításnak a földforgalmi perek ítélkezési gyakorlatára gyakorolt hatása esetelemző módszer útján egyelőre nem mérhető. Ennélfogva a 2024. július 1. előtti bírói gyakorlat analízise tud számunkra iránymutatást adni, jóllehet a jogirodalom e kérdés tudományos igényű vizsgálatának ezidáig nem szentelt figyelmet. A nem sokkal korábban hatályba lépett törvénymódosítás apropóján azonban időszerűnek tűnik tenni e hiátus felszámolásáért. Jelen dolgozat a földforgalmi perek

sokrétűségére figyelemmel igyekezett az életvitelszerű lakáshasználat értelmezésével és igazolásával kapcsolatban felmerülő vitás kérdéseket a közigazgatási peres eljárások terrénumán, alkotmányossági elveket is figyelembe vevő vizsgálódás révén bemutatni.

POLONYI DOMONKOS
jogász
osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Rozsnyai Krisztina
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Befagyó konfliktusok. A közigazgatási és más ügyben eljáró bíróságok közötti hatásköri összeütközések eljárási problémái

KULCSSZAVAK: közigazgatási per, hatásköri összeütközés, hatásköri bíróság, közigazgatási bíróság primátusa, vegyes tanács.

Milyen jogorvoslati eszközök állnak az alperes rendelkezésére, ha a felperes tévesen perli őt polgári bíróság előtt? Át tudja terelni közigazgatási bírói útra az ügyet, ha a hatásköri kifogásának nem ad helyt a bíróság? Tud érvényesülni a közigazgatási ügyben eljáró bíróság primátusaként emlegetett elv, amelyet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) fektetett le?

A fenti kérdések arra mutatnak rá, hogy a közigazgatási és a más ügyben eljáró bíróságok közötti hatásköri összeütközésekre alkalmazandó eljárási szabályozással kapcsolatban sok a bizonytalanság, így a témával érdemes tudományos szinten foglalkozni. A tanulmány célja, hogy minél pontosabban azonosítsa a fennálló problémákat és ezekre megoldási javaslatot kínáljon.

A tanulmányban arra vállalkozom, hogy a javaslatot a történeti és a nemzetközi kontextus feltárására, valamint a hatályos szabályozás alapos értelmezésére építve dolgozom ki. A kutatás során alapvetően két módszertannal operáltam: az összehasonlító jog és a jogtörténet eszköztárát vettem igénybe ahhoz, hogy minél megalapozottabb javaslatokat tudjak megfogalmazni. A pályamunka érdemben ismerteti a vonatkozó francia és német szabályozást és az azt tárgyaló szakirodalmat, amivel álláspontom szerint jelentősen hozzá tud járulni a közigazgatási jogi szakirodalomhoz, hiszen ezek fejleményeiről magyar nyelven évtizedek óta nem született beszámoló.

A tanulmányban külön fejezetet szenteltem a francia, a német és a magyar jogrendszernek, minél teljesebb képet adva a három ország releváns eljárásjogi szabályairól. Ezek után következik a hatályos magyar jog fent említett problémás pontjának és az erre vonatkozó megoldási lehetőségnek az elemzése. A tanulmányt de lege ferenda javaslatok zárják.

Az általam legfontosabbnak tartott végkövetkeztetés az, hogy a pozitív összeütközésekre kialakított francia eljárásrend (az ún. panaszjog) átvétele úgy tudná orvosolni a jelenlegi rendszer problémáit, hogy közben azzal a koncepcióval is összhangban áll, ami a jogalkotót a Kp. hatályos szabályainak megalkotásánál vezette.

SZTREIN VIRÁG BRIGITTA
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csatlós Erzsébet
egyetemi docens, SZTE ÁJK

A magyarországi román nemzetiség nyelvi jogai a gyakorlatban. A Nyelvi Karta hatása a magyarországi román nemzetiség közigazgatási hatósági eljárások során gyakorolható nyelvhasználati jogaira

KULCSSZAVAK: nyelvi jogok, román nemzetiség, Nyelvi Karta, közigazgatási hatósági eljárások.

A dolgozat arra kíván rávilágítani, hogy milyen hatást gyakorol a Nyelvi Karta a magyarországi román nemzetiséghez tartozók közigazgatási hatósági eljárások során gyakorolható nyelvi jogaira. A pályamunka hipotézise az, hogy a nemzetiségi nyelvi jogok a román nemzetiség esetében megfelelő jogi szabályozási rendszer megléte ellenére a gyakorlatban nem érvényesülnek, vagy a szabályozás hiányossága vezet ahhoz, hogy a jogok nem érvényesülhetnek. A nemzeti szabályozás keretrendszerének bemutatását követően, a nyelvi jogok történeti fejlődésének legfontosabb állomásait végigkövetve érünk el a hatályos belső jogi szabályozási környezet tanulmányozásához, külön hangsúlyt fektetve a Nyelvi Karta elfogadásával vállaltaknak való megfelelést biztosító szabályozásra. A nyelvi jogok gyakorlati érvényesülésének mikéntjét egy empirikus kutatás keretében nyert adatokkal igyekszik feltárni a dolgozat. A kutatás eredményeként megállapítható, hogy Magyarország eleget tesz a Nyelvi Karta elfogadásával vállalt jogalkotási kötelezettségének, azonban a gyakorlati érvényesülés nem tekinthető kielégítőnek. Az ennek hátterében meghúzódó okokkal kapcsolatban szükséges tekintettel lenni egyrészt a Magyarországon élő román nemzetiség nyelvhasználati sajátosságaira. Másrészt, megjelenik az állami szereplők proaktivitásának elmaradása, amely a Nyelvi Karta céljával nem hozható összhangba. A jövőre nézve kiemelendő, hogy a megfelelő belső jogi szabályozás kialakítása mellett rendkívül fontos lenne egyfajta ösztönző hozzáállás az állami szereplők részéről, a vállalt intézkedések tényleges, gyakorlatban is egyértelműen érvényesülő megvalósításának elősegítése érdekében. Határozott, támogató, a nemzetiségi nyelvek fejlesztését és védelmét szolgáló lépéseket szükségesek az állam részéről annak érdekében, hogy a román nemzetiséghez tartozók bátran éljenek nyelvi jogaikkal.

Kriminológia tagozat

Bognár Emese
jog
BSc, 6. félév
Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Prof. Dr. Dudás Attila
egyetemi tanár, RS UE

A kiskorú bűnelkövetők reszocializációja a javítóintézeti nevelés során

Kulcsszavak: kiskorúak, javítóintézet, reszocializáció.

Dolgozatom fő témája a kiskorú bűnelkövetők reszocializációja, vagyis a 14 és 18 év közötti személyek társadalomba való beilleszkedéséhez hozzájáruló intézkedések vizsgálata Szerbiában. Különös figyelmet kell tanusítani korukra a büntetőjogi szankció alkalmazása során, ugyanis a szigorú büntetés helyett a reszocializáción, az oktatáson és a személyiségfejlődésen van a hangsúly.

Választ kerestem azokra a kérdésekre, hogy miként lehet hatékonyan kezelni és rehabilitálni a kiskorú elkövetőket, hogy az intézkedés után sikeresen vissza tudjanak illeszkedni a társadalomba. Ebben az életszakaszban elengedhetetlen számukra a megfelelő támogatás és segítségnyújtás, melyet a javítóintézet falain belül megkaphatnak. Négy reszocializációs intézkedéssel foglalkoztam részletesebben, ezek a: MUNKA, OKTATÁS, KÖZÖSSÉGI ÉS KULTÚRÁLIS TEVÉKENYSÉGEK, valamint a JUTALMAZÁSI RENDSZER.

Munkám második részében a Köztársasági Statisztikai Hivatal eredményeit vizsgáltam, melynek adatai alapján az elmúlt évtized során csökkent a kiskorú bűnelkövetők száma a 2013-as számokhoz képest, és valóban jelentős különbségeket észlelhetünk. E változás egyik eszköze meglátásom szerint a megfelelő reszocializációs programok alkalmazása is.

Erdélyi Virág Renáta
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Udvarhelyi Bence
egyetemi docens, ME ÁJK

Vérünkben a bűn? A bűnözői hajlam örökletes jellege

Kulcsszavak: bűnözői hajlam, epigenetika, Cesare Lombroso, maoa-gén, génszerkesztés.

A dolgozat a bűnözői hajlam örökletes jellege körüli kérdések multidiszciplináris vizsgálatára épül, különös hangsúlyt helyezve a biológiai, pszichológiai és szociológiai tényezők összefüggéseire. A kutatás arra keresi a választ, hogy a bűnözésre való hajlam mennyiben tulajdonítható genetikai örökségnek, illetve milyen szerepet játszanak a környezeti hatások.

A dolgozat elsőként Cesare Lombroso történelmi jelentőségű, de mára meghaladott elméleteit mutatja be, amelyeket modern genetikai kutatásokkal vet össze. A MAOA gén, közismert nevén a „harcos gén", valamint a Brunner-szindróma és híres családok esettanulmányai, pl. Kallikak és Juke család révén bemutatja a genetikai tényezők lehetséges szerepét a bűnelkövetésben. A genetikai háttér vizsgálata mellett a dolgozat tárgyalja a neurológiai tényezők, mint például az agyi struktúrák és neurotranszmitterek működésének hatásait is.

A kutatás egyik legfontosabb megállapítása, hogy a genetikai hajlam önmagában nem determinálja a bűnelkövetést. Az epigenetikai hatások és a környezeti tényezők, például a gyermekkori trauma vagy szociális depriváció, meghatározó szerepet játszanak a bűnözői viselkedés kialakulásában. A dolgozat hangsúlyozza, hogy a környezeti és genetikai hatások kölcsönhatása elengedhetetlen a jelenség teljes megértéséhez.

A dolgozat másik központi témája a genetikai tényezők jogi alkalmazása, különös tekintettel az etikai dilemmákra és a bírósági döntéshozatalra. Az olasz precedens példája rávilágít arra, hogy a genetikai bizonyítékok hogyan befolyásolhatják az ítéleteket, felvetve a büntetőjogi felelősség újradefiniálásának lehetőségét.

Összességében a kutatás rávilágít arra, hogy a bűnözés genetikai hátterének feltárása nemcsak tudományos jelentőséggel bír, hanem alapvető kérdéseket vet fel az igazságszolgáltatás, az etika és a társadalmi felelősségvállalás területén is.

Fazekas Fanni
jogász
osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Jacsó Judit
egyetemi tanár, ME ÁJK

Aki állatot kínoz, emberre készül – avagy a halálos kapcsolódás külföldön és Magyarországon

Kulcsszavak: agresszió, állatkínzás, családon belüli erőszak, halálos kapcsolódás, ember elleni erőszak.

Kutatásom célja egy kriminológiai szempontból megítélésem szerint fontos, ugyanakkor a hazai szakirodalomban méltánytalanul elhanyagolt kérdés vizsgálata: a halálos kapcsolódás, avagy az állatkínzás és az emberek elleni erőszakos bűncselekmények közötti kapcsolat elemzése. A témával kapcsolatban külön kiemelést érdemel a John Marshall Macdonald által megfogalmazott Triád, mely a szakirodalomban elsők között hívta fel a figyelmet a kapcsolatra a kései ágybavizelés, a gyújtogatás és az állatkínzás között. A triád az előbb említett cselekményeket az erőszakos viselkedéshez, különösen az emberölő magatartáshoz és a szexuálisragadozó magatartáshoz köti.

Dolgozatomban az agresszió kérdésköréből kiindulva vizsgálom az erőszak kiváltó tényezőit, illetve azt, hogy a gyermekkori agresszió milyen formában jelenhet meg a későbbiek során.

Az állatok bántalmazása sajnos napjainkban is gyakori összefüggést mutat a családon belüli erőszakkal is. Így a szükséges mértékig e témakör szakirodalmát is elemeztem.

Ezt követően vizsgáltam az állatkínzás és az emberek ellen irányuló erőszakos cselekmények közötti kapcsolatot, elsősorban az idegennyelvű szakirodalomra támaszkodva.

A témához kapcsolódó kérdőíves módszert alkalmazva vizsgáltam a halálos kapcsolódás magyarországi helyzetét, a releváns ismereteket és hozzáállást a kitöltők oldaláról.

A szakirodalmi áttekintés és a kérdőív kiértékelése segített megválaszolni a dolgozat elején megfogalmazott hipotéziseimet. Bízom benne, hogy kutatásom eredménye mind a szakirodalomban, mind a társadalomban e rendkívül fontos témára irányítja a figyelmet.

Az általam végzett kutatás célja ugyanis annak az igazolása, hogy lehet, hogy ma még „csak egy állat", de Dr. Vetter Szilvia szavaival élve „holnap lehet, hogy a te fiad, a te lányod, vagy te magad".

Forgács Nikolett
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Domokos Andrea
egyetemi tanár, KRE ÁJK
dr. Dorang Zsanett
tanársegéd, KRE ÁJK

Modern kori rabszolgaság Magyarországon, avagy a kényszermunka hazai gyakorlata

Kulcsszavak: kényszermunka, rabszolgaság, áldozatok, dehumanizáció, kiszolgáltatottság.

Kutatásom középpontjában a modern kori rabszolgaság jelenségének különböző megközelítésből történő elemzése áll, amely deliktum – annak ellenére, hogy a köztudatban a régmúlt homályának feledésébe veszett jelenségként él - mind hazai, mind nemzetközi szinten súlyos veszélyt jelent a társadalomra. Erről tesznek tanúbizonyságot az elmúlt évek e kérdéskörben született nemzetközi iránymutatásai, illetve Büntető Törvénykönyvünk erre fókuszáló 2020-as módosítása. Utóbbival összefüggésben kijelenthető, hogy az azóta ugrásszerűen megnövekedett esetek száma nem a bűncselekmény egyre gyakoribb megvalósulására, sokkal inkább arra utal, hogy egyre több esetet derítenek fel. A kérdés: milyen mértékben van jelen a XXI. században hazánkban a modern kori rabszolgaság?

Feltett szándékom, hogy egy áldozatközpontú szemléletet nyújthassak e tanulmány által reprezentálva a sértetti jogokat. A dolgozat további célkitűzése rávilágítani arra, hogy a bűncselekmény elkövetői felelősek az áldozatok szenvedéséért, dehumanizálásáért és a társadalomban okozott kárért. Empirikus vizsgálataim során különös figyelmet fordítottam arra a kérdésre, hogy a kényszermunka bűntettének megvalósítása során milyen mértékben érvényesül az áldozatok sanyargatása, a sértettek pszichológiai szempontból miképp élik meg az elkövetés pillanatában a tényt, hogy bűncselekmény áldozatai, illetve felmérik-e egyáltalán, hogy deliktum valósul meg a sérelmükre. Az áldozatok történetein keresztül a tanulmány betekintést kíván nyújtani a hazai valóság egy részletébe, ennek keretein belül abba, hogy Szarvason, a „kényszermunka központjában" milyen az ottélő embereknek e bűncselekményhez való viszonya, továbbá milyen adatok ismerhetők meg ezen a kényszermunka szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró településen.

A dolgozatban sor kerül de lege ferenda javaslatok kidolgozására is, amelyek a hatékonyabb prevenciós és büntetőjogi intézkedések megvalósítását célozzák. Végezetül az előbbiek mentén kirajzolódó bűnmelegelőzési stratégia felvázolására került sor, amellyel reményeim szerint csökkenthető az elkövetések száma.

Ejtsünk minél több szót a témában, fontos, hogy a társadalom minél szélesebb rétegei ismerjék fel e problémát. Ne hagyjuk figyelmen kívül azon embereket, akik áldozatai a modern rabszolgaságnak.

Hadházi Dalma
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pápai-Tarr Ágnes
egyetemi docens, DE ÁJK

Tétlenségre ítélve. A foglalkozástól eltiltás elméleti és gyakorlati kérdései

Kulcsszavak: foglalkozástól, eltiltás, büntetéskiszabás.

Hazánkban alternatív büntetésként is ismertek az egyes jogfosztó büntetések, melyek gyakorlatban történő érvényesítésének fontosságát évszázadokkal ezelőtt felismerték ugyan, de sajnálatos módon a szakirodalom keveset foglalkozik velük. Ha megvizsgáljuk azokat a büntetéseket, melyeket a bíróságok kiszabhatnak a bűncselekmények elkövetőivel szemben, megállapíthatjuk, hogy a foglalkozástól eltiltás – a szabadságvesztés után – az egyik legsúlyosabb büntetési nem, hiszen az elkövetőt az Alaptörvényben is rögzített alapjogától fosztja meg, mégpedig a foglalkozás és a munka szabad megválasztásához való jogától. A foglalkozás megválasztása, a szabad munkavállalás minden korban a szabadság egyik fokmérője, olyan érték, amelynek a súlya folyamatosan növekszik pénzcentrikus, fogyasztói társadalmunkban. A foglalkozás gyakorlása egzisztenciális biztonságot nyújt az egyénnek, és rajta keresztül a családjának is, így ennek megvonása, korlátozása valóban elrettentő hatású lehet. A foglalkozástól eltiltás egyúttal megbélyegzést is jelent a társadalom tagjai körében, egyfajta jelzés az állampolgárok felé, hogy bizonyos emberekkel szemben óvatosabbak legyenek. Tanulmányomban a foglalkozástól eltiltás büntetés elméleti és gyakorlati problémáinak a feltárására vállalkoztam. Célom a kutatással az volt, hogy a foglalkozástól eltiltásról rendelkezésre álló szakirodalom hiátusát némileg pótoljam, és átfogó képet kapjak ennek a szankciónak nemcsak az elméletéről, hanem a gyakorlatáról egyaránt. A bírói gyakorlat átfogó elemzésére anonim bírósági határozatok feldolgozásával került sor. A gyakorlat segíthet ugyanis választ találni azokra a kérdésekre, hogy mely bűncselekmények esetén szabja ki leggyakrabban a bíróság a foglalkozástól eltiltást, milyen elkövetői körrel szemben és mennyi időre. A jogesetekből levont következtetések képesek voltak rávilágítani az anomáliákra, a szabályozás esetleges hiányosságaira. A büntetéskiszabási gyakorlat feltárása még érdekesebb volt annak fényében, hogy az utóbbi évek jogszabályi módosításainak köszönhetően három bűncselekményi kör esetén is kötelezővé vált e büntetési nem kiszabása. Így kifejezetten érdekes volt annak vizsgálata, hogy vajon a kötelező esetek mennyiben változtatták meg a büntetéskiszabási gyakorlatot.

JÁGER ESZTER
jogász
osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Háromszéki Bence Áron
tanársegéd, SZE DFK

„A borítékolt bűncselekmény" – a hálapénz kriminalizálása, erkölcsi és büntetőjogi megítélése

KULCSSZAVAK: hálapénz, kriminalizálás, jogtudat, jogismeret, büntetőjog.

A TMDK dolgozatom témája a 2021. január elsejétől bűncselekménynek minősülő paraszolvencia büntetőjogi szempontú vizsgálata. Az általam választott témakört azért tartom fontosnak és aktuálisnak, mert az államszocialista rendszer kiépítésével párhuzamosan kialakult hálapénz intézményének társadalmi beágyazottsága nehezen vitatható, és a jogirodalomban kevésszer feldolgozottnak tekinthető a kriminalizálás társadalmi megítélését a szabályozás jövőben felmerülő esetleges kérdéseivel párhuzamba állító kutatás. Dolgozatom célja bemutatni a hatályos szabályozás előtti bizonytalan jogi helyzetet, a kriminalizálás mögött húzódó jogpolitikai és társadalmi indokokat, a hálapénz erkölcsi és büntetőjogi megítélését, és jogtudatkutatásomon keresztül megvizsgálni, hogy a magyar társadalom tagjai hogyan viszonyulnak a hálapénz-rendszer eltörléséhez. A kutatásomat kérdőíves adatgyűjtés módszerével végeztem, ami alapján 401 kitöltő válaszait elemeztem és vetettem össze a szakirodalomban található egyéb jogtudatkutatásokkal. A vizsgálatom eredménye alapján a válaszadók töredékes tudással rendelkeznek arról, hogy a hálapénz adása és elfogadása deliktumnak minősül, aminek indoka, hogy a jogtudat lassabban tudja követni és később képes csak mozdulni a gyakran pillanatok alatt változó jogi normák irányába. A vizsgálat eredménye azért tekinthető fontosnak, mivel a jog társadalmi intézmény, ami a társadalomra hat és a társadalomi környezet hatására folyamatosan változik. A jogalanyok jogi attitűdje formálja a jogi szabályozást, így a hálapénzre vonatkozó társadalmi ismertek, gondolkodásmód és szokások befolyásolják a szabályozás jövőjét és meghatározzák azt a kérdést, amely dolgozatom legfontosabb megválaszolandó kérdése, hogy a kriminalizálással elérni kívánt cél megvalósíthatónak tekinthető és megszüntethető a hálapénz, vagy ez a több évtizedes hagyományokkal rendelkező káros intézmény továbbra is a magyar egészségügyi-ellátórendszer része marad.

Jezerniczky Blanka Flóra
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
adjunktus, PTE ÁJK

A védőnők gyermekbántalmazás megelőzésében betöltött szerepéről

Kulcsszavak: gyermekbántalmazás, gyermekvédelem, jelzőrendszer, védőnő, megelőzés.

Dolgozatomban a védőnők gyermekbántalmazás megelőzésében betöltött szerepét vizsgálom. Hazai és globális viszonylatban is látható, hogy a gyermek családjától vagy gondozási körétől nem mindig kapja meg azt a védelmet, amelyre szüksége van, a gyermekvédelmi rendszer pedig ezeket a hiányosságokat hivatott orvosolni. A védőnő mint a gyermekvédelmi rendszer része kulcsszerepet játszik a gyermek testi-lelki jólétének és fejlődésének biztosításában, amely magában foglalja a gyermeket érintő rizikófaktorok észlelését és az azokra való érdemi reagálást, így a bántalmazás megelőzését is. Dolgozatom középpontjába egy gyermekbántalmazás következményeképpen történt tragédiát állítottam, amely során a védőnők a bántalmazott és elhunyt kisfiú hazagondozásának utánkövetését elmulaszották. Az egyik kérdés, amelyet ennek kapcsán vizsgálok, hogy van-e szerepe és felelőssége a védőnőnek a szakellátásban nevelkedő gyermek bántalmazása esetén a hazagondozás folyamatában, illetve hogy ebben az esetben mit lehetett/kellett volna tenni szakemberként és emberként. Írásomban részletesen írok a gyermekbántalmazásról mint társadalmi jelenségről, formáiról, okairól és következményeiről. A gyermekek irányában tanúsított abúzussal összefüggésben részletezem többek között a gyermekvédelmi rendszer feladatellátását, a jelzőrendszer működését, a jelzőrendszeri tagok jelzési hajlandóságát, utóbbiak vonatkozásában releváns statisztikai adatokat is kielemzek. Munkámban kitérek a védőnői szolgálat intézményének történetére és a védőnők mint jelzőrendszeri tagok preventív jellegű feladatellátására és annak hatékonyságára. Remélem, hogy témaválasztásommal én is a gyermekbántalmazásról szóló társadalmi párbeszéd részévé válhattam, hiszen a védőnői szolgálat feladatellátása területén is szükség van további fejlesztésekre a gyermekek jóléte, ezáltal pedig egy egészségesebb felnőtt társadalom létrejöttének reménye érdekében.

Pohl dóra luca
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
adjunktus, PTE ÁJK

Hova fordulhatok? Az áldozatsegítő központok helye és szerepe az áldozatsegítés rendszerében

Kulcsszavak: áldozatsegítés, ÁSK, empowerment, javaslatok.

A dolgozatomat a témaválasztásom megindoklásával és a tézisem megfogalmazásával kezdtem. Fejezeteket átívelően igyekeztem bizonyítani, hogy arra a kérdésre, hogy „Hova fordulhatok?" az áldozatsegítő rendszer különböző alrendszerei jelentik a választ. Ennek bevezetésére foglalkoztam az áldozatpolitika történetével és szereplőivel.

A következőkben elhatároltam az áldozat és a sértett fogalmát, meghatározva a különös figyelmet igénylő áldozati kategóriákat. Erre azért volt szükség, hogy bemutassam, a két fogalom nem szinonima, valamint, hogy az áldozatok és a velük való esetleges segítségnyújtás kapcsolata igen változatos. Kiemeltem, hogy milyen fontos, hogy az áldozatsegítő szolgáltatások figyelembe vegyék az egyedi szükségleteket és reakciókat, valamint alkalmazkodjanak az áldozatok egyéni helyzetéhez.

A dolgozatom következő fejezeteit az áldozatsegítő szolgáltatások ismertetése fogta össze. A kárenyhítés, érdekérvényesítés, azonnali pénzügyi segély és az áldozati státusz igazolásának bemutatása után részleteztem az ÁSK tevékenységét, különös figyelmet szentelve a Pécsi Áldozatsegítő Központra és az esetkezelés folyamatára.

A problémamegoldó szervhez történő áldozatirányítás után a jelzőrendszeri tagságból eredő együttműködések ismertetése mellett, bemutattam a különböző együttműködő partnereket, kitérve a rendőrséggel, a kormányhivatalokkal, illetve a többi ÁSK-val való együttműködésre.

A dolgozatom zárásaként pedig a javaslatok, záró gondolatok fejezetben vontam le a megállapításaimat, tettem meg a javaslataimat. Áttekintve az áldozatok érdekében tett áldozatvédelmi rendszer által nyújtott lelki, érzelmi és kríziskezelési támogatás melletti jogi segítséget, megállapítottam, hogy az áldozatsegítő szolgálatok, szolgáltatások igyekeznek minden bűncselekmény áldozatává vált személynek segíteni jogaik és érdekeik érvényesítésében, pénzügyi segély nyújtásában, azonban ahogy minden rendszer, az ÁSK is fejleszthető, javítható. Ehhez fogalmaztam meg olyan nóvumokat, amelyek véleményem szerint a folyamatok gördülékenyebbé tételét segítenék elő.

Szabó Noémi Réka
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Domokos Andrea
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A fiatalkorú elkövetők és reszocializációjuk színházpedagógiai megoldásai

Kulcsszavak: fiatalkorúak, reszocializáció, színházpedagógia.

Dolgozatom a büntetőjog és kriminológia keretein belül vizsgálja a fiatalkorú elkövetők kriminalitásának különböző pszichológiai, szociális és jogi aspektusait.

A tanulmány elején a büntetőjoghoz kapcsolódó kriminológiai források alapos elemzését végeztem, különösen a kriminálpszichológiai és fejlődéslélektani szakirodalomra alapozva. Ennek keretében kísérletet tettem arra, hogy bemutassam azokat az individuális, környezeti, társas és társadalmi okokat, amelyek jellemzőek a fiatalkorú elkövetők életére. A téma megértéséhez elengedhetetlen volt a fiatalkorúak igazságszolgáltatásának jogszabályi kereteinek és céljainak bemutatása, így ismertettem azokat a jogszabályokat, amelyek meghatározzák a fiatalkorúak büntetőjogi eljárásait. Ezen felül a dolgozatban szereplő nemzetközi dokumentumok is kiemelt szerepet kaptak, mivel azok irányvonalai segítenek a fiatalkori kriminalitás kezelésének korszerű és hatékony módjainak megértésében. Munkám során különböző, Magyarországon is alkalmazott színházpedagógiai megoldásokat is bemutattam, amelyek innovatív és hatékony eszközként szolgálnak a fiatalkorúak prevenciós és reintegrációs kezelésében. Álláspontom szerint ezen szokatlan, de annál eredményesebb módszerek alkalmazása kulcsfontosságú lehet a fiatalkori bűnözés megelőzésében és a reszocializációban.

Szilágyi Anett
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Bárd Petra
egyetemi docens, ELTE ÁJK
dr. Szontágh Veronika
mb. előadó, ELTE ÁJK

A propaganda játéka: a gyűlölet rulett

Kulcsszavak: propaganda, gyűlölet-bűncselekmény, előítélet, populizmus.

A hatalom birtokosai könnyen tudnak játékszabályokat felállítani és elérni, hogy a társadalom tagjai ezen játékszabályok mentén játszanak. De a játékoknak mindig van egy vesztese, és mivel itt az életről van szó, a veszteség az emberi méltóság. A dolgozatban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a gyűlölet-bűncselekmény elkövetője érezheti-e úgy, hogy cselekményének legitim forrása egy hatalommal felruházott szerv közvetített üzenete. Hipotézisem szerint a propaganda előítéletformáló hatásával képes gyűlölet-bűncselekményre felhívni. A dolgozatban arra törekedtem, hogy felhívjam a figyelmet arra a helyzetre, hogy a társadalmi konfliktusokat hatékonyabban lehetne kezelni, ha a propaganda nem ellenségképgyártó stratégiát követne. Képes lenne-e az előítéletesség csökkenni, ha a politikai retorika nem ellenségképgyártást, hanem előítéletmentességet hirdető kampányt folytatna? A felvetett kérdés megválaszolása érdekében a biztonságérzetet, mint szükségletet veszélyeztető politikai retorika társadalomra gyakorolt hatását tekintettem át, különös tekintettel a propaganda előítéletformáló hatására. A dolgozatban arra az álláspontra jutottam, hogy a gyűlölet-bűncselekmények hatékony kezelése elsősorban szemléletváltásban keresendő, másodlagosan pedig a jogi szabályozásban. A jog nem feltétlenül képes hatékonyan kezelni az előítéletet, azonban az általunk hatalommal felruházott politikai szereplők előítéletmentességet közvetítő üzenetei hozzájárulhatnának a közvélemény átformálásához. Új játékszabályokkal az előítéletesség megnyilvánulása csökkenthető.

Tar Bernadett
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Lilla Ivett
adjunktus, ELTE ÁJK

A remény nélküli jövő, avagy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés dilemmái

Kulcsszavak: reintegráció, EJEB, szabadságvesztés, életfogytiglan.

Pályamunkámban a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés végrehajtásával kapcsolatban felmerülő kérdésekkel, aggályokkal foglalkozom. A téma esedékességét igazolja, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága Magyarországot már több ízben elmarasztalta ezzel összefüggésben, az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének megsértésére hivatkozva, mi több, az utolsó ítélete 2024 nyarán született.

A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés magyar szabályozásával kapcsolatosan az alkotmánykonformitás és egyezménykonformitás egyértelműen megkérdőjeleződik, dolgozatomban a hangsúlyt azonban a felülvizsgálati mechanizmus egyezmény-sértő voltára helyeztem, különös tekintettel a kötelező kegyelmi eljárás jelenlegi szabályozására. Megkíséreltem de lege ferenda javaslatokkal élni a nemzetközi standardokhoz való igazodás érdekében, kiemelt figyelmet fordítva a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltek büntetés-végrehajtásának megreformálására. Véleményem és a közvélemény szerint is mérséklendő a negyven év várakozási idő a feltételes szabadságra bocsátás felülvizsgálatáig, azonban én különbséget kívántam tenni az erőszakos többszörös visszaesőként és az első alkalommal tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltek feltételes szabadságra bocsátása között. Az erőszakos többszörös visszaesők esetében ugyanis már két határozott tartamú szabadságvesztés után nem kísérletezhetünk a társadalom többi tagjának veszélyeztetésével azzal, hogy feltételes szabadságra bocsátjuk őket, hátha ezúttal törvénytisztelő polgárrá váltak. Őket tekintve valós, legitim igény a társadalom védelme a teljes elszigeteltségen keresztül. Az első alkalommal tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélteknél azonban közelebb kellene hozni a feltételes szabadság lehetőségét, mint negyven év. Esetükben felvethető, hogy a büntetés célja ne csak a fogva tartás legyen, hanem jelenjen meg a reintegráció, mint elérhető távlati cél. Az erre való kifejezett felkészítést azonban huszonöt év szabadságvesztés büntetés letöltése után, kétszer öt évig lenne célszerű végezni, s ezen időtartam sikeres eltelte után nagy eséllyel kijelenthető lenne, hogy az illető érdemes, alkalmas-e a társadalomba való visszailleszkedésre.

Varga Réka
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Csemáné Dr. Váradi Erika
egyetemi docens, ME ÁJK

A börtön árnyékában, avagy hogyan találd meg a helyed a szabad világban?

Kulcsszavak: börtönártalmak, reintegráció, reszocializáció, rehabilitáció, kritikai kriminológia.

Korábbi tanulmányaim során felkeltette a figyelmemet, hogy a büntetés-végrehajtás elítéltre gyakorolt hatásai, valamint a szabadságvesztés büntetés utáni reintegrálás külön kutatómunka tárgyát képezheti. A börtönártalmak nem csupán az egészségügyi és pszichológiai jólétet veszélyeztetik, de a fogvatartottak szociális hálójának megszakadásához és a társadalomba való visszailleszkedésük akadályozásához is vezetnek. A fogalom jelentőségét nem lehet túlbecsülni, mivel a börtönártalmak súlyosan érintik a rehabilitáció, a reszocializáció és a reintegráció folyamatát. A dolgozat célja a börtönártalmak és a reintegrációs folyamat jogi és társadalmi összefüggéseinek bemutatása, különös tekintettel a kritikai kriminológia perspektívájára, amely élesen kritizálja a jelenlegi börtönrendszert és a fogvatartottak kezelését. Ezzel párhuzamosan a dolgozat elemzi a rehabilitáció, reszocializáció és reintegráció fogalmait, és rámutat a börtönök működésében rejlő strukturális problémákra. A dolgozat második része jogi aspektusokat vizsgál, különös tekintettel a magyarországi büntetés-végrehajtási jogszabályokra és a nemzetközi normákra, mint például az ENSZ Nelson Mandela Szabályok vagy az Emberi Jogok Európai Egyezménye. A dolgozat interjúkat is tartalmaz egy volt fogvatartottal, börtönpszichológussal és reintegrációs szakemberrel, amelyek empirikus betekintést nyújtanak a börtönártalmak és a reintegrációs kihívások valóságába. Ezek az interjúk rámutatnak arra, hogy a fogvatartottak jogai gyakran nem érvényesülnek a gyakorlatban, és a pszichológiai támogatás hiányosságai is komoly problémákat okoznak a reintegráció során. A dolgozat zárásaként a jogszabályi reformok szükségességére hívja fel a figyelmet, különös tekintettel a börtönkörülmények javítására és a fogvatartottak jogainak hatékonyabb védelmére.

Magyar állam- és jogtörténet I.

TAGOZAT

ANDOR JÚLIA ANNA
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

ANDOR SÁRA ÁGNES
jogász
osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Beliznai Kinga
egyetemi docens, ELTE ÁJK

A bírósági határozatok normatív kötőereje régen és most. A döntvényjogtól a korlátozott precedensrendszerig

KULCSSZAVAK: döntvényjog, korlátozott precedensrendszer, normatív kötőerő, jogegység, jogforrások.

A bírósági határozatok normatív kötőereje aktuális kérdés, tekintettel arra, hogy 5 évvel ezelőtt lépett hatályba a korlátozott precedensrendszert megteremtő igazságügyi reform, melynek lényege, hogy a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatait minden bíróságnak kötelező követni. A rendszert újnak és idegennek tartották a magyar jogban, azonban olyan vélemények is születtek, miszerint nem előzmény nélküli. Többen is a döntvényjoggal hozták összefüggésbe, a két rendszerben pedig valóban közös elem a kúriai határozatok normatív kötőereje.

Hipotézisünk így az volt, hogy a 19. század végi – 20. század eleji döntvényjog a korlátozott precedensrendszer előzményének tekinthető, így az nem idegen a magyar jogi kultúrában. Ennek megállapításához vizsgáltuk a bírósági határozatok normatív kötőerejének törvényi szabályozását, megítélését, bevezetése szükségességének okát, a határozatok hozzáférhetőségét és a határozattól való eltérés esetére szolgáló jogorvoslati lehetőségeket.

A kutatás során összehasonlító módszertant alkalmaztunk. Elsődleges forrásként többek között jogszabályokat, eredeti gyűjteményeket és képviselőházi naplókat, másodlagos forrásként pedig korabeli, illetve jelenlegi szakcikkeket, tanulmányokat használtunk a szempontok összevetéséhez. A vizsgálatot a polgári igazságszolgáltatásra nézve folytattuk le, mivel a bírósági határozatok normatív kötőerejének mind a döntvényjog idején a polgári törvénykönyv hiánya, mind ma a magas absztrakciós szintű törvényi szabályozás miatt „kvázi” jogforrásként nagy szerepe van.

Kutatásunk végén arra a következtetésre jutottunk, hogy hipotézisünk jelentős részben igaznak bizonyult, mert a korlátozott precedensrendszer és a döntvényjog is hasonló eszközként hasonló problémákra – így a jogegység hiányára – reagált két különböző korban, és gyakorlati alkalmazásuk során hasonló dilemmák, problémák és igények merültek fel, mint például a bírói függetlenség, a hozzáférhetőség és a jogorvoslat kérdése. Különbség azonban, hogy ma már nemcsak a Kúria vitás, elvi kérdésekben döntő határozatait kell követni, hanem minden közzétett határozatát, ami már távolodást jelent a döntvényjogi előzménytől. Ezek alapján de lege ferenda javaslatunk például, hogy több figyelmet kellene fordítani a jogászok új rendszernek megfelelő képzésére és a határozatok hozzáférhetőségére, megismerhetőségére.

BRANDT BIANKA MÓNIKA
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Herger Csabáné
egyetemi tanár, PTE ÁJK

Romák negatív diszkriminációja a 20. század első felében: rendeleti háttér és történeti összefüggések

KULCSSZAVAK: kóborcigányok, diszkrimináció, egészségügy, letelepítéspolitika, jogalanyok.

A dolgozat a romák negatív diszkriminációjával foglalkozik a 20. század első felében. A vizsgálat kifejezetten a romákra hatályba lépett jogszabályokra terjed ki, külön témakörökre bontva. A tartalomban nem jelenik meg a pozitív diszkrimináció, így a cigányzenészekre vonatkozó rendelkezések sem, mert a cél a negatív diszkrimináció vizsgálata volt.

A kutatás alapvető hipotézise, hogy voltak-e faji alapú jogszabályok a két világháború között, és ha voltak, azok a romák mely csoportjaira vonatkoztak, tehát, hogy kik a jogalanyok, továbbá annak a kérdése, hogy diszkriminatívak voltak-e ezek a jogszabályok, és amennyiben igen, hogyan nyilvánult az meg. A dolgozat célja az volt, hogy ezekre a kérdésekre választ fogalmazzak meg az egyes rendeletek elemzésekor és következtetésképpen, záráskor is. A téma azért fontos, mert ilyen fókusszal az első kutatásnak számít, így alapja lehet további kutatásoknak is, nemcsak a jog területén, hanem akár társadalomtudományi, szociológiai területeken is. A vizsgált anyag 26 rendeletet foglal magába. A rendeletek témájuk szerint kerültek felosztásra, így a dolgozat foglalkozik a letelepítéssel, az egészségüggyel, vándoriparral, az ujjlenyomat felvételével és a cigányrazziával.

A dolgozatban a vizsgálat mindvégig elemző metodikát követ, zömében a rendeletek teszik ki annak forrásjegyzékét, ugyanis a téma nem kutatott, így szakirodalomból kevés állt rendelkezésemre. Álláspontomat érveléssel, konzekvencia megfogalmazásával támasztottam alá, amely a következőképpen történt: az elemzett rendelet bemutatását, elemzését követően saját véleményt és korábbi kutatók véleményét is bemutattam.

A dolgozat eredményesnek mondható, mert abban megfogalmazódott konkrét eredmény, következtetés is. Állítható, hogy a két világháború közötti diszkriminatív intézkedések hosszú távon elmélyítették a roma közösség jelenleg is érzékelhető kirekesztettségét, és asszimilálódásuk ellehetetlenülését.

Forgó Zsanett
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pétervári Máté
adjunktus, SZTE ÁJK

Az özvegyi jog korlátozása és megszüntetése a Kalocsai Királyi Törvényszék joggyakorlatában az 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslatot megelőző időszakban (1915-1929)

Kulcsszavak: joggyakorlat, özvegyi jog, örökösödési jog, 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslat.

Kutatásom központi témája az özvegyi jog kapcsán felmerült vitás kérdések rendezése a bírósági gyakorlatban az 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslatot megelőző másfél évtizedben. Dolgozatomban számos, az özvegyi haszonélvezeti jog megállapítása, korlátozása, illetve megszüntetése iránt folyamatba tett peres ügy ismertetésén keresztül mutatom be a Kalocsai Királyi Törvényszék és a Budapesti Királyi Ítélőtábla joggyakorlatát, kiemelve a Magyar Királyi Kúria szerepét a jogegységesítésben. A Törvényszék peres iratait az 1915-1928 közötti időszakban vizsgáltam (MNL BKML VII. 2. b. 80-472. dobozok), és közel negyven ügyet dolgoztam fel az özvegyi jog kapcsán. Pályamunkámban egy konkrét bíróság joggyakorlatát vizsgálva képet kaphatunk az özvegyi jog kapcsán felmerülő kérdésekről és az alkalmazott jogról a gyakorlati élet alapján.

Az özvegyi jog célja hagyományosan az volt, hogy az özvegy nő a férje életében megszokott életszínvonalat az ő halálát követően is fenntarthassa, ennek érdekében pedig férje hagyatékának haszonélvezetére volt jogosult, illetve tartásra, ellátásra tarthatott igényt. Ahogy a korszakban számos más jogintézményt, az özvegyi jogot is a szokásjog alapján rendezték a bíróságok. Példának okáért az özvegy érdemtelenségének intézményét a korszakban teljes mértékben a bírói gyakorlat alakította ki: a bíróságok határozták meg az özvegyre irányadó érdemtelenségi okokat, amelyek között a hűtlenség, a férj elhagyása, ágyassági viszony folytatása, illetve az özvegy erkölcstelen életmódja szerepelt. A levéltári anyagok vizsgálatából emellett egyértelműen kidomborodott, hogy az özvegyi jog rendezése csak a legvégsőbb esetben történt per útján.

A kutatómunkám során a magyar magánjogban mérföldkőnek számító 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslat előtti időszak joggyakorlatát térképeztem fel. Az MTJ kodifikációs szintre emelte az özvegy érdemtelenségének intézményét, emellett rögzítette azt a – szintén a bírói gyakorlat által kialakított – jogot, miszerint a leszármazó

örökösök özvegye is kérhette az özvegyi jog megszorítását önmaga és leszármazója érdekében. Megállapítottam, hogy a Törvényjavaslat elsősorban a bírósági gyakorlat által kialakított szokásjogot kodifikálta, ugyanakkor olyan előremutató részletszabályokat is tartalmazott, amelyekre a korszak szokásjoga nem terjedt ki.

Horváth Rebeka
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Varga Norbert
egyetemi tanár, SZTE ÁJK
Prof. Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A halált okozó súlyos testi sértés és a szándékos emberölés elhatárolása a Szegedi Királyi Ítélőtábla gyakorlatában (1891-1900)

Kulcsszavak: büntetőjogtörténet, testi sértés, emberölés, elhatárolás, Csemegi-kódex.

A kutatásom fókuszában a Csemegi-kódexben szabályozott halált okozó súlyos testi sértés és szándékos emberölés bűncselekmények elhatárolási kérdései állnak a Szegedi Királyi Ítélőtábla joggyakorlatában az 1891 és 1900 közötti időszakban.

A kutatásom módszertanát tekintve a dolgozat minden fejezetét három részre osztottam. Először az 1878. évi V. törvénycikk hatályba lépése (1880) előtti szakirodalmat elemzem, majd az Ítélőtábla és a Magyar Királyi Curia ítélkezési gyakorlatát 1891 és 1900 között és a korabeli szakirodalmat. Ezt követően többször hivatkoztam a vizsgált korszakot követően megjelent szakirodalmi forrásokra, mert a Csemegi-kódex megjelenése után évtizedekkel is hivatkoznak a kódex dogmatikai tételeire.

A kutatásom primer forrásai a Szegedi Királyi Ítélőtábla büntetőügyei, a Magyar Királyi Curia döntvényei és az 1878. évi V. törvénycikk indokolása. A válogatott szekunder források a korszak nagy büntetőjogászainak munkái úgy, mint Pauler Tivadar, Lőw Tóbiás, Edvi Illés Károly, Finkey Ferenc és Angyal Pál.

Dolgozatomban a vizsgált évtized büntetőügyeiből a dolgozat témáját képező két bűncselekmény tárgyában azt a 47 büntetőügyet dolgoztam fel, amelyekben kifejezésre jut az ölési és a testi sértési szándék elhatárolásának kérdése. A dolgozatban az eddig nem vizsgált szegedi joggyakorlatot kívánom bemutatni a tárgyi és alanyi tényezők feltárása mellett.

Vizsgáltam a bűncselekmény tárgyi oldalát tekintve a bűncselekmény elkövetéséhez használt eszközt, majd az elkövető által a bántalmazáskor kifejtett erőt, az ütés, a szúrás, a lövés irányzottságát, a többszöri támadást. Ezt követően számításba vettem a sérülés helyét, jellegét, valamint az elkövető kijelentéseit és a cselekmény kifejtése utáni magatartását.

Az elkövető tudatában megjelenő alanyi oldalon tanulmányoztam az elkövető személyes tulajdonságait és az elkövetőben a cselekményt kiváltó indítóokot. Feltártam a cselekmény elkövetéséhez vezető eseményeket, amely szorosan összefügg az elkövető és a sértett közötti kapcsolattal.

A vizsgált időszakban kimunkált elhatárolási szempontok, a szegedi joggyakorlatból hozott jogesetek hozzájárulnak a hatályos jogfejlődés történeti alapjainak megértéséhez, különös tekintettel a 3/2013. Büntető Jogegységi Határozatra, ami a testi sértési és az emberölési szándék elhatárolásáról szóló elvi jelentőségű döntés.

Kalauz Boróka Petra
jogász
osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Schlachta Boglárka Lilla
tanársegéd, KRE ÁJK

A közjegyzők fegyelmi felelőssége, jogesetek a Budapesti (Királyi) Törvényszék gyakorlatából (1936–1950)

Kulcsszavak: közjegyzők, fegyelmi felelősség, Budapesti (Királyi) Törvényszék.

Az OTDK dolgozatomban a közjegyzők fegyelmi felelősségét mutatom be a Budapesti (Királyi) Törvényszék gyakorlata alapján 1936 és 1950 között. A kutatásom jogtörténeti tárgyú, ezért a primer levéltári források feltárása mellett nyomon követtem a témára vonatkozó jogi normák érvényesülését is. A levéltári anyagok feldolgozását követően elvégeztem az iratok tartalmi és kronológiai csoportosítását, és az ügyek típusa szerinti statisztikai szempontú következtetéseket vontam le.

Az elemzés 1936-os kezdődátumát az indokolja, hogy a jelölt év januárjában lépett hatályba az 1936. évi III. törvénycikk, amely a közjegyzők fegyelmi felelősségéről is rendelkezett. Az 1950-es záródátumot pedig a Törvényszék fegyelmi ügyeinek levéltári kutathatósága határozta meg. A kutatásom során a tudományos vizsgálat középpontjában a történeti norma állt, így a levéltári források feltárásával párhuzamosan alkalmaztam a normatív jogtudományi irányzat szabályértelmezési és elemzési módszerét. A dolgozatban az 1886. évi VII. tc., az 1930. évi IV. tc. és az1936. évi III. tc. normatani és dogmatikai elemzését is elvégeztem.

A levéltári kutatómunkát a Budapest Főváros Leváltárában végeztem, ahol a primer levéltári forrásokat az ügyek típusainak megfelelően csoportosítottam. Kutatásom során kiemelt hangsúlyt fektettem a dogmatikai háttér vizsgálatára és a tárgykörbe vágó releváns szakirodalom feldolgozására is, mivel a közjegyzők fegyelmi felelősségének levéltári alapú feldolgozása a szakirodalomban kevésbé feldolgozott témakör. Levéltári kutatásom alatt összesen kilenc fond levéltári forrást dolgoztam fel. 1936 és 1950 között 128 alkalommal indult fegyelmi eljárás a Törvényszéken, amelyből összesen 30 esetben indult közjegyzővel szemben.

A dolgozatban feltárt levéltári források a polgári közjegyzőség történetéhez új és további elemzést igénylő adalékokkal szolgálnak.

Luxl Sára
jogász
osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Kovács Gábor
egyetemi tanár, SZE DFK

Szakértői bizonyítás az 1956-os megtorlási perekben Sziklai Sándor halálának ügyében készült szakvélemények tükrében

Kulcsszavak: Sziklai Sándor, 1956, megtorlási per.

Az 1956-os forradalom után a politikai elnyomás és az „ellenforradalom" visszaszorítása érdekében megtorlási perek indultak. A pereket a történettudomány és a jogtudomány képviselői is átfogóan vizsgálták, azonban a perbeli szakértői közreműködés részletes elemzése elmaradt.

A múlt feltárását nehezíti, hogy a (szem)tanúk visszaemlékezése és véleménye általában is gyakran szubjektív, továbbá a visszaemlékezők beszámolóján alapuló munkák egy része az átélt élmények és az idő múlása miatt torzíthat, így azok helyenként elfogultak lehetnek egymás, vagy 1956 megítélése irányában. A megtorlási perekben felhasznált igazságügyi szakértői vélemények teljeskörű vizsgálata ezidáig nem történt meg, kizárólag a fennmaradt tárgyalási jegyzőkönyveket és a tanúvallomásokat elemezték.

A Nemzeti Emlékezet Bizottság mellett felállított kutatócsoport eddig négy peranyag vizsgálatát tudta elvégezni. Sziklai Sándor halálának okára és körülményeire, továbbá ebben a kérdésben közreműködő igazságügyi orvosszakértők korabeli véleményének elemzésére vonatkozóan a kutatócsoport frissen közzétett kutatási eredményeit használtam fel a szerzők engedélyével. A szakértői elemzést a perbeli időszak anyagi-és eljárásjogi szabályaival, valamint a koncepciós és megtorlási perek sajátos jellemzőivel egészítettem ki. Az új bizonyítékok fényében teszek kísérletet a téma újraértelmezésére, kiemelt figyelmet fordítva Sziklai Sándor ezredes és apósa, Kiss Lajos halálára. A felhasznált szakértői vélemények ténymegállapításaihoz nyomatékos kétség fér, az is felvetődik, hogy a szakértők hamis nyilatkozata, illetve az általuk meghamisított bizonyítékok felhasználása vezetett a hat halálos ítélet kimondását is magába foglaló bűnösítő ítélethez. Az elvégzett kutatómunka és ügyfeldolgozás eredménye alapján már most látható, hogy az igazságügyi orvosszakértő közreműködésével zajlott büntetőeljárások részletes elemzése, és további hasonló ügyek vizsgálata is indokolt lehet.

Szóga Zsigmond
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Képessy Imre
adjunktus, ELTE ÁJK

Bűnözőből áldozat, avagy a prostituáltak megítélésének változása a dualizmus kori jogalkotás tükrében

Kulcsszavak: prostitúció, dualizmus, reglementáció, leánykereskedelem.

A dolgozat a prostituáltak jogi-, valamint társadalmi helyzetét vizsgálja a dualizmus kori Budapesten. A tanulmány kutatási kérdése az, hogy hogyan került előtérbe a dualizmus kori jogalkotásban, hogy a prostituált – szemben a közfelfogással – nem bűnöző, hanem áldozat, akit védeni kell. A dolgozat elemzi, hogy ez a szemléletmódváltás hogyan tükröződött a korszakban megszülető jogszabályokban, valamint az ítélkezési gyakorlatban. A válasz megtalálásának érdekében a különböző szakirodalmak feldolgozásával, levéltári kutatással, valamint jogszabályok és a bíró gyakorlat bemutatásával részletes áttekintést nyújt a prostituáltak korabeli társadalmi megítéléséről és a prostitúció szabályozását célzó 1867 és 1914 között kiadott budapesti szabályrendeletek fejlődéséről. Ezt követi a prostituáltak védelme szempontjából kulcsfontosságú jelenség – a leánykereskedelem – szabályozásának, valamint az ahhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlatnak a vizsgálata. Továbbá a dolgozat történelmi áttekintést ad a leánykereskedelem elleni nemzetközi harc megindulásáról, valamint röviden kitér a prostituáltak helyzetének javításáért küzdő nem állami szervezetek bemutatására is. A tanulmány igazolja, hogy a korszak végére a jogalkotó felismerte a prostituált áldozati mivoltát, és felvilágosult rendelkezésekkel törekedett az örömlányok védelmére. Mindezek ellenére a megkésett szabályozás és a konzervatív bírói gyakorlat miatt a prostituáltak helyzete számottevően nem javult az első világháború kitöréséig.

VARGA BENEDEK
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Varga Norbert
egyetemi tanár, SZTE ÁJK
Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A hitelsértésről szóló 1932: IX. tc. dogmatikai elemzése a Budapesti Királyi Ítélőtábla illetékességi körébe tartozó törvényszékek gyakorlatában (1932-1935)

KULCSSZAVAK: büntetőjog, teleologikus értelmezés, hitelsértés, jogtörténet.

A nagy gazdasági világválság következtében egy általános hitelforgalmi krízis bontakozott ki Magyarországon, amelynek során kiemelt fontosságúvá vált a hitelezők érdekeinek adekvát büntetőjogi védelemben részesítése. Így született meg a hitelsértésről szóló 1932: IX. tc., amely strukturálisan átalakította a fizetésképtelenségi büntetőjog rendszerét. Kutatásom során elsőként arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen gazdasági és jogi körülmények indokolták a hitelsértés kriminalizálását, majd azt vizsgáltam, hogy a hitelsértési törvény milyen dogmatikai változásokat eredményezett az 1932 előtti jogállapotokhoz képést. Ehhez szorosan kapcsolódott a hitelsértés jogi tárgyának behatóbb vizsgálata. A kutatási kérdések megválaszolásához elsőként a releváns büntetőjogi szakirodalmat tekintettem át, ezt követően a Kúria döntvényeit elemeztem az 1932-1935 közötti időszakban, végül a Budapesti Királyi Ítélőtábla illetékességi körébe tartozó törvényszékek gyakorlatát dolgoztam fel az előbb említett intervallumban Budapest Főváros Levéltára VII. 1. d. törzsszám alatt őrzött dokumentumai alapján. Módszertanom középpontjában a normaszöveg teleologikus értelmezése állt, melyhez szükség volt a jogalkotói akarat részletes elemzésére Országgyűlési Naplók és Irományok alapján. Mivel a törvényhozói akarat szorosan kapcsolódott a kormányzat gazdaságpolitikai célkitűzéseihez, így elengedhetetlen volt a vonatkozó gazdaságtörténeti munkák áttekintése is. Kutatásom során megállapítást nyert, hogy a hitelsértés egy komplex jogi tárgyat védelmezett, egyfelől a hitelezők aránylagos követelési jogát, másrészt pedig a hitelforgalom biztonságát. Az 1932 előtti jogállapotokhoz képest a büntetendőség kiterjesztése figyelhető meg, ami alátámasztható a csődnyitás – mint objektív büntethetőségi feltétel – eltörlésével, az elkövetési magatartás és a tettesi kvalifikáció átalakításával. A vizsgált primer források alapján

sikerült kimutatnom, hogy a kúriai gyakorlatban megjelent az egyes tényállási elemek (pl.: kielégítés alapjául szolgáló vagyon) jogtárgyharmonikus értelmezése, amit az alsóbb bíróságok gyakorlata is követett. A bűnösségi konstrukció esetében azonban a Kúria jogértelmezése dogmatikailag helytelen eredményre vezetett, s az alsóbb bírósági gyakorlat is széttartó volt a célzat kérdésében.

Magyar állam- és jogtörténet II.

TAGOZAT

CZIFRA BOTOND
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Képes György
egyetemi docens, ELTE ÁJK
Dr. Heil Kristóf Mihály
tanársegéd, ELTE ÁJK

Hitelezővédelem a Codex Cambio-Mercantilisben

KULCSSZAVAK: hitelezővédelem, hitelügy története, operátumok, rendszeres bizottsági munkálatok.

A 18. század végén a bomlásnak indult rendi társadalom válságát súlyosbította, és a gazdaság fejlődését és felzárkózását nehezítette a hiányos hitelszerkezet. Jóllehet, kölcsönszerződések megkötésére a korszakban is sor került, a rendi magánjog sajátosságai nem tették lehetővé azt, hogy szélesebb körben indulhasson hitelezési tevékenység. A mezőgazdaság felzárkóztatásához és az ipar fejlesztéséhez azonban elengedhetetlen lett volna a megfelelő beruházási és fejlesztési hitelek megjelenése a piacon, különös tekintettel arra, hogy a konjunkturális tőkefelhalmozódás a piacon kínálatot is teremthetett volna.

A korszakban kibontakozó reformhangulat II. József halálát követően elérkezettnek látta az időt arra, hogy a hitel kérdésében több másik mellett lépéseket tegyen, ezt azonban a kedvezőtlenné váló politikai körülmények és az idő szűkében kilenc bizottságra bízták, amelyek rendszeres munkálataikban válaszokat kerestek és tervezeteket dolgoztak ki a problémák megoldására. A jogügyi munkálatban fellelhetünk egy korai kereskedelmi jogi kodifikációs munkát, amely a hitelproblémára is választ adhatott volna, ha a diétán nem az irattárba kerül.

Dolgozatomban levéltári források saját fordítására támaszkodva megvizsgálom, hogy a Codex Cambio-Mercantilis csődjogi artikulusában fellelhető szabályok milyen mechanizmusokkal segítették volna elő a hitelezők igényeinek érvényesítését. Az írásban fellelhető az operátum csődjogi artikulusának magyar nyelvű, saját fordítása, illetve a szöveghez kapcsolódó dogmatikai kérdések tárgyalása, amely a concursualis pert némileg új megvilágításba helyezheti. A törvényszöveg fordításával és a dogmatikai kérdések tárgyalásával, különösen akkor, ha a kutatás folytatása során egy kevésbé szűkre szabott terjedelemben a hozzá kapcsolódó egyéb szövegeket és előkészítő anyagokat is feldolgozhatom majd, reményeim szerint hozzájárulhatok ahhoz, hogy

a jogtörténet-tudomány behatóbb ismeretekkel rendelkezzék egy olyan területről, amely eddig kívül esett a szakemberek nagy részének érdeklődésén.

CSEPREGHY MÁTYÁS
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Antal Tamás
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

„A tanácsrendszerből az önkormányzatiságba...” A Végrehajtó Bizottság átalakulása Polgármesteri Hivatallá egy vidéki kisváros példáján keresztül

KULCSSZAVAK: tanácsrendszer, végrehajtó bizottság, helyi önkormányzat.

1990 őszén, a magyarországi helyhatósági választásokat követően megalakultak a helyi önkormányzatok, lezárult a tanácsrendszer, amivel a rendszerváltás a legfontosabb lokális mérföldkövéhez érkezett. Sarkad, egy Békés megyei kisváros példáján keresztül tekintettem át a helyi rendszerváltás folyamatát, tulajdonképpen a tanácsrendszer kifutását, majd az útkeresést, a tanácsrendszert felváltó önkormányzati rendszer kiépítésének és felállításának egyáltalán nem zökkenőmentes folyamatát, amit jelentősen nehezített az ország nehéz gazdasági helyzete is.

A magyarországi tanácsrendszer nagyon komoly változáson ment keresztül 1950-es születése óta és az 1980-as évek végén már sokkal inkább koncentrált a helyi, lokális problémák megoldására, mint a hanyatló pártállami rendszereknek és a párthierarchiának történő megfelelésre. A jegyzőkönyveket tanulmányozva érzékelhető, hogy a tanácstagok az 1980-as évektől sokkal inkább a helyi lakosságnak akartak megfelelni, mint a megyei tanácsnak, vagy a felettes pártszerveknek. Legalább ilyen hangsúlyosak azok a folyamatok, amelyek a tanácsok mellett a helyi végrehajtó bizottságokban lezajlottak. Sarkad Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának 1988-as, 1989-es és 1990-es jegyzőkönyveit átvizsgálva, jól látható képet kapunk a fent leírt időszak folyamatairól, a település elöljárói által hozott döntésekről, beleértve a tanácsrendszer döntési mechanizmusait is. Láthatóvá válik a döntések háttere és megállapítható, hogy az 1980-as évek közepétől már egyre inkább a helyi közösség szolgálata állt a tanácsi intézményrendszer és annak döntéshozói homlokterében. Azonban a megyei tanács és a pártszerveknek való megfelelés, a hierarchia magasabb szintjeiről érkező utasítások betartása ekkor sem kérdőjeleződött meg. Természetesen az 1980-as években a tanácsrendszer „demokratizálása”, „önkormányzati jellegének” erősítése volt a legfőbb elvárás, aminek a sarkadi helyi szint igyekezett a lehetőségeihez mérten maximálisan eleget tenni. A helyi rendszerváltások és a tanácsrendszer kapcsán két fontos dolgot is kiemeltem.

Egyrészt a helyi tanácsok és végrehajtó bizottságaik a hatályos jogszabályoknak megfelelve, teljesen törvényes keretek között működtek, fejezték be tevékenységüket, majd adták át a települések irányítását a felálló önkormányzatoknak. Másrészt nagyon konstruktív volt a kiépülő önkormányzati rendszerhez és a rendszerváltás folyamatához való hozzáállása a helyi tanácsoknak, végrehajtó bizottságaiknak és vezetőiknek.

DETRE CSONGOR ISTVÁN
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK

Történeti alkotmányunk vívmányainak hordozói a XXI. századi magyar alkotmányos rendszerben

KULCSSZAVAK: történeti alkotmány, alkotmánytörténet, vívmány, alkotmánybíróság, alkotmányértelmezés.

Magyarország Alaptörvénye olyan kapcsolatot teremt a dogmatikus alapokon nyugvó kartális alkotmány és történeti fejlődés által kimunkált alkotmány és annak vívmányai közt, amelynek nemzetközi párhuzamait nem találjuk. Az újszerű kihívás kérdéseket vetett fel az alkotmánytörténeti, valamint a hatályos alkotmányjogi diszciplína határterületén.

Mi a magyar történeti alkotmány? Mik annak jellegzetes vonásai és mik a vívmányai? Miként funkcionálhatnak ezek mint keret az Alaptörvény rendelkezéseinek helyes értelmezésekor?

A megfogalmazott kérdésekre akkor adhatunk választ, ha az alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatos joggyakorlatot – mindenekelőtt az Alkotmánybíróság gyakorlatát – az alkotmánytörténet tükrében vizsgáljuk. A dolgozat ennek megfelelően az alkotmánytörténeti megalapozást követően, arra tekintettel elmezi az alkotmánybírósági gyakorlatot.

Az Alkotmánybíróság határozatai alapján körvonalazódik egyrészről egy olyan értéklista, melyet a történeti alkotmány vívmányaként azonosított és amely alkalmas Magyarország alkotmányos identitásának meghatározására, másrészről számos olyan jogi megoldás, mely előképe a hatályos közjog intézményeinek, így az egyes alkotmányos tételek jelentéstartalmának megállapításához szolgáltathat szempontokat.

A testület gyakorlatát azonban egységes és következetesen alkalmazott módszertan hiányában sok bizonytalanság övezi. Az Alkotmánybíróság és az alkotmánytörténeti irodalom által a magyar történeti alkotmányról, és annak vívmányairól alkotott kép ugyanis nem feltétlenül egyezik. Az Alkotmánybíróság gyakorlatának elemzése során, – figyelemmel a történeti alkotmányok dogmatikus alapon nyugvó alkotmányjogi gondolkodástól idegen jegyeire – több kritika is megfogalmazható. Ilyenek egyrészről a történeti alkotmány forrásainak meghatározásával, másrészről a vívmányok azono-

sításakor alkalmazott módszerekkel kapcsolatos következetlenségek. Ezek a sok esetben nem segítik a magyar jogi és intézménytörténeti tradíciók beépülését a hatályos jogrendszerbe, sőt fokozzák a történeti alkotmány vívmányaival kapcsolatos bizonytalanságokat. Az Alaptörvény kógens rendelkezésinek ugyanis csak abban az esetben lehet eleget tenni, ha magyar közjogi tradíciókat körültekintően, valós természetüket figyelembevéve építjük be alkotmányjogi gondolkodásunkba, és fenntartjuk, illetve fokozzuk az alkotmánytörténet és az alkotmányjog közti „párbeszédet".

Herold Virág
jogász
osztatlan, 3. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nagy Szabolcs
adjunktus, SZE DFK

Konfliktus és kompromisszum: Deák Ferenc és Lustkandl vitájának politikai és jogi dimenziói

Kulcsszavak: Deák–Lustkandl vita, Pragmatica Sanctio, szabad királyválasztás, közjog, perszonálunió.

A Deák–Lustkandl vita az 1860-as évek egyik legfontosabb közjogi vitája volt, amely máig releváns témákról szólt, így további viták katalizátoraként szolgált és hatalmas lépést jelentett a húsvéti cikkhez, valamint a kiegyezéshez vezető úton. Wenzel Lustkandl osztrák jogtudós 1863-ban jelentette meg művét a „Das ungarisch-österreichische Staatsrecht: zur Lösung der Verfassungsfrage"-t, amelyre Deák Ferenc 1865-ben reagált „Adalékok a magyar közjoghoz. Észrevételek Lustkandl Vencel munkájára" címmel.

A vita jelentős hatást gyakorolt a korabeli közéletre és hosszú ideig a jogtörténeti szakirodalom középpontjában állt, azonban a téma az utóbbi időben háttérbe szorult. Kutatásom célja Lustkandl Pragmatica Sanctioról és a szabad királyválasztásról alkotott gondolatainak újdonsága, hiszen ilyen markáns és egyben nóvumnak számító véleményre ezen témakörökben a magyar jogtörténetben még sohasem volt példa. A témával való foglalatosságom során több kérdés is megfogalmazódott bennem. Helytállóak-e a két oldal által felsorakoztatott érvek? Hogyan formálta az 1860-as évek politikai helyzetét a kialakult diskurzus? Azonban a legnagyobb dilemma számomra az volt, hogy milyen relevanciával bír a vita a XXI. század jogi gondolkodói számára?

Kiemelt jelentőségű Lustkandl azon állítása, hogy Magyarország elvesztette szuverenitását, amelyet Deák cáfolt azáltal, hogy bizonyította az osztrák és a magyar Pragmatica Sanctio közötti eltéréseket mind tartalmukban, mind hatásukban. Emellett Deák rámutatott arra is, hogy a magyar rendek önként mondtak le bizonyos jogaikról – például a szabad királyválasztás jogáról – az ország megmaradásának biztosítása érdekében egy esetleges török fenyegetéssel szemben.

Deák Ferenc érvelésének logikája és gondolati rendszere jelentős mértékben hozzájárult a modern magyar államjogi gondolkodás alapjainak lefektetéséhez, ezzel elősegítve a jogbiztonság és a polgári szabadságjogok megerősödését, valamint a jogállamiság eszméjének megszilárdulását.

Horváth András
jogász
osztatlan, 10. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Képessy Imre
adjunktus, ELTE ÁJK

Állam az államban: Horvát-Szlavónország alkotmányos helyzete a reformkortól az első világháborúig

Kulcsszavak: Horvát-Szlavónország, Horvátország, Osztrák-Magyar Monarchia, magyar alkotmánytörténet.

Dolgozatom témája Horvát-Szlavónország alkotmányos helyzetének bemutatása a reformkortól az első világháború kezdetéig. A dolgozatom elkészítése során különösen fontosnak tartottam bemutatni a horvát jogtörténetnek a témára vonatkozó eredményeit is. Bár az elmúlt évtizedekben valamelyest közeledett egymáshoz a horvát és a magyar álláspont, a korszak értékelésében máig fellelhetők markáns különbségek.

Már abban sincs egyetértés, hogy Horvát-Szlavónország rendelkezett-e államisággal, vagy sem. Jelentős eltérések vannak az a magyar kormányzatnak az állam egységét hirdető akcióinak megítélésével szemben is. Horvát részről rendszeresen megfogalmazódik a vád, hogy azok a magyarosítás első lépései voltak, míg magyar részről legfeljebb azt ismerik el, hogy ezek a horvát közvéleményt sértő, de alapvetően csak performatív, szimbolikus jelenségek voltak.

Jelentős vitás kérdés az is, hogy hiba volt-e, hogy a Háromegy Királyság nem rendelkezett pénzügyi önállósággal. Tény, hogy a horvát állásponttal egyezően a legtöbb, Zágráb és Budapest közötti vita a pénzügyekkel volt kapcsolatos, de én megalapozottnak érzem azt az állítást, hogy 1868-ban Horvát-Szlavónország még nem volt kész a pénzügyi önállóságra, hiszen a horvát költségvetést a kiegyezést követően még évtizedekig a magyar költségvetés terhére egészítették ki.

Felmerülhet, hogy lehetett volna-e jobb megoldás az 1868-as kiegyezésnél? Véleményem szerint akkor, 1868-ban a horvát területek gazdasági fejletlensége miatt nem, később talán lehetett volna a kiegyezésen akár módosítani, akár annak rendelkezéseit kiterjesztően értelmezni, de erre sem politikai akarat, a világháború kitörése miatt pedig idő sem volt.

Álláspontom szerint a kiegyezéssel létrejött korlátozott horvát államisággal olyan keretek közé kerültek a horvátok, amely biztosította az önálló állami és nemzeti fejlődésüket. Bár a kiegyezéssel létrejött államközösség nem volt számukra minden tekintetben

ideális, egy önálló horvát állam, vagy egy trialista monarchia megteremtésének nem volt a korszakban reális lehetősége, azt pedig a 20. század történelmének ismeretében tudjuk, hogy a jugoszláv állam sem kínált számukra kedvezőbb alternatívát. Minden hibája ellenére a kiegyezés olyan szellemi, jogi, államszervezeti és gazdasági alapokat adott a horvátoknak, amelyre a jugoszláv időszak horvát nemzeti mozgalma, valamint a délszláv háború következtében létrejövő modern Horvátország is bátran építhetett.

Kádár Bíborka
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Varga Norbert
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Deák Ferenc politikai végrendelete, különös tekintettel az állam és egyház viszonyának szabályozására

Kulcsszavak: politikai végrendelet, egyház, törvényhozás, törvényhatósági bizottság.

Kutatásomat Deák Ferenc 1873.június 28-án elhangzott, utolsó parlamenti beszédével kapcsolatban végeztem, amelyre, mint politikai végrendeletére is hivatkoznak. A dolgozatom célja, hogy bemutassam Deák Ferenc utolsó parlamenti beszédének jelentőségét, ami adalékul szolgál az állam és egyház kapcsolatának a megértéséhez a 19. század második felében.

Ennek feldolgozásához primer forrásokat is használtam, amelyek a levéltári iratok, illetve országgyűlési naplók. A levéltári iratok vonatkozásában a parlamenti beszéd gyakorlati jelentőségét vizsgáltam, területileg a mai Magyarország Duna-Tisza köze, és Tiszántúl területét lefedve. A téma feldolgozásához használt szekunder forrásaim között található, mind korabeli, mind újabb szakirodalom is.

A dolgozatom megírása során a jogtörténeti kutatásra jellemző módszereket használtam. Törekedtem a témához kapcsolódó primer források (országgyűlési iratok és levéltári iratok) elemzésére, amely új kutatási eredmények bemutatásához vezetett. A teleologikus módszer segítségével a jogalkotói szándékot vizsgáltam a releváns jogszabály esetében.

A dolgozatomban részletesen bemutatásra kerül Deák Ferenc 1873. június 28-ai országgyűlési beszéde, amelynek négy lényeges tárgyköre: a placetum jog kérdése, az ún. „intellectuális háború", jus comitorium és a polgári házasság jogintézménye. Ezt követően tárgyaltam Deák Ferenc politikai végrendeletének az utóéletét, ahol bemutatom az általam felkutatott levéltári forrásokat. Ezek közül kiemeltem Arad város átiratát, Szeged, Zemplén Vármegye és Nógrád Vármegye törvényhatósági bizottságának iratait. Végül pedig a polgári házasság törvényi szabályozását ismertetem Deák Ferenc utolsó parlamenti beszédére tekintettel.

Véleményem szerint újszerű összefüggéseket tudtam feltárni, elsősorban a kodifikációs anyagok, illetve levéltári iratok alapján, melyekben kimutathatók Deák Ferenc parla-

menti beszédének hatásai. A politikai végrendeletnek feldolgozása a szakirodalomban nem teljeskörű, azzal mélyrehatóan, levéltári források alapján a kutatók alapvetően nem foglalkoztak, így dolgozatommal ezt a hiányosságot kívántam pótolni.

Molnár Dániel
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Balogh Judit
egyetemi docens, DE ÁJK
dr. Sallai Balázs
doktorandusz, DE ÁJK

A megújuló Habsburg Monarchia alkotmányjogi alapköve? A Pragmatica Sanctio alkotmánytörténeti jelentősége új megközelítésben

Kulcsszavak: trónöröklés, feloszthatatlansági klauzula, VI. Károly, alapszerződés, hatalmi súlypontváltozás.

Az immár több, mint háromszáz éves Pragmatica Sanctio kétségtelenül a közép-európai, illetve a magyar alkotmánytörténet egyik legmeghatározóbb mérföldkövének tekinthető, amely csaknem két évszázadon keresztül teremtett kapcsolatot a Habsburg-ház jogara alatt álló államok között. Jelentőségét, valamint (jog)történeti hatását a (jog)történettudományban már sokszor, sokan és sokféleképpen igyekeztek felbecsülni, értékelni, amelynek köszönhetően a Pragmatica Sanctióval kapcsolatban egyedülállóan kiterjedt (jog)történeti tudás alakult ki Lajtán innen és túl egyaránt. Ez önkéntelenül azt a benyomást kelti, mintha valamennyi, vagy legalábbis a legtöbb, ezzel a különleges jogforrással összefüggő (jog)történeti kérdés, probléma feldolgozásra került volna már. Kutatási tapasztalataim alapján azonban úgy vélem, ez távolról sem jelenthető ki. Dolgozatomban a Pragmatica Sanctio magyar alkotmánytörténeti jelentőségének vizsgálatára vállalkoztam a 18. század kontextusában. Ennek során a Pragmatica Sanctiónak a napjainkban „Habsburg Monarchia" néven emlegetett államhalmaz megújításában betöltött szerepét helyeztem fókuszba, figyelemmel a Pragmatica Sanctio megalkotását indukáló hatalmi átrendeződés történeti folyamatára a kora-újkori Európában. Főbb kérdésfelvetéseim a Pragmatica Sanctio jogforrási jellege és értelmezése körül körvonalazódtak, mivel a releváns hazai szakirodalomban tapasztalt hiátusokra tekintettel az eddigi történészi, jogtörténészi álláspontok jogdogmatikai szempontból felülvizsgálatra, szükség szerint árnyalásra szorultak. Különös figyelmet szenteltem annak a kérdésnek, hogy a Pragmatica Sanctio törvénycikknek vagy szerződésnek tekinthető-e, megindokolva a „kontraktuális" nézetek tarthatatlanságát. Dolgozatom legfontosabb nóvumának tartom a Pragmatica Sanctio pozitivista és minimalista értelmezési perspektíváinak bevezetését, valamint annak megvilágítását, hogy a

Pragmatica Sanctio elfogadásának, „becikkelyezésének" folyamatával kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre egységes történeti tudás, csupán egymásnak ellentmondó megállapítások. Dolgozatommal reményeim szerint sikerült megvetnem a „Habsburg Monarchiát" érintő alkotmánytörténeti diskurzusok egy új irányvonalának alapjait, amelynek a fókuszában már nem az államhalmaz intézményrendszerének, hanem magának az államközösség létezésének, államszerkezetének – a „részes" államok közötti jogviszonyszerkezetnek – a vizsgálata áll.

Szabó Dávid
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Korsósné Dr. Delacasse Krisztina
egyetemi docens, PTE ÁJK

A magyarországi anyakönyvezés jogtörténeti fejlődése

Kulcsszavak: anyakönyv, 1895, 1894:XXXIII, 1952:19, Hieronymi.

E dolgozat megszületéséhez számos különféle jogtörténeti, genealógiai és helytörténeti forrás részletes tanulmányozása vezetett. A kezdeti kíváncsiságból eredő kutakodást, mely csupán a családtörténetre koncentrálódott, felváltotta egy jogtörténeti kutatómunka, ami már tudományos szemüvegen át tekint e témára. Természetesen a dolgozat alapját az egyházi és állami anyakönyvek képzik, azonban a lista ennél sokkal hosszabbra nyúlt. A szakirodalom segítségével indultam el a levéltári iratok útvesztőjében, melyek végül igazi gyöngyszemekhez vezettek. Nem elfeledve a jogforrásokat, valamint az országgyűlési vitákat sem – hiszen ezek helyezték jogtörténeti kontextusba mindazt az adathalmazt, ami a kutatás során összegyűlt. Kutatómunkám során többek között arra a kérdésre igyekeztem válaszolni, hogy az anyakönyvek adattartalmából mikor tűnt el a vallás megjelölése. A történeti áttekintést követően a kezdetben egyházak által vezetett anyakönyvek egyéb funkcióit határoztam meg, hiszen a később bevezetetett államiakhoz képest előbbieknek sokkal szerte ágazóbb rendeltetése volt. A Hieronymi Károly nevével fémjelzett 1894. évi XXXIII. törvény ugyan a szekularizáció jegyében született, azonban dolgozatomban e törvénynek és a törvényjavaslat indokolásának, valamint az országgyűlési vitáknak részletes tanulmányozása során arra a megállapításra jutottam, hogy a szekularizáció nem ezen a ponton valósult meg véglegesen. Tanulmányomban ezután az egyházi és állami anyakönyveket hasonlítottam össze, kitérve az 1895 utáni időszakra, amikor e két típust már párhuzamosan vezették. Mindent egybevetve kutatómunkám által arra jutottam, hogy az állami anyakönyvek adattartalmából a vallás megjelölése csak az 1952. évi 19. törvényerejű rendelet által tűnt el; tehát a szekularizáció ennek alkalmazásával csúcsosodott ki.

Vigh Eszter Éva
jogász
osztatlan, 2. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pálvölgyi Balázs
egyetemi docens, SZE DFK

A nemesi cím jogos használatának nyomában – nemességigazolások különös tekintettel a XVIII. századi eljárásokra

Kulcsszavak: armális, hamisítás, nemességigazolás, privilégium.

„Légy tekintettel itt a köznemességre – írta Mária Terézia leányának, … Mária Krisztinának –, mások ezek, mint a többi országban; több egyéniség van közöttük, mint a mágnások között…" Miért is olyan különleges a magyar nemesség? Miben különbözik a többi ország nemességétől?

Kutatásom során a témával kapcsolatos tudományos irodalmat, történeti- és történettudományi, valamint levéltári forrásokat használva áttekintem a magyar nemesség kialakulását, történetét, kiváltságos köz- és magánjogi helyzetét. Bemutatom hogyan működött a nemesség elismertetése, megerősíttetése, illetve megújíttatása.

A nemesi címhez korábban megannyi privilégium kapcsolódott, ezért sokan próbálkoztak oklevél hamisítással – hamis pecsét használatával vagy a szöveg megváltoztatásával, rasura vagy interpoláció révén – illetve a férfiágon kihalt nemesi családok armálisának értékesítésével. Dolgozatomban vizsgálom a szükségessé váló nemesség igazolási eljárásokat elsősorban a XVIII. században, mint III. Károly „generalis nobilium investigatio"-ját és Mária Terézia által elrendelt nemességigazolási pereket. Jogeseteken keresztül bemutatom, hogy milyen formában történtek visszaélések a nemesi címekkel, valamint azt, hogy hogyan volt alkalmas például egy kút a nemesség igazolására.

Habár a nemesi családok képezték a magyar nemzet alapját, a magyar nemesség 1848-ban először a nemesi privilégiumait vesztette el, majd 1947-ben a címek és rangok viselésének lehetőségét is. Ennek ellenére mindig maradnak és napjainkban is vannak, akik nemesi mivoltukat hangsúlyozni, az őket megillető címeket viselni szeretnék.

Munkajog I. tagozat

Balogh Márton
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bankó Zoltán
egyetemi docens, PTE ÁJK

A platform alapú munkavégzés kérdései az Európai Unióban és Magyarországon: különös tekintettel a jogviszony-minősítés problémájára

Kulcsszavak: foglalkoztatási viszony, helyes minősítés, jogvédelem.

A platformalapú munkavégzés vizsgálata körében a foglalkoztatási viszony meghatározása különös jelentőséggel bír a platformalapú munkát végző személyek jogvédelmében. A foglalkoztatási viszony megítélésének nehézségét a munkajogi és polgári jogi jogviszonyokra jellemző, vagyis az önállótlan és önálló munkára vonatkozó elsődleges és másodlagos minősítő jegyek szimultán megléte jelenti. Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ – a vizsgált nemzeti gyakorlatok és európai szabályozás tükrében – hogy hogyan lehet hatékonyan a magyar joggyakorlatban a platformmunkát szabályozni.

A dolgozat módszertanát illetően a platform munkavégzés sajátosságainak bemutatását követően leírom a platformalapú munkát végző személyekkel folytatott interjúim során elhangzott legfontosabb információkat a platformok gyakorlati oldalának és működésének megismerése érdekében. Ezt követően a gyakorlati tapasztalatokat kiegészítem az elméleti vizsgálattal az Amerikai Egyesült Államok „ABC" tesztjének elemzésével, majd az Európai Unió új irányelvével, ezt követően a magyar joggyakorlattal a Kúria e körben hozott ítéletének bemutatásával. Mindezek mellett utalok a nemzetközi, valamint az Európai Unió országainak jogfelfogására is a platformmunkát illetően.

A kutatásom során a platformalapú munkát végző személyek helyes foglalkoztatási viszonyának minősítésére való megoldást kerestem. Javaslom egy külön törvény megalkotását a magyar joggyakorlatban, amely a megfelelő feltételek teljesítése mellett kiterjeszti a munkajogi védelem egy részét azokra a személyekre, akik noha a platformokon keresztül vállalnak munkát, de a platformoktól való gazdasági függésük miatt mégis indokolt például az Mt. egészség- és nyugdíjbiztosításra, valamint a kárfelelősségi szabályokra vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazása. A platformok üzleti modellje rendkívül szerteágazó képet mutat, ezért eseti alapon kell őket vizsgálni azzal, hogy véleményem szerint indokolt szakjogászok foglalkoztatása a platformoknál, akik a minősítés meghatározásában és a jogvédelem érvényesítésében segíteni tudnak a platformalapú munkát végző személyek számára.

Marjai László
jogász
osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Zaccaria Márton Leó
egyetemi docens, DE ÁJK

Causa et Effectus – A stresszből fakadó kár és a munkaviszony közötti okozati összefüggés bizonyításának problematikája

Kulcsszavak: munkahelyi stressz, kártérítés, Egyesült Királyság.

A stressz az elmúlt néhány évtizedben a társadalmunk egyik legjelentősebb problémájává nőtte ki magát. Ahogy azt a Covid 19 világjárvány alatt tapasztalható volt, olyan probléma ez, ami bárkit, bármikor elérhet és ami nagyban kötődik a munkaviszonyokhoz is. A munkahelyi stresszel kapcsolatos kártérítési igények kapcsán a szakirodalom egységes álláspontja, hogy az okozati összefüggés bizonyítása jelenti az egyik legnagyobb problémát a munkavállaló igényérvényesítése tekintetében, azonban ezen megállapításon már nem megy túl a szakirodalom. Éppen ezért dolgozatom célja azon konkrét problémák és kihívások feltérképezése, melyek a munkahelyi stresszel kapcsolatos kárigények kritikus pontjainak tekinthetők.

Ezen cél két fő irányból kerül megközelítésre. Először is megvizsgálom az Egyesült Királyság jogrendjének munkahelyi stresszel kapcsolatos megoldásait, segítségül hívva a brit szakirodalomnak a rendszerrel kapcsolatos megállapításait. Ezt követően magyar joggyakorlatot is vizsgálat alá veszem és immár ténylegesen feltérképezésre kerülnek a fentebb említett „kritikus pontok".

Az Egyesült Királyság megoldásainak és kihívásainak, valamint a magyar jogrend kihívásainak feltérképezését követően a két rendszer összehasonlításával olyan javaslatokat fogalmazok meg, melyek nem csak a munkavállalók igényérvényesítését tennék könnyebbé, hanem összességében is egy igazságosabb, jobb rendszerhez vezetnének.

Molnár Dániel
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nádas György
egyetemi docens, DE ÁJK

Korlátok közé szorítva? A véleménynyilvánítás szabadságának munkajogi vetületei

Kulcsszavak: munkajog, véleménynyilvánítás szabadsága.

A véleménynyilvánítás szabadsága minden demokratikus államban érvényesülő, valamint nemzetközi szerződésekben és alkotmányokban deklarált alapjog. Egyes jogviszonyok, mint például a munkajogviszony sajátosságai megkívánják, hogy ezen alapjog speciális korlátok között érvényesüljön. E körben megfigyelhető, hogy a munkajog jellegzetességeiből adódóan a véleménynyilvánítási szabadságra alapított vélemény külvilág tudomására hozatala tekintetében a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, valamint egyéb munkaviszonyra vonatkozó szabály, a munkavállalót helyezi szigorú korlátok közé. Így a munkavállalók tekintetében véleménynyilvánításuk korlátait képezhetik a munkáltató jogos gazdasági és szervezeti érdeke, valamint jó hírneve. Ugyanakkor a hatályos szabályozás a munkavállaló jogos gazdasági érdekét is védeni rendeli, azonban az erre való törekvés a véleménynyilvánítás szabadság körében a törvényből nem tűnik ki. A szabályozási hiátusból kiindulva dolgozatomban arra keresem a választ, hogy ezen alapjog tekintetében melyik fél van korlátok közé szorítva, illetve, hogy hol húzódik a véleménynyilvánítás szabadságának határa. Vizsgálatomat a véleménynyilvánítás szabadságának, mint alapjognak a fejlődésével, valamint a magyar alkotmányos gyakorlat bemutatásával kezdtem. Ezt követően részletesen vizsgáltam a munkavállalókra vonatkozó tiltó szabályokat, valamint generálklauzulát, azok arányosságát, vagy éppen aránytalanságát. Tekintettel arra, hogy a hatályos jogszabályi környezet világosan meghúzza a munkavállalókra vonatkozó határokat, így dolgozatom középpontjában a – kevésbé szabályozott – munkáltató véleménynyilvánítási szabadságának határainak vizsgálata áll, melyet annak intézkedésein és egyoldalú hatalmasságain keresztül vettem górcső alá. Végezetül e témának összegzését, valamint a dolgozat címében feltett kérdésre adott választ követően javaslatokat fogalmaztam meg annak érdekében, hogy egyrészt ezen alapjog munkáltatói és munkavállalói érvényesülése tekintetében a jogalkotó csökkentse a kialakult „szakadékot", másrészt pedig, hogy a munkavállaló jogos gazdasági érdekének védelme – a vizsgált témáról rendelkező jogszabályhelyek körében – nyomatékosan jelenjen meg a hatályos munkajogi szabályozásban.

Perlaki Anna
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Zaccaria Márton Leó
egyetemi docens, DE ÁJK

A közérdekű bejelentők munkajogi védelme Magyarországon a whistleblowing irányelv fényében

Kulcsszavak: közérdekű bejelentés szabályozási modelljei, bejelentők védelme, whistleblowing, EJEB ítélkezési gyakorlata.

Bár a közérdekű bejelentés jogintézménye régóta jelen van a nemzetközi és a hazai jogrendszerben is, annak szabályozása az utóbbi években újabb lendületet kapott azáltal, hogy az Európai Unió elfogadta az Európai Parlament és a Tanács 2019/1937 irányelvét az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről. Ez mutatja a témaválasztás aktualitását is, így érdemes lehet közelebbről is megvizsgálni az irányelv rendelkezéseit, annak tükrében pedig a hazai implementációt, hiszen ezen jogintézmény megfelelő szabályozásához rendkívül széleskörű társadalmi és állami érdek fűződik. Éppen ezért a dolgozat során azt vizsgáltam, hogy milyen előnyei, illetve esetlegesen hiányosságai vannak az irányelvnek, valamint a hatályos magyar szabályozásnak a bejelentők védelmére vonatkozóan. Annak érdekében pedig, hogy minél teljesebb képet kapjunk a témában, nemzetközi mintaként felhasználtam az Amerikai Egyesült Államok whistleblowing szabályozását, illetve bemutattam az Emberi Jogok Európai Bíróságának bejelentők védelmére vonatkozó keretrendszerét is az irányelv fényében.

REGŐS LUCA VIKTÓRIA
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rácz Réka
adjunktus, ELTE ÁJK

„Practica est multiplex" avagy a platformalapú munkavégzés mint újabb munkavégzési forma munkajogi vetületei

KULCSSZAVAK: platform, platformalapú munka, sharing economy, algoritmikus menedzsment, munkajog.

Én használom a platformot munkavégzésre vagy a platform használ engem munkaerőként?

A platformalapú munkavégzés korántsem újdonságnak számító és egyáltalán nem homogén jelenségét a munkajogi megközelítésben is többféleképpen vizsgálhatjuk, különböző kérdések mentén. Mennyiben alakul át a munkaerőpiac általa? Mekkora a lefedettsége a munkát végző személyeket érintően? Milyen előnyökkel jár vagy épp milyen hátrányokra szükséges felkészülni? Szükséges-e szabályozni egyáltalán ezt a területet? Miként lehet szabályozni ezt a területet és mire kell figyelemmel lenni?

A pályamunka a platformalapú munkavégzés jellegadó tulajdonságainak – így a (legalább) hárompólusú szerkezet, az automatizált munkamenedzsment vagy algoritmikus menedzsment, információs asszimetria, rugalmasság, bizonytalan jogviszony besorolás – szakirodalmon keresztüli bemutatását követően kitér rá, hogy a nemzetközi és európai, valamint a hazai szabályozó és jogalkalmazási környezet milyen eszközrendszert kínál a platformalapú munkavégzéssel kapcsolatban felmerülő kérdések kezelésére.

A legnagyobb kihívást mégiscsak a platformmunka egyik legnagyobb előnye adja: a rugalmasság, amely egyfelől lehetővé teszi, hogy a felek az atipikus munkaviszonyoknál is szabadabb módon rendelkezzenek a közöttük fennálló munkakapcsolat részleteit illetően, másfelől azonban könnyen kiszolgáltatottá válhat a munkát végző fél, mert a munkajogra jellemző védelem és az azt biztosító garanciák alapvetően hiányoznak.

A jövőbeni szabályozásnak épp emiatt megfelelően azonosítani kell, hogy a platformalapú munkavégzés melyik formájának kereteit kívánja kijelölni, amelyre egy lehetséges választ ad a dolgozat a záró részében: mindenképpen kezelendő a platform mint foglalkoztató fél és a munkavégzéstől függő dolgozó fél viszonya, különös tekintettel arra, hogy a hagyományos felfogás szerinti munkavállaló–önfoglalkoztató megkülönböztetés a platformalapú munkavégzésre csak részben alkalmazható, ugyanis

a platform sajátságos jellemzői eltérő megközelítési módot kívánnak, legyen szó ellenőrzésről, átláthatóságról, számonkérhetőségről és felelősségvállalásról egyaránt.

A tanulmány konklúziója, hogy a platformalapú munkavégzés egyes formáinak azon szabályozása elkerülhetetlen, ami megőrzi annak előnyeit, de meg is védi azon személyeket, akik – például – gazdaságilag függnek tőle.

Szentes Levente
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Gyulavári Tamás
egyetemi tanár, PPKE JÁK

A Whistleblowing irányelv harmonizációja a magyar munkajogban

Kulcsszavak: visszalélés-bejelentés rendszer, panasztörvény, whistleblowing irányelv, implementálás, joghézag.

A 2008-as gazdasági válság után megjelent Manning- és Snowden-ügyek hatására az Európai Unió úgy döntött, hogy létrehoz egy uniós whistleblowing minimumszabályzatot, amely a 2019/1937. számú EU Irányelvben (Whistleblowing irányelv) valósult meg.

A dolgozat témája azért is aktuális, mivel a gazdasági vagy politikai válságokat követően a közbizalom gyakran elvész a társadalomban, amelyet a történelem folyamán sokszor whistleblowinghoz hasonló szabályozással korrigáltak.

A Whistleblowing irányelv átültetése korán sem zajlott zökkenőmentesen, hiszen több európai ország – többek között Magyarország is –, késedelmesen implementálta a nemzeti szabályozásba.A kutatásom során először a whistleblowing történeti jelentőségét, majd fogalmának általános és európai kialakulását tártam fel. Ezt követően részletesen elemeztem a Whistleblowing irányelv rendelkezéseinek tartalmát, amelyeket igyekeztem tagállami átültetésekből eredő példákkal szemléltetni. Végezetül pedig tüzetesen tanulmányoztam az irányelv hazai implementálását – vagyis a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvényt (Panasztörvény) – melynek keretében feltártam azokat a kodifikációból eredő hézagokat, amelyek megnehezítik a törvény alkalmazhatóságát.

A dolgozat eredményeként arra a megállapításra jutottam, hogy a Panasztörvény szabályozásának újragondolása szükséges ahhoz, hogy az ne idegen testként jelenjen meg a magyar munkajogban. Ennek érdekében egy javaslatcsomagot formájában fogalmaztam meg a jogalkotó számára, a felmerült aggályok kiküszöbölésére szánt gondolataim.

Taskó István Gábor
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Jakab Nóra
egyetemi tanár, ME ÁJK

Munkaügyi kapcsolatok az észak-amerikai professzionális sportban

Kulcsszavak: munkaügyi kapcsolatok, sztrájk, lockout, kollektív tárgyalás.

A hivatásos sport világában végbemenő kollektív tárgyalások történetét hosszú munkaügyi viták periódusai jellemzik. A sport világában végbemenő tárgyalások számos szempontból a tükörképét adják a más, hagyományos iparágakban végbemenő folyamatnak – azaz a munkavállalók és munkáltatók gazdasági eszközeiket használva, mint például a sztrájk vagy a lockout, próbálnak előnyösebb pozícióba kerülni a tárgyalóasztalnál. A professzionális ligák és a játékosok szakszervezetei viszont olyan egyedi tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek a kollektív tárgyalások szempontjából különleges kihívásokat és jogi problémákat vetnek fel.

Mint számos más területe a sportnak a mai világban, a munkaügyi viták és az esetleges munkabeszüntetés is a nagynyilvánosság rivaldafényének égető sugara alatt játszódik le. A professzionális sportban történő munkaügyi tárgyalások igazi különlegessége és komplexitása viszont a munkajog és a versenyjog ütközéséből ered, amely a játékosok és tulajdonosok közötti kollektív tárgyalások nagyrészében központi szerepet játszik. A múltban ezek az összecsapások az NFL és az NBA tárgyalásain mentek végbe és a Tom Brady kontra NFL, valamint az Anthony kontra NBA ügyekhez vezettek. A perekben felvetett legtöbb kérdés a munkajog és versenyjog konfliktusával kapcsolatban azonban nem került megválaszolásra.

Elkerülhetetlen viszont, hogy ez a konfliktus újra felmerüljön, és ezeknek a kérdéseknek a megoldása hozzájárulhat a kollektív tárgyalások jövőjének alakításához a hivatásos sportban. Ez a dolgozat egy rövid hátteret ad a munkajog alapelveiről, valamint a hivatásos sportligák és játékosaik különleges tulajdonságairól, összefoglalja a kollektív szerződések történeteit a négy nagy észak-amerikai sportligában (NFL, NBA, MLB, NHL) és megvizsgálja a múlt évtizedben lezajlott munkaügyi harcokat, valamint a jogterület fejlődését. A dolgozat elkészítése során élmény volt olvasni egy olyan működő kollektív tárgyalási folyamatról, amely a munkaügyi kapcsolatok területeinek váltakozó alkalmazásával jár együtt, s amelyet a versenyjogi szabályok tovább árnyalnak. Az észak-amerikai profi sportban ezek a folyamatok és eszközök folyamatosan formálódtak, a bírói gyakorlat pedig óriási szerepet játszik az alkudozás sikerében vagy sikertelenségében.

Tibold Tódor Bendegúz
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ferencz Jácint
egyetemi docens, SZE DFK

A platform alapú munkavégzés jogi megítélése – munkajogviszony vagy polgári jogi jogviszony?

Kulcsszavak: platformmunka, munkajogviszony, polgári jogviszony, munkajogiasítás, Irányelv.

A dolgozat egy újfajta, hiányosan szabályozott, azonban egyre népszerűbb munkavégzési formának, a platformmunkáknak a jogi szabályozásával, azokat körülvevő joggyakorlattal és lehetséges jövőbeli megoldásokkal foglalkozik. A platformmunkák elterjedése mind külföldön, mind Magyarországon rengeteg olyan újdonságot hozott magával, amelyekhez a jogi szabályozásnak igazodnia kell. A jogalkotó nehezen talál megoldást az ilyesféle munkavégzés által indukált problémákra, amely egy bizonytalan helyzetet eredményez a munkavállalók és a munkáltatók között, ennek pedig rengeteg aspektusa van, amelyek a munkát végzők életére különböző módon hatnak ki.

Kutatásomban kitérek azokra a minősítő jegyekre, amelyek segítenek a munkajogviszony és polgári jogi jogviszony elhatárolásában, elemzem a platformmunkák sajátosságait, az azok által generált nehézségeket, majd a külföldi és a magyar joggyakorlat elemzésével rávilágítok arra, hogy milyen fontos a jogalkotó szerepe a gyorsan fejlődő, változó munkajog világában. Mindezek mellett az Európai Uniós megoldási törekvéseket is bemutatom a hazai, ezt a jövőben követő jogalkotás lehetséges megoldásainak felvázolásával.

Dolgozatom célja, hogy ezekre a bizonytalanságokra keressek megoldást, felvázoljam, hogy az eddigi joggyakorlat miképpen próbál alkalmazkodni a szabályozatlansághoz, illetve általam lehetségesnek tartott megoldásokat vázoljak, amelyekkel véleményem szerint a platformmunkát végzők helyzete stabilizálódhatna Magyarországon.

Dr. Tóth Adél
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Solymosi-Szekeres Bernadett
adjunktus, ME ÁJK

A munkahelyi pszichoterror jogi aspektusainak vizsgálata nemzetközi kitekintéssel

Kulcsszavak: mobbing, munkahelyi körülmények, zaklatás, pszichoszociális tényezők, compliance.

A munkahelyi pszichoterror – más néven a mobbing – egy olyan jelenség, ami olyan munkahelyi magatartásokat foglal magában, ahol egy személyt a munkahelyén betöltött pozícióját, szakmai képességeit aláásva, szándékosan szóban, vagy hallgatólagosan megalázzák, pletykálnak róla, kiközösítik. A mobbing tulajdonképpen egy toxikus légkört valósít meg a munkatársak között. A téma érzékenysége és csekély hazai szabályozás hiányában úgy vélem, szükséges e jelenséggel foglalkozni. A TDK dolgozatomban igyekeztem bemutatni, hogy a mobbing milyen széles skálán tud negatív értelemben hatást gyakorolni az egyénekre, de a munkáltató felé is. Első körben vizsgálódásom alapjául szolgált idén, 2023-ban, a luxemburgi Képviselőház által elfogadott, mobbinggal szembeni intézkedésekről szóló kerettörvény rendelkezései, ami vélhetően eredményesen hathat a jövőben a többi nemzet jogalkotásában. Ezt követően a kötelezettségeket illetően kitérek a munkáltató eljárási lehetőségeire, továbbá vizsgálódásom tárgyát képezi még a mobbing mentális szövődményei, a pszichoszociális kockázati tényezők, amiről azért gondoltam szót ejteni, mert véleményem szerint hozzájárul, mondhatni inkább elrettentő példaként szolgál a mobbing leküzdésében. A dolgozat végén pedig egy olyan hipotézist vetek fel, ami a munkavállalóknak kedvez az újonnan kialakuló, compliance típusú jogintézmények segítségével, és feltehetőleg a mobbing mérséklését is eredményezheti.

TÖRÖK PETRA
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kertészné Dr. Váradi Szilvia
adjunktus, SZTE ÁJK
Dr. Hadady-Lukács Adrienn
adjunktus, SZTE ÁJK

A munkavállalói háttérellenőrzések jogi problémái, különös tekintettel a Mesterséges Intelligenciára

KULCSSZAVAK: munkajog, háttérellenőrzés, adatvédelem, mesterséges intelligencia.

A 21. században megfigyelhető a humánerőforrás folyamatok (HR) kapcsán, hogy azoknak egyre növekvő részébe vonják be a mesterséges intelligencia alapú technológiai megoldásokat.

A munkavállalói háttérellenőrzés is egy ilyen HR folyamatnak minősülhet. Ez az ellenőrzés, habár a szakirodalom fogalmi részét képezi és az érintettekre vonatkozó szabályozások körbejárhatók, mégsem jelenik meg a magyar, valamint az európai uniós jogszabályi környezetben a maga önálló minőségében.

Kutatásomban vizsgáltam a folyamatra vonatkozó munkajogi belső, valamint külső jogforrásokat, megállapítva, hogy mi vonatkozhat a folyamatra és szereplőire. A szakirodalomban jelenlevő definíciókon keresztül a dolgozathoz releváns fogalmat alkottam, valamint összeválogattam a leggyakrabban elvégzett részellenőrzéseket. Kitértem arra, hogy milyen adatvédelmi jogi problémák vetődhetnek fel a jogalapokkal kapcsolatban, mely adatvédelmi jogok és alapelvek a témához kapcsolódóan. Kutatási kérdésem mindezek mellett, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal járhat a mesterséges intelligencia alapú megoldások bevonása a folyamatba.

Dolgozatomban de lege ferenda javaslatot tettem a fogalom munkajogi jogszabályi környezetbe való bevezetése érdekében, valamint tanácsokat fogalmaztam meg kutatási tapasztalataimat alkalmazva a munkáltatók részére.

MUNKAJOG II. ÉS SZOCIÁLIS JOGI TAGOZAT

Bokodi Mercédesz
jogász
osztatlan, 8. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Göndör Éva
egyetemi docens, SZE DFK

A fogyatékossággal élő munkavállalók munkaerőpiaci felzárkóztatásának egyes lehetőségei

Kulcsszavak: fogyatékossággal élő, munkavállaló, esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód, diszkrimináció.

Kutatásom során a fogyatékossággal élő munkavállalók helyzetét vizsgáltam, nemcsak a hazai viszonyokat nézve, hanem az európai helyzetet is szem előtt tartva. Az Európai Unió szabályozására is kiemelt hangsúlyt fektettem, hiszen ez a hazai jogalkotásra is nagy hatást gyakorol. Véleményem szerint az ilyen védett tulajdonsággal rendelkező munkavállalók csoportja nagyobb figyelmet érdemelne, helyzetük máig megoldásra vár. A jövő feladata lesz az őket ért jogsértések megelőzése. Ahogy az már a címben is látszik, a fogyatékossággal élők jelentős hátránnyal indulnak a munkaerőpiacon. A kutatásom során a fogyatékossággal élő és a megváltozott munkaképességű munkavállaló fogalma közti különbségre is kitértem.

A fogyatékosság, mint védett tulajdonságot érintő diszkriminációs jogeseteket elemeztem a dolgozatban.

A kutatásom során kifejtem a saját véleményemet is a témával kapcsolatban, ezenkívül megoldási lehetőségekkel is foglalkoztam. Bemutatok továbbá statisztikákat, adatokat is, amelyből világosan látszik, mennyire fontos a fogyatékossággal élő személyek helyzetével foglalkozni, kiemelt jelentőséggel a munkaerőpiacon.

A témával összefüggésben saját kutatást is végeztem, amelynek célja annak igazolása, hogy a társadalom tagjai mennyire vannak tisztában az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogokkal, van-e környezetükben fogyatékossággal élő, a gyakorlatban felismernék-e az ilyen helyzeteket. A dolgozatom végén pedig az általam elért kutatási eredményeket összegzem, levonom a következtetéseket arra vonatkozóan, mivel lehetne az ilyen védett tulajdonsággal rendelkező csoport tagjainak a nehézkes helyzetét a továbbiakban javítani.

Buzás Petra
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Békési Gábor
tudományos segédmunkatárs, PTE ÁJK

A munkavállaló egészségi okból való alkalmatlansága

Kulcsszavak: a munkavállaló egészségi okból való alkalmatlansága, a munkáltató foglalkoztatási kötelezettsége, a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás, az ésszerű alkalmazkodás követelménye, a munkaviszony megszüntetése.

A munkakör ellátására egészségi okból való alkalmatlanság tényállása napjaink munkajogi jogalkalmazásában egyelőre bizonytalansággal övezett, ebből fakadóan egy szignifikáns jogi kérdéseket magában hordozó tárgykörnek bizonyul. A témakör tárgyalásának relevanciáját elsősorban az adja, hogy az egészségi okból alkalmatlan munkavállaló helyzetének jogi megítélését szolgáló hatályos munkajogi és társadalombiztosítási jogi szabályozás számos aspektusból nem tekinthető teljeskörűnek, ugyanakkor – hipotézisem szerint – e jogszabályi keretek kiegészítése a kutatás fókuszába helyezett munkajogviszonyok kielégítőbb rendezésére kínálhat lehetőséget. A tanulmányban vizsgált probléma kiindulópontját az a munkajogi tényállás képezi, amelyben a munkáltató az egészségi okból alkalmatlanná vált munkavállalóját a törvény erejénél fogva eredeti munkakörében nem foglalkoztathatja, munkajogviszonyát felmondással azonban nem szünteti meg. A komplikáció az egészségi okból való alkalmatlanság okán mindkét fél esetében kialakult kényszerű, teljesítési képességben megnyilvánuló hiátus, amely a továbbiakban fennmaradó munkajogviszonyt szükségszerűen jellemzi és a feleket a „jogi döntetlen" mezejére tereli. A felvázolt tényállás a munkáltatót terhelő foglalkoztatási kötelezettség és részkötelezettségei tartalmának mélyreható elemzését kívánja meg. A joggyakorlatban zajló értelmezési folyamatban a jogalkalmazás és a jogirodalom kiterjesztő értelmezése nyomán a törvény kifejezett rendelkezéseitől elrugaszkodó álláspont kialakulása figyelhető meg. A dolgozatban bemutatásra kerül, hogy a jogalkalmazás által megoldási alternatívákként igazolni kívánt munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás és az Európai Unió ítélkezési gyakorlatából származó minták hogyan azonosíthatók, avagy egyáltalán azonosíthatók-e az egészségi okból alkalmatlan munkavállaló továbbfoglalkoztatása esetén irányadó munkáltatói alkalmazkodás formáiként. A tanulmány célkitűzése éppen e foglalkoztatási kötelezettség terjedelmével kapcsolatos dilemma kiküszöbölése, ezért végső soron olyan jogalkotási beavatkozásokat irányoz

elő, amelyek az erről folytatandó diszkussziót mellőzve oldják fel a rendeltetésvesztéssel fenyegetett munkajogviszonyok problémáját. Mindemellett a tárgykör Európai Uniós vonatkozása a magyar munkajogi irodalomban jelen idő szerint feldolgozatlan, így az európai bírósági gyakorlatban megjelent újszerű jelenségek hazai joggyakorlat tükrében való tárgyalása a kutatás sajátos novumaként értékelhető.

Hegedüs Eszter
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sipka Péter Máté
adjunktus, DE ÁJK

A fenntartható tudás ára – az egész életen át tartó tanulás megjelenése a munkajogi viszonyokban

Kulcsszavak: munkajog, munkavállaló, képzés, szabadság, kötelezettség.

A dolgozat célja az egész életen át tartó tanulás biztosíthatóságának munkajogi vizsgálata. A hipotézis szerint kettő lehetséges megoldás létezik: az első egy egyszerűbb, fizetett képzési szabadságot biztosító modell, a második pedig az ilyen irányú pótszabadság szabályainak egy diszpozitív rendelkezéseket magában foglaló, munkaszerződés-módosításon alapuló modellje.

A hipotézis igazolására a leíró és a komparatív módszer együttesen került alkalmazásra, első körben a külföldi és korábbi magyar szabályozás, valamint a releváns szakirodalom a kvalitatív módszerrel történő elemzésével kezdve, majd ezt követően kettő kiemelt külföldi – francia és finn – modellrendszernek a komparatív vizsgálatát megvalósítva.

A kutatás részeredményeként a vizsgált országok szabályozásait pillérekre bontva egyedi kritériumrendszer került felállításra, amely akár a későbbi szakirodalmi álláspontokban is használhatóvá, hivatkozhatóvá válhat. A tanulmány végső eredménye azt mutatja, hogy a hipotézisben felvetett szabályozási modellek mindegyike integrálható lehet a magyar munkajogi rendelkezések közé.

Az egypilléres, kógens szabályozás egyszerűen és a tanulmányban feltárt indikátorok sürgető mivoltára történő gyors reakcióval lehet képes az egész életen át tartó tanulást a magyar jog szerint munkaviszonyban állók részére biztosítani. A kétpilléres modell alapján a képzésben részt venni kívánó munkavállaló részére garanciális jelleggel képezhetnek alapot bizonyos kikényszeríthető jogosultságok, amivel párhuzamosan a második pillérként diszpozitív szabályok jelennek meg, ezzel egy ideiglenes, a munkavállaló tanulmányai idejére szóló munkaszerződés-módosítást létrehozva.

A kettő modell közül mindegyiknek kimutathatóak előnyei és hátrányai, az azonban megállapítható, hogy az egész életen át tartó tanulás biztosításának a lehető leggyorsabban meg kell jelennie a magyar munkajogban, a de lege ferenda javaslatok pedig a kutatás kiterjedtsége okán reális képet festenek a lehetséges megoldásokról.

KENÉZ LILLA
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Zaccaria Márton Leó
egyetemi docens, DE ÁJK

Please close the gap" – nemek közötti bérkülönbségek csökkentésének legújabb kísérlete

KULCSSZAVAK: munkajog, nemek közötti egyenlőség, nemek közötti bérszakadék.

A nemek közötti bérkülönség, bár közel egy évszázada mondható problematikus területnek, még mindig megoldásért kiált. Ennek következményeként 2023-ban az Európai Unió megtette a szükséges lépéseket az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő bér elvének érvényre juttatása útjában álló akadályok elhárítására. De milyen út is vezetett el a napjainkban fennálló helyzethez?

Dolgozatomban a fent említett elv szabályozásának történeti előzményeit követően a fontosabb fogalmi elemek európai szintű jogalkalmazói alakulását vizsgáltam meg. Mindezen mozzanatok fedték fel a hatályos szabályozás hiányosságait, amely el is vezetett az újonnan megszülető 970/2023 (EU) irányelv elemzéséhez és vizsgálatához. Azonban fontos kérdésként merül fel, hogy milyen eredmények várhatók a jogszabály implementálási folyamatának végén, így de lege ferenda javalatokkal is élek tudományos kutatásom eredményének összefoglalása körében.

László Bernadett
jogász
osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Berke Gyula
egyetemi docens, PTE ÁJK

A nemek közötti egyenlőség megvalósítása a munkajogban, különös tekintettel a bérszakadék problémájára

Kulcsszavak: egyenjogúság, bérrés, bértranszparencia, irányelv, átláthatóság.

A dolgozat a munkajogban érvényesülő nemek közötti egyenjogúság kérdéskörével, ezen belül is kiemelten a bérszakadékkal foglalkozik, bemutatva annak történeti hátterét, valamint az elmúlt évtizedek jogi szabályozását. Emellett ismerteti az aktuális problémákat, amelyekre a jogalkotás törekszik a lehető legalkalmasabb módon reagálni, ezzel elősegítve a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósulását, amely végül a bérrés bezárulásához, ezáltal pedig igazságosabb munkaerőpiachoz vezethet.

Összefoglalásként elmondható, hogy az 1957-es Római Szerződés hatályba lépésétől kezdődően az Európai Unió egyik legfontosabb célkitűzése volt a nemek közötti egyenjogúság biztosítása a munkajog területén, azonban a mai napig nem sikerült megvalósítani ezt az alapvető követelményt, sőt az elmúlt néhány évben uniós szinten a két nem fizetése közötti különbség a 13%-os arányt is elérte a férfiak javára, vagyis kiemelkedő jelentőségű, nyomós problémáról van szó, amelynek mielőbbi megoldása szükséges. Ennek megfelelően került sor három olyan irányelv megalkotására, amelyek a bérek átláthatóságával, és az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elvével, a munka és magánélet egyensúlyával, valamint a nyilvánosan működő részvénytársaságok igazgatói körében a nemek közötti egyensúly javításáról szólnak.

A dolgozat központi elemét adja az említett irányelvek elemzése, a szabályozás nóvumainak bemutatása. A rendelkezések ismertetése után pedig a De lege ferenda fejezetben fejtettem ki a kutatás eredményeit, vontam le a következtetéseket. Megállapítottam, hogy a bértranszparencia biztosítása érdekében tett lépések, az annuális bérjelentések megfelelő kezdetet jelenthetnek a nemi egyenlőség eléréséhez, azonban véleményem szerint a legfrissebb joganyag továbbra is olyan hiányosságokban szenved, amely feltétlenül kiegészítésre szorul.

Megfogalmazott javaslataim közé tartozik a nemek közötti egyenlőség külön fejezetben történő elhelyezése a Munka Törvénykönyvében, az álláshirdetésekben a bérsáv alsó és felső határa közti maximális különbség meghatározása, a munkaválla-

lói képviselők bevonása a felvételi eljárásba, valamint a kötelező apasági szabadság időtartamának kiterjesztése, mely ajánlások megvalósítása nagyban hozzájárulhat a nemek közötti egyenlőség munkajogi megerősítéséhez, végeredményben a társadalom minden tagja profitálhat belőlük.

Madarász Andrea
személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatás
BA, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mélypataki Gábor
egyetemi docens, ME ÁJK

Az Európai Unió szociálpolitikai reformjai: a munka és a családi élet egyensúlyának támogatása

Kulcsszavak: munka-magánélet, apasági szabadság, nemek közötti egyenlőség, 2019/1158 irányelv.

A dolgozatban kifejtésre kerül, hogy a 2019/1158 irányelv célja a nemek közötti egyenlőség és a munkahelyi alapvető jogok erősítése, különös tekintettel az apasági szabadság intézményének bevezetésére.

A dolgozat központi kérdése, hogy az EU tagállamaiban az irányelv bevezetése hogyan járul hozzá a nemek közötti egyenlőséghez és a munka-magánélet egyensúlyának megteremtéséhez. Kiemelt figyelmet fordít az apasági szabadság hatásaira és annak szerepére a nemek közötti egyenlőség előmozdításában. Az Európai Unióban a munka és magánélet egyensúlya kiemelt fontosságúvá vált a nők munkaerő-piaci részvételének növekedésével és a kétkeresős családmodell elterjedésével. Az új irányelv elfogadása mérföldkő az EU szociálpolitikai reformjai között.

A dolgozat részletesen tárgyalja az irányelvek fejlődését és hatását. Az előző, 2010/18/EU irányelv korlátait felismerve az új irányelv korszerűbb szabályozást vezetett be, amely előírja a szülői szabadság átruházhatatlanságát és minimum 10 munkanap fizetett apai szabadságot. Az irányelv célja továbbá a hagyományos nemi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiák lebontása és a férfiak aktívabb részvételének előmozdítása a gyermeknevelésben. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az irányelv bevezetése pozitív hatással van a nemek közötti egyenlőségre, mivel több apát ösztönöz a szülői szabadság igénybevételére, ezáltal csökkentve a nőkre háruló gondozási terheket. A munkahelyi kultúra változása és a rugalmas munkavégzési formák elterjedése elősegíti a munka-magánélet egyensúlyának megteremtését mindkét nem számára.

Összességében a dolgozat megállapítja, hogy az EU 2019/1158 irányelve jelentős előrelépést jelent a munka és családi élet egyensúlyának támogatásában, különösen az apák szerepvállalásának erősítése révén. Az irányelv hatásai hosszú távon hozzájárulhatnak a nemek közötti egyenlőség megteremtéséhez a munkaerőpiacon és a családi életben egyaránt.

Mányai Borbála
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kártyás Gábor
egyetemi docens, PPKE JÁK

Hatósági ellenőrzés kontra audit – avagy a munkaügyi szabályok hatékony végrehajtása

Kulcsszavak: ellenőrzés, munkajog, audit, felügyelet, hatóság.

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia dolgozatom témája a munkaügyi ellenőrzés kérdésköre, amelynek a két legfőbb módját vizsgálom. Ennek mentén bemutatom, majd összevetem a klasszikus hatósági munkaügyi jogérvényesítést az önállóbb audit jellegű megoldásokkal, valamint külön figyelmet fordítok a nemzetközi szabályozásra, így a Nemzetközi Munkaügyi Hatóság követelményeire, illetve az Európai Unió alapelveire és nemzeti szabályaink megfelelésére. A dolgozat kiindulópontja a munkáltatóknak a helyzetükkel való általános visszaélésének és a munkavállalóknak az ezzel kapcsolatos passzivitásának a tapasztalata. A dolgozatban kitérek arra, hogy milyen kihívásokkal rendelkezik a munkaügyi ellenőrzés rendszere, illetve, hogy hogyan működhet e kettő módszer párhuzamosan egymás mellett. Végül az olvasó választ kaphat arra, hogy a jelenlegi problémákat miként lehetne orvosolni, valamint arra, hogy hogyan lehetne kialakítani egy hatékony munkaügyi ellenőrző rendszert.

Nagy Kata
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nyerges Éva
tanársegéd, SZE DFK

Fair play? Női és transzgender sportolók megítélése és munkajogi helyzete a férfiak uralta élsport világában

Kulcsszavak: sportjog, élsportoló anya, átmeneti nemi kategória, esélyegyenlőség, munkajog.

A sportoló is ember, dolgozó ember. Az élsport és a munka világa összefonódik, hiszen a sportolók maguk is munkavállalók. Számukra is fontos a megélhetés, karrierre és eredményekre vágynak, melyek kemény munka árán érhetők el. A profi sportolói karrier számos mélypontot és fantasztikus magasságokat járhat be, mialatt ismeretlen kihívások és nehézségek hátráltatják. Sok egyéb tényező mellett a szabályozás hiányosságai vagy ellentmondásos volta is e körbe sorolható.

A dolgozat a női és a transzgender sportolók (munka)jogi helyzetéről és változófélben lévő társadalmi megítéléséről szól. A nők élsportban betöltött, hátrányosan megkülönböztetett szerepe már az ókori olimpiai játékoktól eredeztethető, s az élsport máig alapvetően férfiakra modellez. E jelenség a dolgozat hipotéziseként beigazolódott. A nemi szocializáció évszázados fejlődésének köszönhetően a mára elért pozitív irányú változásokat jelentősen beárnyékolják a díjazásban és a döntéshozatalban való részvétel területén tapasztalt egyenlőtlenségek. Hasonló, még ellentmondásosabb helyzetet termet a mind gyakrabban felmerülő transzgender sportolók jogi helyzete.

A munkajog eszközrendszere speciális szabályozó mechanizmusok révén ösztönzi a nemek közötti esély- és jogegyenlőség megteremtését. Az élsportban további specializáció lenne szükséges, amely máig nem jelenik meg a szabályalkotásban. Kérdés, hogy a nők hagyományosan alárendelt szerepét a jog eszközei hivatottak-e orvosolni.

A kutatás további hipotézise volt – és igazolást is nyert –, hogy az élsportoló nők gyermekvállalása jogszabályi szinten nem kellően támogatott Magyarországon. Az objektív iránymutatáshoz kevés információ áll rendelkezésre és nagyszámú változó is nehezíti a munkát. Szükség lenne komplex jogi keretekre, melyek dominánsan növelhetnék a sportolói tudatosságot. Ugyanakkor – a dolgozatban cáfolt végső hipotézisként – a jogalkotó szerepe e körben nem kizárólagos.

Szorosan a kutatott témakörhöz kapcsolódik a transznemű sportolók megítélésének vizsgálata. A nembináris nemi jelleg a munka világában az élsportban rajzolódik ki szinte először a média számára is láthatóan, s létjogosultságuk napjaink érzékenyítő társadalmi viszonyrendszerében fokozottan előtérbe kerül. A nemzetközi sport és az olimpiai mozgalom számára nagy fejtörést okozó jelenség következtében fellazulhat a bináris (női és férfi kategóriákat ötvöző) rendszer évszázadok óta fennálló megingathatatlansága, mely a közgondolkodást is jelentős mértékben befolyásolja.

Nagy Vivien
személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási alapszak
BA, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Solymosi-Szekeres Bernadett
adjunktus, ME ÁJK

Egészségvédelem és munkajog – a nemek közötti egyenlőség elhanyagolt vetülete

Kulcsszavak: nemek közötti egyenlőség, egészségvédelem, nők egészsége, reproduktív egészség.

A dolgozat a nemek közötti egyenlőség kérdéskörét vizsgálja a munkajog és szociális jog szempontjából. A bevezető rámutat, hogy a nők társadalmi és munkaerőpiaci helyzete sokrétű és folyamatosan változik, amelyet jogi, kulturális és gazdasági tényezők alakítanak. A dolgozat első fejezete a nemek közötti egyenlőség történeti alakulását vizsgálja, különös figyelemmel a bérszakadékra, a nők kettős terhelésére és a feminista mozgalmak hatásaira. A következő rész az egészségvédelem és munkajog kapcsolatát tárgyalja, bemutatva az uniós és magyar szabályozási kereteket. A kutatás kiemeli, hogy a munkahelyi egészségvédelmi szabályok alkalmazása nemcsak a dolgozók biztonságát, hanem a gazdasági hatékonyságot is növeli. A nők munkahelyi egészségét részletező fejezet olyan kérdéseket érint, mint a hormonális változások, a vashiány, a védőfelszerelések hiánya, a mellrák, a stressz és a terhesség. Az utolsó fejezet a reproduktív egészség munkaerőpiacra gyakorolt hatásait vizsgálja, beleértve a terhesség, a családtervezés és a szülés kérdéseit.

A dolgozat több fontos kérdésre is keresi a választ, például arra, hogy hogyan biztosítható a nemek közötti egyenlőség a munkajog keretein belül, figyelembe véve a nők speciális helyzetéből fakadó kihívásokat és szükségleteket. Vagy, hogy hogyan hat a reproduktív egészség a munkavállalók munkahelyi lehetőségeire, és hogy megfelelő módon van-e szabályozva a nők helyzete a munkaerőpiacon.

Mindezek vizsgálata során kiderül, hogy sajnos elmaradás van a szabályozásban, hiszen nincsenek megfelelően kutatva a nők speciális egészségügyi kihívásai és nincsenek rá megfelelő munkajogi és szociális jogi szabályozások.

Szabó Panni Luca
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Kun Attila
egyetemi tanár, KRE ÁJK
dr. Pál Lajos
címzetes egyetemi docens, megbízott oktató, KRE ÁJK

Az egész életen át tartó tanulás szerepe a munkajogban, különös tekintettel a képzési szabadság dilemmájára és a tanulmányi szerződésre

Kulcsszavak: egész életen át tartó tanulás, tanulmányi szerződés, fizetett képzési szabadság, képzéshez való alanyi jog, de lege ferenda.

A dolgozat fő hipotézise, hogy a magyar munkajog rendszere nem támogatja megfelelő módon az egész életen át tartó tanulás szakpolitikai céljának megvalósulását, a fizetett képzési szabadság jogintézménye tekintetében pedig joghézag mutatkozik.

A dolgozat célja, hogy átfogó képet adjon a lifelong learning jelenségéről, nemzetközi trendjeiről, a munkajogban betöltött szerepéről, valamint a kapcsolódó hazai jogintézményekről. Célként tűztem ki a fizetett képzési szabadság kapcsán felmerülő joghézag feltárását, illetve de lege ferenda javaslattal történő kitöltését.

A dolgozat három fókuszpont köré épül fel.

Elsőként feltáró, elemző kutatási módszer révén bemutatásra került az egész életen át tartó tanulás jelentése, munkajogi vonatkozása, illetve a releváns nemzetközi, európai, európai uniós jogforrások és a hazai szakpolitikai keretek rendszere.

Másodsorban – a képzésben való részvétel munkajogban megjelenő lehetséges jogalapjainak elemző ismertetését követően – a tanulmányi szerződésre vonatkozó szabályozás bemutatása során a bírói gyakorlat sarokpontjait helyeztem a középpontba. Felhasználásra kerültek többek között a Kúria joggyakorlat elemző csoportjának releváns vizsgálati eredményei, az 1/2019. KMK vélemény. Különböző jogértelmezési módszerekkel vizsgáltam, hogy a képzésben való részvétel idejére az Mt. alapján megilleti-e a munkavállalót a díjazás. Az ILO Egyezmények és Ajánlások Alkalmazását Felügyelő Szakértői Bizottsága 2019-ben elfogadott, Magyarországnak intézett közvetlen felhívásában ugyanis nem találta kielégítőnek a hazai tanulmányi szerződésre vonatkozó szabályozást, és jelezte, nem alapulhat kizárólag a felek megállapodásán a képzési szabadság. Problémaként azonosítottam, hogy az Mt. nem tartalmaz explicit rendelkezést a fizetett képzési szabadságról, megállapítottam a fennálló joghézagot.

Harmadsorban, a jogösszehasonlítás módszerével a V4 országok képzési szabadságra vonatkozó megoldásait vizsgáltam azzal a céllal, hogy alapul szolgáljanak a de lege ferenda javaslatomhoz, amely a – nemzetközi szakirodalom által is propagált – ún. „egyéni képzési számla" egyes elveit hordozza magán: képzéshez való alanyi jog a munkavállalók számára, költségmegosztás, „hordozhatóság" és szociális párbeszéd. A lifelong learning terén az egyéni tanulási számlát tartom a jövőbeli irányt meghatározó jogintézménynek, azonban a de lege ferenda javaslatom realistább, és mindenekelőtt a fizetett képzési szabadság magyar munkajogba való bevezetése mellett érvel.

TARI FERENC
közigazgatás-szervező
BA, 6. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Dr. Ludányi Dávid
tanársegéd, NKE ÁNTK

A kormányzati tisztviselők jogállásának összehasonlító elemzése a V4 országokban

KULCSSZAVAK: közszolgálati jog, összehasonlító elemzés, 2018. évi CXXV. törvény.

A kutatásom témája egy összehasonlító elemzés a kormánytisztviselők jogállásáról a Visegrádi Négyek országaiban. Kutatásom alkalmával azzal foglalkozom, hogy felderítsem, vajon a különféle V4 államok közszolgálati jogi szabályozása milyen közös tendenciákat mutat, ezen kívül milyen különbségeket találunk. Az eredményektől azt várom, hogy egyértelműbb képet kapok arról, hogy a V4 államokban jelenleg milyen kollektív vonásai és különbségei vannak a kormányzati tisztviselők jogállásának. A dolgozatom elméleti alapját az összehasonlító közszolgálati jog adja, a nyílt-zárt rendszerek kategorizálása szerint vizsgálom az adott országokat. Elsőként átfogó irodalmi, valamint jogszabályi elemzést végzek. Ezek alapján megismertetem azokat a jogi szempontokat, továbbá kritériumokat, amelyekre összpontosítok az összehasonlítás során. Az adatok, valamint dokumentumok alapján elvégzem a komparatív elemzést. A V4-ek országai a nemzetközi szakirodalmi forrásokban egy modell alá tartoznak, ezen kívül az országok közös történelmi sorsa, és az EU-hoz történő ugyanazon időben történő csatlakozás indokolná azt, hogy hasonló módon alakuljon a közszolgálati jog fejlődése is. Azonban a kutatásom után megállapítom, hogy a V4-ek közszolgálati rendszerei teljesen szerteágazó, más irányba fejlődtek. a közszolgálati jogviszonyok kategorizálása alkalmával a tudományág által felállított kategóriák a gyakorlatban a jelen korban nem állják meg a helyüket, továbbá a vizsgált országok a saját nemzeti sajátosságaik beépítésével alakították ki a szabályozást. Felmerülhet a Kit. esetében a kérdés, látva a cseh és szlovák példákat, hogy a jövőben az uniós intézmények nyomást helyezni Magyarországra, a szabályozás szigorításának, a rendszer zártabbá tételének érdekében. Véleményem szerint ez egy valós lehetőség, ezért létfontosságú a Kit. eredményessége és a rendszer felülvizsgálata annak érdekében, hogy a szabályozás az EU-ban támasztott elvárásoknak megfelelő legyen.

Török Gabriella
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ferencz Jácint
egyetemi docens, SZE DFK

A négynapos munkahét: innováció vagy illúzió?

Kulcsszavak: négynapos munkahét, munkaidő-csökkenés.

Napjainkban gyakran felmerülő téma a négynapos munkahét, főként a hazánkban és az egész világon kísérletező vállalatoknak köszönhetően. Azt gondolom, hogy minden munkavállaló álmodozott már egy rövidebb munkahétről, amelynek hatására több időt tud fordítani az általa kedvelt tevékenységekre. Tekintve, hogy a munkavállalók a mindennapjaik nagy százalékát a munkahelyükön töltik, biztosan sokan elgondolkodtak közülük a munkaidő csökkentésén, azonban ez a való életben rendkívül komplex szervezési folyamatot igényel. A négynapos munkahét számos további kérdést vet fel a munkaviszonyban szereplő mindkét fél oldalán: vajon a munkabér csökkentése, vagy annak megtartása mellett zajlik a változás? Milyen jogszabályi keretek között lehet megvalósítani? Szükséges-e a munkaszerződés módosítása? Miként lehetne a produktivitást növelni, vagy legalább szinten tartani ezzel a reformmal?

Kutatásom célja, hogy a felmerülő kérdésekre választ, a problémákra pedig megoldást találjak, és a munkaidő csökkentésének lehetőségeit világosabb kontextusban mutassam be az olvasó számára. Korábban elvégzett kísérletek eredményeiből keresem a megoldást a négynapos munkahét megvalósíthatóságára, leginkább Magyarország vonatkozásában.

Nemzetközi jog I. tagozat

DEME LAURA ANNA
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Schiffner Imola
adjunktus, SZTE ÁJK
Dr. Sziebig Orsolya Johanna
adjunktus, SZTE ÁJK

Az egészséges környezethez való jog – új jus cogens norma a láthatáron?

KULCSSZAVAK: nemzetközi jog, emberi jog, jus cogens, imperatív norma, egészséges környezethez való jog.

A nemzetközi jogban kiemelt helyet foglalnak el a feltétlen alkalmazást igénylő normák, amelyek fogalmát a Szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény 53. cikke adja meg. A jus cogens normák elfogadási feltételeinek azonosítása során problémákba ütközhetünk. A Nemzetközi Jogi Bizottság Egyezményhez fűzött kommentárából kiderül, nincs olyan egyértelmű kritérium, amely alapján az általános nemzetközi jog szabályát a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályának lehetne minősíteni. Kutatásom során a Nemzetközi Jogi Bizottság jelentései, a releváns szakirodalom, valamint a nemzetközi bírói döntések alapján vizsgáltam azokat a feltételeket, amelyek szükségesek egy norma jus cogensként történő azonosításához. Ez alapján megvizsgáltam, hogy az egészséges környezethez való jog tekinthető-e új jus cogens normának. A jus cogens normák azonosításához az állami gyakorlatból kell kiindulni, tekintettel arra, hogy az imperatív normát az államok nemzetközi közössége ismeri el. Problémaként merül fel e megfogalmazás pontos tartalma. Egyes állami álláspontok alapján a nemzetközi közösség egésze általi elfogadás megkövetelné valamennyi állam egyetértését. Kutatásom során arra jutottam, hogy a Bécsi Egyezmény kodifikátorai, valamint a szakirodalom sem követeli meg a teljes egyetértést, hanem „csak" a nemzetközi közösség jelentős többségének elfogadását. Az egészséges környezethez való jog a harmadik generációs emberi jogok csoportjába tartozik, számos nemzetközi egyezményben, bírói döntésben megjelenik, valamint az államok gyakorlatában is megfigyelhető. Az ENSZ Közgyűlése által elfogadott határozat alapvető emberi jognak minősítette, az Emberi Jogok Amerika-közi Bíróságának három bírája a La Oroya döntéshez csatolt párhuzamos véleményében kifejtette, hogy az egészséges környezethez való jognak jus cogens normának kellene lennie. A klímaváltozás elleni küzdelem, az emberi jogok érvényesülésének biztosítása, valamint a környezet védelme alapvetően megkövetelné

a környezetet negatívan befolyásoló magatartások tilalmának fokozatos jus cogensként történő elismerését. Kutatásom során arra jutottam, hogy az egészséges környezethez való jog nemzetközi jogban jelenlévő reprezentativitása magas, ugyanakkor mégsem állíthatjuk, hogy elérte volna a jus cogens szintet. Ehhez egyelőre hiányzik az államok mint a nemzetközi közösség által történő elismerés.

Gácser István János
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Manzinger Krisztián
adjunktus, KRE ÁJK

Milyen mértékben szolgálhat mintaként Dél-Tirol autonómiájának intézményrendszere Székelyföld számára?

Kulcsszavak: Dél-Tirol, autonómia, Székelyföld, intézmények, kisebbségi jogok.

A dél-tiroli autonómia nemzetközi referenciaként van számontartva, ugyanis intézményei által az összes etnikumának biztosítja a lélekszámarányos részesedést az egész régió irányításából és vezetéséből, valamint a kisebbségi jogok szabad gyakorlását. Dolgozatom bemutatja melyek azok az intézmények, amelyek a zökkenőmentes és hatékony működést szavatolják, illetve azt is, hogy hogyan teszik mindezt. Továbbá választ nyújt arra is, hogy bár Dél-Tirol autonómiája példaértékű, szolgálhat-e mintaként más autonómiatörekvések számára, például a székelyföldi törekvéseknek, ahol a magyarság egy jól körül határolható tömbben többséget alkot a románsággal szemben és igénye is volna az önrendelkezésre. Kutatásom ismerteti, hogy miben lehet a dél-tiroli autonómia követendő példa a székelyföldi törekvéseknek, illetve azt is, hogy miben nem.

Hordós Alex Dániel
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Kajtár Gábor
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Ítélt dolog és perfüggőség az államközi vitarendezési eljárások gyakorlatában

Kulcsszavak: nemzetközi vitarendezés, ítélt dolog, perfüggőség, Nemzetközi Bíróság, általános jogelvek.

A dolgozat az államközi vitarendezésre fókuszálva, kiemelten a Nemzetközi Bíróság (ICJ) gyakorlatán keresztül vizsgálja az ítélt dolog (res iudicata) és a perfüggőség (lis pendens) érvényesülését. Az elemzés ismerteti a két jogelv nemzetközi jogi természetét és funkcióját, jogforrási alapjait, egymáshoz való viszonyát, majd ezek után a gyakorlaton keresztül mutatja be a működésüket.

A kutatás alapján megállapítható, hogy az ítélt dolog és a perfüggőség elve egyaránt pergátló kifogás formájában jelenik meg a nemzetközi eljárásokban, azon belül is ún. elfogadhatósági kifogásoknak (admissibility objection) minősülnek. Mindkét elv több ízben megtalálható a különböző bírói fórumokat létrehozó statútumokban, egyezményekben, az általános jogelvek szintjén azonban messze nem egyértelmű a helyzet: míg a res iudicata kifogása univerzálisan elfogadottnak tekintendő, addig a lis pendens elve csak elvétve jelenik meg a gyakorlatban.

Az esetjog elemzéséből kirajzolódik, hogy az ICJ korai ítéleteihez képest egy tágabb res iudicata-értelmezéssel dolgozik, ennek az okát viszont nem egy megfontolt dogmatikai álláspont-változás, hanem a Népirtás-ügy politikai kontextusa indukálta. Az ott meghatározott „szükségképpen beleértendően" (by necessary implication) kitétel ugyanis több olyan feltételt is bevonhat az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelme alá, ami nyíltan nem következik az ítélet rendelkező részéből, valamint az ahhoz elválaszthatatlanul kapcsolódó indokolási elemekből. Ugyanígy általános megállapításként tehető, hogy az ICJ egyfajta kasszációs szerepkört vesz fel, amikor választottbírósági ítéletek „felülvizsgálatát" kérik a testülettől – igaz, hogy eddig csak nemlétezési és érvényességi kérdéssel fordultak az ICJ-hez, de teljes, érdemi felülvizsgálattal még nem.

A lis pendens kapcsán megjegyezhető, hogy sporadikus megjelenése nem ad meggyőző képet arról, hogy az államközi vitarendezésben alkalmazandó volna. Ennek feltehetőleg az az oka, hogy az egyes fórumok specifikus joghatósága miatt relatíve kicsi

annak az esélye, hogy eltérő fórumok között ugyanazon jogkérdésben merüljön fel két vagy több párhuzamos eljárás. A gyakorlatban fellelhető döntések és különvélemények szerint az elv létezését nem érdemes vitatni, azonban a vizsgált fórumok esetén még nem volt példa arra, hogy ennek a pergátló kifogásnak helyt adjanak.

Molnár Gréta
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Béres Nóra
adjunktus, ME ÁJK

Az eutanázia megítélése az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában, különös tekintettel a Karsai Dániel-ügyre

Kulcsszavak: eutanázia, Karsai Dániel-ügy.

Jelen rezümében szeretném röviden bemutatni a TDK dolgozatomat, melynek címe „Az eutanázia megítélése az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában, különös tekintettel a Karsai Dániel-ügyre", továbbá a kutatási eredményemet is ismertetem. A tudományos kutatásom célja az eutanáziával kapcsolatos magyar jogi szabályozás és az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogának áttekintése. Megvizsgáltam a hazai jogszabályi környezetet, illetve részletesen elemeztem az Emberi Jogok Európai Bíróságának eutanáziával kapcsolatos releváns ítéleteit, azonban különösen Karsai Dániel ügyének feldolgozását priorizáltam. Kutatásomban elsősorban a fogalom-és jogeset elemző kutatási módszereket alkalmaztam.

Elmondható, hogy az Európa Tanács tagállamaiban egyre nagyobb teret nyer az orvos által történő halálba segítés, ezért érdemes figyelemmel kísérni az egyes nemzeti jogszabályok változását és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetleges joggyakorlat változásait. Ennek ellenére vélemény szerint előre látható volt Karsai Dániel ügyének kimenetele, ugyanis az EJEB joggyakorlatából az a konzekvencia vonható le, hogy széles mérlegelési jogkört biztosít a tagállami hatóságok számára az eutanázia szabályozásával kapcsolatban. Az EJEB döntését azzal indokolta, hogy a tagállami hatóságok nagyobb rálátással rendelkeznek az adott társadalmi berendezkedésre. Összességében kutatásom során arra a megállapításra jutottam, hogy az EJEB továbbra sem állapítja meg az Emberi Jogok Európai Egyezménye megsértését azon tagálamokkal szemben, amelyek nem tesznek jogi előre lépéseket az eutanázia dekriminalizálása érdekében.

Meglátásom szerint a magyar Btk. öngyilkosságban közreműködés szabályozásán enyhíteni lehetne megfelelő törvényi keretek biztosítása mellett. Úgy gondolom, amennyiben a jogalkotó az ellátás visszautasításának jogához hasonlóan szigorú törvényi keretet szabna és többlépcsős ellenőrzési rendszer állítana fel a visszaélések elkerülése érdekében kivitelezhető lenne az életvégi döntések legalizálása, azon betegek részére, akik teljes cselekvőképességgel rendelkeznek, viszont olyan gyógyíthatatlan betegségben

szenvednek, amely fizikai vagy mentális szenvedéssel jár. Amennyiben a betegeknek lehetőségük lenne életük befejezéséről döntést hozni, elkerülhetnék a kínok közötti haldoklás fázisát, a kiszolgáltatottságot és teljes méltósággal tudnák befejezni életüket.

Németh Dóra
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mohay Ágoston
egyetemi docens, PTE ÁJK

Konzuli védelemhez való jog a Nemzetközi Bíróság gyakorlatában

Kulcsszavak: konzuli védelem, automatikus értesítési kötelezettség.

Már több évtizede problémát okoz az 1963-as konzuli kapcsolatokról szóló bécsi egyezmény egységes értelmezése. Ezzel összefüggésben nem érvényesül megfelelő mértékben a konzuli védelem intézményrendszere, amit számos olyan gyakorlati példa is alátámaszt, ahol a megfelelő tájékoztatás elmarad, meghiúsítva a konzuli védelem megvalósulását.

Az egyezmény 36. cikke biztosítja a konzuli tisztviselőknek azon jogát, hogy felkeressék és kapcsolatba léphessenek a küldő állam honosaival, emellett a jelenlegi szabályozás alapján a 36. cikk (1) bekezdés b) pontja kimondja, hogy, amennyiben az érdekelt személy ezt kéri, a fogadó állam illetékes hatóságai kötelesek késedelem nélkül értesíteni a küldő állam konzuli képviseletét, ha annak konzuli kerületében a küldő állam honosságával rendelkező valamely személyt letartóztattak, bebörtönöztek, előzetes letartóztatásba helyeztek vagy bármely más módon feltartóztattak.

A Nemzetközi Bíróság gyakorlatában számos olyan példát találunk, ahol a fogadó állam elmulasztotta teljesíteni a bécsi egyezmény 36. cikke szerinti kötelezettségeit. Kiemelném a LaGrand, Avena és a Jadhav ügyet, melyek számos ponton mutatnak hasonlóságokat és különbségeket.

Az egyezmény kodifikációja során a részes államok elutasították az automatikus értesítési kötelezettség gondolatát. Azonban a joggyakorlatot megvizsgálva az automatikus értesítési kötelezettség bevezetése elengedhetetlen a jövőbeni igazságos tárgyalások lefolytatása érdekében.

Az egyezmény 36. cikkének módosítása esetlegesen pozitív változást hozhat a konzuli védelem érvényesülésében. Hogyha a fogadó állam hatóságai kötelesek lennének haladéktalanul értesíteni a külföldi állampolgár államának legközelebbi konzulátusát minden olyan esetben, amikor az adott személyt letartóztatják vagy fogva tartják, függetlenül attól, hogy az érintett személy kéri-e az értesítést vagy sem. Az értesítésnek tartalmaznia kellene a fogva tartás okát és körülményeit.

Mindazonáltal, ha életbe lépne az automatikus értesítési kötelezettség biztosítaná, hogy a külföldi állampolgárok megfelelő konzuli segítséget kapjanak. és a nemzetközi kapcsolatokat is erősítené a bevezetése, mivel ezáltal hozzájárulna a nemzetközi kapcsolatok és a kölcsönös bizalom erősítéséhez az államok között.

Szendi Alina Kinga
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kecskés Gábor
egyetemi docens, SZE DFK

Senki földje, mindenki felelőssége – a környezeti károkozás és annak szabályozása a nyílt tengeren és az Antarktiszon

Kulcsszavak: Antarktisz, nyílt tenger, károkozás, környezetvédelem.

Dolgozatom fő témája a nyílt tengerre, valamint az Antarktiszra vonatkozó nemzetközi jogi jogi szabályozás bemutatása környezetjogi aspektusból, különös tekintettel a környezeti károkozásra és az államok környezeti károkért való felelősségére. Kutatásom során szem előtt tartottam a területek különleges jellegét, vagyis azt, hogy a res communis omnium usus területek közé tartoznak, ez volt az egyik fő gondolat, melynek mentén haladtam.

Elsőként kitértem a res communis omnium usus és a global commons fogalmak magyarázatára, ennek kapcsán az emberiség közös örökségének jelentésére, majd gyakorlati példák kapcsán bemutattam dolgozatom témájának fontosságát.

Ezt követően a nyílt tengerre vonatkozó szabályozás főbb pontjait ismertettem. Ennek során szem előtt tartottam, hogy mely dokumentumok hogyan rendezik a terület jogi státuszát, szerepelnek-e benne újnak tekinthető rendelkezések, mit mondanak a környezetvédelemről, illetve foglalkoznak-e a károkozásért való felelősség kérdésével. Összességében megállapítottam, hogy a szokásjogot kodifikáló Genfi Egyezményhez képest az ENSZ Tengerjogi Egyezményéig egy nagyon hosszú utat tett meg a szabályozás, de nem találtam kielégítőnek a feltárt rendelkezéseket.

Az Antarktisz kapcsán két dokumentumra szűkítettem kutatásomat. Az Antarktisz Szerződés inkább a diplomáciai helyzet orvoslására szolgált, ebből a szempontból pedig megfelel az elvárásoknak, ugyanakkor kutatásom témájára vonatkozóan sok szabályt nem találni benne. Ezt a hiányt valamelyest pótolta később a környezetvédelmi jegyzőkönyv, melyben a nyílt tengerhez képest is lényegesen határozottabb rendelkezéseket véltem felfedezni a terület védelmét illetően. Ezek a dokumentumok már nagyon nyíltan res communis területté nyilvánítják az Antarktiszt, ugyanakkor a károkozás kapcsán ugyanaz a hiányosság fedezhető fel, mint a nyílt tengernél.

Problémafelvetésem során kitekintettem a nemzetközi magánjog szabályaira is, több egyezményt vizsgálva, azok kár-fogalmait kutatva, károkozó kilétéről szóló ren-

delkezéseiket elemezve. Összességében ígéretesek a vonatkozó anyagok, de ezt a fajta felelősségi rendszert nem tekintettem használhatónak az államok vonatkozásában.

Végső soron nem találtam megoldást a problémára, így a befejező részben bemutattam de lege ferenda javaslatomat, mellyel úgy gondolom, hogy kitölthető a nemzetközi közjog területén vizsgált hézag.

Varga Lili Laura
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ádány Tamás
egyetemi docens, PPKE JÁK

Az emberiesség elleni bűncselekmények és a fegyveres konfliktus kapcsolatának kérdése

Kulcsszavak: emberiesség elleni bűncselekmények, fegyveres konfliktus, nemzetközi büntetőjog.

A dolgozat annak vizsgálatát tűzte ki célul, hogy az emberiesség elleni bűncselekmények nemzetközi szokásjog szerinti meghatározása részeként értelmezhető-e a fegyveres konfliktus fennállása, illetve az ahhoz való kapcsolódás követelménye. A dolgozat tárgyának relevanciája a Nemzetközi Jogi Bizottság 2019-es emberiesség elleni bűncselekmények megelőzéséről és büntetéséről szóló egyezménytervezetének ('Egyezménytervezet') azon – bizonyos államok által vitatott – rendelkezésével kapcsolatban merül fel, amely deklarálja, hogy az emberiesség elleni bűncselekmények tilalmának hatálya kiterjed a nem fegyveres konfliktus idején elkövetett atrocitásokra is. Továbbá, a kérdés jelentőséggel bírhat a 20. század során, fegyveres konfliktusok kontextusán kívül elkövetett emberiesség elleni bűncselekményeket érintő felelősségre vonást célzó eljárások tekintetében is. A dolgozat a nemzetközi szokásjog azonosítása tekintetében alapvetően a Nemzetközi Jogi Bizottság 2018-as Következtetések a nemzetközi szokásjog azonosításáról című dokumentumára támaszkodik, ugyanakkor kizárólag nemzetközi jogi dokumentumokat vizsgál, nem célja a nemzeti jogalkotás, valamint jogalkalmazás elemzése. A fegyveres konfliktus fennállásának, illetve az ahhoz való kapcsolódás (háborús nexus) követelményét egymástól elválasztva érdemes kezelni. Előbbi esetében egyértelmű, hogy egyik releváns nemzetközi dokumentum sem tekintette az emberiesség elleni bűncselekmények nemzetközi szokásjog szerinti meghatározása részének, valójában a bűncselekmény kategória tilalma hatályának békeidőre való kiterjesztése jellemző. A háborús nexus tekintetében a helyzet árnyaltabb, ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a második világháborút követő felelősségre vonás kontextusán kívül nem találkozni vele, ezért leginkább egy ad hoc joghatósági követelményként értékelhető, és valószínűleg nem volt a bűncselekmény kategória tényállási eleme. Az Egyezménytervezet érintett rendelkezését célszerűbb lenne átfogalmazni annak érdekében, hogy a hatályos nemzetközi szokásjoggal összhangban egyértelműen egyaránt elutasítsa a háborús nexus, továbbá a fegyveres konfliktus fennállásának kritériumát is.

Nemzetközi jog II. tagozat

BARANYI TIBOR PÉTER
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Kajtár Gábor
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Erga omnes kötelezettségek a nemzetközi jogban: közösségi érdekek az ICJ gyakorlatában

KULCSSZAVAK: erga omnes, erga omnes partes, Nemzetközi Bíróság, közösségi érdekek.

A dolgozat az erga omnes és az erga omnes partes kötelezettségek nemzetközi jogi relevanciáját és kereshetőségi jogi aspektusait vizsgálja, különös tekintettel a közösségi érdekek Nemzetközi Bíróság (ICJ) előtt történő kikényszerítésének kérdésére. A dolgozat áttekinti a közösségi érdekek fokozatos térnyerését a nemzetközi jogban, bemutatva, hogy miként alakult át a közösségi érdekek kikényszerítése. Ezek mellett a dolgozat bemutatja a jus cogens, valamint az erga omnes és erga omnes partes kötelezettségek közötti kapcsolatot.

A kutatás az ICJ meghatározó ítéletein keresztül ismerteti az erga omnes és az erga omnes partes kötelezettségek létrejöttét, kikényszerítésének lehetőségeit és az erga omnes és erga omnes partes kötelezettségeken alapuló kereshetőségi jog fejlődését. A dolgozat különböző mérföldkőnek számító ítéletek elemzésével rávilágít arra, hogy miként alakult át a Nemzetközi Bíróság közösségi érdekekhez való hozzáállása, melynek eredményeként napjainkra többször is lehetővé tette a közösségi érdekek érvényesítését eljárásaiban.

Az elemzés során bemutatásra kerül, hogy milyen esetekben beszélhetünk a nemzetközi szerződésekben erga omnes partes kötelezettségekről. A Nemzetközi Bíróság joggyakorlata, valamint a szakirodalmi álláspontok összevetésével egy tesztet állapítottam meg, mely alapján egyértelműen megállapítható egy kötelezettségről, hogy erga omnes partes-nek minősül.

A dolgozat rámutat arra, hogy a Nemzetközi Bíróság immár kész aktív szerepet vállalni a közösségi érdekek kikényszerítésében, elősegítve az államok alapvető közösségi érdekeinek védelmét.

Beznoszka Igor Márk
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Kajtár Gábor
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Quo vadis immunitás? A felelősség és a büntethetetlenség küzdelme a 21. században

Kulcsszavak: immunitás, Nemzetközi Büntetőbíróság, Nemzetközi Bíróság, jus cogens, Római Statútum.

A dolgozatom az államok és állami képviselők nemzetközi büntethetetlenségének kihívásait elemzi a 21. században, amikor az emberi jogi normák előretörése és az igazságszolgáltatás iránti igény egyre inkább szembehelyezkedik a tradicionális immunitás szabályaival. Elemzésem bemutatja a tendenciáit, amelyből az immunitás korlátozása és a felelősségre vonás előtérbe kerülése tükröződik. Mindezt pedig szokásjogi úton bizonyítom a releváns esetjog és állami gyakorlat segítségével.

Vizsgálatom elsőkörben hangsúlyozza, hogy a funkcionális immunitás (ratione materiae) mára nem nyújt büntethetetlenséget állami tisztségviselők számára, akik hivatalos minőségük mögé próbálnak rejtőzni a felelősségre vonás elkerülése érdekében. Ezt a változást a súlyos nemzetközi bűncselekmények esetében az univerzális joghatóságot megalapozó nemzetközi egyezmények támasztják alá, amelyek előírják az egyéni felelősségre vonást a hivatalos minőségben elkövetett tettek esetén is. Az elemzésem tartalmazza az összes olyan döntést, amelyben ez megerősítésre került. Ezzel bizonyítva az immunitás doktrínájának átalakulásának szokásjogi vetületét. A jus cogens normák és az immunitás viszonyrendszerének összehasonlítása során is alátámasztom ezt a következtetést. Ugyanakkor nem aláásva a jus cogens normák dogmatikai alapjait.

A dolgozat második felében a személyhez kötődő ratione personae immunitást vizsgálva jutok arra a következtetésre, hogy a Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) gyakorlatában nem áll meg a személyhez tapadó immunitás. Így nem eredményezve büntethetetlenséget. Az ICC gyakorlatát aktuális nemzetközi büntetőjogi konfliktusra vetítem (Vlagyimir Putyin elleni elfogatóparancs), amelynek során kijelentem, hogy feloldható a konfliktus az ICC és a nem tagállam államfőjével szemben kibocsátott elfogatóparancs jogszerűsége között.

Biró Roland
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens, SZTE ÁJK

A járulékos veszteségek és a modern fegyverek alkalmazásának korrelációja

Kulcsszavak: járulékos veszteségek, nemzetközi jog, humanitárius jog, fegyveres konfliktusok.

Az automatizáció fegyverkezésben történő megjelenése újabb dimenzióba helyezte a fegyveres konfliktusokat. A mesterséges intelligencia a haditechnikai eszközök fejlesztésében is utat tört magának, amely a fegyvergyártás új arculatát hozta magával. E fegyverrendszerek – különösen az autonóm fegyverek – kihívások elé állítják a nemzetközi közösséget, hiszen szabályozásuk hiányzik a nemzetközi jogrendszerből. A probléma forrása e fegyverek feletti emberi felügyelet nélkülözéséből eredeztethető, mivel az ezeket kezelő személy az aktiválástól kezdve nem feltétlen tud hatást gyakorolni rájuk. Az 1949. évi Genfi Egyezmények és az azokat kiegészítő Jegyzőkönyvek az államok erőszakos tevékenységeit igyekeznek korlátok között tartani. Az arányosság elve, mint a humanitárius jog alapelve az ellenségeskedések során bekövetkező veszteségek minimalizálására törekszik. Ugyanakkor, a nemzetközi jog megengedő ebből a szempontból, hiszen a támadások során számolni kell veszteségekkel, így azon veszteségek, amelyek nem haladják meg a katonai előny mértékét tolerálásra kerülnek. A dolgozat fő célja, hogy igazolja azon hipotézist, amely szerint a járulékos veszteségek mértéke csökkenthető olyan fegyverek bevetésével, amelyeket különböző adathalmazok, koordinációs adatok, valamint navigációs pontok programozásával fejlesztenek. Figyelemmel kísérve a világban zajló nemzetközi és nem nemzetközi konfliktusokat az a megállapítás tehető, hogy a humanitárius jog keretrendszerének megerősítése szükséges. Mindezek alapján felmerül a Genfi Egyezmények, és az azokat kiegészítő Jegyzőkönyvek felülvizsgálata. Meglátásom szerint az államoknak arra kell törekedni, hogy a nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettségeinek tegyenek eleget, előmozdítva a nemzetközi jogi normák kikényszeríthetőségét. Ugyanakkor, az újonnan fejlesztett fegyverek az adatszerkezetek integrálásával, arcfelismerési, detektáló szoftverek működtetésével hatékonyan hozzá tudnak járulni a járulékos veszteségek csökkentéséhez.

Boros Menta
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens, SZTE ÁJK

Szent Jeromos a vadállatok között, avagy a neutralitás érvényesülése a XXI. századi háborús konfliktusok, különösen az ukrán-orosz háború tükrében

Kulcsszavak: semlegességi jog, neutralitás, nemzetközi szokásjog.

Dolgozatomban felsorolt négy európai térségben maradt, magát semlegesnek valló állam (Ausztria, Írország, Málta és Svájc) neutralitási jogát górcső alá véve igyekeztem bebizonyítani, hogy a semlegességi jog a XXI. századi geopolitikai helyzet kihívásai okán, illetőleg az államok magatartása következtében lényegében kiüresedésen ment keresztül, s ennek következtében a neutralitási jog elavult jogi koncepcióvá vált.

Kutatási célkitűzésem azon kérdés vizsgálata, hogy e neutralitási jogra vonatkozó kiüresedési folyamat eredményeként létrejöhetett-e egy desuetudo, tehát szerződésrontó nemzetközi szokás (szerződések alatt a második hágai békekonferencián született V. és XII. egyezményeket értem), illetve, hogy megfelelhet-e ez a folyamat a nemzetközi szokás kialakulásához szükséges feltételeknek.

A semlegességi jog kiüresedési folyamatára reagálva, dolgozatomban megoldásként feltüntetett de lege ferenda javaslataim célja, hogy a XXI. századi nemzetközi kapcsolatok új realitásait, illetve a semlegességi koncepció elavult szabályozását is figyelembe vevő olyan szabályozás születhessen, mely minden felmerült kérdésre kielégítő választ kínál.

KALMÁR DOROTEA
jogász
osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Sulyok Gábor
egyetemi tanár, SZE DFK

„Kis kockázat egy embernek, de hatalmas veszély az emberiségnek: az űrszemét mérséklésének nemzetközi jogi kérdései”

KULCSSZAVAK: űrszemét, világűr, űrobjektum, keringési pálya.

Az űrszemét az űrkorszak kezdetétől fogva része a világűr környezetének, ám a kezdeti ártalmatlan jelenléthez képest mára az űrtevékenységet fenyegető veszéllyé vált. A Föld körüli pályákon található űrobjektumok, és így az űrszemét száma is, megsokszorozódott és a jelenlegi tendenciák alapján ez a szám csak növekedni fog.

Dolgozatomban az űrszeméthez kapcsolódó nemzetközi jogforrások és egyéb hivatalos dokumentumok elemzésével, és a magyar és nemzetközi szakirodalom részletes feldolgozásával vizsgáltam az űrszemét jelentette veszélyeket és kihívásokat.

Kutatásom során összegyűjtöttem a világűrjog kötelező erejű jogforrásai mellett az ENSZ Közgyűlésének határozatait és világűrbizottsága által elfogadott jelentéseit, és az egyéb nem kötelező erejű dokumentumokat, valamint az űrszemét kapcsán releváns kötelező és nem kötelező erejű általános nemzetközi jogi szabályokat és elvárásokat is.

A jelenlegi adatok fényében értékeltem az űrszemét mérséklésére vonatkozó szabályozás sikerességét, és javaslatokat fogalmaztam meg annak fejlesztése érdekében.

Megállapítottam, hogy a szabályozási keretre jellemző, hogy a nem kötelező erejű dokumentumokra és a nemzeti jogalkotásra helyeződött át a hangsúly. Az ENSZ jogalkotási tevékenysége formálta a szabályozást az elmúlt évtizedek alatt és jelenleg ezek mellett nemzeti szintű szabályok megalkotására, iránymutatások elfogadására, szabványok kidolgozására és ajánlások megfogalmazására kerül sor.

Megállapítottam azt is, hogy jelenlegi formájában a kárfelelősség szabályrendszere felülvizsgálatra szorul, annak érdekében, hogy az egyre gyakoribbá váló űrszemét okozta káresemények kezelésére is alkalmas legyen.

Rámutattam arra, hogy az űrtevékenységet végző, magánszereplők számának jelentős növekedése miatt a nemzeti előírások minimum elvárásainak összeegyeztetésére van szükség. Az államoknak pedig szigorúan ellenőrizni kell a nem állami szereplők űrtevékenységét, nemzeti szabályoknak való megfelelését.

Kutatási eredményeimet összegezve arra a következtetésre jutottam, hogy az űrszemét-mérséklés sikeréhez az űrtevékenységet végző államoknak és egyéb szereplőknek el kell fogadni a törmelék-csökkentés pontos és egyértelmű kötelezettségének elvét, mely alapul szolgálna a mérséklési előírások betartásához és ezek elmulasztása esetén a felelősség megállapításához. Végső soron pedig, egyeztető fórumok segítségével létre kell hozni a nemzetközi konszenzust az űrszemét mérséklésének kérdésében, hogy kötelező magatartási normák születhessenek.

SZABÓ NÓRA
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kovácsné Dr. Becánics Adrienn
adjunktus, DE ÁJK

Légi katasztrófák hatása a nemzetközi légi jogra

KULCSSZAVAK: nemzetközi légijog, Repülésbiztonság, Légi katasztrófák, Germanwings katasztrófa, 9/11 terrortámadás.

A dolgozatomban a légi katasztrófák nemzetközi jogra gyakorolt hatásait helyeztem a középpontba, különös figyelmet fordítva arra, hogy az általam választott két, kiemelkedő jelentőségű és magas halálozási számmal járó esemény milyen módon formálta az addig érvényben lévő nemzetközi repülésbiztonsági szabályozásokat és jogszabályokat. A téma alapos feldolgozása érdekében a dolgozatot egy történeti áttekintéssel kezdtem, amelyben bemutattam, hogyan alakult ki a modern nemzetközi légijog. E részben kitértem a legfontosabb együttműködésekre, szervezetekre és konferenciákra, amelyek szerepet játszottak a szabályozások fejlődésében, valamint a légi katasztrófák és egyéb biztonsági kihívások hatására bekövetkező változásokra.

A dolgozat központi elemét két jelentős légi katasztrófa képezi: a 2001. szeptember 11-i terrortámadás-sorozat és a 2015-ös Germanwings-tragédia. A szeptember 11-i események az egész világ repülésbiztonsági rendszerét alapjaiban formálták át, különös tekintettel a pilótafülkék védelmét szolgáló szigorú szabályok bevezetésére. E változtatások célja az volt, hogy megakadályozzák a külső támadók által végrehajtott gépeltérítéseket, amelyek katasztrofális következményekkel járhatnak, mint ahogy azt a 9/11 példája is bizonyította.

A Germanwings-eset különösen tanulságos abból a szempontból, hogy az eseményt a másodpilóta öngyilkossági szándéka idézte elő, aki a kabin ajtaját lezárva szándékosan vezette a gépet hegyoldalnak, miközben a személyzet és az utasok tehetetlenül próbáltak beavatkozni.

A dolgozatban részletesen bemutatom, hogy ezek az események nemcsak az egyes országok jogi szabályozásaira, hanem a globális szintű normák kialakítására is jelentős hatással voltak. Elemzésem során kitértem arra, hogy a katasztrófák miként befolyásolták az ICAO, az IATA és más nemzetközi szervezetek döntéseit, valamint hogy a jogalkotási folyamat során milyen kompromisszumokra volt szükség a biztonság, a hatékonyság és az utasok jogainak egyensúlya érdekében.

Összegzésképpen a dolgozat célja nemcsak az volt, hogy bemutassam, miként alakítják át a légi katasztrófák a nemzetközi jogot és a repülésbiztonsági előírásokat, hanem az is, hogy rávilágítsak a jogalkotási folyamat komplexitására és a szabályozások folyamatos fejlődésének szükségességére. A 9/11 és a Germanwings-tragédia példái arra emlékeztetnek bennünket, hogy a nemzetközi légi jog fejlődése mindig szorosan összefügg a valós események tanulságaival és az azokból fakadó kihívásokkal.

Szalai Csaba
államtudományi
osztatlan, 12. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Dr. Bartóki-Gönczy Balázs
egyetemi docens, NKE ÁNTK

Biztonsági zónák a Holdon – jogtalan kisajátítás vagy szükségszerű lépés?

Kulcsszavak: űrjog, biztonsági zónák, Artemis-megállapodás, due regard elv, kisajátítás tilalma.

Az Artemis-megállapodás bevezette a biztonsági zónák intézményét, mely a due regard elvén alapszik. Ez az összetett struktúra nemzetközi együttműködésen, új űrjogi gyakorlatok megformálásán, rendszeres ellenőrzéseken és konzultációkon alapul, hogy biztosítsa a holdi űrtevékenységek békés és biztonságos végrehajtását. A nemzetközi közvélemény szkeptikus ezzel kapcsolatban, mert a Hold res communis omnium usus terület, mely a kisajátítás tilalma alá esik. Tanulmányom a biztonsági zónák és az űrjog összeegyeztethetőségét, annak precedenseit és analógiáit, valamint pozícióját vizsgálja a világűrpolitikában.

A kutatás módszertana:

A tanulmány egy desk research szekunder kutatás, mely a kvalitatív módszertanon alapszik, mely tartalmaz dokumentumelemzést, megfigyelést és mérést. A vizsgált kérdéskörök: a biztonsági zónák összeegyeztethetősége a világűrjoggal, a biztonsági zónák precedensei és analógiái, a biztonsági zónák pozíciója a világűrpolitikában.

Legfontosabb következtetések:

Az űrtevékenységek szabályozásában az államok normatív értelemben gyengébb eszközöket alkalmaznak a nemzetközi konszenzus hiányában, az Artemis Accords is egy ilyen megállapodás. A biztonsági zónák koncepciója megosztó, de egyértelmű elítélése sem alaptalan. A zónák létrehozása nem sérti az űrjogot, de potenciálisan konfliktusokat eredményezhet. A zónák ezzel párhuzamosan hozzájárulhatnak a due regard elv érvényesüléséhez, de az ENSZ-en belüli szabályozás szolgálhatna a legoptimálisabb megoldásként. A polarizálódó nemzetközi politikai környezet miatt azonban ez nem megvalósítható, így az Artemis-megállapodásra és vélhetőleg az ILRS jogi kereteire hagyatkozhatunk a holdi tevékenységek szabályozásában a New Space korszakában.

Pénzügyi jogi tagozat

BALOGH KATALIN DÓRA
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Halász Zsolt
egyetemi docens, PPKE JÁK
dr. Ráth Olivér Zoltán
megbízott oktató, PPKE JÁK

Great Reset: a készpénz eltörlése? Hogyan változtatja meg életünket a digitális jegybankpénz?

Kulcsszavak: digitális jegybankpénz, készpénz, FinTech, BigTech, Magyar Nemzeti Bank.

A digitalizáció hatására a készpénzhasználat átalakulóban van, továbbá a Fintech és Bigtech cégek térhódítása okán koncepcionális változás figyelhető meg a pénzügyi közvetítőrendszerben. Ennek hatására a jegybankok közvetetten elveszíthetik a pénzkibocsátási monopóliumukat, melynek megelőzése érdekében alakult ki a digitális jegybankpénz víziója.

Jelenleg a témával kapcsolatban a kutatás és fejlesztés időszaka zajlik, ezért dolgozatom célja bemutatni a digitális jegybankpénz előnyeit, hátrányait, a bevezetés motivációit, a megvalósítás lehetséges formáit, illetve felteszem a kérdést, hogy helyettesítő eszközévé válhat-e a készpénznek. A téma jellegénél fogva elkerülhetetlen az egyes jegybankok által eddig megtett lépések, illetve elérni kívánt céljaik bemutatása és vizsgálata, többek között annak feltérképezése, hogy az Európai Unió és tagállamai lemaradni látszanak az ázsiai régióhoz képest. Továbbá külön érdemes kitérni a Magyar Nemzeti Bank által képviselt tevékeny szerepvállalásra.

Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy jelenleg a digitális jegybankpénz bevezetésének nem célja a készpénz teljes felváltása. Mindazonáltal álláspontom szerint, a pénzügyi rendszer jelenleg is megfelelő eszközökkel rendelkezik a fogyasztói igények kiszolgálására, ezért a digitális jegybankpénz bevezetésének hátterében elsősorban nem egyéni érdekek figyelhetőek meg, hanem sokkal inkább versenyszerű nemzetközi és politikai motivációk állnak.

Biró-Markovics Dániel
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kecső Gábor
adjunktus, ELTE ÁJK
Prof. Dr. Kukorelli István
professor emeritus, ELTE ÁJK

A német Schuldenbremse és a magyar államadósságfék-szabályozás komparatív pénzügyi alkotmányjogi elemzése

Kulcsszavak: adósságfék, államadósság, Németország, alkotmánybíróság, költségvetés.

Gazdatüntetések, excesszív fogyasztóiár-emelkedés, maastrichti konvergenciakritériumok – igen gyakorta találkozik az ember ezekkel a kifejezésekkel a sajtóban, kevesekben realizálódik azonban, hogy valamilyen formában mindegyik a költségvetési gazdálkodás fogalmához kapcsolódik. A 2007–2008-as gazdasági világválság után új szabályozás lépett életbe Európa több országában is: a fő kérdés ugyanis az volt, hogyan lehet fenntartható költségvetési gazdálkodást realizálni az államháztartás nagy mértékű eladósodottsága mellett. A válasz egyértelmű volt: csökkenteni kell az államadósságot. Tág eszközkészlet áll rendelkezésére a jogalkotónak, hogy kezelje a problémát – ennek szellemében született a német Schuldenbremse és a magyar államadósságfék-szabályozás is. Az elmúlt időszakban mégis számos probléma akadt mindkét ország költségvetési politikájában – legyen szó a Schuldenbremse által közvetetten kiváltott gazdatüntetésekről, vagy épp a nagy mértékű magyarországi fogyasztóiár-emelkedésről. Dolgozatom ennek okán a Magyarország jogi kultúrájához közel álló, a kérdéskörben ugyancsak érintett Németország szabályozását vetette össze a magyarral egy összehasonlító pénzügyi alkotmányjogi elemzés keretében, kitérve a specifikus adósságfék-szabályozások európai háttérnormáira, a két ország költségvetési gazdálkodásának alapelveire, az ebbéli gazdálkodásukat intézményesített formában ellenőrző szerveik sajátosságaira, valamint természetesen magukra a szabályozásokra és mentesítő záradékaikra is, hogy megvizsgálja: melyik szabályozásnak milyen előnyei és hátrányai léteznek, azok hatékonyak-e az államadósság-ráta problematikájának adresszálásához. A dolgozat mindemellett kísérletet tesz a magyar szabályozás értelmezésére a német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata alapján, de lege ferenda javaslatot fogalmazva meg a magyar jogalkotó számára. A dolgozat legnagyobb eredménye a releváns jogszabályok és szakirodalom egy helyen, komparatív pénzügyi alkotmányjogi elemzés keretein

belül történő összefoglalása mellett kétségkívül a Schuldenbremsére vonatkozó teljes német alkotmánybírósági gyakorlat feldolgozása.

Borbély Eszter
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lovas Dóra
adjunktus, DE ÁJK

A helyi önkormányzatok pénzügyi autonómiájának változásai 2010-től napjainkig

Kulcsszavak: helyi önkormányzat, bevételi autonómia, helyi adók, kölcsönfelvétel korlátozása, különleges gazdasági övezetek.

Az elmúlt évtizedben – többek között a koronavírus-világjárvány hatására – több olyan intézkedés és változás került bevezetésre, amelyek érintették a helyi önkormányzatok pénzügyi, azon belüli is bevételi autonómiáját. Tudományos dolgozatomban hipotézisként azt vetettem fel, hogy a vizsgált időszakban (2010-2024) a helyi önkormányzatok pénzügyi (bevételi) autonómiája ezen intézkedések hatására jelentős mértékben csökkent. Kutatásomban az önkormányzatok pénzügyi autonómiáját érintő intézkedések és változások rendszerbe foglalását, azoknak a helyi önkormányzatokra gyakorolt hatását, valamint a hipotézisem alátámasztását vagy adott esetben megcáfolását tűztem ki célul.

A kutatásom során elsősorban hazai jogszabályokat és szakirodalmi műveket elemeztem, azonban sor került külföldi szakirodalmi művek feldolgozására is az átfogóbb kép megvilágítása érdekében. A hipotézisem vizsgálata során emellett statisztikai adatokat tanulmányoztam, továbbá kitértem a bevezetett változások előnyeire, hátrányaira, lehetőségeire és veszélyeire egyaránt, melyet a közgazdaságtanban népszerű SWOT analízis segítségével tettem meg.

Dolgozatomban a hipotézisemet sikerült alátámasztanom, azaz a vizsgált időszakban csökkent a helyi önkormányzatok pénzügyi (bevételi) autonómiája. A koronavírus-világjárvány ideje alatt bevezetett, a helyi önkormányzatok pénzügyi autonómiáját érintő változások többségét átmeneti jelleggel tervezték bevezetni. Ezek közül bizonyos intézkedések valóban csak a világjárvány ideje alatt voltak hatályban (például a helyi iparűzési adó mértékének csökkentése, a helyi adókat és települési adót érintő korlátozások, az idegenforgalmi adó felfüggesztése), viszont vannak olyan szabályozások, amelyek ugyan átmeneti szándékkal kerültek bevezetésre, azonban jelenleg is a rendszer részét képezik. Erre példa a gépjárműadóból származó bevételek 40 százalékának elvonása, valamint a különleges gazdasági övezetek bevezetése. Kijelenthető, hogy ezek az intézkedések továbbra is negatívan érintik a helyi önkormányzatok bevételi autonómiáját.

CZAGA KRISZTIÁN
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Zoltán
egyetemi docens, ME ÁJK

Mesterséges intelligencia a pénzügyekben: hatások, kihívások és lehetőségek

KULCSSZAVAK: mesterséges intelligencia, digitalizáció, fintech, fenntarthatóság.

A mesterséges intelligencia, mint korunk meghatározó technológiája, mélyreható változásokat hoz a pénzügyi világba. Dolgozatomban a mesterséges intelligencia típusait és alkalmazási területeit részletesen bemutatva elemzem, hogy miként járul hozzá a pénzügyi folyamatok automatizálásához, a döntéshozatal optimalizálásához és az ügyfélszolgálat fejlesztéséhez. Kitérek az új technológia által generált jogi kihívásokra, az adórendszerre gyakorolt hatására, valamint az adatvédelmi és compliance kérdésekre is egyaránt. A dolgozat célja, hogy átfogó képet adjon a mesterséges intelligencia jelenéről és jövőjéről a pénzügyi világban, kiemelve a technológia által kínált lehetőségeket és a vele járó kihívásokat.

Csonka Mirtill
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Kiss Napsugár Doroti
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Glavanits Judit
egyetemi docens, SZE DFK
Dr. Király Péter Bálint
adjunktus, SZE DFK

A kriptohitel az új devizahitel? Szabályozási kihívások és lehetőségek a kriptohitelezés terén

Kulcsszavak: kriptoeszköz, MiCA rendelet, Magyar Nemzeti Bank, 2008-as gazdasági válság, fogyasztóvédelem.

A dolgozatunk központi témája a kriptoeszközök szabályozása, különös tekintettel a 2023-ban elfogadott MiCA rendeletre. Bár a kriptoeszközök és a mögöttük álló blokklánc-technológia több mint egy évtizede vannak jelen a pénzügyi piacokon, de továbbra is számos nyitott kérdése maradt a szabályozásuk kapcsán. Ezek közül a kriptohitelezéssel foglalkoztunk részletesebben azon kérdés mentén, hogy az milyen hasonlóságot mutat a hagyományos hitelezéssel - különösen a deviza hitelekkel- egy potenciális pénzügyi krízis kialakulása körében? Vajon létezik-e megfelelő szabályozás a kriptohitel adósainak védelmére?

A dolgozatban bemutatjuk a kriptoeszközök fejlődését és szerepét, elemzést nyújtunk arról, hogy vajon beilleszthetőek-e a hagyományos pénzügyi jogi kategóriákba. Ezt követően részletesen elemezzük a MiCA rendeletet, külön figyelmet szentelünk a rendelet hazai implementációjának, valamint szabályozásban rejlő hiányosságoknak, mint például a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának hiánya.

A dolgozat második részében a kripto- és devizahitelezést hasonlítjuk össze, mivel a két pénzügyi konstrukció az adósok nézve hasonló kockázatot hordozhat, különösen egy gazdasági válság vagy a forint kriptoeszközökhöz viszonyított értékcsökkenése esetén. A devizahitelek kapcsán bemutatjuk a válság történetét, annak okait és a válásgkezelés eszközeit, majd közérdekűadat-igénylésen alapuló adatokkal elemezzü-

ka devizahitelek kapcsán a 2008-as gazdasági válság óta megindult jogi eljárásokat. Végül a kriptohitelezésre térünk át, és bemutatjuk az ennek kapcsán rendelkezésre álló adatokat, továbbá megvizsgáljuk ez milyen veszélyeket rejt és miként próbálja a fogyasztóvédelmi szabályozás megvédeni az adósokat.

Ezt követően ismertetjük az esetlegesen felmerülő szabályozási hiányosságok kiküszöbölésére alkotott de lege ferenda javaslatainkat, amelyek közt a kriptohitel biztosítékokkal, hitelfedezeti követelményekkel, hitelkockázat felmérésével, valamint a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatos előírások szerepelnek. Konklúzióként arra jutottunk, hogy sem a fogyasztóvédelmi szervek, sem a pénzügyi fogyasztóvédelmi szervek nem érzik magukénak a kérdést. A fogyasztók védelmének hiánya miatt pedig úgy gondoljuk mielőbb meg kell tennie a jogalkotónak a szükséges lépéseket, mielőtt a történelem megismételné önmagát.

Domos Panna
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Zoltán
egyetemi docens, ME ÁJK

A crowdfunding, vagyis a közösségi finanszírozás bemutatása, különös tekintettel a medical crowdfunding intézményére

Kulcsszavak: crowdfunding, közösségi finanszírozás, crowdsourcing, medical crowdfunding.

A Lehman Brothers amerikai nagybank csődje nyomán 2008 végén kirobbant pénzügyi válság az 1930-as évek eleji nagy gazdasági világválság óta világszerte a legsúlyosabb gazdasági visszaesést eredményezte, mely maga után vont egy az államok, a vállalkozások és a lakosság számára is kritikus és embert próbáló időszakot, amelyben a csökkenő kereslettel, regionálisan eltérő mértékű ámde növekvő munkanélküliséggel és a válság végét megelőző több mint fél évtizedes gazdasági stagnálással kellett szembenézni.

A dolgozatom témájául szolgáló „Crowdfunding", vagyis közösségi finanszírozás a 2008-as válság következtében kialakult forráshiány révén vált elterjedtté, először az Egyesült Államokban. Kutatásom elsődleges célja a korábbi pénzügyi jogi tanulmányaimon túlmutató de figyelmemet felkeltő téma mélyebb, átfogóbb és sokkal inkább tudományos igényű vizsgálata volt, mely kiterjedt tudományos gondolkodásom fejlesztésére is. A dolgozatomat olyan szerkezeti elemekből és oly módon építettem fel, hogy az alkalmas legyen a téma alapjának tekinthető fogalmaktól kezdve egészen a már sokkal speciálisabb szabályok megértésére is, melyek esetében még az esetlegesen kiaknázatlan részek feltárására irányuló kutatómunkát jövőbeli célomként tűztem ki.

Az intézmény kellő szinten történő bemutatása és tudásanyagának elmélyítése érdekében dolgozatom nyitó passzusainak célja, hogy átfogó képet adjon a vizsgált finanszírozási formáról, lefektetve a dolgozat további részeiben is visszatérő fogalmakat és kifejezéseket, bemutatva a konstrukció legnépszerűbb, a hagyományos banki és tőkepiaci finanszírozási formáktól eltérő modelljeit, elfogulatlanul megvizsgálva annak minden előnyét és hátrányát, valamint górcső alá véve az Európai Bizottság és az Európai Bankhatóság témában íródott állásfoglalásait. Kiemelendően fontos részt képez az amerikai JOBS Act és az Európai Unió szabályozási törekvéseiből született rendeletek és irányelvek és azok hatásainak tanulmányozása, ezzel megteremtve a kellő elméleti hátteret, mely a dolgozat további részének megértését teszi lehetővé. A

dolgozatom második fele az egészségügyi szektorban megjelenő medical crowdfunding elemzését kíséreli meg, kitérve az egészségügyi kiadásokra létrehozott közösségi finanszírozás megjelenésének okaira, legfontosabb megjelenési formáira és a Magyarországra jellemző egyetlen egészségbiztosítási alappal rendelkező és erősen centralizált egészségügyi rendszer mellett betöltött szerepére.

Dorogi Lilla Kincső
jogász
osztatlan, 3. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csűrös Gabriella Klára
adjunktus, DE ÁJK

„Dura lex, sed lex" Az ingatlanvégrehajtás

Kulcsszavak: ingatlanvégrehajtás, bírósági végrehajtó, adóhatóság, becsérték, árverés.

Bár a végrehajtás társadalmi elfogadottsága alacsony, alkalmazása elengedhetetlen a közhatalom gyakorlásához és a gazdaság hatékony működéséhez. Szükségességét a közfeladatok ellátásának fedezetéül szolgáló költségvetési bevételek beszedéséhez, valamint a magántulajdon védelméhez és a pénzügyi rendszer stabilitásához fűződő érdek adja.

A kutatás a bírósági végrehajtás és az adóvégrehajtás keretében foganatosított ingatlan-végrehajtás hazai szabályozását és kialakult joggyakorlatát vizsgálja összehasonlító jelleggel.

A kutatási téma több jogágat is érint, mivel a pénzügyi jog tárgykörébe tartozó adóvégrehajtás mellett a polgári eljárásjog keretében tárgyalt bírósági végrehajtás normarendszere is a kutatás tárgya. A téma feldolgozásának időbeli horizontja alapvetően a jelenlegi szabályozást és a kapcsolódó gyakorlatot fedi le, azonban az elmúlt évtized alapvető szervezeti, hatásköri változásainak bemutatása azt kiterjeszti, jogtörténeti elemzésnek is helyt adva.

A dolgozat a végrehajtási eljárások általános szabályainak lényegét, valamint az ingatlan-végrehajtás részletszabályait, az eljárási cselekményeket szakaszolva, az egyes szakaszokat pedig a bírósági és az adóvégrehajtásra is tekintettel, párhuzamosan és összehasonlító jelleggel mutatja be.

A kutatás hipotézise, hogy bár a bírósági és a közigazgatási végrehajtás jól elhatárolható, elkülönült és önálló eljárás, mégis több ponton és több szempontból összefonódó rendet alkotnak.

Noha az elmúlt évtized szervezetrendszert érintő változásai az állami adóhatóság dominanciáját erősítették, az eljárásjogi szabályozás a bírósági végrehajtás primátusát mutatja, mely megmutatkozik részben abban, hogy az adóeljárás mögöttes szabálya a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény is. Emellett a bírósági végrehajtás primátusa abban is megmutatkozik, hogy ha a hatásköri összeütközés különböző esetei valósulnak meg, az eljárást főszabály szerint bírósági végrehajtás útján kell folytatni. Különösen igaz ez a dolgozat tárgyát képező ingatlan-végrehajtásokra.

Az ingatlan-végrehajtás szabályozása és gyakorlata nemcsak összefonódhat, hanem számos ponton el is tér (sajátossá téve a két végrehajtás kapcsolatát), így eltérés mutatkozik többek között az adósvédelem szintjében, az ingatlan végrehajtás során felmerülő egyes jogorvoslatokban, lakóingatlan végrehajtásakor, stb.

Hujder Alina
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bencsik András
egyetemi docens, KRE ÁJK

A hozzáadottérték-adó szabályozásának egyes kérdései Magyarországon és Európában az adójogi jogkövetés erősítése szempontjából

Kulcsszavak: Hozzáadottérték-adó, Adóharmonizáció, Áfakulcsok, Elektronikus bevallás, Adócsalás elleni küzdelem.

A dolgozatom átfogó elemzést nyújt a hozzáadottérték-adó (HÉA) szabályozásáról Magyarországon, az Európai Unióban, valamint Németország és Svájc HÉA-rendszere is összehasonlításra kerül. A tanulmányomban három fő hipotézist vizsgálok: a HÉA-csökkentés gazdaságélénkítő hatását, az EU-s harmonizáció előnyeit, és a kisvállalkozásoknak kedvező szabályok ösztönző erejét.

A kutatásomban részletesen bemutatom a HÉA jellemzőit, illetve a magyar szabályozást is ismertetem. A nemzetközi kitekintés során a német és svájci HÉA-rendszereket elemzem. Németországban két fő áfakulcs van érvényben, míg Svájcban három. Mindkét ország esetében bemutatom az adócsalás elleni intézkedéseket és az elektronikus bevallási rendszereket. A német áfacsökkentés gazdaságélénkítő hatását is vizsgálom, amely jelentős fogyasztásnövekedést eredményezett.

Az EU-s szabályozás kapcsán részletezem az adólevonási jogot és az adóvisszaigénylés mechanizmusát. Hangsúlyozom az EU-n belüli adóelkerülés és adócsalás elleni küzdelem fontosságát, bemutatva az erre szolgáló rendszereket (pl. VIES, Intrastat).

A kutatásomban megállapítottam, hogy a HÉA-csökkentés ösztönözheti a fogyasztást, de ennek mértéke függ a termék jellegétől és a piaci körülményektől. A HÉA-harmonizáció tekintetében a vizsgálatom rámutatott, hogy ez javítja az egységes belső piac működését, azonban számos kihívást jelent. A kisvállalkozásokra vonatkozó kedvező HÉA-szabályok pedig pozitív hatással lehetnek a vállalkozások létrehozására.

A dolgozatomban kiemelem a HÉA jelentőségét az állami bevételek szempontjából, és rámutatok az adónem folyamatos fejlődésére és a digitalizáció szerepére az adóbeszedés hatékonyságának növelésében. Végezetül javaslatokat fogalmazok meg a HÉA-szabályozás fejlesztésére vonatkozóan.

Összességében a kutatásom átfogó képet ad a HÉA-szabályozás aktuális kérdéseiről, kihívásairól és fejlődési irányairól, összehasonlító elemzést nyújtva a vizsgált ország-

gok gyakorlatáról és az EU-s harmonizációs törekvésekről. A dolgozatom rávilágít a HÉA-rendszerek folyamatos fejlődésére és az adócsalás elleni küzdelem fontosságára, miközben kiemeli a digitalizáció szerepét az adóbeszedés hatékonyságának növelésében.

Pacsika Zalán Borsa
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Visegrády Richárd
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
dr. Ráth Olivér Zoltán
megbízott oktató, PPKE JÁK

A fintech szektor szabályozásának kihívásai

Kulcsszavak: fintech, betétvédelem, pénzügyi rendszer, pénzügyi digitalizáció.

Dolgozatunk általános megállapítása a vizsgált területtel kapcsolatban, hogy annak részletekbe menő, átfogó jogi szabályozása még nem történt meg, ugyanakkor az Európai Unió részéről egyre több, ilyen irányú jogalkotási kezdeményezés tapasztalható. A megfelelő jogi szabályozás kulcsfontosságú a fintech előnyeinek kihasználásához és a pénzügyi rendszer hosszú távú stabilitásának fenntartásához.

A fintech forradalmasítja a pénzügyi szektort, mely kihatással van mind a társadalmi berendezkedésre, mind a kapcsolódó gazdasági folyamatokra. A hagyományos bankok ezen hatásokra különböző mértékű gyorsasággal reagálnak, elmondható, hogy jelentős forrásokat igénylő beruházásokat valósítanak meg a különböző innovációk saját ökoszisztémájukba való implementálás érdekében., ez egyben újfajta versenyhelyzetet is teremt.

A fintech szektor egyik legkiemelkedőbb problémájaként a határokon átnyúló fintech szolgáltatók ügyfélvédelmével kapcsolatos hiányokat azonosítottuk, mely szoros összefüggésben áll, hovatovább súlyosbítja a hagyományos pénzügyi intézmények esetében jelenlévő azon veszélyt, hogy bedőlésük esetén a nemzeti betétvédelmi alapok korántsem lennének elegendőek az ügyfelek kártalanítására. Ennek orvoslása céljából tettünk részletekbe menő javaslatot egy, az Európai Unió szintjén megvalósítandó, uniós betétbiztosítási alap létrehozatalára, mely mind a hagyományos, mind a fintech szolgáltatókat megfelelő védelemmel látná el.

SZABÓ ÁKOS
jogász
osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bordás Péter
egyetemi docens, DE ÁJK

Sarcoltatás vagy adóelkerülés? Kihívások a transzferárazás szabályozásának gyakorlati végrehajtásában

KULCSSZAVAK: transzferár, adóoptimalizálás, jogszabályok, változások, kihívások.

A tudományos dolgozat a transzferárazás pénzügyi jogi szabályozásának jelenlegi állapotáról, kihívásairól és a gyakorlati végrehajtás során jelentkező nehézségekről szól. A dolgozat és az az alapjául szolgáló kutatás célja az volt, hogy rávilágítson a szabályozás hiányosságaira és javaslatokat tegyen a hatékonyság növelésére, másrészt empirikus kutatási adatokra építkezve mutassa be a jogintézmény gyakorlati tapasztalatait.

Vitán felüli, hogy az utóbbi években a globális folyamatokban a transzferárazás intézménye felértékelődött, ennek megfelelően mélyült a szabályozása és egyre inkább beépült a vállalatok mindennapjaiba. E folyamatok a jogalkotót és a végrehajtó hatalmat is számos kihívás elé állítja.

Mivel egy igen komplex gazdasági területről van szó, a dolgozat bevezető része az elméleti hátteret és a történeti kialakulást mutatja be. E fejezet célja a jogszabályok és a joggyakorlat feltérképezése és elemzése volt, hogy feltárja a jogintézmény legfontosabb gyakorlati tapasztalatait, és hasznosítható információkat nyújtson mind a jogalkotók, mind az adóalanyok számára.

Bár a transzferárazás nem egy egzakt terület, és minden vállalatcsoport egyénileg szabályozza az árait, számos érdekes transzferár megoldással és „kiskapuval" találkozhatunk ezek vizsgálatakor. A transzferárak kialakítását tankönyvekből megtanulni gyakorlatilag lehetetlen, ugyanakkor a dolgozat igyekszik bemutatni az ismert módszereket.

A dolgozat részletesen kitér a transzferár dokumentáció készítési kötelezettség szabályozásának hazai változásaira és módosításaira, valamint bemutatja a legújabb jogszabályokat, így például a Pillar One-Two és a BEFIT tartalmát.

A dolgozat egyediségét különösen az empirikus kutatás eredményeit összefoglaló fejezet adja, amely során öt vezető pozíciójú globális vállalat menedzsere értékelte a hipotézisekhez kapcsolódó kilenc kérdést, s ez alapján kerültek meghatározásra a főbb összegző megállapítások.

A dolgozat zárásaként az olvasó megismerheti, hogy a hipotézisek alátámasztást vagy cáfolatot nyertek-e, milyen lehetséges pénzügyi jogi szabályozások merülnek fel, illetve hogy milyen további kutatási irányok lehetségesek.

Szilágyi Viktor Csaba
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Zoltán
egyetemi docens, ME ÁJK

A zöld befektetések finanszírozásának szabályozása Magyarországon

Kulcsszavak: fenntarthatóság, befektetések, ESG.

2024-ben a gazdasági életben a fenntarthatóság már nem csak egy „divatos címszó”, amit azért hangoztatnak a gazdasági élet szereplői, hogy jelezzék: haladó szemléletet követnek. A fenntarthatóság mára egy olyan kritérium a világ mindennapi működésében, amely alapelvelvárássá kezd válni, ami megjelenik a jogalkotásban és a jogalkalmazásban egyaránt. Mára már a vállalatoknak különböző riportokat kell készíteniük (pl. ESG), amiben az általuk kifejtett tevékenységeknek a fenntarthatóságát taglalják. Ezzel, hogy a jogalkotás szigorítja a nagyvállalatok környezetszennyező tevékenységét, nagy eredményeket lehet elérni, viszont van még egy terület, amelyet elengedhetetlen szabályozni, amely nem más, mint a befektetések finanszírozásának világa. A modern, globalizált világnak az egyik - ha nem a legfontosabb - hajtóereje a tőke, és ha ennek a tőkének bizonyos részét fenntartható befektetésekbe irányítják a befektetők, akkor jelentős változásokat lehet elérni globális szinten. Dolgozatomban a magyar szabályozásban rejlő lehetőségeket fogom bemutatni.

Szilovics Marcell Vitus
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Szilovics Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK

A zöld adók szerepe a fenntartható gazdaság megvalósításában és gyakorlati alkalmazásuk problémái

Kulcsszavak: zöld adó, klimavédelem, fogyasztás rugalmassága, adórendszerek, tiltó normák.

Munkámban áttekintettem a környezetvédelemre vonatkozó jogalkotási és adóztatási folyamatokat és elemeztem néhány gyakran használt eszközt. Dolgozatomban röviden bemutattam a klíma védelem történelmi szakaszait. Ezt követően elemeztem a különböző jogi eszközök működését és hatékonyságát a diszpozitív szabályozási elemektől elindulva egészen a jogi tiltásig.Azt figyeltem meg hogy, a kifejezetten tiltó normák alkotják a környezetvédelem leghatékonyabb fegyvereit, mert ha alapos hatástanulmányokra és pontosan megfogalmazott szabályokra és szakértői munkára támaszkodnak, akkor jelentősen csökkenthetik a társadalmak által okozott környezeti terhelést. Pályamunkám fő részében a zöld adók működését, és tényleges környezeti hatásait vizsgáltam. Azon is gondolkodtam hogy egy adót mitől lehet zöld adónak nevezni annak ellenére, hogy a zöld adókra vonatkozóan több a szakértők által elfogadott definíció létezik, továbbá a nemzetközi és hazai jogalkotást is összehasonlítottam és megállapítottam, hogy az országok eltérő formában és mértékben alkalmazzák őket, amelynek eredményeként a nemzetállami zöldadók és adórendszerek nem összehasonlíthatók. A zöld adók kivetése nem minden esetben jelenti a megfelelő választ a felmerülő problémára, ezért alaposan meg kell vizsgálni az egyéb lehetőségeket. Zöld adók alkalmazásánál, kiemelten kellene figyelni a fogyasztás rugalmasságára és az alapvető fogyasztási cikkek megkülönböztetett kezelésére. A kutatásom fontos felismerése volt, hogy a legtöbb esetben akkor lehet jelentős környezetvédelmi eredményeket elérni, ha a zöld adókat más természetű környezetpolitikai intézkedésekkel együtt vezetik be. A zöld adók abban lehetnek igen hatékonyak, hogy az állam a segítségükkel a leg- fenntarthatóbb megoldások felé terelhetné a fogyasztókat és a gazdasági szereplőket. Dolgozatom összegző megállapítása az, hogy az adózás mindenkor kulturális jelenség, ezért a zöld adók is csak egy környezetvédelemért tudatosan tenni akaró társadalmi környezetben lehetnek hatékonyak. A rosszul alkalmazott környezetvédelmi adók csupán a költségvetési bevételeit növelő, többlet teherként nehezednek az adófizető polgárokra, rontva az adómorált és egyáltalán nem tudják támogatni a környezetvédelem ügyét.

Polgári eljárásjog I. tagozat

Bodansky Benjámin
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabados Tamás
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Joghatóság és alkalmazandó jog az umbrella clause-on alapuló beruházásvédelmi eljárásokban

Kulcsszavak: beruházásvédelem, választottbíróság, joghatóság, alkalmazandó jog, vitarendezés.

E tanulmány célja, hogy a korábbi szakirodalomra és esetjogra építve dogmatikai szemlélettel vizsgálja a joghatóság és alkalmazandó jog kérdését umbrella clause-on alapuló jogvitákban, ezzel megoldást kínálva a gyakran felmerülő joghatósági konfliktusokra is.

Ha az umbrella clause-t egy nemzetközi jogi követelés jogalapjaként közelítjük meg, elérhetővé válik egy konzekvens fogalomrendszer megalkotásának lehetősége. A jogalap feltételez egy meghatározható ténycsoportot, melyek bizonyítása szükséges az igény megnyílásához. E ténybeli körülmények listája jelenti azt a feltételrendszert, amely alapján az umbrella clause joghatóságot biztosít egy követelés elbírálására. A bizonyítandó körülmények két fő elemre oszlanak: ezek a klauzula által lefedett kötelezettségek, valamint ezek megsértése. A kötelezettségek mindenképp az adott beruházáshoz kapcsolódó, az adott beruházóval szemben vállalt tényleges jogi kötelezettségnek kell lenniük. A kötelezettségek mind közhatalmi, mind „közönséges" kereskedelmi jellegű megszegésére kiterjed az umbrella clause hatálya.

Az alkalmazandó jog terén jelen van a nemzetközi jog és a releváns nemzeti jog is, ám a követelés jellegétől függően eltérhet, hogy az elbírálás során melyik lesz hangsúlyosabb. A nemzeti jog „funkcionálisan" ténykérdésként jelenik meg, ám mindig szükséges vizsgálni. Közhatalmi jellegű kötelezettségszegés esetén szükséges, hogy a választottbírósági tanács önálló nemzetközi jogi sztenderdek alapján ítélje meg a fogadó állam cselekményeit. Iure gestionis jellegű jogsértés esetén azonban az umbrella clause-ban foglalt absztrakt tényállás megvalósítása lényegében megegyezik a belső jogi jogsértő magatartással – vagyis egy cselekmény akkor sérti az umbrella clause-t, ha a lex contractus alapján szerződésszegésnek minősül.

Ha a jogvitában releváns szerepet játszanak közhatalmi elemek, akkor az umbrella clause ténylegesen önálló jogalapként jelenik meg, amelynek a releváns nemzeti jogban nincs megfelelője, így indokolt, hogy a követelést a nemzetközi jog alkalmazásával egy

nemzetközi fórum bírálja el. „Közönséges” szerződésszegések esetén azonban a szerződésben kijelölt döntéshozó fórumnak és az egyezmény alapján létesített tanácsnak lényegében ugyanazt a követelést kellene elbírálniuk, így nem indokolt megengedni a beruházónak, hogy kikerülje az általa is elfogadott szerződéses vitarendezési mechanizmust.

Csányi Bendegúz Bence
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szivós Kristóf
tanársegéd, SZTE ÁJK

A meg nem engedett keresethalmazatok dogmatikai és gyakorlati vizsgálata

Kulcsszavak: Pp., keresethalmazat, pertársaság, sajtó-helyreigazítás.

A meg nem engedett keresethalmazatok vizsgálatának az indokoltságát az adja, hogy az új polgári perrendtartásról szóló törvény módosított a keresethalmazatokra vonatkozó korábbi szabályozáson. Ennek megfelelően a kutatásom célja az volt, hogy megvizsgáljam, hogy az új Pp. 2018-as hatálybalépése óta a bírósági jogalkalmazás miképp alkalmazza a szabályokat.

A kutatásom során alapvetően fel kívántam mérni mind a tárgyi, mind pedig a személyi keresethalmazatok előterjesztésének feltételeit, valamint a törvény által megszabott akadályait. Továbbá a kutatómunkám fő célja az volt, hogy felmérjem, hogy ezen új – helyenként jelentős jogértelmezést igénylő - szabályokat a gyakorlatban a bíróságok miképp alkalmazzák.

Ennek megfelelően a tanulmányomat kettő, egymástól jól elhatárolható részre osztottam. Az első részében kizárólag az egyes halmazattípusok dogmatikai megjelenését elemeztem, amely során bemutatásra kerülnek az egyes halmazatok, valamint azok létrejöttének és megszüntetésének lehetséges esetei.

A tanulmány második részben pedig a keresethalmaztok gyakorlati megjelenésére fókuszáltam, szintén külön-külön bemutatva a tárgyi és személyi keresethalmazatokat, illetve e mellett kitértem a sajtó-helyreigazítási perek gyakorlatára, valamint a másodfokon észlelt meg nem engedett halmazatokra is. E tekintetben a kutatásomat részben a Szegedi Törvényszéken végeztem iratbetekintés útján, valamint a Bírósági Határozatok Gyűjteményében talált releváns határozatok feldolgozása révén. A tanulmányomban megközelítőleg ötven peres eljárás során hozott határozatot használtam fel.

Erős Orsolya Júlia
jogász
osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Reiderné Dr. Bánki Erika
egyetemi docens, SZE DFK

A jogellenes gyermekelviteli ügyek hazai és nemzetközi gyakorlata

Kulcsszavak: gyermekelvitel, nemperes eljárás, Hágai Gyermekelviteli Egyezmény.

A közelmúlt évtizedek világot átformáló jelenségei és eseményei (globalizáció, klímaválság, világjárvány, háborúk…) a növekvő számú nemzetközi családokat közvetlenül érintik. A kutatás középpontjában a jogellenesen külföldre vitt gyermekek állnak, akik csoportját a nemzetközi, uniós és nemzeti jog is kiemelt védelemben részesít. A kortárs szakirodalom is előrevetíti a jogellenes gyermekelviteli jogesetek számának növekedését, az ügyek természete azonban egyáltalán nem újszerű. A XX. század végén olyan égető problémát jelentett világszerte, hogy még az 1989-es New York-i Gyermekjogi Egyezmény megalkotását is majdnem egy évtizeddel megelőzte, a kifejezetten gyermekelviteli ügyeket rendezni kívánó 1980-as Hágai Gyermekelviteli Egyezmény.

A dolgozat a - nemzetközi szerződések között az egyik legszélesebb körben elfogottként is számontartott egyezmény alapján indítható, - gyermek visszavitele iránti eljárást vizsgálja. A kutatási területet szűkíti - a magyar családjog szemszögéből nézve relevánsnak ítélt, - Magyarországra jogellenesen hozott gyermekek ügyei. A nemzetközi, Európai Uniós és hazai jogszabályi környezet bemutatását követően a jogellenesen külföldre vitt gyermek visszavitele iránti eljárás részletszabályaira fókuszál, kiemelve a magyar jogalkalmazásban, a soron kívüli, nemperes eljárásokban tapasztalható két nehézséget okozó kérdéskört. Először a gyermek szokásos tartózkodási helyének megállapíthatóságának és értelmezésének problémáit vizsgálja. Másodszor pedig azokat a kivételes eseteket veszi sorra, amikor az eljáró hatóság - a jogellenesség megállapításának ellenére is - mellőzi az elvitt gyermek szokásos tartózkodási helyére történő visszavitelének elrendelését. A nemzetközi szinten eltérő értelmezésekből adódó jogbiztonsági problémákra kíván rámutatni, és konkrét javaslatai (pl. kötelező jogi képviselet bevezetése, eljárásban alkalmazott bizonyítás módosítása) által kíván becsatlakozni a témát övező tudományos gondolkodásba.

FARKAS-KOZICS IVÁN
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Projics Nárcisz
tanársegéd, PTE ÁJK

A más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazásának egyes elméleti és gyakorlati kérdései a polgári eljárásjogban

KULCSSZAVAK: szakértő, kirendelt szakértő, más eljárásban kirendelt szakértő, polgári eljárásjog, eljárásjog.

Dolgozatomat témaválasztásom indokolásával és célkitűzéseim leszögezésével kezdem. Ezt követően a kutatási módszertan kerül ismertetésre, melyből megtudhatjuk, hogy - ahogy az a címből is kitűnik - vizsgálódásom célkeresztjében éppúgy szerepelnek gyakorlati, mint elméleti kérdések, így igyekezvén összetett képet kapni a témáról.

Ahhoz, hogy a más eljárásban kirendelt szakértők szerepéről értekezhessünk feltétlenül szükséges tisztáznunk a témában felmerülő alapfogalmakat. Ennek érdekében dolgozatomban elhatárolom egymástól a különböző szakértői eljárásokat.

A dolgozat legfontosabb részéhez érkezve először tisztázom, hogy a más lejárásban kirendelt szakértő alatt tulajdonképpen milyen „más" eljárásban készült szakvélemények jöhetnek szóba, majd bemutatom az ilyen típusú eljárásokat. Mintegy kéz a kézben az eljárás bemutatásával rávilágítok a - véleményem szerint - problémás területekre, megfogalmazom a szabályozással kapcsolatos aggályaim.

A fogyatékosságok megfogalmazása után igyekszem olyan megoldást kínálni a felmerülő problémákra, amelyekkel álláspontom szerint gördülékenyebbé tehetnénk az ilyen típusú eljárások lefolyását. Végezetül egy rövid összegzéssel zárom dolgozatom, amelyben összefoglalom a fent leírtakat, levonom a megfelelő következtetéseket. Ahogy azt a dolgozatban is jeleztem, a kutatást semmiképp sem tekintem lezártnak, hiszen a más országokban készült szakvélemények felhasználásnak kérdése mindenképp indokolt lenne ahhoz, hogy még teljesebb képet kaphassunk.

Kozma Gábor Levente
jogász
osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Sarolta
egyetemi docens, PPKE JÁK

Quo vadis: A határon átnyúló stratégiai pereskedés lehetősége Európában

Kulcsszavak: nemzetközi magánjog, joghatóság, stratégiai, pereskedés.

Dolgozatomban az elmúlt években kibontakozó, határon átnyúló stratégiai pereskedés jelenségét vizsgálom, amelynek célja a multinacionális vállalati láncon belül az anyavállalattal szembeni igényérvényesítés, a leányvállalat által Európán kívül okozott emberi jogi vagy környezeti jogsértések miatt. A kutatásomban bemutatom, hogy az Európai Unió egységes joghatósági szabályrendszerében milyen lehetőségei vannak a stratégiai pereknek: miként állapíthatja meg a joghatóságát egy európai fórum egy harmadik országban elkövetett károkozással kapcsolatban.

A téma aktualitását a vállalati társadalmi felelősségvállalás gondolatiságának térnyerése adja, amely fokozott társadalmi és környezeti sztenderdek integrálását követeli meg a nagyvállalatoktól. Mindezt az Európai Unióban is kiemelkedő figyelem övezi jogalkotói szempontból. Kérdés azonban, hogy miként vonható felelősségre egy nagyvállalat a működése során potenciálisan felmerülő emberi jogi és környezeti károkozásért, ha jogsértésre nem a küldő, hanem a fogadó államban kerül sor.

A stratégiai pereskeskedést úgy definiálom, mint a nagyvállalat működésének káros következményei által érintett fogadó állambeli károsulti csoportok kollektív igényérvényesítése a károkozó nagyvállalattal szemben, amely a küldő állam bíróságai előtt folyik és amelyben a küldő állam joga kerül alkalmazásra.

A dolgozatomban kitérek a globális ellátási lánc problémáira, illetve azonosítom a stratégiai pereskedésnek gátat szabó legfontosabb okokat, így az elkülönült jogi személyiség elvét, valamint az extraterritoriális joghatósági szabályok elkerülésének szükségességét. Felvázolom az angol és az amerikai nemzetközi magánjog által alkalmazott megközelítést. Az elemzés eltérő joggyakorlati irányokat mutat: míg Angliában több bíróság is megállapíthatónak találta a joghatóságát, addig az amerikai bíróságok kizárták ennek a lehetőségét.

Felvázolom, hogy a Brüsszel Ia. jelenlegi formájában nem teszi lehetővé a harmadik országbeli alperesek európai fórumok előtti igényérvényesítését, így a stratégiai perek az eltérő tartalmú tagállami nemzetközi magánjogi szabályokra támaszkodhatnak.

Erre tekintettel javaslom egy új joghatósági ok, a forum necessitatis bevezetését, amely lehetővé tenné, hogy bizonyos esetekben megállapítható legyen a tagállami bíróságok joghatósága olyan harmadik országbeli jogsértések vonatkozásában, amelyek egy európai székhelyű anyavállalat ellátási láncában merültek fel.

Németh-Sámik Anna Dorottya
international public management
BA, 5. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Papp Tekla
egyetemi tanár, NKE ÁNTK

A mediáció funkciói – a hatékony konfliktuskezelés jövője?

Kulcsszavak: közvetítés, alternatív vitarendezés.

A kutatás a mediáció, azaz közvetítés intézményével foglalkozik. Alaptézise, hogy a mediációban sokkal több potenciál rejlik, mint amit a mai gyakorlata sugallana. A rendszertani elhelyezés és a jogi-társadalmi definíciós elemek tárgyalása után bemutatja a polgári ügyekhez kapcsolódó közvetítés magyarországi, Európai Uniós és egy rövid nemzetközi kitekintés keretein belül a törökországi jogi szabályozását. Ezen fejezetek a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvényre, az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló irányelvére, illetve a török Mediációs törvényre épülnek. A releváns eltérések mentén elhatárolásra kerül egymástól a mediáció bírósági és bíróságon kívüli altípusa. A dolgozat bemutatja továbbá a közvetítés peres úthoz viszonyított előnyeit, illetve hátrányait is, kiegészítve azzal, hogy mikor melyik vitarendezési utat érdemes választania a vitás feleknek. Vizsgálja a társadalmi ismertségének, avagy ismeretlenségét mértékét, annak okait. Ezek tükrében, a kutatás eredményeit felhasználva felvillantja a jogintézmény népszerűsítésének lehetséges módjait annak érdekében, hogy a mediáció a hatékony konfliktuskezelés jövője lehessen. Ehhez kapcsolódóan külföldi példákat alapul véve, lehetséges mediációval kapcsolatos jogalkotási irányokat fogalmaz meg. A kutatás a releváns törvényszövegeken túl főképpen szakirodalom feldolgozásának, funkcionális értelmezésének módszertanán alapszik. Emellett a tanulmány részét képezi egy saját készítésű kérdőíves felmérés eredménye is.

Ratkai Dániel
jogász
osztatlan, 11. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pogácsás Anett
egyetemi docens, PPKE JÁK

A mesterséges intelligencia alkalmazása a bírói döntéshozatalban

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, bírói döntéshozatal, polgári eljárásjogi garanciák, hatékonyság, átláthatóság.

Ebben a dolgozatban a mesterséges intelligencia bírói döntéshozatalban való alkalmazásának eddigi gyakorlatát, kockázatait, korlátait és jövőbeli lehetőségeit elemeztem eddig nem vizsgált szempontok szerint.

Elismerve az e terület iránt az utóbbi években különösen növekvő akadémiai érdeklődést és az ebből gyümölcsöző számos értékes kutatási eredményt, ez az elemzés azáltal nyújt értéket, hogy szintetizálja és integrálja a kutatási területeket átfogó szakirodalmat, beleértve a jogi, etikai és társadalomtudományi perspektívákat, figyelembe véve az adatvédelmi jog, a jog és technológia, az információs etika és a jogfilozófia eredményeit. A multidiszciplináris módszertan és a holisztikus megközelítés lehetőséget ad a tágabb kontextus vizsgálatára és időtálló eredmények megfogalmazására, melyeket a gyakorlatban is könnyen beépíthet a jogalkotó. A jogi lehatárolás terén pedig a magyar igazságszolgáltatás rendszerén belül felmerült elsősorban eljárásjogi kérdéseket a polgári eljárásjog tükrében vizsgálom.

De lege ferenda javaslatként kiemeltem, hogy a magyar bírósági fejlesztés első nélkülözhetetlen foka az automatizáció lenne. Itt elsősorban olyan egyszerű feladatokra kell gondolni, mint a dokumentumok hivatkozásainak felismerése, a metaadatok és tárgykörök javaslata az ügyek naplózása során, valamint a meghallgatások átiratainak készítése.

A gépi elfogultságok és torzítások, valamint ún. jailbreak-visszaélések elkerülése érdekében az adatbázissal kapcsolatos intézkedések mellett biztosítani kell az MI-t létrehozó, tesztelő vagy alkalmazó személyzet megfelelő szintű tudatosságát és képzését. Hasznos lehet ebben az esetben az ún. RAG-módszer, amellyel dinamikusan adhatunk új adatokat az MI-nek kontextusként egy bemenethez vagy kérdéshez.

Álláspontom szerint itt legfontosabb feladat a bírák, bírósági alkalmazottak és ügyfelek segítése az ügy minél hatékonyabb átlátásában. Ez megvalósulhat például a tárgyakra vagy kulcsszavakra vonatkozó automatikus javaslatok felajánlásával, a

szövegben található hivatkozás felismerésével, vagy a meglévő joggyakorlat fontosabb eseteinek ajánlásával.

Ezen a szinten még sürgetőbb kérdés lenne beszédfelismerő és azonnali beszédleíró MI alkalmazása, mivel a mai napig diktafonra diktálnak a bírák, amit később a jegyzőnek kell lejegyeznie. Ez mind a tárgyalás menetét meggyorsítaná, mind a nagymértékben leterhelt jegyzőket részben tehermentesítené.

Véber Márk
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gyengéné Dr. Nagy Márta
egyetemi docens, SZTE ÁJK

A keresetváltoztatás és ellenkérelem-változtatás korlátai, különös tekintettel a Pp. Novella újításaira

Kulcsszavak: Pp. Novella, keresetváltoztatás, ellenkérelem-változtatás.

Dolgozatom során a 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) kereset- és ellenkérelem-változtatásra vonatkozó szabályozását és korlátait elemeztem, különös tekintettel a Pp. Novella változtatásaira. A dolgozatom célja, hogy a jelenlegi bírói gyakorlaton keresztül mutassam be a Pp. Novella által megváltoztatott szabályokat. Az elemzés során megállapítottam, hogy a Pp. Novella fogalmi változtatása, amellyel a jogalkotó kivette a tényállítások és jogi érvelés megváltoztatását a kereset- és ellenkérelem-változtatás köréből, egységesítette a korábban szerteágazó joggyakorlatot. A Pp. megengedhetőségi reformja e két jogintézmény vonatkozásában, a jogirodalom álláspontjától eltérően, nem segíti elő bizonyítottan a perkoncentráció elvének érvényesülését. A kereset-és ellenkérelem-változtatási határidőnek az érdemi tárgyalási szakban történő és a tudomásszerzés időpontjára vonatkozó értelmezésében a bíróságok indokolásai nem minden esetben következetesek. Mindezek alapján megállapításom szerint a Pp. Novella által bevezetett változásokon is lehetne még egy kicsit finomítani, hogy az eljárásban szereplő feleknek még nagyobb szabadságot tudjunk nyújtani. Ilyen megoldás lehet például az, ha a jogalkotó a perfelvételi szakban kiterjesztené az előkészítő irat lehetőségének alkalmazását a jogi érvelés és a tényállítások megváltoztatásának előterjesztésére. Az érdemi tárgyalási szakban a határidők betartásával kapcsolatos tudomásszerzés időpontjával kapcsolatban pedig megoldást jelenthet egy olyan jogegységi határozat, amely a bíróságok számára előírja, hogy a tudomásszerzés időpontjának megállapítását is következetesen indokolják az ítélet indokolásában. A perkoncentráció elvének érvényesülése és a megújult szabályozás közötti összefüggés vizsgálata az elkövetkezendő évek joggyakorlat elemzése során elengedhetetlen.

Polgári eljárásjog II. tagozat

Bencze Ádám
jogász
osztatlan, 10. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Arató Balázs
egyetemi docens, KRE ÁJK

A 6/2022-es Polgári Jogegységi Határozat dilemmái a lehetséges hosszútávú hatások tükrében

Kulcsszavak: anyagi jogerő, Kúria, követelésrész, jogérvényesítés, res iudicata.

Dolgozatom tárgya a 6/2022-es számú Polgári Jogegységi Határozat vizsgálata. A Határozat tárgya az anyagi jogerő tárgyi terjedelme. A Határozat e körben kimondja, hogy amennyiben a fél az őt megillető követelés csupán egy részé érvényesíti, akkor a részkövetelés tárgyában született ítélet anyagi jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre. A res iudiata hatás tehát a nem érvényesített követelésrész vonatkozásában nem érvényesül, újabb per indítható anélkül, hogy a bíróság a keresetet res iudicatára való hivatkozással visszautasítaná.

A Kúria a határozat meghozatala során közel sem volt egységes. A rendelkező rész és a többségi indokolás mellett a határozat tartalmaz egy kisebbségi véleményt is, melyet több, mint egy tucat kúriai bírói jegyez. Álláspontjukban megfogalmazzák aggályaikat a többségi határozattal kapcsolatosan, továbbá mind anyagi, mind eljárásjogi oldalról megvilágítják azokat a kérdéseket, melyek véleményük szerint relevánsak a többségi határozat alkalmazhatósága, hatása szempontjából.

Jelen OTDK dolgozatomban célom ezen témakörök közül azok vizsgálata, melyek véleményem szerint mélyebb vizsgálatra is érdemesek, emellett célom felvetni olyan kérdéseket is, melyeket a Határozat nem tár fel, teszem mindeszt kiegészítve a magyar perjogi – témakör szerint releváns – hagyományok vizsgálatával.

Czomba Máté Levente
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Pribula László
egyetemi tanár, DE ÁJK

A közigazgatási jogkörben okozott károkkal kapcsolatos igényérvényesítések kihívásai

Kulcsszavak: közigazgatás, jogorvoslat, közhatalom, kártérítés, bíróság.

A következő tanulmány a közigazgatási jogkörben okozott károk kapcsán felmerült igényérvényesítési kihívásokra fókuszál. Mindazonáltal a mű ennél többre törekszik. A célom, hogy megőrizve az egyedi, sajátos megközelítésemet felhívjam a figyelmet a jogalkalmazási nehézségekre és azok ember közelibb megközelítésének lehetőségére. Ezzel elérhetőbbé és érthetőbbé téve a jogorvoslatot laikusok számára.

A jogintézmény esszenciájának tekinthető közhatalom gyakorlását interdiszciplináris jellegű már-már mérnöki szintű elemzésével kívánom felmérni. Bár kissé idegennek tűnhet a szakértői szem számára, véleményem szerint üdítő perspektívát ad egy olyan jogintézmény megítélésében, amely egyszerre nyújt kihívást a jogalkalmazók és a jogi igényüket érvényesíteni kívánók számára. Éppen ezen oknál kifolyólag a megközelítést indokolatlannak titulálni nem lehet. Tudatos és szándékos tehát a megközelítés, amely a társadalom igényeinek széles spektrumán kíván átfogó elemzést adni a közhatalmi tevékenységről, azaz jobban mondva a közigazgatási jogkörben okozott károk megközelítése kapcsán.

A polgári jogi kárfelelősségi rendszerben történő értelmezés nehézséget jelent a közigazgatási jogellenesség és a magánjogi jogellenesség összeegyeztethetősége és a dogmatikai szintű kihívások szempontjából is. Éppen ezek miatt a jogintézményt alkotóelemeire bontom, így a felelősség alanya és a kár jellege kerül a figyelem középpontjába. Mindezen felül a joggyakorlat adta nehézségek részletezését követően az károk megtérítése a társadalom számára fontos kérdéskör miatt szót kell ejteni a közigazgatási bíróságok relevanciájáról vagy éppen azok életszerűbb megvalósításáról.

A taglalt egységek és érvek kulminálódnak, és felszínre kerülnek a közigazgatási jogkörben okozott károk anyagi és eljárásjogi feltételek melletti érvényesíthetőségének jogorvoslati kihívásai. A tanulmány azonban nem csak kihívások keresésére vállalkozik, hanem azokkal egy ringbe száll és a megoldást keresi.

Cserba Sarolta
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Wopera Zsuzsa
egyetemi tanár, ME ÁJK

A szülői felügyelet rendezésének aktuális kérdései különös tekintettel a kiskorú gyermek jogaira

Kulcsszavak: gyermek érdeke, váltott gondoskodás.

Tudományos dolgozatomban a gyermek érdekének figyelembevételének, illetve a váltott gondoskodás, mint szülői felügyeleti mód egyik alternatívájának boncolgatását kíséreltem meg, ámbár ennek összetettsége és sokrétűsége miatt ezen törekvésem csupán a fontosabb elemeket érintette. A dolgozatomat a Gyermekjogi Egyezmény általam kiemelt főbb, az utóbbi évek magyar családjogi jogalkotását meghatározó egyes cikkeire fűztem fel.

Több helyen is elemeztem dolgozatomban, hogy az emberi tényezők nagyban befolyásolják a joggyakorlatot, így ezek figyelembevétele is többszörösen nehezítik a téma tudományos igényű feldolgozását. A szülői felügyelet gyakorlásának rendezésére sosem lehet szigorú szabályrendszert alkotni, mivel a bíróságnak a személyi körülményeket, a gyermek érdekét kell elsődlegesen figyelembe vennie a döntés meghozásakor.

Kutatásomban arra jutottam, hogy a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben a legfontosabb a gyermek érdeke. A kiskorú gyermek közvetlen vagy közvetett meghallgatásával kell biztosítani, hogy a kiskorú gyermek érdeke a legmesszemenőkig érvényesüljön, és ennek megfelelően kell a bíróságnak biztosítania a gyermek számára a legmegfelelőbb elhelyezési módot.

A dolgozatom témájának fontosságát tekintve kiemelendő, hogy a gyermekek érdekének védelme mindig kimagasló fontossággal bír, és éppen ezért minden kornak jogalkotójának és joggyakorlójának tekintettel kell lennie rájuk, és az ő jövőjüket legjobban szem előtt tartva meghozni döntéseiket, és megalkotni az új jogszabályokat. Ennek iránytűje pedig alapvetően a Gyermekjogi Egyezmény kell, legyen.

Melis Zsuzsanna
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
dr. Telegdy Gergely
mesteroktató, SZTE ÁJK

A korlátozott precedensrendszer a magyar polgári perjogban, különös tekintettel a jogegységi panasz eljárásra

Kulcsszavak: precedensrendszer, jogegység, jogegységi panasz, polgári eljárásjog.

A dolgozatomban a korlátozott precedensrendszerrel foglalkoztam, részletesebben pedig a jogegységi panasz eljárással. Vizsgáltam, hogy mi volt a célja az új jogintézmények bevezetésének, illetve hogy maga a korlátozott precedensrendszer mennyiben „kevesebb" vagy „más" mint az angolszász jogrendszer precedensrendszere. Munkám során feldolgoztam a közel három év alatt született kapcsolódó szakirodalmat és a Kúria Panasz Tanácsa által majd másfél száz ügyben meghozott döntését. Ismertettem, hogy a korlátozott vagy fél precedensrendszer nem előzmények nélkül jelent meg a magyar jogrendszerben. Megállapítottam, hogy a bírókra hárított új feladatok, egy korábbitól eltérő jogértelmezést igényelnek mind tőlük, mind a felektől, jogi képviselőktől. Arra a következtetésre jutottam, hogy common law jogászokat erre a jogértelmezésre képezik ki, azt gondolom, hogy a magyar jogászképzésben is meg kellene jelennie egy olyan jellegű oktatásnak, amelynek célja és eredménye lehet a korlátozott precedensrendszer jövőbeni jogalkalmazóinak megfelelő felkészítése.

Végül mindezek alapján arra a végkövetkeztetésre jutottam, hogy a korlátozott precedensrendszer „kevesebb", mint az angolszász jogrendszer precedensrendszere, átveszi annak jogértelmezési módszerét, de a magyar bíró nem alkothat jogot. A korlátozott precedensrendszer azonban alkalmas a jogegység biztosítására.

Pál Norbert Lajos
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Pribula László
egyetemi tanár, DE ÁJK

Honnan hová? A polgári peres eljárások szakértői bizonyításának jogtörténeti fejlődése, kihívásai és jövőbeli perspektívái

Kulcsszavak: szakértői bizonyítás, eseti szakértők, szakértőhiány, Szaktv., alapelvek.

A polgári perekben a bizonyítás kérdése mindig is kiemelt jelentőséggel bírt, hiszen a tényállás megállapítása és a jogvita eldöntése szorosan összefügg a bizonyítékok minőségével és megbízhatóságával. Az utóbbi időszak vizsgálata alapján egyértelműen megállapítható, hogy a jogalkotásban és a joggyakorlatban egyaránt előtérbe került a szakértők szerepének felülvizsgálata, melyet a 2024. júliusán végbement Szaktv. módosítás is alátámaszt. Ahogyan arra a dolgozat is rávilágít, a megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező igazságügyi szakértők létszáma kritikusan alacsony, amelyre a jogalkotó a megoldást a szakértői törvény említett módosításában látta.

A dolgozat fő kérdése, hogy milyen eljárásjogi „talajra" hullik a módosítás gyümölcse, valamint milyen várható tendenciákkal lehet számolni a jövőben. Megvizsgálásra kerül, hogy mennyiben áll szinkronban a hatályos szabályozás a szakértőkkel szemben támasztott szakmai követelményekkel a gyakorlatban, az eljárásjogi kódexben található normákkal, valamint a perjogi alapelvekkel. A jelenlegi szabályozás megalkotása során a jogalkotó szakított a korábbi tiszta modellel, és azzal ellentétben a vegyes modell mellett döntött, amely azonban számos ellentmondást hordoz magában. A tanulmányban kibontásra kerülnek ezen problémák is, mint például a rendelkezési elv, valamint a tisztességes eljárás összeegyeztethetetlensége. Másrészt ütközés érzékelhető a magánjogi jogvitának a polgári peres úton történő rendezése és a szakértő, mint közjogi szereplő személye között.

A képzeletbeli „talajunkhoz" tartozik egy gyökérzet is, amely bemutatja a szakértői bizonyítás jogtörténeti előzményeit, majd elvezeti az olvasót a hatályos szabályozás megismeréséhez, ahol bemutatásra kerül a három szakértői bizonyítási mód a szerző elemző, olykor kritizáló perspektíváján keresztül. A dolgozatban ezt követően részletesen elemzésre kerül az eseti szakértők szerepe, mint a jelen nehézségeinek – a jogalkotó álláspontja szerint – potenciális megoldása, majd kutatás elején felvetett kérdések megválaszolása. A dolgozat végül értékeli a módosítások hatásait, jövőképet vázol az olvasó számára, és állást foglal a jogalkotói döntéssekkel kapcsolatban.

Rebek Réka
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gyeney Laura
egyetemi docens, PPKE JÁK

Az előzetes döntéshozatali eljárás mint rendkívüli perorvoslati ok: korlátok és lehetőségek

Kulcsszavak: előzetes döntéshozatal, perújítás, felülvizsgálat, egyenértékűség, tényleges érvényesülés.

Dolgozatom témájaként az előzetes döntéshozatali eljárás, mint rendkívüli perorvoslati ok helyzetét vizsgálom, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.II.60.027/2021/8. számú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) nyomán. Ebben az ügyben a Kúria a bíróságokra általánosan kötelező jogértelmezésként kimondta: „Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye." Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy amikor egy peres fél nem a saját ügyében született luxemburgi (előzetes döntéshozatali eljárásban született), strasbourgi (Emberi Jogok Európai Bírósága ítélete) vagy alkotmánybírósági döntésre hivatkozik, akkor a magyar jog szabályai alapján milyen körben, és milyen formában lehet helye rendkívüli perorvoslatnak. A kérdés uniós jogi szempontból azért aktuális, mert az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve miatt a magyar jogalkotó uniós jogi értelemben nem rendelkezik korlátlan szabadsággal a rendkívüli perorvoslatok formájának meghatározására az előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatosan akkor, ha egyébként más, lényegileg hasonló jellemzőkkel bíró esetekben egy meghatározott forma és tartalom szerinti rendkívüli perorvoslatot tesz lehetővé. A Kúria pedig a JPE határozat meghozatala során kizárólag a hazai jogszabályi környezetet vette alapul, figyelmen kívül hagyva a kérdés uniós jogi vonatkozásait.

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy figyelemmel az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés uniós jogban elfogadott elveire, továbbá figyelemmel a magyar jogban a rendkívüli perorvoslatokra vonatkozó egyes eljárási szabályokra, valamint figyelemmel az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) és az Alkotmánybíróság határozatainak a rendkívüli perorvoslati eljárásokban betöltött szerepére, helytálló-e a Kúria azon megközelítése, mely az indítványozó nem saját ügyében születő előzetes döntést nem perújítási, hanem felülvizsgálati okként határozza meg a polgári eljárásjogban.

Dolgozatomban arra a következtetésre jutok, hogy bár a JPE határozat megállapításai a tagállami (magyar) jog szempontjából önmagukban helyesek, uniós jogi szempontból azonban vitathatóak, és ennek nyomán felmerülhet a JPE határozatból következő gyakorlat megváltoztatásának szükségessége is, annak érdekében, hogy a nem saját ügyben kezdeményezett előzetes döntésen alapuló magyar rendkívüli perorvoslati rendszer összhangba kerüljön az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvéből fakadó uniós jogi követelményekkel.

Szirányi Péter
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Éless Tamás
címzetes egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelme a 6/2022. Jogegységi határozat tükrében

Kulcsszavak: perjog, követelésrész, anyagi jogerőhatás, próbaper, jogegységi határozat.

Dolgozatom kiindulási alapja a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 6/2022. Jogegységi határozata, amely a követelésrész érvényesítése esetén az anyagi jogerőhatás érvényesülése kapcsán kimondja, hogy „[h]a a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre". A Jogegységi határozathoz több bíró különvéleményt csatolt, a többségi határozat annak meghozatala óta jogtudományi viták tárgyát képezi.

Munkámban arra vállalkoztam, hogy feltárjam az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmének dogmatikai hátterét, és azt a többségi határozatban és a különvéleményben megjelenő álláspontokra vetítsem, ezáltal a Jogegységi határozat mindkét elemét kritika tárgyává tegyem. Dolgozatomban rámutatok azokra a dogmatikai hibákra és hiányosságokra, amelyek a Jogegységi határozatban jelennek még, és ekként annak meghozatala óta formálják a Kúria jogértelmezését és -gyakorlatát.

A probléma dogmatikai alapú elemzése mellett hangsúlyt fektettem a releváns kúriai gyakorlat értékelésére, valamint a különvélemény által felvetett „próbaperek" problematikájának vizsgálatával igyekeztem támpontot adni a jövőbeli joggyakorlat számára. A kutatás során elért fő téziseimet az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmével kapcsolatban de lege ferenda javaslatként is megfogalmaztam, amellyel támpontot szerettem volna adni a jogalkotó számára is a felmerült jogértelmezési problémák tisztázására nézve.

Dolgozatom előnye, hogy egy szűk, ám hatásában rendkívül gyakorlati, problémakör alapján adja meg az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmének általános érvényű megfogalmazását, kontinuitást teremtve a Plósz-Pp.-től a hatályos Pp.-ig terjedő perjogtudományi álláspontok között.

Az említett tartalmi elemek alapján kutatásom azért tekinthető egyedinek, mert az anyagi jogerőhatás tárgyi terjedelmét kifejezetten a követelésrészek érvényesítésén keresztül vizsgáló, valamint a Jogegységi határozat gyakorlati hatásait elemző szakirodalmi munka ezidáig nem látott napvilágot.

Zaka Noémi Maja
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
adjunktus, PTE ÁJK
dr. Bércesi Zoltán
címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK

A gyermek meghallgatása a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben, különös tekintettel az értesítési kötelezettségre

Kulcsszavak: gyermek meghallgatása, értesítési kötelezettség, Brüsszel IIb. rendelet, bontóper, szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti per.

Dolgozatom fókuszában a gyermek meghallgatása áll a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben, különös tekintettel a 2022. augusztus 1-jén hatályba lépett új jogintézményre, a bíró értesítési kötelezettségére a gyermek irányába a nyilatkozattétel lehetőségéről.

A témában jelentős jogviszonyok, vagyis a házasság és az élettársi kapcsolat jellegzetességeinek kifejtése után rátérek arra az esetre, amikor ezek a kapcsolati formák már nem a megfelelő módon működnek, és a felek a különválás mellett döntenek. Minden esetben rendelkezni kell arról, hogy miként is gyakorolják a felek a szülői felügyeletet.

Mivel a gyermekek társadalmunk legsebezhetőbb tagjai, különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a döntés során a lehető legkevésbé sérüljenek, testi és lelki fejlődésüket ne veszélyeztesse a szülők különválása.

Pályamunkámban a gyermek fogalmának kifejtése után rátérek a legfontosabb szerepére ezekben a perekben, amely nem más, mint meghallgatása. A normatív háttér összefoglalása után egy gyakorlati betekintéssel próbáltam színesebbé tenni dolgozatomat, melynek érdekében két családjogi ügyekkel is foglalkozó bíróval készítettem mélyreható interjút a gyermek meghallgatásának, valamint az értesítési kötelezettségnek a gyakorlati megvalósulásáról.

Interjúim során több kérdésre kerestem a választ, többek között arra is, hogy a szülők mennyire befolyásolják gyermeküket ebben a helyzetben, mi a legjobb módja ennek az eljárási cselekménynek, valamint, hogy hogyan tudják a bírók legeredményesebben megvalósítani, majd felhasználni a meghallgatáson elhangzottakat.

Bár a gyermek meghallgatásának kérdései nem újszerűek, a 2022-ben hatályba lépett Brüsszel IIb. rendelet egy új fordulatot hozott a jogalkalmazó szervek számára, beépítette az értesítési kötelezettséget.

Ez az új jogintézmény számos kérdést felvetett a jogalkalmazókban, tekintve, hogy sem az értesítés formájáról, sem annak idejéről nem adott pontos tájékoztatást a jogalkotó. Pályamunkámban tehát elsődlegesen azt vizsgálom, hogy mennyire sikerült ezt az egészen új jogintézményt elsajátítania a bíróságoknak, mennyire egységesek ilyen tekintetben az országban eljáró jogalkalmazó szervek, és mik jelentették a legnagyobb kihívást.

Polgári jog I. tagozat

BLATT KAMILLA
jogász
osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Papp János Tamás
adjunktus, PPKE JÁK
Dr. Molnár Sarolta
adjunktus, PPKE JÁK

Kié a gyermek magánélete? – A gyermek mgánszférájának vizsgálata a sharenting tükrében

KULCSSZAVAK: szülő, gyermek, média, szólásszabadság, magánszféra.

Ma már természetes, hogy szólunk, ha nem szeretnénk rajta lenni egy képen. Azt is alaposan átgondoljuk, milyen rólunk készült tartalmat osztunk meg a médiában. Általános dologgá vált, hogy a külvilágban való megjelenésünk nem csak azt jelenti, hogy mi van rajtunk, hanem, hogy mi található rólunk az interneten. Azonban van egy réteg, aki ennek befolyásolása érdekében nem tehet semmit. A gyermekek. A szülők számos esetben kérdés nélkül posztolnak mindent, ami családi életük tökéletességét bizonyítja. Ennek hatására a kiskorúaknak sokszor előbb van digitális lábnyomuk, minthogy első lépéseiket megtennék. Ezt a jelenséget írja le a sharenting kifejezés, amit kutatásomban vizsgálok.

A gyermekek és a szülők jogai a média felületein ütköznek. Jelenleg a törvényes képviselők szinte korlátok nélkül rendelkezhetnek a kiskorú személyiségi jogai fölött. Az egyértelmű, hogy ez a határtalanság problémákat szül, az azonban már nem, hogy hogyan lehet ennek véget vetni.

A kérdés megválaszolása érdekében vizsgálom a hazánkban hatályos jogszabályokat, amik segítségül hívhatóak a vita rendezése érdekében. Azonban – mint azt bemutatom – ezek csak látszólagos megoldást nyújtanak, szinte mind a kiindulási pontra visz vissza, végső soron a szülő dönt a gyermekek magánszféráját érintő kérdésekben.

Külföldi kitekintésként más országok joggyakorlatait elemzem. Egyes országokban bírói döntések, máshol jogszabályok segítségével biztosítottak védelmet a kiskorúak jogainak.

Kutatásommal nem pusztán egy összefoglalót szándékozok adni a kérdésről és annak jelenlegi állásáról, hanem lehetséges megoldást is. Ennek érdekében egy de lege ferenda javaslatot is teszek. A vita megoldása érdekében a szülőket és a média szolgáltatókat egyaránt korlátozni kell, emellett pedig szükséges maguknak a gyermekeknek is lehetőséget biztosítani jogaik védelme érdekében.

Bujdosó Doroti
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Sarolta
adjunktus, PPKE JÁK

Családi puzzle DNS alapon – a donor anonimitás illúziója az asszisztált reprodukciós eljárásokban

Kulcsszavak: anonimitás, asszisztált reprodukció, donor, DNS- tesztek, IVF.

Képzeljünk el egy világot, ahol a családok összetartó ereje, a gyermekek identitása, és a donorok jogai egy mindent elsöprő technológiai hullámban keverednek össze. Vajon lehet-e egy biológiai szülő egyszerre a gyermek legnagyobb titka és a legfontosabb kérdése? Kutatásom központi felvetése, hogy a modern genetikai technológiák hogyan forgatják fel az asszisztált reprodukciós eljárások alapvető etikáját és jogi kereteit. Az anonim ivarsejt-adományozás, egy olyan megállapodás volt, amelyben a donorok arctalan jótevők maradtak, miközben új életek születtek, azonban az otthoni DNS-tesztek és a genealógiai adatbázisok térnyerésével az anonimitás illúzióvá vált. Ezek az eszközök immár képesek azonosítani a donorokat, a biológiai származás iránti vágy pedig személyes és társadalmi konfliktusokat szít.

Egyetlen nyálminta elegendő ahhoz, hogy az asszisztált reprodukcióval született fiatalok nyilvános adatbázisok segítségével megtalálják biológiai szüleiket. Vajon jogában áll-e egy gyermeknek ismerni genetikai származását, még akkor is, ha ezzel a donor magánéletét sérti? Milyen hatása van ennek a recipiens szülőkre, akik saját gyermekükkel szemben titkokat őriznek? Kutatásom rávilágít arra, hogy ez az új helyzet hogyan teremt éles szakadékot a résztvevők érdekei között.

Míg egyes országokban az anonimitás megtörése a gyermekek jogainak elismerése felé tett lépés, máshol az adományozási kedv drasztikus csökkenésével járt. Ezek az eltérő megközelítések világosan megmutatják, hogy nincs egyetlen ideális modell, amely minden érintett érdekeit tökéletesen kiszolgálná. Miközben az anonimitás megszüntetése lehetőséget ad a gyermekeknek a gyökereik felkutatására érdemes feltennünk a kérdést: milyen hatással van ez a családi kapcsolatokra?

Kutatásom végkövetkeztetése, hogy az asszisztált reprodukciós technológiák terén szükség van az érintettek érdekeit kiegyensúlyozó jogi reformokra. A magyar jogalkotásnak meg kell találni azt az utat, amely tiszteletben tartja mind a gyermekek genetikai identitásuk megismerése iránti jogát, mind a donorok anonimitáshoz való

jogát. A nemzetközi példák tanulságai alapján, de lege ferenda javaslatokat fogalmaztam meg, amelyek a jogi egyensúly fenntartására törekednek. Ez a kutatás nemcsak a tudományos diskurzushoz kíván hozzájárulni, hanem egy olyan világ megteremtéséhez is, ahol az asszisztált reprodukcióval született gyermekek, donorok és szülők közötti konfliktusokat a jog, az etika és az empátia segítségével lehet feloldani.

Deák Nóra
jogász
osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Barzó Tímea
egyetemi tanár, ME ÁJK

A sérelemdíj szabályozása és gyakorlati problémái a Polgári Törvénykönyv első évtizedében

Kulcsszavak: sérelemdíj, bizonyítási teher, reparáció, prevenció, bagatell igények.

Dolgozatom témája a sérelemdíj és annak különböző dogmatikai problémái, amelyek a szabályozásának sajátosságából erednek. Különlegessége abban áll, hogy a jogszabály nem rendel bizonyítási kötelezettséget a beállott sérelmekre, illetve azok nagy része nemis bizonyítható, ebből adódóan meglehetősen nagy mérlegelési jogot ad a bíróságok kezébe. Következésképpen megítélésére és mértékére különböző nézőpontok alakultak ki mind a jogalkalmazók, mind a jogtudósok körében, többek között ez volt az oka annak, hogy ez a téma felkeltette az érdeklődésemet. Vitathatatlan továbbá az aktualitása és az előfordulása a mindennapi életben, hiszen a személyiségi jogok a védett érdekek olyan széles körét fedik le, hogy az azok megsértéséből eredő igények rengeteg munkát adnak a bíróságok számára. Kezdve a testi lelki sérelmek okozásától, egészen a sajtóban megjelenő jó hírnév megsértésére alkalmas hírek megjelenéséig vagy a közösségi média platformjaira feltöltött képek jogellenes felhasználásáig.

Dolgozatomban először a sérelemdíj intézményének történeti áttekintését ismertetem, azt követően a hatályos szabályozást, részletesen kitérve annak funkcióira, feltételeire, a kimentés szabályaira és a problémaira adott egyes megoldásokra. A dolgozat végén nagy vonalakban ismertettem néhány európai országra jellemző szabályozási módszert, amelyek közül többől merítettem ihletet saját álláspontom kialakításához.

Célom az volt, hogy sikerüljön mély és átfogó ismereteket szereznem a témában és esetlegesen saját álláspontot is kialakítanom.

Gavallér Fanni Mara
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegedűs Andrea
egyetemi docens, SZTE ÁJK

A családjogi tartás, különös tekintettel az érdemtelenség megítélésének problematikájára

Kulcsszavak: rokontartás, érdemtelenség.

Az OTDK dolgozatomban a családjogi tartás kérdéskörét vizsgálom a házastársak, továbbtanuló nagykorú gyermekek és a 18. életévét betöltött, de 20. életéve alatti középfokú iskolai tanulmányokat folytató gyermekek vonatkozásában. Tudományos munkám során az érdemtelenség feltételére fókuszálok, melyet valamennyi alanyi kör esetében kúriai precedensértékű határozatok útján elemzek. Kutatási kérdéseimmel, hipotéziseimmel kapcsolatban az alábbi konklúziókra jutottam. A 18-20 év közötti középfokú tanulmányait folytató gyermek lehet érdemtelen a tartásra. Megállapítottam továbbá, hogy a továbbtanuló nagykorú gyermek kellő indok nélküli kapcsolattartásra alapítható érdemtelensége szigorúbb a Ptk. 4:194. § (2) bekezdéséhez viszonyítva. A házastársi tartásra irányadó korábbi bírói gyakorlat továbbra is alkalmazható tekintettel arra, hogy a jelenlegi rendelkezések szélesebb körben teszik lehetővé az érdemtelenség kimondását.

Jenei Zoltán
jogász
osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Juhász Ágnes
egyetemi docens, ME ÁJK

Magánjogi eszközökkel a vallási közösségeket ért gyűlöletbeszéd ellen

Kulcsszavak: gyűlöletbeszéd, blaszfémia, átsugárzás-elmélet, emberi méltóság.

A gyűlöletbeszéd jogi szabályozásáról szóló, hazai és nemzetközi szinten is zajló vita olykor felélénkül, máskor nyugodni látszik. Rohamosan fejlődő világunk azonban egyre inkább próbára teszi a személyiségi jogokról vallott felfogásunkat azzal, hogy újra és újra szembesít minket a gyűlöletbeszéd jelensége által felvetett megosztó kérdésekkel.

Egységes nemzetközi felfogás hiányában egyes szekularizált államok kiállnak a vélemény kifejezésének szabadsága mellett, miközben a muzulmán országok többsége szigorú szabályozást követel a vallási alapú gyűlöletbeszéd visszaszorítása érdekében. A komplex módszer lehetősége azt kívánja meg, hogy a jogágakon átívelő jelleggel bíró gyűlöletbeszéd jelenség jogi szabályozására a közjogi, elsődlegesen büntetőjogi fellépés mellett a magánjogi eszközök használatával szorítsa vissza a jogalkotó a jogsértő diskurzusokat. Az európai országok jellemzően a büntetőjogi fellépés alkalmazásával kívánják elejét venni a gyűlöletkeltő véleménynyilvánításoknak, de a magyar jogalkotó a magánjogi szabályozásra tett kísérletek kudarca után a 2013. évi polgári törvénykönyvbe új jogintézményként emelte be a – sok vitát megért – gyűlöletbeszéd-klauzula tényállását, amelyet a német jogból származó átsugárzás-elméletre alapított.

Tekintettel arra, hogy a magyar Alkotmánybíróság értelmezése szerint a vallás a személyiség integráns része, a vallási közösségek tagjait megillető személyiségi jogok védelméhez erős alkotmányos kötelék társul. Az Alkotmánybíróság mellett az Emberi Jogok Európai Bíróságának következetes joggyakorlata is arra mutat rá, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága által nyújtott védelem már nem vonatkozik az olyan öncélú, diszkriminatív jellegű közlésekre, amelyek mások emberi méltóságát a társadalom valamely közösségéhez való tartozásuk által sértik.

A vallási alapú gyűlöletbeszéd nem egyezik meg a vallások kritikájával, a jogi szabályozást ugyanis nem a vallási dogmáknak, hanem az emberi méltóságnak mint a jog által a legmagasabb szinten védett emberi értéknek kell alárendelni. Jóllehet a jog nem konstruálhat a közösségek számára emberi méltóságot, a közösségek tagjainak emberi méltósága által kifejtett védelem a vallási érzékenység helyett a vallási önazonosság

személyiségi jogi tényezőjére vonatkozik. E körben vitára ad okot az a kérdés is, hogy a társadalomban kisebbségben lévő csoportok tagjait illeti-e meg a személyiségi jogi védelem, vagy a szabályozásnak az identitást kell védenie.

Madaras Réka Judit
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Visontai-Szabó Katalin Anett
adjunktus, KRE ÁJK

Jogi bizonytalanságok a reprodukciós eljárások kapcsán

Kulcsszavak: reprodukciós eljárások, pótanyaság, béranyaság, meggondolás, önrendelkezési jog.

A meddőség oka a legtöbb esetben az, hogy a test nem képes egy embrió befogadására és/vagy annak kihordására, ezen esetekben pedig a pótanyaság nem csak egy, hanem az egyetlen lehetséges út egy olyan utódhoz, aki genetikailag is kötődhet hozzájuk.

Véleményem szerint a pótanyaság kérdésének gyakorlatilag mindenkori aktualitása elvitathatatlan, hiszen az orvostudomány folyamatosan fejlődik, és ezzel együtt a pótanyaságban való részvételek száma is növekszik. A meddőség egy igen súlyos probléma, mely napjainkban egyre több embert érint, és éppen ezért gondolom úgy, hogy e kérdéskör részletesebb megvizsgálása kiemelten fontos.

Tekintettel a pótanyaság magyarországi szabályozására, vagyis, hogy nincsen szabályozva ez a kérdéskör, mindenképpen szükségesnek tartottam a dolgozatban a nemzetközi kitekintést, melynek keretében Portugália, Görögország, Ukrajna, Hollandia, Franciaország, Olaszország, Németország, Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Románia pótanya szabályozását vettem górcső alá. Ezt követően megvizsgáltam hazánk pótanyasághoz való viszonyulását. Magyarországon a béranyaság valójában nem bűncselekmény, ugyanakkor az egészségügyi törvény taxatíve felsorolja a legálisan elérhető humán reprodukciós eljárásokat, de a béranyaság nincs közöttük. Ezzel szemben mégis sok pár keresi ennek a legális lehetőségét, így sokan utaznak olyan országokba, ahol ez megengedett eljárás.

Mindezek alapján a kérdéskört de lege ferenda javaslataimmal zártam, melynek keretében egy lehetséges szabályozási rendszert dolgoztam ki.

A pótanyasági kérdések lezárása után a meggondolás lehetőségéről teszek néhány gondolatot. A reprodukciós eljárások egyik alapvető veszélyét és kérdését veti fel a meggondolás lehetősége. Meggondolhatja magát mind a donor férfi, mind a donor anya, a pótanya, de még a recipiens szülő/szülők is. A kérdés problémája jogi szempontból ott kezdődik, hogy a mesterséges megtermékenyítésnél a két személy ivarsejtjei egyesülnek, aminek eredményeképpen az önrendelkezési jog az embrió felett két fő között közössé válik.

A pályamunkámban igyekeztem minden eshetőségre kitérni, így megvizsgáltam milyen lehetőségek vannak a megtermékenyítés előtt, illetve a megtermékenyítés után, ha valamelyik fél meggondolja magát.

Dolgozatom egészének alapját képezi, hogy hogyan lehet úgy szabályozni egy kérdéskört, hogy közben nagy mozgásteret is biztosítson, tekintettel az emberke és a családok különbözőségeire, melyre a választ a bírók kiemelt szerepében véltem felfedezni.

Nagy Dorottya Andrea
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Nelli
adjunktus, DE ÁJK

„Hallgassatok meg engem is!" Az ítélőképessége birtokában lévő gyermek bíróság általi meghallgatása

Kulcsszavak: ítélőképesség, gyermek, bíróság általi meghallgatás, gyermek véleménye, gyermekbarát igazságszolgáltatás.

2022. augusztus 1. napján a magyar jogalkotó a Brüsszel IIb rendelet hatálybalépése következtében módosította a Ptk. 4:171. § (4) bekezdését, és kötelezővé tette a bíróságok számára az ítélőképessége birtokában lévő gyermek értesítését a nyilatkozattétel lehetőségéről. A dolgozat az ítélőképessége birtokában lévő gyermek bíróság általi értesítését, meghallgatását, véleményének értékelését elemzi magyarországi viszonylatban. A dolgozat célkitűzése annak vizsgálata, hogy miként tehető még hatékonyabbá az ítélőképessége birtokában lévő gyermek bíróság általi meghallgatása. A dolgozat elemzi a jelenleg hatályos jogi szabályozást és jogalkalmazói gyakorlatot, és a hiányosságok feltárásával igyekszik megoldást találni a folyamat tökéletesítésére.

Az Európai Unióban kiemelt szerepet tölt be a gyermekbarát igazságszolgáltatás. Az európai jogalkotó által megfogalmazott kritériumok és törekvések teljesítése álláspontom szerint elengedhetetlen a cél megvalósítása érdekében. Éppen ezért a dolgozat a témát nemzetközi és európai kontextusban helyezi, ugyanakkor nem célja az Európai Unió szabályozásának részletes elemzése, kizárólag a téma szempontjából releváns nemzetközi és európai jogalkotási produktumok jelennek meg a dolgozatban. A dolgozat hangsúlyos részét a magyar szabályozás kritikai elemzése képezi, emellett azonban egyes európai országok szabályozási modelljei is felvillantásra kerülnek, kizárólag a de lege ferenda javaslatok alátámasztása érdekében szükséges mértékben. A magyar szabályozás értékelése során vizsgálom az ítélőképesség fogalmát a jogalkotás és jogalkalmazás szintjén, foglalkozok az értesítés módjával, a tájékoztató levél tartalmával, a gyermek véleménynyilvánításhoz való jogával, illetve a gyermek legfőbb érdekével, amit az eljárás minden résztvevőjének szem előtt kell tartani.

A gyermek meghallgatása egész életére kiható nyomot hagyhat életében, ezért nem mindegy, hogy milyen módon, milyen környezetben, milyen kérdések mentén kerül sor meghallgatására a bíróság vagy igazságügyi pszichológus szakértő által. Végül a

dolgozat kitér a folyamat lezárását is jelentő gyermek véleményének értékelésére, az esetleges visszacsatolás lehetőségére. Megítélésem szerint azonban a jogalkalmazónak nem elégendő csupán a meghallgatás kötelezettségének eleget tennie, hanem szükséges a gyermek véleményének a szülői ráhatást, ellennevelést kiküszöbölő értékelése az adott ügy elbírálása során.

Nagy Petra
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Török Éva
adjunktus, DE ÁJK

Fej vagy írás? A sérelemdíj érméjének két oldala: a személyes adatok védelméhez való jog megítélése az adatvédelmi jog és a polgári jog tükrében

Kulcsszavak: adatvédelem, személyiségi jogok, nem vagyoni sérelem.

Jelen dolgozattal célom a személyes adatok mind adatvédelmi, mind polgári jogi aspektusainak bemutatása. Kiemelten kívánok foglalkozni a személyes adatok dogmatikai elhelyezésével, illetve megsértésének szankcióival. Úgy gondolom a téma relevanciáját támasztja alá az utóbbi években meghozott bírói döntések emelkedett száma, melyek elemzése szintén fontos részét képezi a dolgozatnak annak érdekében, hogy a jogérvényesítési lehetőségek működését is feltárjam az olvasó számára.

Munkám során elsősorban annak a kérdésnek a megválaszolására törekedtem, hogy az adatvédelmi szabályok megsértése jelenti-e automatikusan a polgári jogban ismert személyiségi jogok megsértését, különös tekintettel a személyes adatok védelméhez való jogra. Az Infotv. adatvédelmi szabályok megszegésével okozott személyiségi jogok megsértése esetén lehetőséget biztosít polgári per keretében sérelemdíj követelésére is, azonban ebben az esetben a kérelemhez kötöttség és a túlterjeszkedés tilalmából fakadóan a bíróságok kifejezetten odafigyelnek a jogalapként megjelölt szabályhelyekre.

Személyiségi jogsértésre hivatkozás esetén a személyiségi jog sérelmének fennálltát a bíróságok minden esetben a Ptk. rendelkezései alapján fogják megítélni. Amennyiben a felperes a Ptk-t jelölte meg a sérelemdíj megfizetésére kötelezés alapjául, úgy az alperes a megfizetés alóli mentesülését is a szerződésen kívül okozott kár szabályai szerint tudja bizonyítani. Ezzel szemben az Infotv. alapján adatkezelő felelőssége ebben a körben objektív, csupán a polgári jogban a szerződésszegéssel okozott kárnál megfigyelhető rendkívül szűk körben van lehetősége kimentésre.

Kifejezett figyelmet szentelek a dolgozatban a sérelemdíj megítélésének bírói gyakorlatára is, amely során véleményem szerint az európai uniós követelményeknek való megfelelés érdekében az Infotv-re alapított keresetek esetén a bíróságoknak a jelenleg kimunkált gyakorlattól eltérően kellene kezelniük a sérelemdíj kiszabásának szabályait. A GDPR az Unión belüli egyenlő jogérvényesítési lehetőségek biztosítása érdekében

megkívánja, hogy nem vagyoni sérelem, így személyiségi jogsértés bekövetkezése esetén a bíróság mérlegelés nélkül, automatikusan adjon helyt a sérelemdíj megfizetése iránti igénynek, függetlenül az ügy esetleges bagatell jellegétől.

Oláh Bianka
jogász
osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Szeibert Orsolya
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A magánélethez való jog, különös tekintettel a gyermek magánélethez való jogára

Kulcsszavak: magánélethez való jog, gyermek magánélethez való joga, személyiségi jogok, családjog, gyermekjogok.

A magánélethez való jog megfelelő, a társadalmi és kulturális tényezők változásait nyomon követő szabályozása és értelmezése az egészséges társadalom megteremtéséhez járul hozzá, a gyermekek magánéletének hangsúlyos védelme pedig a jövő generációinak szabadságon és bizalmon alapuló fejlődését biztosítja. Dolgozatomban a magán- és családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogok állampolgárok közötti védelmét érintő hazai szabályozás kereteit tárom fel az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Alaptörvény VI. cikkének tükrében, valamint részletesen kitérek a gyermekek magánélethez fűződő jogának jellegzetességeire, annak megfelelő védelmének követelményeire a New York-i Gyermekjogi Egyezmény alapján. Bővebben kifejtem a magánélethez való jog polgári jogi értelmezésén belül a személyiségi jogok szabályozásának előnyeit és az abból fakadó ellentmondásokat, továbbá a magánszférát érintő további jogterületek szerepéről is említést teszek. Ezen jogi kereteken belül gyermekjogi és családjogi megközelítésből vizsgálom a gyermekek magánszférájának védelmét biztosító hazai rendelkezéseket, kiemelem a jelenlegi szabályozás előnyeit és javaslatokat fogalmazok meg a vérségi származás megismeréséhez fűződő jog és a családban nevelkedéshez való jog hatékonyabb érvényesülésével kapcsolatban. Kitérek a magánélethez fűződő jog személyiségi és családjogi szabályozásának átfedéseivel kapcsolatos jogértelmezési problémákra, amellyel kapcsolatos jogegységesítési lépések szükségessége mellett érvelek. A gyermekek személyiségi jogai terén az online jelenlétüket emelem fókuszba, amelyből levezetem a gyermekek szüleikkel szembeni magánéletének kettős természetét valamint az ebből fakadó hátrányok kiküszöbölésének lehetőségeit.

PINTÉR RÉKA DANIELLA
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Pogácsás Anett
egyetemi docens, PPKE JÁK

Meddig ér a takaró? A közéleti szereplők doktrínája és személyiségvédelmének határai a közügy fogalom interpretációjának fényében

KULCSSZAVAK: közszereplő, közügy, jogbiztonság, véleménynyilvánítás szabadsága, emberi méltóság.

Egy demokratikusan működő jogállam alapismérve a véleménynyilvánítás szabadsága, amely ugyanakkor gyakran ütközik más alapvető jogokkal, leginkább az emberi méltósághoz való joggal és az abból fakadó személyiségi jogokkal. A kutatás kiemelten a közéleti szereplők személyiségi jogainak, emberi méltóságának és a véleménynyilvánítás szabadságának kollíziójából fakadó kérdésekkel foglalkozik. A dolgozat részleteiben feltárja és elemzi a közéleti szereplők személyiségi jogi védelmével összefüggő jogszabályi és judikatúrabeli anomáliákat, ellentéteket és kritikákat.

A jogszabályi háttér kritikus vizsgálata során kiütköznek azok a problémák, amelyeknek korrigálása szükségszerű. A jogalkalmazás elemzése során egyértelművé vált a gyakorlat inkoherenciája a tekintetben, hogy mégis ki számít közéleti szereplőnek, arról milyen szempontok alapján lehet döntést hozni, hol húzódik személyiségvédelmük kapcsán az a határ, amelyet a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása során is tiszteletben kell tartani.

A dolgozat állást foglal – az EJEB gyakorlatával összhangban – abban a kérdésben, hogy a közszereplő személyi jogainak, emberi méltóságának és a véleménynyilvánítás szabadságának kollíziója esetén a megnyilvánulás közügyet érintő jellege a döntő szempont az érintett személyiségi jogainak korlátozása során és nem a személyi státusz.

Szisztematikusan feltárul előttünk a dolgozat olvasása során, hogy többek között már az olyan alapvető kérdésekben sincs meg az összhang, mint az emberi méltóság sérthetetlen magjának értelmezése, a közügy fogalom interpretációja és szerepe a vizsgált kollíziók elbírálása során. Az inkoherencia nem csupán az alsóbb szintű bíróságok jogalkalmazásában mutatkozik meg, hanem maga az Alkotmánybíróság gyakorlata is tele van ellentmondásokkal.

A dolgozat eredményeiben feltérképezi tehát azokat a jogszabályi és jogalkalmazásbeli defektusokat, amelyeket elengedhetetlen feloldani a judikatúra kiszámíthatóságának és koherenciájának megteremtése végett. A dolgozat mondanivalójának relevanciája abban nyilvánul meg, hogy egy kiszámítható és koherens szabályozás, illetve gyakorlat megteremtése szükséges ahhoz, hogy demokratikus értékek mentén tudjuk garantálni egy közéleti vita során a véleménynyilvánítás és az egyének szabadságát, oly módon, hogy az érintett 'közszereplők' méltósága ne sérüljön aránytalanul.

A dolgozat a közszereplőkről alkotott jogi szabályozások és felfogások újra-, átgondolását javasolja, ahhoz kíván támpontot nyújtani.

SZOMBATI VIKTÓRIA
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegedűs Andrea
egyetemi docens, SZTE ÁJK

Szülői felügyelet vagy szülői felelősség? A közös szülői felügyelet rendezésének aktuális kérdései

KULCSSZAVAK: szülői felügyelet, szülői felelősség, váltott gondoskodás, gyermek érdekének védelme, Ptk. módosítások.

Dolgozatom témája a szülői felügyelet – szülői felelősség fogalmi és tartalmi változásainak bemutatása, melyet kiemelten a közös szülői felügyelet gyakorlásának aktuális kérdésein keresztül szeretnék érzékeltetni. Dolgozatom kutatási kérdése többek között aköré épül, hogy mi tette indokolttá a Polgári Törvénykönyv Családjogi Könyve közös szülői felügyeletre vonatkozó szabályozásának módosításait.

Kutatásom különösen a közös szülői felügyelet speciális formájára, a váltott gondoskodásra fókuszál, ugyanis elsősorban azon kérdésekre keresem a választ, hogyan működik ez a manapság egyre elterjedtebb forma a gyakorlatban, beváltja-e a jogalkotó által hozzá fűzött reményeket, illetve a témához kapcsolódó elmélet és a gyakorlat adekvátnak tekinthető-e. Másodsorban a bírói gyakorlatból igyekszem választ találni arra a kérdésre, hogy milyen, esetlegesen új szempontokat kell a bíróságnak mérlegelnie a közös szülői felügyelet rendezése iránti perekben, annak régebb óta fennálló és az újfajta lehetőségét alapul véve. Kutatásom során arra is kerestem a választ, hogy az újonnan hatályba lépett Ptk. Családjogi Könyvét érintő módosítások tartalmilag túlmutatnak-e a szülői felügyelet eredeti fogalmán, vagyis tekinthetők-e a szülői felügyelet kategóriáján túlmutató, szülői felelősség erőteljesebb megnyilvánulásának.

Összességében megállapítható, hogy bár a váltott gondoskodás megállapodás útján már jó pár éve jelen van a gyakorlatban, időszerűnek bizonyult annak Ptk-beli rögzítése, szabályozása is. Meglátásom szerint mindezekből arra is lehet következtetni, hogy az újonnan hatályba lépett Ptk. családjogi szabályozását érintő módosítások a szülői felügyeletet tágabban, inkább az Európai Családjogi Bizottság általi szülői felelősség fogalmi keretei között értelmezik. Többek között ennek tudható be a bíróság döntési jogköre a tekintetben, hogy a közös szülői felügyelet elrendelhető, illetve meg is szüntethető egyoldalú kérelemre.

Összegezve tehát, a jelenleg hatályos családjogi szabályok lehetőséget biztosítanak arra, hogy amennyiben a szülő alkalmas a gyermekről való gondoskodásra, nevelésre, és a gyermek érdekei is ezt kívánják, a család felbomlását követően továbbra is intenzíven a gyermek életének részét képezze. Arra a kérdésre, hogy a gyakorlatban mindez milyen eredményességgel fog működni, a válasz majd a jövőben fog kiderülni. Mindenesetre jó példákkal már találkozhattunk.

Szűcs Beatrix
jogász
osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Törőcsikné Prof. Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A gondnokság alá helyezés és a támogatott döntéshozatal egymáshoz való viszonyrendszere

Kulcsszavak: támogatott döntéshozatal, gondnokság alá helyezés, joggyakorlat.

A dolgozat célja a gondnokság alá helyezés és a támogatott döntéshozatal intézményének jogi és gyakorlati vonatkozásait, valamint azok kapcsolatát vizsgálni, különös tekintettel a 2007-ben ratifikált ENSZ Fogyatékossággal Élő Személyek Jogairól szóló Egyezményére (CRPD) és annak hatására a magyar jogrendszerben. A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) jelentős változásai közül kiemelendő a támogatott döntéshozatal intézményének bevezetése, ugyanis a támogatott döntéshozatal alternatívát kínálhat a jogkorlátozó jellegű helyettes döntéshozatali mechanizmusokkal szemben. A külföldi és a hazai szakirodalom vizsgálata mellett a BHGY-ben szereplő jogerős döntések jelentik a dolgozat lényegi alapját. A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a gondnokság intézménye megfelel-e a törvényileg meghatározott céljának, vagyis szükséges és arányos segítséget nyújt-e az érintetteknek. A legkardinálisabb kérdés annak eldöntése, hogy a korlátozás valóban szükséges-e és ha igen, akkor milyen mértékben. A kutatás célja volt továbbá annak feltárása, hogy a támogatott döntéshozatal valódi alternatívát jelent-e a gondnokság intézményével szemben, valamint, hogy van-e gyakorlati relevanciája a hazánkban több, mint tíz éve létező személyközpontú, emberi jogi érdekeket maximálisan figyelembe vevő támogatott döntéshozatalnak. A CRPD iránymutatása ellenére nem sikerült azonban eljutni sem a gyakorlatban, sem jogszabályi szinten ahhoz, hogy a támogatott döntéshozatal intézménye élvezzen prioritást. A dolgozat eredményeként megállapítható, hogy a támogatott döntéshozatal relevanciája a hazai joggyakorlatban elenyésző, emellett pedig helytelen joggyakorlaton alapul a gondnokság intézménye, ugyanis nem képes teljes mértékben betölteni a jogszabály által előírt funkcióját.

Polgári jog II. tagozat

Fafka Borbála
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Sarolta
egyetemi docens, PPKE JÁK

A jogellenesen eltulajdonított kulturális javak védelme a nemzetközi magánjogban. (Mű)kincset érő összhang a szabályozási mechanizmusban?

Kulcsszavak: kulturális javak, kapcsolóelv, Kódex, nemzetközi.

A kutatás arra hivatott, hogy kritikai elemzés módszerével rávilágítson a kulturális javak védelmét szolgáló jogi szabályozás fejlesztésének szükségességére és szorgalmazza a lehetséges megoldásokat. A lex fori önmagában meghaladott, nem reflektál megfelelően a kulturális javakat érintő tendenciákra. Továbbá felhívja a figyelmet a kulturális javakra vonatkozó fogalmi meghatározások kihívásaira.

A dolgozat megállapítja, hogy a különböző államok kollíziós joga alapján 'töredezett' szabályozási rendszer keretén belül részesülnek védelemben a kulturális javak és az eltérő kapcsolások különféleképpen viszonyulnak az eredeti tulajdonos és a jóhiszemű vevő közötti vitás helyzethez. A kutatás a kapcsolóelvekre vonatkozó kérdéseket a lex situs és a lex originis elemzését magába foglaló vizsgálat során fejti ki.

A kapcsolóelveket tekintve, Leo Raape szavai alapján minden egyes kapcsolás ugrás a sötétbe, amellyel arra utal, hogy a fórum főszabályként elfogadja a kollíziós kapcsolást, függetlenül annak anyagi jogi kimenetelétől. Mielőtt a kapcsolás megtörténik, érdemes lenne figyelembe venni a lex culturalist, ami a nemzetközi magánjogi jogintézményen keresztül a közrend részeként és mint imperatív szabály nyújtana védelmet. A különböző államok kapcsoló normái, mint külön-külön 'szólamok' már léteznek, de a nemzetközi összhangot a lex culturalis hozhatja el.

Nagy érdem a magyar jogalkotás történetében, hogy megszületett az új Kódex, amely sokkal hatékonyabbnak bizonyul, mint a lex fori. A magyar Kódex egy kompromisszumos eredmény, amely a Belga Kódex újstílusú szabályozását követi az állam által kulturális javai közé tartozónak tekintett dolog és az eredeti tulajdonos birtokából jogellenesen kikerült dolog tekintetében. Az Nmjtv szabályai egyes esetekben ellentmondásosak. A struktúra ahhoz a kritikus helyzethez vezethet, hogy a jóhiszemű vevő joga felülírja az eredeti tulajdonos jogát. Az Nmjtv. a hibás kapcsolás kiküszöbölése érdekében egyéb korrekciós megoldással reagál: figyelembe veszi más állam imperatív szabályait és lehetővé teszi a közrendi záradék jogintézményének érvényesülését.

A fenti kérdések felvetése alapján kétségtelen, hogy az Nmjtv. hiányosságokat rejt magában, de modernitása nem kérdőjelezhető meg. A speciális és újszerű kollíziós szabályainak köszönhetően eredményesnek bizonyul az illegális kereskedelem elleni harcban. Az új Kódex méltó képviselője a legújabb nemzetközi irányzatnak.

Horváth Viktor
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Törőcsikné Prof. Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Az építményi jog reformjának szemlélete: magyar és német perspektívák

Kulcsszavak: tulajdonjog, idegen dologbeli jogok, alkotórész, ráépítés, építményi jog.

Kutatásom az idegen telken történő építkezés elméleti és gyakorlati kérdéseinek vizsgálatát tűzte ki célul. Ennek indokoltságát adja az elmúlt száz év kapcsán megjelenő jogalkotási kísérletek sora, amelynek következő fontos állomása az építményi jog rekodifikálása. A vizsgálat erősen épít a német és a hazai jogtörténeti erdeményekre. Az építményi jog folytonos heves vitákat indukált a XIX. század kezdetétől fogva, megosztva a hazai jogászi közvéleményt. Dolgozatom így két főkérdés köré összpontosult. Egyrészről hogyan térképezhető fel az elmúlt száz év elmélete és gyakorlata az idegen telken történő építkezés kapcsán, különös tekintettel a párhuzamos jogintézmények hatályos szabályozására. Elsősorban kitértem a probléma alapját, mint főszabályt szolgáltató aedificium solo cedit elvére és annak jogrendszerben betöltött szerepére. Kiemelt figyelemben részesült a földterület és az épület tulajdonjogának elválaszthatóságára vonatkozó szabályozás, a kapcsolódó földhasználati jog, valamint a ráépítés, mint tulajdonszerzési mód gyakorlata. Egyes diszfunkcióik kimutatását végeztem el, amely megalapozta az építményi jog visszavezetését, amellett, hogy e jogintézmények ugyanúgy törekszenek a más telkén emelt építményre megfelelő ráhatást nyújtani. Másrészről tüzetesen vizsgáltam az építményi jog egyes dogmatikai kérdéseit, amelyek eddig ismeretlenek vagy perifériku jellegűek voltak a magyar dologi jog rendszerében. Egy olyan állagjogról van szó, ami forgalomképes, megterhelhető és örökölhető. Másrészről fontos eleme a jog tartalmának szerződéssel történő részletes rendezése, mely lényegében a dologi és kötelmi jog közötti határok áttörését eredményezheti. Másrészről óvatosságot igényel, hogy mind az Mtj.-ben, illetve a német törvényekben megjelenő építményi jog dogmatikai felépítésétől a hatályos szabályozás eltér és egy harmadik utat követ. Összességében egy régóta húzódó vitát zárt le a jogalkotó helyesen az építményi jog visszavezetésével.

Megfelelően illesztette be a dologi jog rendszerébe, anélkül, hogy a földhasználati jog és egyéb hasonló jogpolitikai rendeltetésű intézmények szabályait összezavarta volna. Ellenben számos nóvum jelenik meg az építményi jog által, amelyet a jogtudománynak és a bírói gyakorlatnak megfelelően ki kell bontania. Az egyes tényezők értékelése kapcsán rendezőelvvé válik a harmadik személyek, azaz a zálogjogosultak érdeke az építményi jog kapcsán, ugyanis jogintézmény stabilitásához zálogtárgyi jellege miatt elemi érdek fűződik.

Kaposvári Barbara
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ujhelyi Dávid
megbízott oktató, PPKE JÁK

Gilead balzsamai, avagy a közegészségügyi kényszerengedély kettőssége

Kulcsszavak: közegészségügyi kényszerengedély, járvány, COVID-19, TRIPS megállapodás, szabadalmi oltalom.

A 2020. év elején megjelenő COVID-19 korábban nem tapasztalt kihívások elé állította az egész világot. Számos területen megkövetelte a közegészség védelmének érdekében történő rendkívüli intézkedéseket, így hazánkban a kényszerengedélyek szabályozása is kiegészítésre került.

A kutatás középpontjában az áll, hogy képes-e a közegészségügyi kényszerengedély kellő hatékonysággal egyensúlyt teremteni a tulajdonhoz és az egészséghez való jog között, miközben megfelelő garanciákat nyújt a szabadalmas számára az esetleges visszaélések elleni védelem érdekében. Az fenti alapjogi ütközés egy hazai kötődésű, első ilyen jellegű eseten, a Gilead-ügyön keresztül került elemzésre.

Miután a 816/2006/EK rendelet hatálya alá tartozó kényszerengedély a TRIPS megállapodás 31bis, míg a hazai, hiánypótló közegészségügyi kényszerengedély szabályozása a TRIPS megállapodás 31. cikkének jogalapján és azoknak megfeleltetve került megalkotásra, elkerülhetetlen volt a nemzetközi és uniós jogi környezet vizsgálata. A fogalmak pontos definiálásának elmulasztása magában rejti az esetleges visszaélések kockázatát, azonban a szükségletek különbözősége miatt nemzetközi szinten lehetetlen volna egy hatékonyan működő, minden igényt kielégítő egységes fogalomrendszert kialakítani. Ennek ellenére egy, a hazai tapasztalatokon és bírósági megállapításokon nyugvó módszertan, útmutató megalkotása igen célravezető lenne a bizonytalanságok elkerülése érdekében.

Az Európai Bizottság 2023-ban tett javaslatot a válságkezelési célú kényszerengedélyezés kezdeményezésére, melynek célja, hogy az EU egységes kényszerengedélyezési keretre támaszkodhasson a válságkezelés során, azonban a bizottsági javaslat szövege igen sok kérdést vetett fel a szabályozás gyakorlati alkalmazhatóságát illetően.

A Gilead Sciences szabadalmai kapcsán hazánkban megadott kényszerengedélyek és ezek mentén felmerült jogvita is arra mutatott rá, hogy a probléma nem az anyagi jogi rendelkezésekben rejlik, hanem az eljárás részletkérdéseiben. Az esetleges jövőbeni

eljárások zökkenőmentes lefolytatása érdekében hasznos volna egy nemzeti szintű útmutató kidolgozása, mely a résztvevő hatóságok és vállalkozások számára iránymutatóként szolgálhatna az eljárás során felmerülő kérdésekben.

Hasonló válsághelyzetekben ugyanakkor továbbra is az önkéntes engedélyezések ösztönzésének és a gyártási kapacitások fejlesztésének kellene elsőbbséget élveznie, hogy a közegészségügyi kényszerengedély alkalmazására csak ultima ratio jelleggel kerüljön sor.

Kiss Lilien
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Szijártó Lilla
jogász
osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Keserű Barna Arnold
egyetemi docens, SZE DFK

Zöld erdőben jártam, paródiát láttam, szabad-e felhasználni? – A szabad felhasználási esetek körének bővülése a szerzői jogban, különös tekintettel a pastiche- és a paródia-kivételre

Kulcsszavak: szerzői jog, szabad felhasználás, paródia, pastiche.

A szabad felhasználás lényege legfőképpen abban ragadható meg, hogy ennek körében a felhasználás díjtalan, továbbá, hogy a szerző engedélyére sincs szükség hozzá. Ezzel együtt – illetőleg ebből adódóan – a szerzői jog mérvadó korlátjaként is értelmezhető. Nem meglepő, hogy a mai 'modern, intelligens és online' világunkban a szerzői jog területére is jellemző egyfajta rugalmas fejlődés és gyarapodás, amely a lehető legszélesebb palettán igyekszik felvenni a versenyt és lépést tartani mindezzel. Az európai előrehaladáshoz való asszimilálódás mintapéldája a 2019/789, valamint a 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv, amelyeket 2021. júniusáig kellett hazánknak is nemzeti jogszabályaival összhangba hozni. Dolgozatunk fókuszpontját is ezen irányelvek képezik, pontosabban az ezzel járó újdonságok: a szabad felhasználási esetek bővülése, különös tekintettel a külföldi joggyakorlatban már jól ismert paródia-kivétel esetére, a kevésbé köztudatban lévő stílusutánzat, vagyis pastiche kérdéskörére, de górcső alá vesszük mind a kritikai, mind pedig a karikatúra céljából történő felhasználást is.

Mészáros Boglárka
jogász
osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Udvarhelyiné Dr. Sápi Edit
adjunktus, ME ÁJK

Chaplintől Zimmerig – gondolatok a filmzenék szerzői jogi útvesztőjéhez

Kulcsszavak: szerzői jog, zeneművek, filmzene, szabályozás.

Filmeket szinte mindannyian, kivétel nélkül nézünk, de vajon a kulisszák mögé tekintve, belegondolunk-e az alkotások védelmét célzó jogi szabályozásába? Elsőre talán nem is gondolnánk, hogy a szerzői jog milyen komplex terület, azonban, ha ezt körbejárjuk egyből ráébredünk, hogy nem minden fekete fehér ezen a területen sem.

A tanulmány főként a filmzenei iparban felmerülő szerzői jogi kérdéseket járja körbe. A dolgozat felépítését tekintve első körben a szerzői jog szabályozásának keretrendszerébe nyerhetünk betekintést, így az általános rendelkezések, a jogi védelem nemzetközi és hazai kialakulása, és különösen a felhasználási módok keretein belül. A dolgozat következő egységében specializáltan a zeneművek szerzői jogi vonatkozásai bukkannak fel, főként annak kialakulása, speciális szabályai kerülnek említésre. Ezek után térek rá a téma központi elemére, magára a filmzenei kreatív ágazatra, ahol górcső alá veszem a kialakulását, a szabályozás hátterét, buktatóit, korlátait. Továbbá vizsgálom az előadóművészi teljesítmény vonatkozó elemeit, a filmzenei koncertek jogi vonatkozásait, valamint a filmzenék felhasználásának sajátosságait is. Nem mehetünk el a tény mellett, hogy a 21. században rohamosan fejlődő mesterséges intelligencia a kulturális piacra óriási hatást gyakorolt, ezáltal elengedhetetlen ismertetni az AI megjelenését a filmzene készítése és a szerzői jog viszonyrendszerében.

A dolgozat célja, hogy az említett területek körbejárásával jobban megismerkedhessünk a filmek és zenéik mögött folyó munkálatokkal és a kapcsolódó szabályozással, néhol szabályozatlansággal. A dolgozat igyekszik rávezetni az olvasót, hogy a filmeket, filmzenei koncerteket ne csak, mint látogató hanem mint „jogász" is szemlélje.

Molnár Dániel
jogász
osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Nelli
adjunktus, DE ÁJK

A kényszer fáján termő tulajdonjog? A hatósági árverés jogintézménye de lege lata és de lege ferenda

Kulcsszavak: tulajdonszerzési mód, értékesítési forma, ítélkezési gyakorlat, aukció.

Érdeklődőkkel zsúfolt terem, feszült hangulat, egymással versengő licitek és a mindenki által várt kalapácscsattanás. Az aukciók világát talán senkinek nem kell ennél részletesebben bemutatni. Az árverés szó hallatán az emberek többsége jellemzően a műtárgyaukciókra asszociál. Sőt, az árverések kapcsán talán a jogászok többségének szintén inkább az aukciók jutnak először eszébe, ám az is vitathatatlan, hogy a jog szemüvegén keresztül egészen másként tekintünk az árverésekre, mint laikusként. Jogi szempontból az árverés egy rendkívül sokoldalú jogintézmény, amely hatályos jogunkban és jogtörténetünkben egyaránt egyszerre jelent(ett) tulajdonszerzési módot, valamint egy speciális eljárást, értékesítési formát. Napjainkban a hatósági árverés – noha távolról sem áll a jogirodalom érdeklődésének középpontjában – a magyar jogrendszer egyik legbonyolultabb, legkomplexebb, jogágakon átívelő jogszabályi háttérrel rendelkező, egyúttal számos anyagi és eljárásjogi jogkérdést felvető jogintézményének tekinthető, amely ráadásul kiterjedt múltra tekint vissza. Mindezek ellenére, bár kutatásom során több, mint százhatvan forrást használtam fel, számos hiányosságot tapasztaltam a jogirodalomban. Dolgozatommal igyekeztem tenni e hiátusok felszámolásáért többek között a hatósági árverés polgári anyagi jogi jogintézménnyé válásához vezető, két és félezer évet felölelő jogtörténeti folyamat, a hatósági árveréseknek a hatályos magyar jog szerinti struktúrájának, továbbá a hatósági árverésekkel összefüggő hazai ítélkezési gyakorlat főbb tendenciáinak vázolásával. Kutatásom során alapvetően annak gondolata foglalkoztatott, hogy vajon a hatósági árverés – az uralkodó jogirodalmi álláspontra tekintettel – a vonatkozó jogszabályok, valamint a releváns ítélkezési gyakorlat feltárása alapján valóban kizárólag kényszerértékesítési formának tekinthető-e, vagy ennél lényegesen összetettebb konstrukcióként értelmezhető? A jogtörténeti tapasztalatok, az ítélkezési gyakorlat és a jogirodalom megállapításainak szintézise alapján dolgozatomban egyes jogdogmatikai problémák orvoslása végett javaslatot tettem a hatósági árverés újraszabályozásának mikéntjére nézve, amellyel egyúttal igyekeztem olyan potenciális modellszabályokat formálni, amelyek lehetővé teszik a hatósági árverések lényegesen szélesebb körben történő alkalmazását.

Spiller Péter
jogász
osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fuglinszky Ádám
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Elkötelező és rendelkező ügylet – együtt, mégis külön?

Kulcsszavak: tulajdonátruházás, absztrakciós elv, elválasztó elv, elkötelező ügylet, rendelkező ügylet.

A vizsgálódás kiindulópontját a német magánjog alapelvei adják: az elválasztó és az absztrakciós elv. Tulajdonátruházás esetén az előbbi kettéválasztja a kötelmi jellegű, elkötelező, valamint a dologi jellegű, rendelkező jogügyletet. Az utóbbi értelmében pedig a két jogügylet érvényessége egymástól független: érvénytelen elkötelező ügylet nem vonja magával automatikusan a rendelkező ügylet érvénytelenségét.

A dolgozat alapvetően azt szándékozza feltárni, hogy ezen két alapelv mentén hogyan közelíti meg a német jog a dologi, illetve kötelmi jogi intézményeket. A vizsgálódás többek között kitér a tulajdonjog átruházásának módjára, a nemtulajdonostól való szerzés követelményeire, az értékesítési láncolatok szervezésének módjaira – különös tekintettel a tulajdonjog-fenntartás intézményére, valamint a kárveszélyviselés szabályaira és a jogügyletek érvénytelenségének következményeire.

A vizsgálódás központi eleme azonban az absztrakt és kauzális tulajdonátruházási rendszerek közötti különbségek azonosítása volt. Arra a kérdésre kereste a választ, hogy melyik rendszer – az absztrakt vagy a kauzális – tudja jobban kielégíteni a modern kereskedelmi igényeket. A kérdésfeltevés pedig egy érdekellentét mentén fut: a tulajdonos tulajdonhoz fűződő érdeke ütközik az általánosságban vett forgalombiztonsághoz fűződő érdekkel. A tulajdonátruházási rendszer melletti döntés pedig egy ebből fakadó jogalkotói értékválasztást hordoz önmagában, amelyet a többi jogintézmény által igyekszik ellensúlyozni.

Az absztrakciós elv egyértelműen a forgalombiztonságot részesíti előnyben. Éppen ezért a német kereskedelmi forgalom elsődleges célja a tulajdonos saját érdekének érvényre juttatása volt. Ezt mindenekelőtt a tulajdonjog-fenntartás intézményében találta legmegfelelőbbnek, amely azonban az értékesítő gazdasági mozgásterét túlzottan korlátozza. A német jog ezt az absztrakciós elv áttörésével igyekezte keretek közé szorítani, amelyet elsősorban a jogügyletek érvénytelensége körében figyelhetünk meg.

Ezzel szemben a kauzális rendszer a tulajdonos tulajdonhoz fűződő érdekét részesíti előnyben. A jogrendszer ezen értékválasztását azonban hatékonyabban tudja kompenzálni: a nemtulajdonostól való szerzés törvényi tényállása kedvezőbb feltételek mellett töri át a nemo plus iuris elvét. Ezek mellett a magyar jog lehetővé teszi a forgalmazási szerződés mint sui generis szerződéstípus elismerését, amely az értékesítési láncok hatékony, méltányos, ámde ösztönző szervezését garantálja.

Tarjáni-Nagy Zsófia
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Boóc Ádám
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A szabadalombitorlás egyes polgári jogi aspektusai

Kulcsszavak: szabadalom, szabadalombitorlás, szellemi tulajdon, bifurkációs rendszer, büntető kártérítés.

Napjainkban a technikai és műszaki fejlődéshez, az új technológiák kutatásához és az innovációhoz elengedhetetlen egy részletesen kidolgozott szabadalmi szabályozás, amely a feltalálói tevékenység alapjául szolgálva, valamint a szabadalmi jogosultak számára megfelelő jogvédelmet biztosítva deklarálja a kutatás és fejlesztés legális kereteit. A kutatás ezen háttérszabályozás elemzését és a szabályozással elérendő célok megvalósításához szükséges ajánlásokat tartalmazza.

A kutatás során a szellemi alkotások jogának egyik kiemelkedő részterületét, a szabadalmi szabályozás kardinális jogintézményeit mutattam be alaposabban. A magyar hatályos szabadalmi jogi normák prezentálása után a nemzetközi viszonylatban legrészletesebben kidolgozott két szabadalmi jogrendszert, a Kínai Népköztársaság és az Amerikai Egyesült Államok szabadalmi szabályozását, interpretációs módszereit és jogalkalmazási metódusait elemeztem. A komparatív vizsgálatot követően arra a megállapításra jutottam, hogy a szabadalmi jog legfontosabb princípiumai, definíciói, illetve az alapvető procedurális kérdései tekintetében esszenciális hasonlóságot mutat egymással a három szabadalmi szabályozás.

A hatályos jogszabályok, bírói gyakorlat és interpretációs módszerek elemzése során generális jelleggel megállapítottam, hogy a szellemi tulajdonvédelemre vonatkozó jogi normák megalkotásakor a döntéshozók felé támasztott egyik legfontosabb követelmény, hogy két célkitűzés között (átfogó jogvédelem és innovációt ösztönző, korszerű szabályozás) egy aurea mediocaritas megtalálásával alkossák meg a szabadalmi jog rendszerét. Az Amerikai Egyesült Államokban és a Kínai Népköztársaságban a jogvédelmet többek között büntető kártérítés alkalmazásával próbálják megvalósítani, azonban ezzel az innovációs képesség növekedését és a K+F szektor fejlődését hátráltatják jelentős mértékben. Ezen felül mindhárom jogrendszerben a versenyképességet és a technika fejlődéséhez alkalmazkodni képes korszerű szabályozást bizonyos jogrendszer-specifikus procedurális kérdések és egyes alperesi védekezési lehetőségek (prior art defense, invaliditási viszont-kereset) is akadályozzák.

Véleményem szerint a kutatás során tett megállapítások és következtetések fényében, az említett jogintézmények módosításával megvalósítható lenne egy átfogó jogvédelmet nyújtó, valamint az innovációs tevékenységet ösztönző és támogató, korszerű és hatékony szabadalmi rendszer.

Vangel Erik
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Landi Balázs
egyetemi docens, PPKE JÁK

Visszfényen innen és túl – az életvégi emberkép egyes jogi kérdései

Kulcsszavak: magánjog, kegyeleti jog, dolog, jóerkölcs, Antigoné.

A dolgozat a magánjognak és a közjognak is szabályozási körébe eső életvégi emberkép egyes jogi és ezzel együtt erkölcsi aspektusait járja körül. A magánjog végigkíséri életünket születésünk pillanatától – sőt azt megelőzően is – egészen a halálunkig – és azon túl is.

A dolgozatban a világ változó szokásaival együtt bemutatásra kerül a megelőző évezredek e jogi területen egyeduralkodó római jogi és kánonjogi megközelítése. A dolgozat példaként szemlélteti Szophoklész ókori drámáját, az Antigonét, az értékek harcára fókuszálva.

A kegyeleti jog hatályos jogi szabályozásának bemutatását követően a dolgozat bírósági határozatok bemutatásával teszi dinamikussá a statikus részt. Ezt követően rámutat, hogy mennyiben szétválasztott az eszmei és fizikai valóság a Polgári Törvénykönyvben belül és a temetkezést szabályozó jogszabályban.

A dolgozat egyik főkérdéseként az kerül megfogalmazásra, hogy a kegyeleti jogosultak köthetnek-e jóerkölcsbe ütköző szerződést és ez alapján lehet-e quasi dologi jogi igényük elhunyt gyermekük hamvainak egy részére, egyértelműen a „visszfény" elhomályosulása előtt. Az érvelés szerint a közjogi szabályozás változatlansága esetén elsősorban a jogalkalmazásnak és a jogtudománynak kell megfelelően megítélnie az ilyen eseteket, a hivatkozott egyéb szempontok figyelembevételével, akár a dologösszesség analógiáját követve.

Bemutatásra kerül továbbá a holttest (magán)jogi sorsa, illetve annak jogtörténeti előzményei. Konklúzióként leszögezhető, hogy a holttest dolognak minősíthető ugyan, azonban olyan dolog ez, amely „semmilyen más dologhoz nem hasonlít", római jogi fogalmaink szerint 'res extra commercium'. Valódi dologgá a holttest a „visszfény" elhomályosulását követően válik, amikortól vagyonjogi jogviszonyok tárgya lehet. Kiegészítésként megjelennek az ereklyék, illetve hatásuk az egyházi liturgiában, valamint a vélelmezett beleegyezés a szervátültetés kérdéskörével kiegészítve.

A temetkezés közjogi szabályozásának bemutatása során a temetkezési helyek jogszabályi megjelenésén túl bemutatásra kerül a hamvasztás, illetve elterjedése, illetve

a már hivatkozott „dologiasítás” jogi problémája a temetőn kívül elhelyezett hamvakon keresztül, illetve az ékszerré és egyéb dísztárggyá alakított földi maradványokkal kapcsolatosan.

Utolsó kérdéskörként a kötelmi jogi probléma kerül hivatkozásra, mely alapján megállapítható, hogy a temetkezési szolgáltatási szerződés vállalkozási szerződés, megbízási jegyekkel.

Polgári jog III. tagozat

Balogh Katalin Kitti
jogász
osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Benke József
egyetemi tanár, PTE ÁJK

„Idegen arcokat nézek…" A kiskorúak sérelmére a generatív mesterséges intelligencia felhasználásával, online térben elkövetett jogsértések újabb kárfelelősségi irányai az Amerikai Egyesült Államokban

Kulcsszavak: USA, generatív MI, kárfelelősség, kiskorúak védelme, Law of Torts.

A dolgozat a kiskorúak sérelmére képgeneráló mesterséges intelligencia (MI) felhasználásával online térben elkövetett jogsértések – sajnálatosan világszerte kibontakozóban lévő – jelenségét és az arra adható kárfelelősségi jogi válaszokat vizsgálja az Amerikai Egyesült Államok tagállami és szövetségi jogrendszereiben. Míg európai uniós és hazai kontextusban az absztrakt szabályozás színvonala jár elöl a kreatív gondolkodást igénylő, új tényállások tényleges felmerülésével szemben, addig az Egyesült Államokban a helyzet fordított: az aggodalomra okot adó esetek felelősségjogi megoldásért kiáltanak. A dolgozat célja ezért a generált tartalmak készítője és terjesztője, továbbá kiskorú jogsértő esetén a törvényes képviselő és az oktatási intézmény, valamint a közösségi média platform és az MI-rendszer fejlesztője kárfelelősségének és a felelősség esetleges akadályainak – a szabályozatlanság, a precedensek hiánya és a normatív mentességek – feltárása a jogösszehasonlítás mellőzésével az amerikai jogban, majd a kialakult kép alapján javaslatok megfogalmazása. A kutatás alapján a külföldi szakirodalom mindezekkel egyelőre adós maradt, ezért a naprakész helyzetkép feltárása és a javaslatok megfogalmazása egyaránt a dolgozat új eredménye.

Laskai Fanni
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Blazovichné Prof. Dr. Gellén Klára
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Az okosotthonok felelősségtani kérdései

Kulcsszavak: IoT, kártérítés, termékfelelősség, szoftver, digitalizáció.

Az okoseszközökkel felszerelt lakóházak, ún. okosotthonok a technológia magas szintű, gyors ütemű fejlődésének köszönhetően napjainkban igen elterjedt és népszerű jelenségnek minősülnek. „Okossá" és a hagyományos lakóházaktól különbözővé az a körülmény teszi ezen épületeket, hogy a bennük használt különböző, az emberek kényelmesebb, korszerűbb életszínvonalának megteremtéséhez hozzájáruló eszközök (pl. okos zár, okos hűtőszekrény, okos termosztát stb.) típustól függően különböző módon csatlakoznak az internethez. Ezen automatizált eszközök adott esetben beépítésre kerülnek a lakóház egyes elemeiként (pl. okos ajtó), illetve más esetben mozgathatóak (pl. virtuális asszisztens). A kényelem megteremtése mellett ezen eszközök azonban számos veszélyt és kihívást is jelenthetnek. Ilyen kihívásnak minősül az okosotthon részét képező okoseszköz meghibásodása, vagy – akár rendellenes működéséből fakadó – károkozása. Fontos tisztázni, hogy károsodás esetén a fogyasztó kihez és milyen jogcímen fordulhat annak érdekében, hogy az őt ért vagyoni hátrány megtérüljön. Termékfelelősség szempontjából ugyanis kérdéses, hogy gyártónak az okosotthon, mint épület megalkotója – például tervezője, kivitelezője – vagy az épület részét képező okoseszköz létrehozója minősülhet. Az eszközök internethez való csatlakozása következtében megnőhet továbbá a különböző informatikai támadásoknak való kiszolgáltatottság veszélye és az általuk okozható, nem csupán informatikai szoftverek szintjén, de adott esetben az eszközök fizikai tekintetében megvalósuló károsodás is. E körben kérdéses, hogy az eszközök és egyben az épület informatikai támadása alapjául szolgálhat-e birtokvédelem igénylésének, azaz a birtokost ebben az esetben is ugyan úgy megilleti-e a birtokvédelem, mint a hagyományos tényállások esetén, vagy a jelenlegi jogszabályok nem fedik le ezen tényállásokat maradéktalanul és szükség van a jogszabályok kiegészítésére, felülvizsgálatára.

Leiter Miklós Patrik
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Gondosné Dr. Pusztahelyi Réka
egyetemi docens, ME ÁJK

A generatív MI-rendszerek egyes polgári jogi kártérítési felelősségi kérdései

Kulcsszavak: generatív, MI, kárfelelősség.

A tudományos diákköri dolgozatomban egy olyan technológiával foglalkozok, amely kihívás elé állítja a polgári jogi felelősségi szabályokat. Ezen technológia ugyanis ütköző pályára állít két olyan felelősségi alakzatot, melyek konkurálása eddig nem volt jellemző, e kettő a kontraktuális kárfelelősség illetve a termékfelelősség.

Először kitérek magára a konkrét technológiára amin keresztül feltárom az igényérvényesítéssel kapcsolatos problémákat. Ez a - még hipotetikus - technológia pedig, a nagy nyelvi modell blokklánccal történő olyan összekapcsolása, amelynek eredményeképp a modell képes lesz a felhasználó utasításainak megfelelően tranzakciókat végrehajtani a blokkláncon. Ez a felhasználás pedig több féle veszélyt is magában hordoz, amelyek a károkozás bekövetkeztét vetítik előre.

E technológiát elsőként a kontraktuális felelősségi alakzat szerint fogom vizsgálni, annál fogva, hogy a felhasználó és a modellt nyújtó vállalkozás között szerződéses viszony áll fent. Kitérek a szerződésszegés megítélésének kérdésére, továbbá annak bizonyíthatóságára és a bizonyítás során felmerülő problémákra.

Majd rátérek a termékfelelősségi vizsgálatra megmutatva, hogy az új uniós termékfelelősségi irányelv rendelkezései mennyiben teszik kezelhetővé az igényérvényesítést, az ilyen új technológiák esetében. Ennek keretében kitérek a termék, termékhiba, a bizonyíthatóság és mentesülés kérdéskörére.

Végül pedig, az előző két felelősségi alakzatot ütköztetem, az alapján, hogy a Ptk. 6:145. §, azaz a párhuzamos igények érvényesítésének kizárására vonatkozó rendelkezés mennyiben befolyásolja, akár pozitívan akár negatívan, a fogyasztó esélyeit, lehetőségeit arra, hogy kártérítési igényét érvényesíteni tudja, amennyiben egy generatív nyelvi modell kimenete által szenved el kárt.

Osztovits Pál József
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fuglinszky Ádám
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A mesterséges intelligencia és a deliktuális felelősség

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, kártérítési jog, felelősség.

A technológia fejlődésével és a mesterséges intelligencia egyre szélesebb körű alkalmazásával felmerülő újfajta társadalmi helyzetekre a jognak is választ kell tudni adnia. A dolgozat az MI rendszerek használatával kapcsolatban felmerülő deliktuális felelősségi helyzeteket vizsgálja, ugyanis az autonóm mesterséges intelligencia önfejlesztése és átláthatatlansága kihívások elé állítja a hagyományos, felróhatóságon alapuló kártérítési jogi gondolkodást.

A szakirodalom már évek óta vizsgálja a lehetséges megoldásokat. Ezek közül kiemelkedik a dolgozatban elemzett három: a hazai veszélyes üzemi felelősségnek megfelelő, általános szigorú felelősség, a szektorális szabályozás és a mesterséges intelligencia jogi személyiséggel való felruházása.

Tanulmányunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy hogyan teremthet a mesterséges intelligencia jogi szabályozása egyensúlyt a technológiai innováció előmozdítása és a társadalom, illetve károsultak hatékony védelme között.

Pál Norbert Lajos
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Varga Nelli
adjunktus, DE ÁJK
Prof. Dr. Pribula László
egyetemi tanár, DE ÁJK

Az utaló magatartás vesszőfutása – jogalkalmazási dilemmák, dogmatikai kihívások és a változó perspektívák

Kulcsszavak: utaló magatartás, estoppel, biztatási kár, egyéb kötelemkeletkeztető tényállás, kártelepítés.

A jog világa olykor hasonlatos a színházhoz, ahol az egyes cselekmények mögött a szereplők szándékai, reményei és félreértései keverednek, alakítva az események sodrását. Ebben a dinamikus térben az utaló magatartás intézménye olyan, mint egy finoman szőtt háló, amely megfoghatja azokat a cselekményeket, amelyek nem állnak egyértelműen a jog által kijelölt úton, de mégis mélyen hathatnak az emberek életére. Dolgozatom a „pókháló" kibontására vállalkozik, melyben megvizsgálom, hogyan is ítéli meg a bírói gyakorlat az utaló magatartást a magyar jogi szabályozás tükrében.

Kutatásom során főként a magyar bírói gyakorlatra támaszkodtam, de természetesen a hazai jogirodalom jelentős műveit is áttekintettem, hogy a lehető legszélesebb kontextusban vizsgálhassam az utaló magatartás helyét és szerepét a jogi környezetben. A vizsgálódásom célja bemutatni a magyar bírói gyakorlat metamorfózisát, továbbá feltárni azt, hogy milyen irányokban mozdult el a jogalkalmazás e különleges jogintézmény kapcsán, és milyen dogmatikai kérdések merültek fel az intézmény tárgyalása során.

Dolgozatom többek között tehát arra vállalkozik, hogy bemutassa az utaló magatartás kialakulását és fejlődését, valamint elemzi azokat a konjunktív feltételeket, amelyek nélkül a biztatási kár megállapítása nem lehetséges. A felsorolt vállalásokat a bírói gyakorlat analízisén, valamint a jogirodalom kvalitatív feldolgozásán keresztül viszem véghez. A vizsgálatom során a bírói gyakorlat különböző megközelítéseit is bemutatom, kiemelve a jogalkalmazók közötti nézetkülönbségeket. A kutatás során nem vettem igénybe mesterséges intelligencia alapú szoftvert, a dolgozat tézisei önálló kutató munkám eredményeként kerültek megfogalmazásra.

Az utaló magatartás szubszidiárius jellegének hangsúlyozása mellett dolgozatom célja továbbá az elhatárolási kérdések tisztázása is. Kiemelt teret szentelek azon kérdés-

re, hogy miként különböztethető meg az intézmény más szerződéses jogviszonyoktól és felelősségi tényállásoktól. Kutatásom során számos kérdés merült fel bennem, melyekre megpróbáltam választ adni, annak ellenére, hogy a jogalkalmazás számos esetben szerteágazó nézőpontot képviselt. A téma aktualitását álláspontom szerint nem kérdőjelezhető meg, mivel a jelenleg hatályban levő eljárásjogi kódexünk óta nem igazán található olyan közzétett bírósági határozat, amely a témával foglalkozna és azon esetek száma, ahol a bíróság az utaló magatartás jogcímén döntött szinte kikopott a gyakorlatból.

Parrag Levente Lajos
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gárdos Péter
egyetemi docens, ELTE ÁJK

A harmadik személyt megillető megtérítési igény

Kulcsszavak: harmadik személy általi teljesítés, megtérítési igény, törvényi engedmény.

A harmadik személy általi teljesítés és annak jogkövetkezménye egy viszonylag érintetlen terület a kortárs magyar jogtudomány világában. E jogintézmény érintetlensége nehezen érthető, hiszen jelentőségéhez nem fér kétség. A felmerülő kérdés ugyanis az, hogy egy harmadik személy teljesítheti-e más valakinek a kötelezettségét, ha igen, mikor, illetve a kötelezett meg tudja-e ezt akadályozni. E kérdés a hatályos Ptk. alapján nem válaszolható meg egyértelműen. Megjegyzem, már önmagában az alanyi kör is kérdéses, hiszen nem tudni, a Ptk. 6:57. §-a alapján ki minősül harmadik személynek. Kifogásolható továbbá a harmadik személy általi teljesítés jogkövetkezményeinek hatályos szabályozása is. A teljesítés által létrejövő megtérítési igény tartalmáról ugyanis nem szól a Ptk. A törvényi engedmény visszahozatalával pedig anélkül kumulálta a harmadik személy követeléseit a jogalkotó, hogy azok egymáshoz való viszonyát rendezte volna. E jogbizonytalan helyzet megítélésem szerint könnyen kihasználható. Ha ugyanis a harmadik személy és a jogosult között érdekazonosság van, e jogbizonytalanságokat akár a kötelezett hátrányára is fel lehet használni, de hasonló negatív eredményre vezethet önmagában egy rosszhiszemű harmadik személy eljárása is. Megítélésem szerint az általam feltárt problémák megfelelő szabályozást indokolnak, ezért dolgozatomban több de lege ferenda javaslatot is megfogalmaztam. Nem gondolom, hogy van objektíve jó választás, abban azonban biztos vagyok, hogy a hatályos szabályok nem megfelelőek és azokon változtatni kell. Az általam feltárt szabályozási irányok alapjául szolgálhatnak az ezzel kapcsolatos diszkussziónak.

Megítélésem szerint dolgozatom hiánypótló, hiszen kifejezetten ezzel a témával az elmúlt évtizedekben senki sem foglalkozott ilyen mélységben. A magyar jogtörténetet részletes vizsgálatát is ez indokolta. Rengeteg jogtudós álláspontját vizsgáltam és gyakorlatilag nem találtam két azonosat. Már önmagában ezt jelzőértékűnek gondolom a dolgozatom relevanciáját illetően. A saját álláspontomat nem gondolom kikezdhetetlennek, de érvelhetőnek mindenképpen.

Tama Kristóf
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Pogácsás Anett
egyetemi docens, PPKE JÁK
dr. Kovács Krisztián
megbízott oktató, PPKE JÁK

„Majd fizetek, ha nekem fizettek!" – A jóerkölcsbe ütközés aktualitásai az árbevétel-függő kikötés fényében

Kulcsszavak: jóerkölcs, árbevétel-függőségi kikötés, semmisség, Oberster Gerichtshof, esetcsoport.

„Majd fizetek, ha nekem fizettek!" – gyakran elhangozhatott ez a mondat a fővállalkozó részéről, aki alvállalkozója díjának megfizetését saját megrendelője teljesítésétől tette függővé.

A legújabb magyar jogalkalmazói gyakorlat azonban semmisnek tekinti az ilyen típusú kikötéseket jóerkölcsbe ütközés folytán. A dolgozat rámutat arra, hogy a kúriai döntésekből levezethető elvek kiterjesztése szükséges egy másik, szintén az építőiparban alkalmazott kikötésre, mely a jótállás kezdetét a megrendelőnek történő átadás-átvétel időpontjában határozza meg. Az árbevétel-függőségi kikötésekben rejlő méltánytalanság, bizonytalanság ugyanis utóbbi szerződéses rendelkezésekben is legalább ugyanannyira jelen van. Meglátásom szerint ezek a kikötések jelenthetik a jóerkölcsbe ütköző szerződések legújabb csoportját. A dolgozat bemutatja, hogy milyen eltérő jellegzetességei vannak a legújabb esetcsoportnak a többi, a témával foglalkozó szerzők által már részletesen elemzett esetcsoportokhoz képest (például házassági vagyonjogi szerződések). Überwälzungsklausel – így nevezi az osztrák jogalkalmazó az ismertetett kikötést, melyet – a magyartól eltérően – nem tekint semmisnek. A dolgozat az Oberster Gerichtshof gyakorlatát bemutatva (elemzésre kerül a német jogalkalmazói gyakorlat is) rámutat arra, hogy a magyar gyakorlat az alvállalkozót kedvezőbb bizonyítási helyzetbe hozza, valamint késedelmi kamatok szempontjából is előnyösebb.

A jogalkalmazói gyakorlat elemzését megelőzően a téma kapcsán felmerülő elméleti kérdések ismertetésére kerül sor, Jörn Eckert elméletét alapul véve elemzésre kerül a 6:88. § (szűk körben) való áttörhetősége. A semmisség megítélésének ideje mellett a jogalkalmazói gyakorlatban felmerülő nehézségek is bemutatásra kerülnek, az első részben esik szó a jóerkölcs tartalmi meghatározásáról, valamint a bírói mérlegelésről

egyaránt. Szintén az első rész foglalkozik a generálklauzulákkal, jogrendszerben betöltött szerepükkel. A többségi vélekedés nélkülözhetetlennek tartja ezeket a magasfokú absztrakcióval bíró, ún. királyi paragrafusokat, melyek legfontosabb szerepe a jognak az életviszonyok változásához való adaptációja, Ralph Weber elmélete azonban generálklauzulák veszélyeire hívja fel a figyelmet.

A dolgozat célja rámutatni arra, hogy az építőiparban, az üzleti életben is érvényesülhet egy klasszikusan kvázi-méltányossági érvénytelenségi ok, valamint hogy évszázados hagyományokkal bíró jogintézménynek is számos új megjelenése lehet.

Trenka Zsombor Barnabás
jogász
osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Arató Balázs
egyetemi docens, KRE ÁJK

A mesterséges intelligencia károkozása; felelősség és bizonyítás

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, kártérítés, felelősség, bizonyítás.

Kutatásom középpontjában a mesterséges intelligencia károkozása és ennek esetére szóló felelősségi terhek eloszlása áll. Ennek okán tárgyalásra kerültek Európai Uniós szabályozások, Európai Bizottsági állásfoglalások, nemzetközi, illetve hazai jogszabályok az MI sajátosságaira tekintettel. A dolgozat során kifejtésre került, miért terhelheti az egyént a polgári jog szerinti kártérítési felelősség az egyes polgári jogi intézmények vonatkozásában, különös tekintettel a mesterséges intelligencia organikus fejlődési képességére. E tárgykörben indokoltam ezen tulajdonság kiiktatásának okszerűségét, megvalósítási módját. Erre tekintettel megalkottam egy speciális Vis maior fogalmat az MI működése során esetlegesen fellépő informatikai hibák vonatkozásában. Mindez meglátásom azért szükséges, mert olyan kiszámíthatatlanságot idéz elő az MI fejlődési képessége, amely ellehetetlenítené a kártérítési felelősség megállapítását, ezáltal a károsultak térítés nélkül maradását eredményezve. Ugyanakkor éppen ennek ellenkezője is megvalósulhat, a károkozók túlzott felelősségi teher alá helyezésével. Ezen törekvések megvalósításának eszközeként tárgyaltam az érdek alapú megközelítést, amely alapján az felel a mesterséges intelligencia által okozott károkért, akinek az érdekében a rendszer hasznot hajt. E körben felállítva azon megdönthető vélelmet, miszerint: a mesterséges intelligencia üzemeltetője - mint közvetlen haszonszerző - felel az okozott károkért. A hibás teljesítés vonatkozásában is indokoltnak tartottam ugyan ezen okból kifolyólag egy megdönthetetlen vélelem felállítását, amely alapján: a felek tisztában vannak a mesterséges intelligencia organikus fejlődési képességével, ezáltal az ebből fakadó károkért nem terheli őket a felelősség. Az említett Vis maior fogalom pedig megteremti az informatikai hibákból eredő károk elhárításának lehetőségét, kiküszöbölve a károkozók indokolatlan felelősségre vonását. Továbbá megállapításra került az expertek felelősségének kizárása, valamint az egyetemleges felelősség kérdésköre az egymásba implementált mesterséges intelligenciák esetében. A bizonyítási nehézségek vonatkozásában, pedig a károkozói oldalon együttműködési kötelezettséget irányoztam elő tekintettel a szakértelemre, amellyel a károsult nem rendelkezik. Megoldva ezáltal a mesterséges intelligenciával kapcsolatban főként károsulti oldalon fellépő bizonyítási nehézségeket.

Polgári jog IV. tagozat

Borsodi István Gellért
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Blazovichné Prof. Dr. Gellén Klára
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A CRO-k elhelyezkedése a modern klinikai vizsgálatok üzleti jogi struktúrájában

Kulcsszavak: gyógyszerjog, outsourcing, üzleti jog, klinikai vizsgálatok.

A klinikai vizsgálatok világa igazán szövevényes jogi háttérrel rendelkező, az üzleti kapcsolatok pozitív és negatív tulajdonságaival felruházott, mégis az emberi életet és méltóságot tisztelni és óvni vágyó tudományág része. Ahhoz azonban, hogy ez a tudományág eredményes legyen és a célkitűzéseinek elérésével javítsa az életkörülményeket, ezáltal meghosszabbítsa az emberi életet, hatékonyan kell elhelyezkednie a globális szabadpiaci rendszerben. A tudományos élet és a klinikai vizsgálatokat megindító nagyvállalatok gyakran markánsan profitorientált szemlélete kettős nyomást helyez erre az egyébként is bonyolult állapotra. Egyrészről a jogszabályi környezet szoros kontrollja a betegjogoknak és az adatvédelmi rendelkezéseknek való megfeleléssel a pontosság és az átláthatóság követelményét támasztja, míg másrészről az üzleti élet a rövid határidőket és a költséghatékony megoldásokat várja el ettől az ágazattól.

E kettőség feloldására tökéletes megoldást jelentett a szférában a kiszervezés lehetősége és a dolgozat fókuszát képező gazdasági társaságok láthatóan sikeresen válaszoltak erre a kihívásra. Az üzleti jogi témához igazodó szemléletmódot felvéve a kutatásom során számos jogterületet érintő – nemzetközi szabályozást is magában foglaló – komplex elemzést kívánok nyújtani arra vonatkozóan, hogy az említett gazdasági társaságok előtt felvillantott kihívások megoldására milyen eszköztár áll rendelkezésre, a lehetőségeiket pedig, hogyan tudják a piaci szektor és a tudományos élet kettős elvárásaival összhangban érvényre juttatni. Mindezt oly módon, hogy a globális világnézetre jellemző többszörös – nemzetközi jogi, Európai Uniós és hazai – szabályozási rendben is működőképes modellekkel tudjanak szolgálni.

Ekler Balázs Olivér
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bodzási Balázs
egyetemi docens, KRE ÁJK

Az ajándékozási szerződéshez kapcsolódó kérdések

Kulcsszavak: ajándékozás, visszakövetelés, kötelmi jog.

A dolgozat az ajándékozási szerződés jogintézményét elemzi a magyar magánjog szemszögéből, különös tekintettel annak történeti, joggyakorlati és társadalmi jelentőségére. Bemutatja a római jogból eredő fejlődést, a rendi magyar jog szabályait és az 1959-es Ptk. összevetését a jelenlegi szabályozással. Részletesen tárgyalja az ajándékozás fogalmát, a felek kötelezettségeit, az ajándék visszakövetelésének lehetőségeit, valamint az alakszerűségi követelményeket, különös tekintettel az ingatlan-ajándékozásra. Az ajándékozás gazdasági és társadalmi hatásait is elemzi, hangsúlyozva annak szerepét a társadalmi kapcsolatok erősítésében és a vagyonmozgások előmozdításában. A dolgozat a digitális javak ajándékozását és más atipikus eseteket is érinti, rámutatva az ajándékozás változó szerepére a modern jogrendszerben és társadalomban.

FARCADI ATTILA-DÁNIEL
jog
BSc, 6. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezető:
Dr. Fegyveresi Zsolt
egyetemi adjunktus, RO EMTE KVK

Közgyűlési határozatok bírósági kontrollja Romániában

KULCSSZAVAK: román társasági jog, részvénytársaságok, közgyűlési határozatok, megtámadási jog, érvénytelenítés, kereset.

Edward Thurlow Nagy-Britannia (1731-1806) lordkancellárja és jogász úgy vélekedett, hogy a gazdasági társaságokat nem lehet megbüntetni mivel azoknak nincsen testük, sem pedig lelkül amit el lehetne ítélni. Utóbbi megállapításokból Thurlow azt a következtetést vonja le, hogy büntethetetlenségből kifolyólag a társaságok önkényesen cselekszenek. Utóbbi megállapítás negatív fényt vet a gazdasági társaságokra, azonban ma már tudjuk, hogy a társaságok annak vezetőségi szervein keresztük felelősségre vonhatóak, ezenfelül a társaság tagjainak egyéni felelőssége is megállapítható bizonyos estekben.

Társaságok már az ókori Római Birodalomban is léteztek és a társadalom fejlődésével párhuzamosan a társaságok is egyre dinamikusabban kezdtek el fejlődni. Napjaink társasági joga megannyi jogszabályt tartalmaz, mely egy összetett és különféle társasági mechanizmusokkal operáló jogágat eredményez. A gazdasági társaságok modern társadalmunk gazdasági életének alappillérei. A törvény által elismert társasági formák közül pedig az egyik legösszetettebbnek a részvénytársaságok bizonyulnak. A részvénytársaságok működése több szempontból is izgalmasnak és összetettnek bizonyul. Általánosságban elmondható, hogy a társuló felek együttműködése a különböző társasági formák alapkövetelménye. A tásuló felek kollaborációja azonban az általánosnál is nagyobb jelentőséggel bír a részvénytársaságok esetében. A részvényesek megannyi nem vagyoni joggal rendelkeznek, amelyek tiszteletben tartása a hatékony együttműködés, döntéshozatal és törvényesség alapfeltételei a részvénytársaság működésében. A kutatás célja a közgyűlési határozatok megtamádási jogának vizsgálata a román társasági jogban, mely részvényesi nem vagyoni jog elengedhetetlen a társaság törvényes döntéshozatali folyamatának bizotsításához. A részvényesek megtámadási jogáról az 1990. évi társaságokról szóló 31. törvény 132. cikke rendelkezik. A részvényesek megtámadási jogának vizsgálata során számos kérdés és álláspont is megfogalmazódott a szakirodalomban, továbbá a bírói gyakorlat sem teljesen egységes a megtámadási jog gyakorlása, az érvénytelenségi eljárás különböző aspektusai kapcsán. A kutatás ezekre a vitatott kérdésekre igyekszik választ találni.

dr. Farkas Izsák Gábor
államtudományi
osztatlan, 10. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:
Dr. Auer Ádám
egyetemi docens, NKE ÁNTK

Az árnyékigazgató jogintézménye a joggyakorlatban – hitelezői érdekvédelem angolszász mintára

Kulcsszavak: árnyékigazgató, vezető tisztségviselő, fizetésképtelenségi jog, hitelezői érdekvédelem.

Dolgozatomban a vezető tisztségviselőre vonatkozó hitelezőkkel szembeni speciális felelősségi szabályok egyikét, a fizetésképtelenségi jogban megjelenő árnyékigazgató jogintézményét vizsgálom meg.

A kutatásom elsősorban összehasonlító jogi, továbbá jogtörténeti és jogpolitikai szempontok szerint elemezi a témát, valamint a jogdogmatika eszközeivel és a bírósági gyakorlat elemzésével.

A nemzetközi és a magyar jogszabályok elemzésén túl a generálklauzulán alapuló szabályozási koncepció miatt megvizsgálom a kialakult jogalkalmazási gyakorlatot, kiemelt figyelmet fordítva a bíróságok mérlegelési jogkörének szempontjaira. A magyar szabályozás megértésének érdekében bemutatom a brit shadow director szabályozását és a precedenst alakító legfontosabb bírói döntéseket is.

A brit szabályozási koncepciót megvizsgálva megállapítható, hogy az árnyékigazgatóra vonatkozó szabályok sokkal általánosabbak, hiszen a Companies Act a vezető tisztségviselőkre vonatkozó kötelezettségeket széles körben kiterjeszti az ilyen pozíciót betöltő személyekre is. Emellett – a common law jogrendszer sajátosságából adódóan – jogalkalmazási tevékenységükkel bíróságok jelentős szerepet töltenek be a jogintézmény formálásában.

A felszámolási és a kényszertörlési eljárás során érvényesülő magyar felelősségi szabályok ismertetése mellet kitérek a Kúria tárgykörben hozott összefoglaló véleményére, mint a jogértelmezést segítő jogegységesítési eszközre. Ezen túl a 2019-2024 közötti magyar bírói joggyakorlatot vizsgálom meg olyan ítéletek elemzésével, amelyek releváns megállapításokat tesznek a tárgyalt felelősségi szabályok kapcsán.

Meglátásom szerint a magyar bíróságoknak döntéseik meghozatalakor – a brit joggyakorlathoz hasonlóan – ítélkezésük során kellő figyelmet kell fordítaniuk a jogalkotó eredeti szándékára és ügyről ügyre egyedileg kell megvizsgálniuk az összes körülményt.

A dolgozatomban tett megállapítások szerint a jogalkotónak nagyobb hangsúlyt kéne fektetnie, a „külső" hitelezők érdekeinek védelmére. Amellett, hogy a jelenlegi szabályozási koncepcióban – egy esetleges későbbi jogszabályváltoztatásig – a bíróságokra vár az a feladat, hogy jogalkalmazási tevékenységükkel megformálják a magyar shadow director-t, az árnyékigazgatót.

Főző Csenge
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Navratyil Zoltán
egyetemi docens, PPKE JÁK

Ignorantia genomatis non excusat? – A nem tudáshoz való jog a genetikai adatok területén

Kulcsszavak: információs önrendelkezés, genetika, tájékoztatás, nem tudáshoz való jog, orvosi titoktartás.

A kutatás a nem tudáshoz való joggal foglalkozik, ami eddig kevésbé volt tematizálva a hazai szakirodalomban. A nem tudáshoz való jog a személyiségi jogok területéhez, információs önrendelkezési joghoz tartozik, és a genetikai adatoknak vannak olyan sajátosságaik, amik kiemelten izgalmassá teszik őket a többi adatcsoporthoz képest ebben a kontextusban.

Előfordulhat, hogy az érintett és a közeli hozzátartozója érdekei ütköznek konkrét szituációk során. A nem tudáshoz való jogon belül is kiemelten a genetikai adatok területére és a felmerülő lehetséges konfliktusokra, érdekösszeütközésekre fókuszál a kutatás, ennek feldolgozása során elemzi a nem tudásra, illetve az orvosi titoktartásra, tájékoztatásra vonatkozó szakirodalmat és jogi szabályozási megoldásokat, jogeseteket. Ezekből leszűrve kerül a dolgozat végén megfogalmazásra a de lege ferenda javaslat, ami külföldön is működő megoldási mintákra is épít, és ami egy eddig is törvényi szinten elismert és nevesített jognak a hatékonyabb érvényesülését segítené elő.

Horváth Botond
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Halász Csenge
tanársegéd, ME ÁJK

A közösségi oldalak és felhasználóik közötti szerződések dimenziója: a TikTok példája és a zéró áras üzleti modell

Kulcsszavak: szerződés, TikTok, zéró áras üzleti modell.

Jelen dolgozat témáját a TikTok portál és a felhasználók között megkötött szerződés, és a zéró áras üzleti modell elemzése képezi. Elemző, leíró és kritikai módszer segítségével három terület: az adatvédelem, a versenyjog és a fogyasztóvédelem kerül kiemelésre. A dolgozat célját a szerződéses kapcsolat létrejöttének bemutatása és a szerződés létrejöttét követően, az annak „működése" során tipikusan felmerülő jogi kérdések alkotják. Az analízis megtétele érdekében a dolgozat az alábbi részekből áll: Négy fő szerkezeti egységet tartalmaz a dolgozat, melyből az első bemutatja a szerződés létrejöttéhez szükséges szabályokat a magyar Ptk. szerint, így különösen az általános szerződési feltételekkel kötött szerződés, illetve az elektronikus úton kötött szerződés szabályait. A második fejezet vonatkozik a TikTok-kal kötött szerződés létrejöttére, annak tartalmára, itt különösen a platform felhasználási feltételeiben meghatározott szabályokra, valamint ennek a létrejött szerződésnek a minősítésére. A harmadik szerkezeti egység tartalmazza hogyan is működik a TikTok által használt zéró áras üzleti modell, illetve hogy a modell működése milyen hatással bír a felhasználók jogaira adatvédelmi, versenyjogi és fogyasztóvédelmi szempontból. Végezetül pedig bemutatásra kerül a negyedik fejezetben, hogy milyen újonnan elfogadott Európai Uniós szabályok kínálnak megoldási javaslatokat a közösségi oldalak, így a TikTok működésének a szabályozására.

A dolgozaton végigvonul négy kérdés, melyek a következők:

1. Milyen rendelkezéseket tartalmaznak a TikTok felhasználási feltételei?
2. Hogyan minősíthetjük a TikTok és a felhasználók között létrejött szerződést?
3. Hogyan működik a zéró áras üzleti modell és milyen hatása van a felhasználók jogaira?
4. Milyen jogi megoldások kínálkoznak e modell szabályozására?

Ezen felvetések megválaszolásával jelen kutatás legfontosabb célkitűzése tehát egy átfogó elemzés megtétele, amelynek része a TikTok portál és felhasználóik között szerződés létrejöttének, majd működésének a vizsgálata.

Kis Rebeka
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Lénárdné Dr. Maletics Borbála
adjunktus, PTE ÁJK
dr. Priol Kinga
tanársegéd, PTE ÁJK

A jogi személyek nyilvántartásának változásai – kiemelt figyelemmel a gazdasági társaságok működésére

Kulcsszavak: jogi személyek, gazdasági társaságok, nyilvántartás.

A jogi személyek nyilvántartási modelljeinek és az ezekkel kapcsolatos egyes eljárások korszerűsítése a gazdasági élet és a gazdasági növekedés szempontjából kulcsfontosságú jelentőséggel bír. Ennek köszönhetően az egyes nyilvántartások és eljárások az utóbbi évtizedek során számos változáson mentek keresztül egészen a kezdetleges papíralapú modelltől, a jelenlegi elektronikus megoldásig.

A tervezettek szerint 2026. január 01. napján lép hatályba a jogi személyek nyilvántartásáról és a nyilvántartási eljárásról szóló 2021. évi XCII. törvény, amely jelentős változásokat vezetne be a jelenlegi nyilvántartási modell vonatkozásában. Ilyen, a dolgozat szempontjából is kiemelt jelentőséggel bíró és valamennyi jogi személyt magába foglaló egységes nyilvántartás bevezetése, amelyet a társasági jog atyja, Sárközy Tamás is szorgalmazott.

Dolgozatomban a törvény jogi személyekre, ezen belül is a gazdasági társaságokra vonatkozó főbb módosításait mutatom be, amelyen felül kutatásom tárgyát a gyakorlati életre vonatkozó esetleges hatások képezik mind a jogi képviselők, mind pedig a jogalkalmazó szervek szempontjából. Kutatásomban interjút készítettem egy általam választott törvényszék cégbíróságán működő cégbíróval a törvény által bevezetni kívánt reformok elméleti és gyakorlati kérdései vonatkozásában. Kutatásom során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy miként befolyásolják a bíróságok működését az egyes nyilvántartási reformok.

A téma aktualitását mi sem indokolja jobban, minthogy a technológia fejlődése, a digitalizáció megkívánja a jog területén való alkalmazkodást is, mely alól nem jelent kivételt a jogi személyek nyilvántartása sem.

Kiss Gábor
jogász
osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Fézer Tamás
egyetemi tanár, DE ÁJK

„Minek nevezzelek?" Az üzletrész jogi megítélése a magyar jogban

Kulcsszavak: társasági jog, átruházás, részesedés, dolog, kft.

A dolgozatom tárgya az üzletrész, mint a társasági jog egy fontos és a köznyelvben is igen gyakran használt intézménye. Az általam vizsgált problémakör nem akként jelenik meg a mindennapi gyakorlatban, hogy mintegy akadályt képezve meghiúsít bizonyos piaci folyamatokat, sokkal inkább abban mutatkozik meg a téma fontossága, hogy naponta köttetnek üzletrész-átruházására irányuló ügyletek és azok jogi megítélése számos esetben bizonytalan.

A vizsgálataim során sorra vettem, hogy miként ruházható át a hatályos magyar jogunk szerint az üzletrész, milyen szerződést köthetnek a felek, illetve ezen ügyleteknek mi a helyes jogcíme. Ha a piaci szereplők a jogi szabályozást nem ismerik mélyrehatóan, talán kétkedve fogadják, miért indokolt a kérdés vizsgálata, hisz a gyakorlatban számos „üzletrész- adásvételi szerződést" kötnek a felek problémamentesen, így a kft-be belépni vagy onnan kilépni szándékozók céljai gond nélkül teljesülnek. Ez a felfogás azonban szem elől téveszti, hogy az üzletrészt a magyar jog nem tekinti dolognak, így tulajdonjog tárgya sem lehet.

Igyekeztem bemutatni az elmúlt 20-30 év jogalkalmazási gyakorlatának fontos állomásait, kihangsúlyozva a jelentősebb ellentmondásokat. Az alternatív megoldási javaslatokat is áttekintettem, jogrendszerünkkel való kompatibilitását megvizsgáltam. Ezeket törekedtem aszerint szemügyre venni, hogy minden jogszabályok által megengedett lehetőséget górcső alá vettem és az egyes javaslatokat nem kizártam az esetleges opciók közül, csupán rögzítettem annak előnyeit és hátrányait, ezek arányát összevetve pedig megfogalmaztam saját konklúzióimat az adott jogintézmény kapcsán.

Az összegzésből pedig kiderül, hogy a sorra vett módozatok közül a Wellmann György által megfogalmazott javaslatból kiragadott megoldást találtam a leginkább kivitelezhetőnek. Több szempontból is feltérképeztem, miért lenne indokolt a tulajdonjog tárgyainak körét bővíteni, és úgy vélem ezzel az üzletrészhez tapadó dogmatikai problémaháló végre felszívódna és külföldi példákhoz hasonlóan a hazai jogrendszerünkben is könnyen elhelyezhető lenne a jogintézmény. Azzal, hogy a jogalkotó

rögzítené: tulajdonjog tárgya nem csak testi tárgy lehet, hanem más vagyonelemek is, végre világossá válna a főcímben feltett kérdésem, hogy hogyan is cserélhet gazdát egy kft. üzletrésze, – a jogszabályoknak és jogdogmatikának teljességgel megfelelve, – miként nevezhetjük ezen átruházó kontraktust.

Lengyel Bianka Panna
jogász
osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Barta Judit
egyetemi tanár, ME ÁJK

A társasági határozatok bírósági felülvizsgálata

Kulcsszavak: bírósági felülvizsgálat, törvényességi felügyelet, gazdasági társaságok.

A gazdasági társaságok törvényes működésének garanciájaként, a könyvvizsgáló, a törvényességi felügyelet, a tag kizárásának jogintézménye, a törvényes működés érdekében a kisebbséget megillető jogok, valamint a választottbíróság eljárása mellett megjelenő, a gazdasági társaságok határozatainak felülvizsgálatára hivatott bírósági eljárás.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) – tekintettel arra, hogy ez a jogintézmény nem csak a gazdasági társaságok vonatkozásában releváns – a jogi személy általános szabályai között, azon belül – mivel a jogsértő határozatokkal szembeni védekezést hivatott biztosítani – a jogi személy törvényes működésének biztosítékai IV. cím alatt szabályozza a vizsgált jogintézményt, mely lehetőséget teremt a bírósági kontrollra, a határozatokkal szembeni jogorvoslat révén.

A felülvizsgálat tárgya tehát kizárólag a határozatok jogszabályba vagy a létesítő okiratba ütközésének megállapítása és hatályon kívül helyezése, nem a döntések bírósági ítélettel való helyettesítése.

Dolgozatomban a jogintézmény rendszerbe foglalt bemutatása mellett, a korábbi, valamint a jelenleg hatályos társasági jogi szabályozás tükrében igyekszem átfogó képet adni a kialakult bírói gyakorlatról, azokról az okokról, amelyek a társasági határozatok felülvizsgálatára vezetnek, továbbá a jogérvényesítés során felmerült számos jogkérdésről. A gazdasági társaságok működésének egyik fő területe a cégbíróságok által ellátott törvényességi felügyelet, amely több összefüggést is mutat a vizsgált jogintézménnyel, a dolgozat ezekre is rá kíván világítani.

Varga Tamara
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bakos-Kovács Kitti
adjunktus, SZTE ÁJK

A társaságalapítás uniós jogi keretrendszere és hatása a magyar jogfejlődésre

Kulcsszavak: Európai Unió társasági joga, társasági jogi irányelvek és azok hazai jogi implementációja, szupranacionális társasági formák.

A tanulmányomban feldolgozásra kerül a társasági jog, nemcsak hazai jogszabályanyaga, hanem annak uniós vonzata. Bemutatásra kerül a szabályozás fejlődése, a jogharmonizáció céljai és a digitális megoldások jelentősége. A kutatásom célja átlátható képet nyújtani egy komplex jogterületről, amely a technológiai fejlődés és az uniós jogalkotás dinamikájával szoros összefüggésben áll. Domináns szerepet játszik a jogharmonizáció, mint az uniós jogi normák vezérvonala, mely a belső piac hatékonyságának növelésére, valamint az egységes szabályozás határokon átívelő kidolgozására irányul. Központi szerepet foglal az uniós társasági jog alapvető irányelveinek bemutatása, legfőképpen a hat korábbi irányelvet kodifikáló 2017/1132 számú irányelv, valamint a 2019/1151 számú, úgynevezett digitális irányelv. Az irányelvek azonban nemcsak önmagukban, hanem a magyar joghoz való viszonyításban is vizsgálat tárgyává válnak. Ezen felül bemutatásra kerül még három szupranacionális társasági forma is, az Európai Gazdasági Egyesülés, az Európai Részvénytársaság, valamint az Európai Szövetkezet. A tanulmány relevanciáját az egyre inkább digitális térben elhelyezkedő jogalkalmazás egységesítésének és az autonómia megtartásának szembeállítása alapozza meg.

Római jogi tagozat

BUNFORD VERONIKA
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Pozsonyi Norbert
egyetemi docens, SZTE ÁJK
Dr. Tóth Sándor Máté
latintanár, SZTE ÁJK

„Mert annyi halál les éjjel, ahány ablak virraszt feltárva utadban." A D. 9,3 fordítása és rövid kommentárja

KULCSSZAVAK: actio de deiectis vel effusis, actio de posito vel suspenso, kvázi deliktuális felelősség.

A kutatás középpontjában a Digesta 9.3 titulusa (De his, qui effuderint vel deiecerint) áll (amelyet a szerző tudományos diákkör keretében fordított le) benne pedig az edictum de deiectis et effusis és az edictum de posito et suspenso elnevezésű keresetek. A szerzőnek célja ezzel az volt, hogy a D. 9.3 titulus eddig magyarul hozzá nem férhető fragmentumairól egy modern fordítást készítsen. Ezen fordítási gyakorlatból fejlődött ki (mint tudományos eredmény) a letisztázott, (kortárs francia fordítással is egybevetett) magyar nyelvű szöveg, valamint a kísérő tanulmánya.

A szerző dolgozatában azonban csak a lakásból kidobott, kiöntött dolgokkal okozott kárra vonatkozó szabályokat kívánja ismertetni. Az ókori római urbanizáció „ellentmondása" alapozza meg edictum de deiectis et effusis kiadását azzal, hogy a Kr. e. III. századtól egyre magasabb házakat építettek, azonban a közművesítettség, valamint a hulladék kezelésének kultúrája (mai szemmel nézve) igen fejletlen volt. Különféle tárgyak vagy folyadékok ablakon való kiöntése szokásos, mondhatni természetes eseménynek számított. A praetor ezen sérelmes helyzetet próbálta meg „orvosolni" a jog eszközével: az edictum de deiectis et effusis kiadásával, amely mintegy védelembe vette a járókelőket.

Ha részletesebben áttekintjük edictum rendelkezéseit, illetve az alapján megadható actio de deiectis vel effusist, akkor három egymástól jól elkülöníthető jogi tényállást különböztethetünk meg. A három tényállást összeköti az egyező elkövetési magatartás, elhatárolásuk alapja pedig az okozott eredmény: vagyoni károk, szabad ember sérülése vagy szabad ember halála.

Az edictumok relevanciáját tekintve megállapíthatjuk, hogy a szabályok római életviszonyok között alakultak ki, de egészen mai napig tovább élnek. Alapjaiban és

részleteiben továbbra is kötőerővel bírnak a modern jogban is. Így nyomuk van a két világháború közötti magyar anyagi jogban, az 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslatban, az 1959-es Polgári Törvénykönyvön keresztül pedig egészen a hatályos, 2013. évi V. törvényig megtalálhatóak ezen tényállások az ún. épületkárok körében.

Chandler Oliver
jogász
osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Jakab Éva
egyetemi tanár, KRE ÁJK
dr. Giovannini Máté
doktorandusz, KRE ÁJK

Életképek a római Britanniából: joggyakorlat és jogtudomány

Kulcsszavak: Britannia, provincia, cursus honorum, testamentum, joggyakorlat.

Dolgozatom a római birodalom hatalma alatt levő Britannia provinciával foglalkozik, elsősorban a principátus korszakában mozogva.

Tanulmányom a Britannia provincia joggyakorlatát és a tartományi lakosok mindennapi jogügyleteit vizsgálja. A témát körülvevő források elemzése lehetőséget ad arra, hogy új információkkal gazdagítsuk a római jog és jogtörténet ismereteit. A dolgozat célja annak bemutatása, hogy a római jog miként alkalmazkodott a perifériákon, különösen Britannia esetében, és milyen különbségek figyelhetők meg a központi joggyakorlat és a provinciák jogalkalmazása között.

Ludwig Mitteis 19. századi jogtudós munkásságát alapul véve, aki élesen elválasztotta a római központi joggyakorlatot a perifériás területekétől, a dolgozat a történelmi kontextust is elemzi, különösen a német ideológia hatását. Mitteis munkáiban a központi jogi normák alkalmazását tekintette a „legitim" formának, míg a perifériák jogalkalmazását alsóbbrendűnek tartotta. A dolgozat azonban arra is rávilágít, hogy a római jog nem mindig találkozott passzív helyi jogi rendszerekkel, hanem gyakran erős ellenállásba ütközött, mint azt az i. e. 60 körüli Boadicea-féle felkelés is mutatja, amelyet a rómaiak a helyi szokások iránti közömbösségük miatt szítottak.

A dolgozat másik fontos elemét Anthony R. Birley művei alkotják, amelyek részletesen tárgyalják a Britannia közjogi intézményeit, beleértve a cursus honorumot, és azok hatását a tartomány joggyakorlatára. A dolgozat részletesen elemzi a római végrendeletek típusait, a testamentum per aes et libram típusú végrendeleteket, valamint Antonius Silvanus végrendeletét, amely fontos adatokat szolgáltatott egy észak-walesi dokumentum értelmezéséhez.

A dolgozat a római jog alkalmazásának és a közjog fejlődésének elemzésével hozzájárult ahhoz, hogy jobban megértsük, hogyan illeszkedtek a jogi normák a helyi viszonyokhoz, és hogyan segítették a társadalmi rend fenntartását még a birodalom

távoli vidékein is. Az eredmények rávilágítanak arra, hogy a további kutatások elengedhetetlenek a római közigazgatás és társadalom működésének teljesebb megértéséhez. A provinciai jogi hagyatékok és a fennmaradt források részletesebb elemzése segíthet a római jog fejlődésének további nyomon követésében és alkalmazásában.

KOVÁCS DÁNIEL
jogász
osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

MIKLÓS CSENGE
jogász
osztatlan, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Pozsonyi Norbert
egyetemi docens, SZTE ÁJK
dr. Horváth Kata Zsuzsanna
doktorandusz, SZTE ÁJK

Condictio causa (dotis) data causa (dotis) non secuta. A hozományi vagyon visszakövetelése az elmaradt házasságkötés esetén

KULCSSZAVAK: jogalap nélküli gazdagodás, condictio causa data causa non secuta, hozomány visszakövetelése, elmaradt házasságkötés.

A római jogban a jogalap nélkül megbomlott vagyoni egyensúlyt eredményező jogi helyzetek reparálására különféle condictiók szolgáltak. Ennek megfelelően, a jogalap nélküli gazdagodás változatos tényállásait több, egymástól elkülönült típusba csoportosíthatóak az alapján, hogy a juttatás milyen okból nem tudta rendeltetését betölteni.

A kutatás középpontjában az ún. condictio causa data causa non secuta elnevezésű kereset áll, amely a célját vesztett szolgáltatás visszakövetelésére szolgált. A fenti megnevezés Jusztiniánusz császár korában váltotta fel a – szakirodalomban rendre használatos – condictio ob rem dati / causam datorum klasszikus kori elnevezéseket.

E dolgozat elsődleges forrásaként a D. 12,4 címéből származó, a condictio casua data causa non secuta alkalmazhatóságára vonatkozó, jogtudósi szövegek kerültek feldolgozásra. A szerzők azonban kifejezetten azon tipikus jogalap nélküli gazdagodási tényállásra korlátozták vizsgálódásaikat, hogy milyen szabályok vonatkoznak arra az esetre, ha a házasságkötést megelőzően már hozományt adtak, vagy hozományt rendeltek, és a házasság megkötésére nem került sor (összesen 5 fragmentum).

A szerzők a dolgozat végén megkísérelték az általuk elemzett jogesetek viszonylatában az egyes jogászi döntések mögött meghúzódó elvi magok (ratio decidendi) megfogalmazását.

Kovács Virág
jogász
osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Csoknya Tünde Éva
adjunktus PTE ÁJK
Dr. Jusztinger János
adjunktus, PTE ÁJK

Cicero az Európai Unió Bírósága előtt. A római jogtudomány öröksége az uniós polgárság joggyakorlatában

Kulcsszavak: római polgárjog, állampolgárság, uniós polgárság, Cicero.

Kr. e. 56-ban Lucius Cornelius Balbust római polgárjogának megkérdőjelezése miatt bíróság elé állították. A per Balbus egyik védője, Marcus Tullius Cicero miatt vált ismertté, s maradhatott fent az utókor számára. Kétezer évvel később Janko Rottmann hasonló helyzetbe kerülve, a német állampolgárság megtévesztéssel történő, csalárd megszerzése miatt került igazságszolgáltatás elé, s az ügy egészen az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárásáig jutott.

A két per az évezredes időbeli távolság ellenére számos ponton kapcsolódást mutat egymással, hiszen mind a római, mind pedig a modern jog tekintetében hasonló kérdéseket vet fel, ahol előtérbe kerül a polgári státusz, az azzal járó jogosítványok, s ezek védelme, valamint a polgárjog (állampolgárság) visszavonásának lehetséges okai, s összességében elvesztésének lehetőségei is.

A kutatásban a római polgárjog általános bemutatását, valamint a civitas Romana és mai modern állampolgárság jogintézményének összevetését a két ügy elemzése követi. Az összehasonlítás három szempont alapján történik: a kettős (állam)polgárság léte, az uniós/római, valamint a tagállami állampolgárságok viszonya, továbbá a külföldinek számító „státuszok" vizsgálata az antik jogban.

Az elemzés kitér Cicero másik, polgárjoggal kapcsolatos perére is, ahol a szónok Archias költő védelmében szólalt fel, s a vád alapját képező törvény mellett a hangsúlyos politikai szál is megjelenik, akárcsak Balbus esetében. A két védőbeszéd alkalmasnak bizonyul arra, hogy betekintést nyújtson a köztársaság kori polgárjogról, annak az ebben az időszakban bekövetkezett változásairól, különösen az adományozás kérdéséről, s arról, hogy összességében mit is jelenthetett római polgárnak lenni. Az ügyeken keresztül azt szeretném bemutatni, hogy a római jog nemcsak a magánjog, hanem a közjog területén is előtérbe kerülhet. Mind az állampolgárság, így a kettős állampolgárság tekintetében, s akár nemzetközi egyezmények bizonyos rendelkezéseiben is

találkozhatunk az antik jogban már ismert és alkalmazott szabályokkal.

Az elemzés során átfogó képet kaphatunk arról, hogy a kulturális, társadalmi különbségek és az évezredes távolság ellenére felmerülhetnek olyan (állam)polgárságot érintő jogi problémák, amelyek hasonlóságuk folytán mégis alkalmasak lehetnek arra, hogy összehasonlítás tárgyát képezzék, valamint napjaink jogalkotói és jogalkalmazói számára is támpontként szolgáljanak.

Tóth Boglárka Krisztina
jogász
osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Prof. Dr. Jakab Éva
egyetemi tanár, KRE ÁJK
dr. Giovannini Máté
doktorandusz, KRE ÁJK

Állam és gazdaság: központi árszabályozás a Római Birodalomban

Kulcsszavak: római jog, emptio venditio, állami beavatkozás, klasszikus kor, kényszerértékesítés.

A római jog klasszikus korának központi árszabályozási kísérletei ritkaságuk ellenére kimondottan izgalmas betekintést nyújtanak a kor gazdasági és társadalmi mechanizmusaiba, különös tekintettel azok motivációira, eszközeire és eredményességére. A dolgozatom keretében bemutatott esetek a kor jogtudományának álláspontjával szöges ellentétben álltak, jelentős mértékben korlátozták a felek magánautonómiáját a vételár meghatározása tekintetében. A tanulmány elsősorban dogmatikai, deskriptív és jogösszehasonlító módszerek segítségével kívánja bemutatni, hogy már a posztklasszikus kor előtt milyen egységes, a görög területeket is magába foglaló árszabályozási gyakorlat alakult ki a Római Birodalomban, illetve, hogy ezek a rendelkezések miért voltak sikeresebbek, mint Diocletianus korától kezdődően elszaporodó ilyen jellegű állami beavatkozások.

Tóth Fruzsina
jogász
osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Erdődy János
egyetemi docens, PPKE JÁK

Gyász és újrakezdés. A gyászra érdemtelen férfiak és özvegyeik helyzete az ókori Rómában

Kulcsszavak: gyász, gyászév, infámia, özvegy, házasság.

Az ókori Rómában a családtagok halálát rendszerint meghatározott tartamú gyászidőszak követte. Amikor egy nő elveszítette a férjét, akkor eleinte tíz, majd tizenkét hónapig tartó gyászévet kellett tartania.

Amikor egy nő a férjét gyászolta, a gyász időtartama alatt az özvegy nem köthetett új házasságot. Ennek oka eredetileg a társadalmi szokásokban volt keresendő; a klasszikus kortól azonban egy további szempont is érvényesült: az apa személyének biztosítása. Az özvegy pontosan emiatt nem köthetett új házasságot a gyászidőszak alatt, ellenkező esetben ugyanis infamis personává vált volna. Az infamia elszenvedése ráadásul nemcsak az özvegyet sújthatta. Amennyiben ugyanis az új férj abban a tudatban vette el az özvegyet, hogy a nőnek még az előző férjét kellene gyászolnia, a férfi is infamissá vált. Ezen túlmenően, ha a házasságkötésről nem a házasulandó felek, hanem hatalomgyakorlóik rendelkeztek, őket sújtották infamiával.

A Digesta egy fragmentuma (Ulp. D. 3, 2, 11 [6 ad ed.]) azonban említést tesz bizonyos férfiakról, akiket nem volt szükséges („non oportet"), illetve nem volt szokás („non solent") meggyászolni a mos szabályai alapján. A forrás ide sorolja az állam ellenségeit, a perduelliseket, az önakasztókat és a bűntudatból öngyilkosságot elkövetőket.

Ennek alapján azonban felmerül a kérdés, hogy ha a mos, amely eredendően a gyászév elvárásának alapját adta, a fent említett férfiakat a gyászra érdemtelennek nevezte, az ő özvegyeik kivételt képezhettek-e a főszabály alól. Másként megfogalmazva: lehetséges volt-e, hogy a gyászra érdemtelen férfiak özvegyei akár a férjük halálát követően azonnal újabb házasságot kössenek, vagy a társadalmi elvárás hiánya ellenére ezen özvegyeknek is meg kellett várniuk a gyászév leteltét.

Dolgozatomban a fenti kérdés megválaszolására vállalkoztam, elsősorban a releváns primér források (főként Ulp. D. 3, 2, 11 [6 ad ed.]) elemzésén keresztül. Vizsgálatom során arra a következtetésre jutottam, hogy a kérdésre nem adható egységes válasz. Az ugyanis, hogy ezen özvegyek számára megengedett volt-e az új házasság megkötése, a

vizsgált korszaktól függ. A préklasszikus korig feltehetően a mos szabályaira hivatkozva a gyászra érdemtelen férfiak özvegyei a gyászév letelte előtt is új házasságra léphettek. A klasszikus kortól azonban az apa személyének biztosítása érdekében a gyászév kivárása már ezen özvegyek esetében is szükségessé vált.

VIDOVICS ANETT
jogász
osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Csoknya Tünde Éva
adjunktus, PTE ÁJK
Dr. Jusztinger János
adjunktus, PTE ÁJK

A jogos védelem intézményének római büntetőjogi előképei

KULCSSZAVAK: római büntetőjog, jogos védelem.

Ahogy a mai értelemben vett egységes büntetőjogról, úgy természetesen annak általános részéről sem beszélhetünk az ókori Rómában: azonban nem tagadható, hogy a modern büntetőjogi dogmatikának kimutatható római jogi előképei vannak. Annak ellenére, hogy egységes büntetőjogi szabályozás nem alakult ki Rómában, számos olyan rendelkezéssel találkozunk a Digestában, amelyek relevánsak számunkra büntetőjogi szempontból, különös tekintettel a jogos védelem intézményének antik előképeire.

A dolgozatban a jogos védelem tényállási elemeinek vizsgálata során külön hangsúlyt kapott a jogos védelmi helyzet keletkezését megalapozó támadó magatartás, illetve a szükségesség és arányosság kérdése, a hatályos szabályozás és a modern praxis mellé helyezve a párhuzamos római jogi forrásokat.

VERSENYJOGI ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI JOGI TAGOZAT

BOROS DOMINIK
jogász
osztatlan, 10. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hajnal Zsolt
egyetemi docens, DE ÁJK

A fenntarthatósági szempontok megjelenése az európai fogyasztóvédelmi szabályozásban

KULCSSZAVAK: fogyasztóvédelmi jog, right-to-repair, tervezett avulás, greenwashing.

Jelen dolgozatban azt a kérdést dolgoztam fel, hogy a Green Deal következtében bekövetkezett európai uniós aktív jogalkotási folyamat fogyasztóvédelmi jogot érintő új szabályozásai hogyan járulnak hozzá a magasabb szintű fogyasztóvédelem eléréséhez és milyen lehetséges változásokat okozhatnak az új irányelvek a jelenlegi hazai fogyasztóvédelmi magánjog és kereskedelmi gyakorlatokat érintő jogszabályanyagában.

Elsőként a 2024/1799 irányelv (továbbiakban r2r irányelv) került részletesebb vizsgálat alá. Megállapítottam, hogy a r2r irányelv nagy erénye, hogy a szerződéses felelősség megnövelésével (ha a fogyasztó a javítást választja), a részleges pótalkatrész ellátással valóban igyekszik a javítást elérhetőbbé tenni a fogyasztók számára. Sajnos azonban a r2r irányelv elmulasztotta annak a lehetőségét, hogy a hibás teljesítési vélelmen változtasson, illetve az európai javítási adatlap és az európai online javítási platform koncepciója nem elégséges a fogyasztói tájékozódáshoz, továbbá nem látszik indokoltnak, hogy csak egy korlátozott számú eszközhöz kell a gyártóknak pótalkatrészeket biztosítani.

A r2r irányelv hazai átültetése során azt vizsgáltam, hogy a r2r irányelv implementációja minimum 4 jogszabályt foglalna magába, ami a szerződéses felelősségen belüli és azon kívüli javítást érintené. Viszont a hazai fogyasztóvédelmi magánjog fragmentáltsága miatt a fogyasztóknak és a vállalkozásoknak egyaránt nehézséget fog okozni a megújult hazai joganyag útvesztőiben eligazodni.

A javításhoz való jog után következett a tervezett avulás kereskedelmi gyakorlatként történő elemzése, hiszen a 2024/825 Irányelvjavaslat a tervezett avulást egy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatként vezette be a fogyasztóvédelmi jogba. Megállapítottam, hogy bár a tervezett avulás elismerése mindenképpen egy óriási előrelépést jelent, viszont egyes tartóssági és a javíthatósági kérdések tisztázatlansága valóban nehezebbé teszi eme jogintézmény alkalmazhatóságát.

A vizsgálatom utolsó tárgya a greenwashing volt. Szintén a 2024/825 Irányelvjavaslat tartja számon a greenwashingot, mint tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot. A greenwashing kereskedelmi gyakorlatként történő elemzése alapján azt állapítottam meg, hogy a greenwashing tág értelmezésével (ami magába foglalja az explicit és implicit jelezéseket) hatékonyabban fel lehet lépni a fogyasztói bizalom védelme érdekében.

BOZSÓKI NINA
jog
BSc, 6. félév
Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Prof. Dr. Dudás Attila
egyetemi tanár, RS UE

A „rózsaszín adó" mint a nemek közötti egyenlőtlenség megnyilvánulása a kereskedelmi gyakorlatban

KULCSSZAVAK: rózsaszín adó, egyenlőtlenség, árkülönbség, értékesítés.

A tanulmány a „rózsaszín adó" problémájával foglalkozik, a hozzá kapcsolódó nemi egyenlőtlenségeket, valamint a nőknek és férfiaknak célzott termékek közötti árkülönbségeket elemzi. A média által megjelenített cikkek és bizonytalanság végett feltételezem, hogy lényegében ugyan azok a termékek, drágábban vannak értékesítve a női vásárlók számára. Ebből kifolyólag célszerű jobban feltárni a „rózsaszín adó" mögötti gazdasági összefüggéseket, illetve annak jogi hátterét. A kutatásom alatt a női és férfi kozmetikai termékek, illetve ruhadarabok árait hasonlítottam össze a szerbiai és a magyarországi piacon.

A „rózsaszín adó" fogyasztóvédelmi vonatkozását megtekintve mindkét országban tiltva van a bármilyen hátrányos megkülönböztetés, viszont a szabad verseny a nyitott piacgazdaság egyik kulcseleme. Ebből kifolyólag, bármelyik terméket, legyen az női vagy férfi, adhatják drágábban, míg annak a bizonyos terméknek az ára nincs törvénnyel korlátozva. A „rózsaszín adó", mint árkülönbség vitathatatlanul létezik, hiszen a kiemelt női és férfi termékek árai nem egyeznek meg. Ennek ellenére, nem tudhatjuk, hogy nemi megkülönböztetés áll-e ez mögött.

Deák Ferenc
jogász
osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szilágyi Pál
egyetemi docens, PPKE JÁK

Versenygyilkosok? Az Európai Uniós fúziókontroll kihívásai a „killer acquisitions" jelenség tükrében

Kulcsszavak: fúziókontroll, gyilkos felvásárlások, Európai Unió, digitális piacok, versenyjog.

A „killer acquisitions" (gyilkos felvásárlások) jelensége az Európai Unió fúziókontrolljának releváns és aktuális kihívása. Releváns, mert a fúziókontroll alapjaiban és a túlszabályozás kapcsán vet fel kérdéseket, és aktuális, hiszen a terület gazdag versenyjogi forrásanyaggal bővölt az utóbbi években.

Elsődleges célom volt a gyilkos felvásárlások azonosítása és elhelyezése a jogi környezetben. Ennek kapcsán rámutattam, hogy a fúziós szabályozás elé a digitális piacok és az online platformok sajátos jellemzői emelnek kihívást. Ezek közül a gyilkos felvásárlások a potenciális versenytárs kiiktatására szolgálnak, amelyek így káros hatással vannak a versenyre, mégis elkerülik a hatósági ellenőrzést. A téma kapcsán gyakran merül fel az a kritika, hogy csak „kreált problémát" jelent ez a típusú felvásárlás: ezért fontosnak tartottam kialakítani egy egységes meghatározást, amely kapcsán látható, hogy a jelenség érzékelhető, megragadható. Ezt támasztják alá a dolgozatomban bemutatott esetek is. A levont következtetések mentén azonosítható, hogy a jogalkotó és az Európai Bizottság is sokrétű megoldási módszereket eszközölt a káros hatások kezelésére, amelyekkel részletesen is foglalkozom.

A dolgozatom végkövetkeztetése, hogy a gyilkos felvásárlások egy nagyobb problémakör része: elsőként a digitális piacok sajátok karakterét kell a versenyjog számára érthetőbbé tenni. Ehhez a versenyhatóságoktól és az uniós jogalkotótól is kellő nyitottságra van szükség, hogy alkalmazkodni tudjon a változó világ kihívásaihoz.

DOLÁNYI ESZTER
jogász
osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Miskolczi-Bodnár Péter
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A kartellek büntetőjogi szabályozása a versenyjog tükrében

KULCSSZAVAK: kartellek, versenyjog, büntetőjog, pénzbírság, letöltendő szabadságvesztés.

Dolgozatomat témája a kartellek büntetőjogi szabályozása, a versenyjog tükrében. A horizontális kartellek napjainkban egyre gyakoribbak és egyre hosszabb ideig működnek. Ilyen tevékenység éveken keresztül – akár évtizedeken keresztül – folyhat. A kartellek a gazdaságra, valamint a társadalomra nézve is súlyos következményekkel járnak, amelyeket – véleményem szerint – szigorúbb szabályok mellett vissza lehetne szorítani. A kartellezésből a vállalkozásoknak hatalmas előnye származik. Úgy gondolom, hogy a kartellek veszélyességi foka elérte azt a szintet, ami indokolja azt, hogy a büntetőjog szigorúbban lépjen fel ellenük. A büntetőjog eszközeinek igénybevételét azért is tartom szükségesnek, mert a versenyjogi pénzbírság nem jelent akkora visszatartó erőt, amelyet esetlegesen egy letöltendő szabadságvesztés lehetősége adhatna. Az embereknek, ha a szabadságuk foroghat kockán, sokkal nagyobbra emelkedik az a küszöb, aminél megkockáztatják, hogy profitot szerezzenek, mint amikor az a tét, hogy maximum pénzbírságot kell fizetniük tettük következményeként.

Dombóvári Dalma
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyes Péter István
adjunktus, SZTE ÁJK

A központi beszerző szervek eljárásainak egyes kérdései

Kulcsszavak: közbeszerzés, jogválasztás, Európai Unió, ellenőrzés.

A közbeszerzések körében külön eljárást képeznek a központi beszerző szervek eljárásai, melyek különlegessége, hogy az eljárás során az ajánlatkérő mellett egy új szereplő, a központi beszerző szerv jár el a közbeszerzés megvalósítása érdekében. Az ilyen típusú eljárások során az uniós szabályozás lehetővé teszi az Európai Unió más tagállamában lévő központi beszerző szerv igénybevételét is, ezek az eljárások adják a tanulmány alapját. Az uniós szabályozás vonatkozásában megállapítható, hogy az ilyen határon átnyúló eljárások során, az irányadó jogra vonatkozó előírások kizárólag a közbeszerzés megvalósítására terjednek ki. Ennek értelmében tehát a szerződésre irányadó jogot nem jogszabály, hanem a szerződéses felek jogválasztása határozza meg.

A dolgozat célja, hogy bemutassa az egyes sajátos beszerzési módszereket, a központosított beszerzési eljárást, valamint a határon átnyúló közbeszerzést és az eltérő tagállamban működő központi beszerző szervek eljárásaira vonatkozó jogszabályi környezetet. A kutatásom további célkitűzése annak vizsgálata, hogy az említett jogválasztási szabadságra való tekintettel, a hazai (magyar) ajánlatkérőknek lehetőségük nyílik-e arra, hogy kiszerződjenek a magyar közbeszerzési szabályok – különösen a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLII. törvény - hatálya alól. Továbbá vizsgálat tárgyává teszem azt is, hogy adott esetben a Közbeszerzési Hatóságnak milyen lehetőségei vannak a közbeszerzési eljárás ellenőrzésére. Amennyiben a feltételezéseim helyesnek bizonyulnak, akkor a Közbeszerzési Hatóság - a jelenlegi szabályozás keretein belül - nem tudja megfelelően ellátni az ellenőrzési feladatait különösen azért nem, mert a külföldi központi beszerző igénybevételével megvalósuló eljárás nem minősül hazai (magyar) eljárásnak, ezáltal az kikerül a magyar közbeszerzési törvény hatálya alól.

A dolgozatom eredményeképp egy de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg, amellyel a jelenlegi szabályozás hiányosságai kiküszöbölhetővé válnak, ezzel elősegítve a határon átnyúló közbeszerzések megvalósítását.

FÁBIÁN JÓZSEF
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Papp Mónika
adjunktus, ELTE ÁJK
dr. Szendrő Szabolcs
óraadó, ELTE ÁJK

Egy félreértett koncepció? Az ugyanannyira hatékony versenytárs alapelvének elemzése az EUMSz. 102. cikkének gyakorlatában

KULCSSZAVAK: EUMSZ, erőfölény, visszaélés, kiszorító, hatás.

A dolgozat az „ugyanannyira hatékony versenytárs" alapelv, vagyis az AEC elv alkalmazásában és alkalmazhatóságában mutatkozó ellentmondásokat, az uniós joggyakorlatban felmerülő inkonzisztenciákat vizsgálja. A tanulmány egyrészt rávilágít arra, hogy az elv egyes gyakorlatok vonatkozásában központi jelentőséggel bír, míg más esetekben vagy mellőzött, vagy nehezen értelmezhető, hogy milyen formában érvényesül, különösen nem árazásalapú magatartások tekintetében. Emellett a dolgozat hangsúlyozza, hogy piaci körülmények függvényében az AEC elv mellőzése indokolt lehet a kevésbé hatékony versenytársak által gyakorolt versenynyomás védelmének érdekében is, ami az egyre koncentrálódó uniós piacokon különös jelentőséggel bírhat. A tanulmány a joggyakorlat elemzéséből levont következtetésekből egy koherensebb rendszert kíván alkotni, amelynek mentén az Európai Bizottság új Iránymutatás-Tervezetével kapcsolatosan is érdemi kritikákat tesz.

Muraközy Balázs
jogász
osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szilágyi Pál
egyetemi docens, PPKE JÁK

A sport kapuőrei – miként szabja meg a sportszövetségek szabályozási autonómiájának határait az uniós versenyjog?

Kulcsszavak: uniós versenyjog, lex sportiva, önszabályozás, autonóm jogrend, európai sportmodell.

A sport, mint játék évszázadok óta része az emberi történelemnek, azonban az utóbbi évtizedek változásai következtében megfigyelhető a sport kommercializálódása, amely következtében úgy versenyez egy sportesemény világszerte a nézők figyelméért, mint teszi azt például egy mozifilm. A sport globális termékké válásából következik, hogy az európai unió gazdasági jogának alkalmazása is egyre evidensebben jelent meg, elsősorban tekintettel a közelmúlt jelentős változásait hozó EUB ítéletekre.

Ezek a szabályok egyre gyakoribb alkalmazásának vizsgálata során a sportszövetségek működésére felmerül a kérdés, hogy alkalmas-e az uniós jog a sportszövetségek szabályozói autonómiájának keretek közé szorítására. A sportszövetségek tradicionálisan a sportági önszabályozó szervek, és a működésük során kialakult lex sportiva olyan autonóm magán-jogrendnek tekinthető, amelyen belül a sportszövetségekhez köthető a szabályok alkotása, végrehajtása és az ezek fölött való bíráskodás is a svájci Sportdöntőbíróság működésén keresztül.

Az EUB gyakorlatában három tekintetben szabja meg a sportszövetségek autonómiájának határait. Egyrészről, az egyes szabályzatok bizonyos sportolói körre gyakorolt hatása során olyan elemzési keretet dolgozott ki, amely képes a sportban rejlő sajátosságok érzékeny figyelembevételére, amely során a versenyszabályok és a piaci alapszabadságok szabályainak alkalmazása között erőteljes konvergencia figyelhető meg. Másodsorban, felismerve a sportszövetségekben rejlő érdekellentétet a sportáguk szabályozása és annak gazdasági hasznosítása között, a versenyjog egy „szigorúbb szintjét" alkalmazva terjeszt ki rájuk olyan standardokat, amelyek értelmében a sportszövetségek – saját kereskedelmi érdeküket védve – nem szabhatják meg önkényesen a piacralépés feltételeit. Harmadrészt, a Sportdöntőbíróság határozatai fölötti kontrollt erősíti amennyiben azok uniós elsődleges jogot alkalmaznak, illeszkedve az EUB gyakorlatában tapasztalható trendre, amelyben biztosítja az uniós jog végső értelmezése fölötti monopóliumát.

Kijelenthető, hogy az az uniós versenyjog alkalmazása olyan eszköz, amely képes megszabni a sportszövetségek szabályozási autonómiáját. Felismerve a szövetségek kvázi-állami funkcióját, a versenyszabályok alkalmazása során az EUB képes a sport szabályozásához fűződő közérdeket beemelni elemzésébe, amellyel a kvázi-állami szereplők fölött a versenyjog kvázi-alkotmányjogi ellenőrzőszerepet tud betölteni a demokratikus és jogi kontroll biztosítása során.

Nagy Ottó
jogász
osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Balogh Virág
tanársegéd, ELTE ÁJK

Az árazó algoritmusok versenyjogi problémái, valamint szabályozásuk eszközei

Kulcsszavak: versenyjog, algoritmusok, árazás, összejátszás.

Akár tetszik akár nem az árazó algoritmusok körülvesznek bennünket. Használatuk kezdete az 1980-as évekre nyúlik vissza, tehát annyira újkeletű dologról sem beszélhetünk. Az elmúlt pár és az elkövetkező években azonban használatuk futótűzszerűen terjedt, illetve terjedni fog, ami új kihívások elég fogja állítani a versenyhatóságokat. Használni lehet őket ugyanis versenyellenes megállapodások eszközeiként, facilitátoraiként, összekötőiként, valamint a mesterséges intelligencia megjelenésével összeköthető önfejlesztésük miatt képesek lesznek arra, hogy magatartásukat párhuzamosan összehangolva a fogyasztói jólétet csökkentsék. A legelvetemültebbek szerint pedig akár arra is képesek lesznek majd, hogy saját maguktól kvázi versenykorlátozó megállapodásokat kössenek egymással. Ebben a dolgozatban ezeknek a lehetőségeknek, valamint felderítésük és szabályozásuk eszközeinek járok utána a közgazdasági és jogi szakirodalom, valamint a témában minimálisan elérhető jogesetek elemzése alapján.

PSZOTA ESZTER
jogász
osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegyes Péter István
adjunktus, SZTE ÁJK

Versenykorlátozó feltételek a közbeszerzési eljárásban

KULCSSZAVAK: közbeszerzés, versenykorlátozás, ajánlatkérői magatartások.

A kutatásom tárgya a közbeszerzési eljárásokban, az olyan – ajánlatkérő által meghatározott – feltételek vizsgálata, amellyel akár szándékosan, akár jóhiszeműen a gazdasági versenyt korlátozza. Számos módon lehetnek az ajánlatkérők által meghatározott feltételek versenykorlátozók, hiszen a felhívásban sokszor nem a gazdasági ésszerűség és a praktikum az irányadó, hanem burkoltan egy-egy gazdasági szereplő előnyben részesítése a többi – azonos piacon tevékenykedő – potenciális ajánlattevővel szemben. A versenykorlátozó feltételek alkalmazása azonban a közpénzek felhasználása során nem megengedhető magatartás, amelyet szükségszerűen kellőképpen le kell szabályozni ahhoz, hogy ne fordulhasson elő ilyen visszaélés. A kutatásom által rávilágítok ezekre a versenyjogilag érzékeny területekre, ezzel segítve a jogalkotást és a jogalkalmazást egyaránt. A kutatás eredményei alapot szolgáltathatnak új jogszabályok megalkotásához vagy a hatályban lévők módosításához. Motivációim között szerepel a társadalmi igazságosság és a közérdek képviselete is, az állami közbevételek hatékony újraelosztásában, a gazdasági hatékonyság elősegítése, hogy a lehető legmagasabb minőségű szolgáltatást, a lehető legalacsonyabb áron érje el az ajánlatkérő. A probléma feltárása és megoldási javaslatok kidolgozása segíthet a korrupció elleni küzdelemben, előmozdíthatja a versenybarát közbeszerzési gyakorlat megszilárdulását.

Roska Tamás tudományos előadás

Dr. Tóth Kristóf
doktorjelölt
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Témavezető:
Prof. Dr. Kun Attila
egyetemi tanár, KRE ÁJK

A szerződési szabadság bővítésére irányuló jogalkotói tendenciák a visegrádi országok munkajogában, különös tekintettel Magyarországra

Kulcsszavak: szerződési szabadság, munkaszerződés, munkajogi jogforrási rendszer, visegrádi országok munkajoga.

A nyugat-európai országok munkajogi kultúrájában hosszú múltra visszatekintő hagyományokkal rendelkezik a kedvezőbbség elve, mely szerint a munkaszerződés a munkaviszonyra vonatkozó szabályoktól – főszabályként – csak a munkavállaló javára térhet el. A rendszerváltást követően a visegrádi országok, vagyis Magyarország, Lengyelország, Szlovákia és Csehország is létrehozták a munkajogi jogforrások új, a piacgazdaság viszonyainak megfelelő rendszerét, melynek fő rendező elve – a szocialista időszakban „uralkodó" kógencia helyett – nyugat-európai mintára a kedvezőbbség elve lett.

Ugyanakkor, a relatív diszpozitivitás főszabályának megtartása mellett, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) egyik fő célja a munkaszerződés szabályozó szerepének – ezzel a felek szerződési szabadságának – növelése, kifejezve ezzel azt a jogpolitikai szándékot, hogy a jogalkotó a munkajogot a polgári joghoz kívánja közelíteni. Ezen jogpolitikai célkitűzés megvalósítása érdekében az Mt.-ben – a korábbi szabályozáshoz képest – bővült azon rendelkezések köre, amelyektől a felek megállapodása akár a munkavállaló hátrányára is eltérhet. E körben megállapítható, hogy több ilyen, diszpozitív jellegű jogintézmény tekintetében a munkavállaló hátrányára való eltérés Mt.-ben deklarált szabályozási megoldásai számos értelmezési bizonytalanságot, gyakorlati rizikót rejtenek, illetve azok több tekintetben sem felelnek meg a jogirodalom által meghatározott, a „joglerontás" feltételeire vonatkozó elvi ajánlásoknak.

Megállapítható továbbá, hogy a lengyel, a szlovák, illetve a cseh munkajogi kódexek szűk körben ugyan rendelkeznek diszpozitív jellegű szabályokról a felek megállapodása tekintetében, azonban ezen országok munkajogi szabályozását – a magyar munkajogi tendenciától eltérően – nem jellemzi az individuális autonómia bővítésére irányuló jogpolitikai szándék. A visegrádi országok közül tehát Magyarország munkajogi szabályozása biztosítja a legszélesebb körű szerződési szabadságot mind kollektív, mind

individuális szinten. Közös jellemző ugyanakkor a visegrádi négyek tekintetében, hogy alacsonynak tekinthető a kollektív szerződések általi lefedettségi ráta, illetve a kollektív szerződések elsősorban munkahelyi szinten kerülnek megkötésre. A munkaviszony tartalmát így elsődlegesen a jogszabályok határozzák meg ezen államokban.